
Raport Roczny 2003

Warszawa, wrzesień 2004 r.

Leszek Balcerowicz
Prezes Narodowego Banku Polskiego

Narodowy Bank Polski, wypełniając zadanie powierzone mu przez Konstytucję, stara się zapewnić niską inflację, czuwa nad bezpieczeństwem systemu bankowego i zarządza rezerwami walutowymi. W ten sposób wnosi wkład w rozwój naszej gospodarki i służy ludziom. W 2003 r. NBP — podobnie jak w latach ubiegłych — koncentrował swoje działania na zapewnianiu stabilności monetarnej i stabilności systemu finansowego. Istotne znaczenie dla NBP miały także: rozwój badań naukowych, działalność edukacyjna oraz utrzymanie wysokiej jakości obsługi klienta.

Rada Polityki Pieniężnej kontynuowała w 2003 r. proces obniżek stóp procentowych. Poprzez stabilizowanie inflacji i oczekiwań inflacyjnych na niskim poziomie tworzyła warunki do szybkiego i stabilnego rozwoju gospodarczego. Jednocześnie umożliwiła spełnienie dwóch kryteriów wejścia Polski do strefy euro związanych z polityką pieniężną: kryterium stabilności cen i długookresowej stopy procentowej. Realizacja polityki pieniężnej, w tym utrzymanie niskiego poziomu inflacji i brak bezpośrednich interwencji kursowych, zostały pozytywnie ocenione przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy.

Drugim podstawowym obszarem aktywności Narodowego Banku Polskiego są działania na rzecz rozwoju i bezpieczeństwa krajowego systemu finansowego, przede wszystkim sektora bankowego. NBP wypełnia je współpracując zarówno ze środowiskiem bankowym, jak i krajowymi oraz zagranicznymi instytucjami nadzoru nad sektorem finansowym. W minionym roku Narodowy Bank Polski uczestniczył w pracach nad nowymi regulacjami unijnymi dotyczącymi wprowadzenia w życie ustaleń Nowej Bazylejskiej Umowy Kapitałowej. Jednym z priorytetowych zadań związanych z zapewnieniem stabilności i rozwojem systemu płatniczego było przygotowanie banku centralnego do uczestnictwa w systemie TARGET, umożliwiającym dokonywanie płatności transgranicznych pomiędzy krajami Unii Europejskiej.

W 2003 r. NBP aktywnie uczestniczył w przygotowaniach Polski do członkostwa w UE, biorąc udział w pracach Zespołu Przygotowawczego Komitetu Integracji Europejskiej, przygotowując i opiniując projekty aktów prawnych, programów i raportów. Prace dostosowujące NBP do wymogów UE zostały zakończone na większości obszarów. Do ich powodzenia przyczynił się projekt realizowany w ramach porozumienia bliźniaczego z Bankiem Francji i Bankiem Włoch, wysoko oceniony przez Komisję Europejską.

Narodowy Bank Polski systematycznie wprowadza nowoczesne narzędzia i techniki służące poprawie zarządzania i zaspokojeniu oczekiwań klientów — jednostek budżetowych. W maju 2003 r. NBP uzyskał certyfikat jakości ISO 9001: 2000 za obsługę rachunków bankowych z wykorzystaniem systemu bankowości elektronicznej. Uruchomiono także zintegrowany system księgowy, który umożliwi sporządzanie sprawozdawczości księgowej zgodnie z wymogami EBC oraz zwiększa efektywność działania. Ponadto, dla usprawnienia realizacji zadań strategicznych w 2003 r. wprowadzono w NBP system zarządzania projektami.

NBP kontynuował reformy wewnętrzne służące obniżaniu kosztów funkcjonowania i podniesieniu jakości działań banku. Zakończono restrukturyzację sieci terenowej, ograniczając liczbę oddziałów. Wprowadzono też nowoczesne zasady audytu wewnętrznego, mające na celu usprawnienie zarządzania w Narodowym Banku Polskim, w szczególności w zakresie zarządzania ryzykiem.

Wzorując się na najlepszych bankach centralnych świata, Narodowy Bank Polski rozwijał w 2003 r. działania edukacyjne, m.in. dzięki wykorzystaniu nowatorskich form kształcenia. W ramach Programu Edukacji Ekonomicznej NBP uruchomił dostępny w internecie Portal Edukacji Ekonomicznej, stwarzając łatwy dostęp do wiedzy o gospodarce.

Największym wkładem, jaki polityka pieniężna może wnieść w długofalowy rozwój, jest zdrowy pieniądź. Aby pieniądź mógł się cieszyć zaufaniem ludzi, potrzebne są: stabilny system bankowy oraz wystarczające rezerwy walutowe, odstrasające przed atakiem na kurs krajowej waluty. Dbając o te podstawy stabilnego wzrostu, Narodowy Bank Polski nadal będzie starał się wnosić wkład do procesu budowy zdrowej gospodarki rynkowej, od którego zależy systematyczna poprawa warunków życia społeczeństwa.

Prezes Narodowego Banku Polskiego

Leszek Balcerowicz

SPIS TREŚCI

RADA POLITYKI PIENIĘŻNEJ.....	10
ZARZĄD NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO	11
SCHEMAT ORGANIZACYJNY NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO.....	12
1. FUNKCJONOWANIE ORGANÓW NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO	13
1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego	14
1.2. Rada Polityki Pieniężnej	14
1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego	16
2. POLITYKA PIENIĘŻNA	19
2.1. Synteza.....	20
2.2. Cel inflacyjny w 2003 r.	21
2.3. Warunki realizacji celu polityki pieniężnej	24
2.3.1. Czynniki zewnętrzne.....	24
2.3.2. Ceny żywności, ceny kontrolowane	26
2.3.3. Uwarunkowania systemowe, wzajemna relacja polityki pieniężnej i fiskalnej.....	26
2.4. Instrumenty polityki pieniężnej	29
2.4.1. Stopy procentowe	30
2.4.2. Operacje otwartego rynku	31
2.4.3. Rezerwa obowiązkowa	33
2.4.4. Operacje kredytowo-depozytowe i refinansowanie banków.....	34
3. NADZÓR BANKOWY	37
3.1. Zadania licencyjne	38
3.1.1. Tworzenie banków	38
3.1.2. Otwieranie przedstawicielstw banków zagranicznych	38
3.1.3. Zmiany w strukturze akcjonariatu banków oraz fuzje banków	39
3.1.4. Zmiany składu zarządów banków	39
3.1.5. Zmiany statutów banków	39
3.2. Zadania regulacyjne.....	40
3.2.1. Projekty ustaw	41
3.2.2. Akty wykonawcze do ustaw	42
3.2.3. Inne obszary działalności regulacyjnej	43
3.3. Zadania analityczne	44
3.3.1. Bezpośredni nadzór analityczny nad bankami komercyjnymi (tzw. zza biurka)	44
3.3.2. Nadzór nad bankami znajdującymi się w trudnej sytuacji finansowej	45
3.3.3. Kompleksowa analiza sytuacji sektora bankowego	45
3.4. Zadania inspekcyjne.....	46
3.4.1. Czynności kontrolne w bankach komercyjnych, spółdzielczych, oddziałach banków oraz w przedstawicielstwach banków zagranicznych	46
3.5. Zakres przeprowadzonych czynności kontrolnych	47
3.5.1. Wsparcie procesu inspekcji i zapewnienie jednolitych standardów inspekcji	47
3.6. Udział Narodowego Banku Polskiego w sanacji banków	48

4. DZIAŁALNOŚĆ EMISYJNA NBP	49
4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu	50
4.1.1. Struktura pieniądza gotówkowego	50
4.1.2. Zaopatrywanie banków w znaki pieniężne	50
4.1.3. Wycofywanie z obiegu uszkodzonych lub zużytych znaków pieniężnych	51
4.2. Inne zagadnienia związane z pieniądzem gotówkowym	51
4.2.1. Dostawy znaków pieniężnych	51
4.2.2. Emisja monet kolekcjonerskich	51
4.2.3. Wymiana znaków pieniężnych, które przestały być prawnym środkiem płatniczym	52
4.2.4. Falszerstwa krajowych znaków pieniężnych	52
4.3. Skup walut narodowych krajów UGW	52
5. DZIAŁALNOŚĆ DEWIZOWA	55
5.1. Zarządzanie rezerwami dewizowymi	56
5.1.1. Ogólne zasady zarządzania rezerwami dewizowymi	56
5.1.2. Uwarunkowania inwestycyjne	56
5.1.3. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych	59
5.1.4. Struktura walutowa rezerw	60
5.1.5. Struktura inwestycyjna i horyzont czasowy rezerw walutowych	60
5.1.6. Dochód z działalności inwestycyjnej	61
5.2. Działania w zakresie zadań dewizowych	61
5.2.1. Działania w zakresie organizacji obrotu dewizowego	61
5.2.2. Decyzje w sprawach dewizowych	61
5.2.3. Wykonywanie kontroli obrotu dewizowego przez NBP	62
5.2.4. Działania pokontrolne	62
5.3. Obsługa kredytów zagranicznych zaciągniętych przez NBP	62
6. DZIAŁANIA NA RZECZ SYSTEMU PŁATNICZEGO	65
6.1. Decyzje w zakresie połączenia z systemem TARGET	66
6.2. Nadzór nad systemami płatności	67
6.3. Działania regulacyjne w dziedzinie systemu płatniczego	68
6.4. Funkcjonowanie systemu SORBNET	69
6.5. Obsługa rachunków bieżących banków w Centrali NBP	70
6.5.1. Liczba rachunków bieżących banków prowadzonych przez NBP	70
6.5.2. Rodzaje i liczba operacji przeprowadzonych na rachunkach bieżących banków w NBP	70
6.6. Standaryzacja i normalizacja	73
6.7. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego	73
6.8. Współpraca z sektorem bankowym w zakresie pozostałych przedsięwzięć międzybankowych	74
7. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA I INFORMACYJNA	77
7.1. Działalność edukacyjna	78
7.1.1. Program edukacji ekonomicznej	78
7.1.2. Współpraca w zakresie szkolenia kadr dla sektora bankowego	80
7.2. Działalność informacyjna	80

7.2.1. Kontakty z mediami.....	80
7.2.2. Wydawnictwa i strona internetowa NBP.....	80
7.2.3. Kampania informacyjno-promocyjna „Zrób pierwszy krok do euro”.....	81
7.3. Centralna Biblioteka NBP.....	81
8. OBSŁUGA SKARBU PAŃSTWA.....	83
8.1. Obsługa rachunków budżetu państwa.....	84
8.1.1. Obsługa rachunków bankowych w złotych.....	84
8.1.2. Rodzaje rachunków budżetu państwa prowadzonych przez NBP.....	84
8.1.3. Tryb obsługi rachunków budżetu państwa.....	85
8.2. Administrowanie kredytami zagranicznymi zaciągniętymi przez rząd RP.....	85
8.3. Obsługa zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa.....	85
8.4. Obsługa obrotu skarbowymi papierami wartościowymi.....	86
8.4.1. Przetargi na bony skarbowe.....	86
8.4.2. Prace nad systemem Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych.....	86
8.5. Działania na rzecz usprawnienia zarządzania długiem publicznym.....	86
8.5.1. Zmiany w zakresie usprawnienia obrotu skarbowymi papierami wartościowymi.....	86
8.5.2. Operacje zamiany obligacji.....	87
9. DZIAŁALNOŚĆ ANALITYCZNA.....	89
9.1. Analizy ekonomiczne i badania.....	90
9.1.1. Prace analityczno-prognostyczne i badawcze.....	90
9.1.2. Prace analityczne związane z wpływem wprowadzenia euro na system bankowy.....	93
9.1.3. Analizy i badania w zakresie rozwoju i stabilności systemu finansowego.....	93
9.1.4. Badania sytuacji przedsiębiorstw.....	94
9.1.5. Konferencje i seminaria naukowe organizowane przez NBP.....	94
10. DZIAŁALNOŚĆ STATYSTYCZNA.....	97
10.1. Zadania statystyczne.....	98
10.1.1. Zadania w zakresie statystyki monetarnej, finansowej, bilansu płatniczego oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej.....	98
10.1.2. Informacja statystyczna dla odbiorców zewnętrznych.....	99
10.1.3. Działania dostosowujące do wymogów EBC w zakresie statystyki.....	100
11. DZIAŁALNOŚĆ LEGISLACYJNA.....	103
11.1. Działalność prawotwórcza organów NBP oraz Komisji Nadzoru Bankowego.....	104
11.2. Projekty ustaw opracowanych w Narodowym Banku Polskim.....	104
11.2.1. Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. zmieniająca ustawę o Narodowym Banku Polskim.....	104
11.2.2. Projekt ustawy zmieniającej ustawę Prawo bankowe.....	104
11.2.3. Projekt ustawy o niektórych zabezpieczeniach finansowych.....	105
11.3. Udział Narodowego Banku Polskiego w pracach nad projektami aktów normatywnych organów państwa.....	105
11.4. Udział Narodowego Banku Polskiego w pracach nad projektami aktów nienormatywnych.....	105
11.5. Projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego.....	106

11.5.1. Projekty ustaw uchwalonych.....	106
11.5.2. Projekty ustaw rozpatrywanych.....	106
12. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	109
12.1. Działania zmierzające do dostosowania polskiego sektora bankowego i NBP do wymogów Unii Europejskiej	110
12.1.1. Działania przygotowawcze zmierzające do efektywnego funkcjonowania Polski po przystąpieniu do Unii Europejskiej.....	110
12.1.2. Współpraca z Europejskim Systemem Banków Centralnych	111
12.1.3. Program Phare 2000.....	111
12.1.4. Inne działania w NBP	112
12.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi.....	112
12.2.1. Współpraca z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.....	112
12.2.2. Współpraca z Bankiem Światowym.....	113
12.2.3. Współpraca z Międzynarodowym Funduszem Walutowym	113
12.2.4. Współpraca z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju.....	114
12.2.5. Współpraca z Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei	114
12.2.6. Międzynarodowy Bank Współpracy Gospodarczej.....	115
12.2.7. Pomoc szkoleniowa udzielona bankom centralnym i zagranicznym instytucjom nadzorczym	115
13. DZIAŁALNOŚĆ WŁASNA	121
13.1. Zarządzanie zasobami ludzkimi.....	122
13.1.1. Zatrudnienie w NBP	122
13.1.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników NBP	123
13.1.3. Pozostałe zagadnienia z zakresu polityki kadrowej.....	124
13.2. Zarządzanie zasobami majątkowymi	124
13.3. Obsługa informatyczna systemu bankowego oraz NBP	125
13.4. Ochrona i zabezpieczenia	125
13.4.1. Ochrona informacji niejawnych.....	126
13.4.2. Ochrona danych osobowych.....	126
13.4.3. Ochrona osób i mienia.....	126
13.5. Działalność audytu wewnętrznego	126
13.6. Zmiany organizacyjne.....	127
13.6.1. Reorganizacja sieci terenowej NBP	127
13.7. Wprowadzenie systemu zarządzania projektami.....	127
13.8. Uzyskanie certyfikatu zgodności z normą PN-EN ISO 9001:2000 dla obszaru Bankowości Elektronicznej.....	127
14. BILANS I RACHUNEK WYNIKÓW NBP	129
14.1. Bilans NBP sporządzony na dzień 31 grudnia 2003 r.....	130
14.2. Rachunek zysków i strat za 2003 r.	131
14.3. Zmiany w strukturze aktywów i pasywów.....	132
14.4. Zmiany w rachunku zysków i strat	134
14.4.1. Wynik z działalności bankowej.....	135

14.4.2. Przychody z finansowego majątku trwałego	138
14.4.3. Wynik z pozostałej działalności operacyjnej	138
14.4.4. Różnica wartości rezerw	139
14.4.5. Zysk NBP i jego podział	139
15. BILANS PŁATNICZY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ZA 2003 R.	141
15.1. Podstawowe tendencje w bilansie płatniczym w 2003 r.	142
15.2. Rachunek bieżący	143
15.2.1. Poprawa salda rachunku bieżącego	143
15.2.2. Poprawa salda obrotów towarowych	144
15.2.3. Obroty handlu zagranicznego według statystyki celnej	145
15.2.4. Pogłębienie się ujemnego salda dochodów	150
15.2.5. Wzrost dodatniego salda transferów bieżących	151
15.3. Rachunek finansowy	152
15.3.1. Inwestycje nierezydentów w Polsce	153
15.3.2. Inwestycje rezydentów za granicą	156
15.3.3. Pochodne instrumenty finansowe	157
15.4. Oficjalne aktywa rezerwowe	158
ZAŁĄCZNIKI	159
ZAŁĄCZNIK 1 CENY TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH	160
ZAŁĄCZNIK 2 PKB I POPYT KRAJOWY	162
ZAŁĄCZNIK 3 NIERÓWNOWAGA ZEWNĘTRZNA	164
ZAŁĄCZNIK 4 PODAŻ PIENIĄDZA	167
ZAŁĄCZNIK 5 WYKAZ WYKONAWCZYCH AKTÓW PRAWNYCH WYDANYCH W 2003 R. PRZEZ ORGANY NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO I KOMISJĘ NADZORU BANKOWEGO (OGŁOSZONYCH)	170
ZAŁĄCZNIK 6 PUBLIKACJE I STRONA INTERNETOWA NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO W 2003 R.	175
ZAŁĄCZNIK 7 ZESTAWIENIE OTWARTYCH SEMINARIÓW PRZEPROWADZONYCH W NBP W 2003 R.	178
ZAŁĄCZNIK 8 WYNIKI GŁOSOWANIA CZŁONKÓW RADY POLITYKI PIENIĘŻNEJ NAD WNIOSKAMI I UCHWAŁAMI PODJĘTYMI W 2003 R.	179
ANEKS	183
TABELA I Podstawowe dane statystyczne	184
TABELA II Rynek finansowy – podstawowe informacje	186
TABELA III Kursy USD i EUR w 2003 r.	192
TABELA IV Średnie ważone oprocentowanie depozytów złotych w bankach komercyjnych	192
TABELA V Średnie ważone oprocentowanie kredytów złotych w bankach komercyjnych	193
TABELA VI Bilans zagregowany pozostałych monetarnych instytucji finansowych ...	194
TABELA VII Bilans NBP	196
TABELA VIII Bilans skonsolidowany monetarnych instytucji finansowych	198

TABELA IXa Podaż pieniądza M3.....	200
TABELA IXb Czynniki kreacji pieniądza M3	202
TABELA X Pieniądz rezerwowy i czynniki jego kreacji.....	204
TABELA XI Bilans płatniczy w mln EUR	204
TABELA XII Bilans płatniczy w mln PLN.....	208
TABELA XIII Bilans płatniczy w mln USD	210
TABELA XIV Bilans płatniczy w latach 2000-2003	212
TABELA XV Rachunek bieżący w latach 2000-2003	214
TABELA XVI Usługi w latach 2000-2003	216
TABELA XVII Pozostałe usługi w latach 2000-2003.....	218
TABELA XVIII Dochody w latach 2000-2003	222
TABELA XIX Transfery bieżące w latach 2000-2003	226
TABELA XX Inwestycje bezpośrednie w latach 2000-2003.....	227
TABELA XXI Inwestycje portfelowe w latach 2000-2003	228
TABELA XXII Inwestycje portfelowe – aktywa w latach 2000-2003	230
TABELA XXIII Inwestycje portfelowe – pasywa w latach 2000-2003	232
TABELA XXIV Pozostałe inwestycje – aktywa w latach 2000-2003.....	234
TABELA XXV Pozostałe inwestycje – pasywa w latach 2000-2003.....	236
TABELA XXVI Podstawowe wskaźniki bilansu płatniczego na bazie transakcji w latach 1998-2003.....	238
UWAGI METODYCZNE.....	240
SKRÓTY	265

Rada Polityki Pieniężnej

Przewodniczący

Leszek Balcerowicz

Członkowie:

Jan Czekaj (od 26 sierpnia 2003 r.)

Marek Dąbrowski

Bogusław Grabowski

Cezary Józefiak

Janusz Krzyżewski

Wojciech Łączkowski

Jerzy Pruski

Dariusz Rosati

Grzegorz Wójtowicz

Wiesława Ziółkowska

Zarząd Narodowego Banku Polskiego

Przewodniczący

Leszek Balcerowicz

Członkowie:

Jerzy Stopyra

I Zastępca Prezesa NBP

Andrzej S. Bratkowski

Wiceprezes NBP

Joanna Wielgórska-Leszczyńska

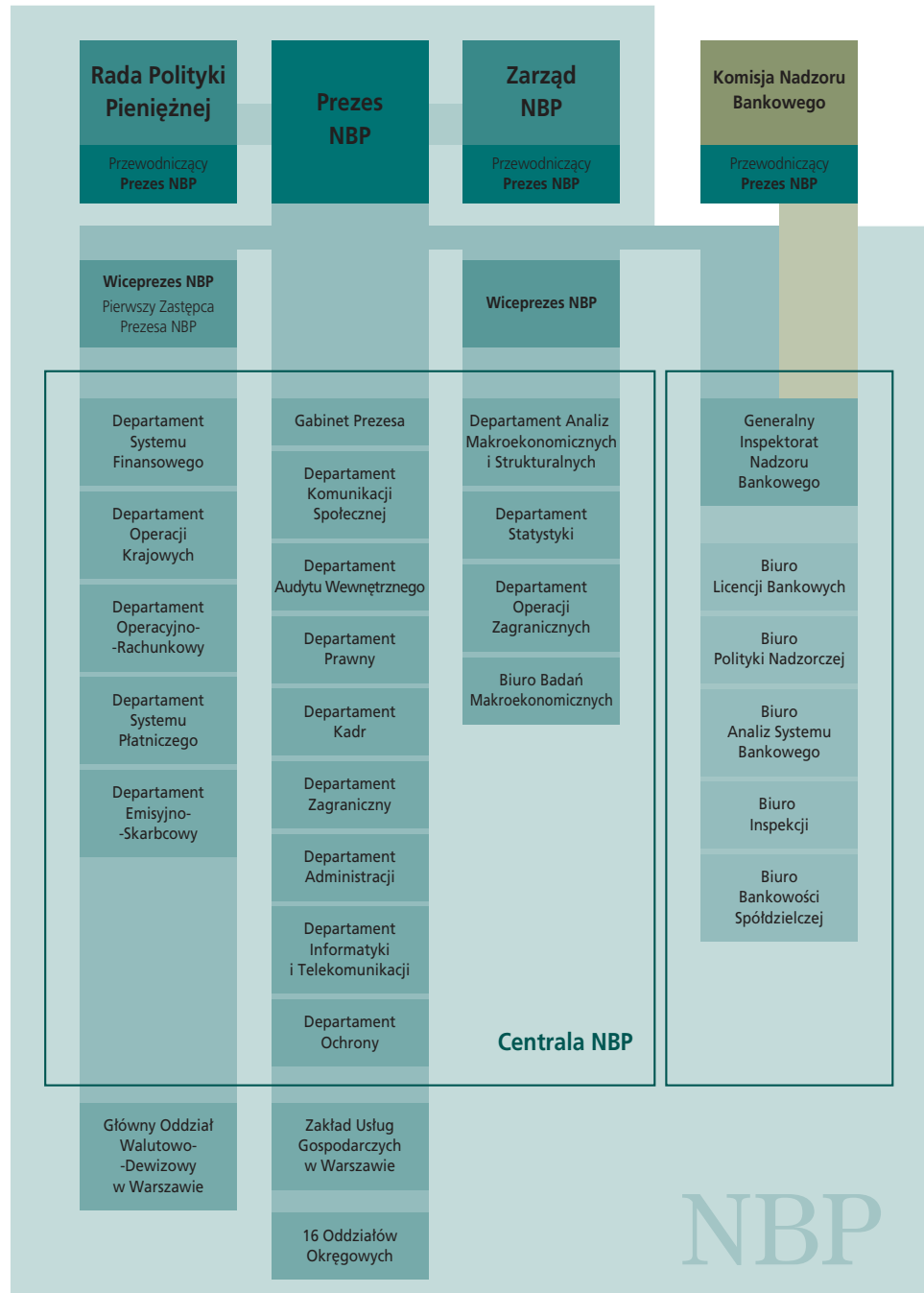
Andrzej Jakubiak

Tomasz Pasikowski

Józef Sobota

SCHEMAT ORGANIZACYJNY NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO

Stan na dzień 31 XII 2003 r.

FUNKCJONOWANIE ORGANÓW NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO

Zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim¹, obowiązującą od 1 stycznia 1998 r., organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego.

1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego

Prezes Narodowego Banku Polskiego przewodniczył Radzie Polityki Pieniężnej, Zarządowi NBP oraz Komisji Nadzoru Bankowego. Od maja 2003 r. Prezes NBP brał udział jako obserwator w posiedzeniach Rady Ogólnej Europejskiego Banku Centralnego we Frankfurcie.

Ponadto, reprezentując bank centralny w kontaktach z instytucjami zagranicznymi w 2003 r., Prezes NBP wziął udział m.in. w następujących spotkaniach:

- dorocznym posiedzeniu Rady Gubernatorów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju w Bazylei,
- regularnych posiedzeniach Gubernatorów Banku Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei,
- posiedzeniach Rady ECOFIN w składzie rozszerzonym o prezesów banków centralnych.

W 2003 r. Prezes NBP wydał 13 zarządzeń dotyczących:

- ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet,
- sposobu numeracji rachunków bankowych,
- upoważnienia do podejmowania decyzji dotyczących zezwoleń dewizowych oraz zezwoleń na prowadzenie działalności kantorowej,
- sposobów i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki,
- zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym,
- określenia placówek NBP oraz innych banków zobowiązanych do wymiany starych złotych.

Prezes NBP, jako przełożony pracowników, brał udział w kształtowaniu i realizowaniu polityki kadrowej, a także nadzorował przestrzeganie standardów pracy w NBP.

1.2. Rada Polityki Pieniężnej

W 2003 r. Rada Polityki Pieniężnej odbyła 16 posiedzeń (w tym 12 dwudniowych), na których podjęła 17 uchwał opublikowanych w Monitorze Polskim oraz w Dzienniku Urzędowym NBP.

RPP podjęła 6 uchwał w sprawie obniżenia stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim.

¹ Dz.U. nr 140, poz. 938 z późn. zm.

Tabela 1

Wysokość stóp procentowych Narodowego Banku Polskiego na koniec 2002 i 2003 r. (w pkt. proc)

Kredyt lombardowy		Redyskonto weksli		Stopa referencyjna		Lokata w NBP	
31.12.2002	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2002	31.12.200	31.12.2002	31.12.2003
8,75	6,75	7,5	5,75	6,75	5,25	4,75	3,75

Źródło: dane NBP.

RPP podjęła również uchwały w następujących sprawach:

- przyjęcia Strategii polityki pieniężnej po 2003 r.,
- przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego NBP sporządzonego na dzień 31 grudnia 2002 r.,
- przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej w 2002 r.,
- oceny działalności Zarządu NBP w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej w 2002 r.,
- zatwierdzenia sprawozdania z działalności NBP w 2002 r.,
- ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2004,
- stopy rezerwy obowiązkowej banków, obniżając jej wysokość z 4,5% do 3,5%,
- określenia górnej granicy zobowiązań wynikających z zaciągania przez NBP pożyczek i kredytów w zagranicznych instytucjach bankowych i finansowych,
- zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat NBP,
- zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w NBP,
- zatwierdzenia planu finansowego NBP na 2004 r.

Realizując obowiązek wynikający z art. 23 ustawy o Narodowym Banku Polskim, we wrześniu 2003 r. RPP przyjęła:

- *Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej za 2002 r.* oraz bilanse płatnicze RP za I kwartał, za I półrocze i za trzy kwartały 2003 r.
- *Bilans płatniczy na bazie transakcji* oraz bilans pasywów i aktywów zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej za 2002 r.
- *Prognozę bilansu płatniczego Polski na 2004 r.*
- *Opinię w sprawie projektu ustawy budżetowej na 2004 r.*

W kwietniu 2003 r. RPP wydała opinię do rządowego Programu naprawy finansów RP. Ponadto RPP przyjęła *Raport o inflacji za 2002 rok* oraz trzy kwartalne *Raporty o inflacji* (za I, II i III kwartał 2003 r.).

W 2003 r. odbyły się dwa spotkania Rady Polityki Pieniężnej z przedstawicielami rządu:

- 25 marca z Wicepremierem, Ministrem Finansów G. Kołodko,
- 17 lipca z Wicepremierem J. Hausnerem i Ministrem Finansów A. Raczko.

Tematem spotkań była bieżąca sytuacja makroekonomiczna oraz perspektywy i warunki rozwoju gospodarczego Polski.

Spotkania z przedstawicielami banków komercyjnych² i przedsiębiorcami służyły zaprezentowaniu *Strategii polityki pieniężnej i Założeń polityki pieniężnej* oraz wyjaśnieniu problemów związanych z prowadzeniem polityki pieniężnej.

² Doroczne spotkanie RPP z przedstawicielami banków komercyjnych odbyło się w dniu 6 października 2003 r.

Zakończenie kadencji Rady Polityki Pieniężnej (1998-2003)

Na początku 2004 r. zakończyła się sześciolatnia kadencja Rady Polityki Pieniężnej. W 2003 r. została zakończona realizacja *Średniookresowej strategii polityki pieniężnej na lata 1999 – 2003*, opartej na bezpośrednim celu inflacyjnym. Zgodnie z wyznaczonym celem została osiągnięta stabilizacja cen, obniżono inflację do poziomu poniżej 2% (z 14,2% w lutym 1998 r. do 1,6 po koniec 2003 r.). W ten sposób wypełnione zostały dwa kryteria wejścia Polski do strefy euro związane z polityką pieniężną: stabilności cen i długookresowej stopy procentowej. Wprowadzony na wniosek RPP przez Radę Ministrów w kwietniu 2000 r. płynny kurs walutowy zasadniczo zmniejszył ryzyko kryzysu walutowego. RPP ujednotociła i obniżyła wysokość stopy rezerwy obowiązkowej banków (średnio z 12% do 3,5%). Wprowadziła również nowe instrumenty polityki pieniężnej: podział operacji otwartego rynku na podstawowe, dostrajające i strukturalne, depozyt na koniec dnia w banku centralnym, kredyt techniczny.

1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Polskim, działalnością NBP kieruje Zarząd. Zarząd NBP podejmuje uchwały w sprawach niezastrzeżonych w ustawie do wyłącznej kompetencji innych organów NBP oraz realizuje uchwały RPP.

W związku z perspektywą bliskiego członkostwa Polski w Unii Europejskiej Zarząd NBP śledził proces integracji europejskiej oraz przebieg prac dostosowawczych prowadzonych w NBP. Ważnym elementem działań integracyjnych było pomyślne zakończenie dwuletniej współpracy z bankami centralnymi Włoch i Francji w ramach Phare 2000, która w istotny sposób przyczyniła się do osiągnięcia wysokiego poziomu dostosowania NBP do funkcjonowania w ESBC. Kontynuowano prace Międzyresortowej Grupy Roboczej (NBP i Ministerstwa Finansów) ds. Integracji Polski z Unią Gospodarczą i Walutową.

Zarząd NBP na posiedzeniach zajmował się m.in. dostosowaniem instrumentów polityki pieniężnej, statystyki pieniężnej i bilansu płatniczego oraz zasad rachunkowości NBP do wymagań ESBC, zagadnieniami dotyczącymi usprawnienia obrotu płatniczego, rozwoju analiz na rzecz polityki pieniężnej i stabilności systemu finansowego oraz usprawnienia wewnętrznej działalności, m.in. poprzez wprowadzanie nowoczesnych mechanizmów zarządzania. Ponadto rozpatrywał, a następnie rekomendował Radzie Polityki Pieniężnej projekty uchwał i materiały kierowane na posiedzenia RPP.

W 2003 r. Zarząd NBP odbył 51 posiedzeń, na których podjął 57 uchwał normatywnych, 17 uchwał nienormatywnych oraz 200 postanowień.

Do najważniejszych decyzji Zarządu NBP należało podjęcie uchwał w następujących sprawach:

- planu inwestycji Narodowego Banku Polskiego na rok 2003,
- planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2003,
- wcześniejszego wykupu przez NBP obligacji przeznaczonych dla banków w związku z obniżeniem stóp rezerwy obowiązkowej,
- trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego,

- trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki Narodowemu Bankowi Polskiemu danych niezbędnych do sporządzania bilansu płatniczego oraz bilansów należności i zobowiązań zagranicznych państwa,
- emitowania bonów pieniężnych Narodowego Banku Polskiego,
- wprowadzenia „Regulaminu refinansowania banków w ciągu dnia operacyjnego przez Narodowy Bank Polski”,
- zmiany uchwały w sprawie zasad i trybu naliczania i utrzymywania przez banki rezerwy obowiązkowej,
- zmiany uchwały w sprawie wprowadzenia „Regulaminu realizacji poleceń wypłaty i operacji czekowych w obrocie zagranicznym oraz skupu i sprzedaży walut obcych dla posiadaczy rachunków bankowych w Narodowym Banku Polskim”,
- zmiany uchwały w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez Narodowy Bank Polski,
- zmiany uchwały w sprawie wprowadzenia „Regulaminu prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków i kont depozytowych papierów wartościowych oraz obsługi operacji na papierach wartościowych i ich rejestrach na rachunkach i kontach depozytowych tych papierów”,
- zasad i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień w Narodowym Banku Polskim,
- kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego w Narodowym Banku Polskim,
- sposobu wykonywania zadań z zakresu rachunkowości w Narodowym Banku Polskim,
- zarządzania projektami w Narodowym Banku Polskim,
- zarządzania systemem informatycznym przetwarzającym dane osobowe w Narodowym Banku Polskim.

POLITYKA PIENIĘŻNA

2.1. Synteza

1. Zgodnie z art. 227 ust.1 Konstytucji RP „Centralnym bankiem państwa jest Narodowy Bank Polski. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza”.

W uchwalonej w 1998 r. *Średniookresowej strategii polityki pieniężnej na lata 1999-2003* Rada Polityki Pieniężnej za strategiczny cel polityki pieniężnej uznała obniżenie do końca 2003 r. stopy inflacji do poziomu poniżej 4%. Rada Polityki Pieniężnej zdecydowała, że celem polityki pieniężnej w 2003 r. (ogłoszonym w czerwcu 2002 r. i potwierdzonym w opublikowanych we wrześniu 2002 r. *Założeniach polityki pieniężnej na 2003 rok*) będzie osiągnięcie na koniec 2003 r. inflacji na poziomie 3% z dopuszczalnym przedziałem odchyłeń +/- 1 pkt proc.

2. W grudniu 2003 r. roczna stopa inflacji wyniosła 1,7%. Była więc zgodna z celem przyjętym w *Średniookresowej strategii polityki pieniężnej na lata 1999-2003* i ukształtowała się nieco poniżej krótkookresowego celu inflacyjnego wyznaczonego w *Założeniach polityki pieniężnej na 2003 rok*. Poziom inflacji niższy o 0,3 pkt. proc. od dolnej granicy przedziału celu inflacyjnego został osiągnięty przy zgodnym z przewidywaniami przyspieszeniem tempa wzrostu cen żywności i napojów bezalkoholowych, jednak znacznie niższym od przewidywanego wzroście cen w grupie towarów i usług o cenach kontrolowanych.
3. Rada Polityki Pieniężnej dokonała w 2003 r. sześciu obniżek stóp procentowych NBP. Obniżki były przeprowadzone w I półroczu. Stopa referencyjna została obniżona z 6,75% do 5,25 %, stopa redyskonta weksli z 7,50% do 5,75%, stopa kredytu lombardowego z 8,75% do 6,75%, a stopa depozytowa z 4,75% do 3,75%.
4. W 2003 r. obserwowano stopniowe, coraz silniejsze ożywienie polskiej gospodarki. Tempo wzrostu PKB wzrosło z 2,3% w I kwartale do 4,7% w IV kwartale, a w całym roku osiągnęło 3,7%.

Utrzymywał się wysoki wzrost produkcji przemysłowej, a o skali przyrostu produkcji decydował przemysł przetwórczy, którego dynamika wiązała się z rosnącym eksportem i poprawą konkurencyjności na rynku wewnętrznym. Zwiększaniu się popytu konsumpcyjnego towarzyszyły także oznaki ożywienia inwestycyjnego w przemyśle przetwórczym. W 2003 r. odnotowano również znaczną poprawę wyników finansowych przedsiębiorstw.

Pomimo niekorzystnych uwarunkowań zewnętrznych czynnikiem wspierającym wzrost gospodarczy pozostawał eksport. Według statystyki płatniczej w 2003 r. wzrost wpływów z eksportu wyniósł w euro 8,7%, a w USD 30,3%, podczas gdy w 2002 r. wzrost ten wynosił odpowiednio: 2,7% i 8,8%. Zmniejszenie deficytu obrotów handlowych sprawiło, że deficyt obrotów bieżących bilansu płatniczego w 2003 r. – po raz czwarty z kolei – obniżył się i wyniósł w relacji do PKB 1,9%.

5. W polityce pieniężnej w 2003 r. uwzględniano utrzymywanie się wysokiego deficytu sektora finansów publicznych w 2003 r. oraz perspektywy znacznego wzrostu tego deficytu w 2004 r.

Sytuacja finansów publicznych nadal jest najważniejszym z czynników mogących utrudniać stabilizację inflacji na niskim poziomie. Wysoki deficyt budżetowy, rosnące potrzeby pożyczkowe państwa oraz trudności z wprowadzeniem programu redukcji wydatków publicznych mogą powodować zaburzenia na rynkach finansowych, skutkujące wzrostem rentowności skarbowych papierów wartościowych oraz osłabieniem kursu złotego.

W celu uniknięcia kumulacji długu publicznego i wchodzenia w pułapkę zadłużenia niezbędne są zasadnicze, szybkie i skuteczne reformy uzdrawiające finanse publiczne. Niewprowadzenie w 2004 r. głębokich zmian dających trwałe uzdrowienie finansów publicznych spowodowałoby szybkie zbliżanie się długu do konstytucyjnego limitu, co zagrażałoby trwałości wzrostu gospodarczego i utrudniało obniżenie bezrobocia. W 2003 r. państwowy dług publiczny powiększony o poręczenia i gwarancje wyniósł 51,6% PKB, co oznacza przekroczenie I progu ostrożnościowego.

2.2. Cel inflacyjny w 2003 r.

W *Założeniach polityki pieniężnej na 2003 rok* Rada Polityki Pieniężnej ustaliła krótkookresowy cel inflacyjny (mierzony dwunastomiesięcznym wzrostem cen towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu 2003 r.) na poziomie 3% z granicą tolerancji +/-1% pkt proc. Cel ten miał charakter pomocniczy w stosunku do celu średniookresowego, określonego w *Średniookresowej strategii polityki pieniężnej na lata 1999-2003* uchwalonej w 1998 r., a mianowicie obniżenia do końca 2003 r. stopy inflacji do poziomu poniżej 4%.

W grudniu 2003 r. roczna stopa inflacji wyniosła 1,7% (załącznik 1). Była więc zgodna z celem przyjętym w *Średniookresowej strategii polityki pieniężnej na lata 1999-2003* i ukształtowała się nieco poniżej krótkookresowego celu inflacyjnego wyznaczonego na 2003 r. Poziom inflacji niższy o 0,3 pkt. proc. od dolnej granicy przedziału celu inflacyjnego został osiągnięty przy zgodnym z przewidywaniami przyspieszeniu tempa wzrostu cen żywności i napojów bezalkoholowych (2,1%), jednak znacznie niższym od przewidywanego wzroście cen w grupie towarów i usług o cenach kontrolowanych (2,3%).

W połowie 2002 r., gdy opracowywano założenia polityki pieniężnej na 2003 r., zakładano wzrost cen kontrolowanych o 3,6%-4,8%. Było to zgodne z dostępnymi założeniami do ustawy budżetowej na 2003 r. W rzeczywistości podwyżki stawek podatku akcyzowego okazały się niższe od prognozowanych. Niżej niż przewidywano ukształtował się też wzrost cen podstawowych nośników energii, w tym energii elektrycznej i ciepłej. Gdyby wzrost cen kontrolowanych w 2003 r. był zgodny z przewidywaniami z połowy 2002 r., inflacja roczna wyniosłaby 2%-2,3%.

Wieloletni proces obniżania inflacji w Polsce doprowadził do jej ograniczenia do poziomu notowanego w ostatnich latach w krajach rozwiniętych. Średnioroczna (dwunastomiesięczna średnia ruchoma) stopa inflacji HICP³ dla Polski systematycznie malała: z 10,2% w październiku 2000 r. do 0,7% w grudniu 2003 r. Dla porównania, w Unii Europejskiej średnioroczna stopa inflacji HICP w grudniu 2003 r. wynosiła 2,0%, a w strefie euro 2,1%. Od sierpnia 2002 r. Polska spełnia inflacyjne kryterium zbieżności, będące jednym z warunków przystąpienia do strefy euro.

Z punktu widzenia przebiegu realizacji polityki pieniężnej w 2003 r. można wyodrębnić dwa okresy. W pierwszym półroczu RPP dokonała sześciu obniżek stopy referencyjnej. W drugim półroczu parametry polityki pieniężnej pozostały niezmienione.

Argumentem za obniżkami stóp procentowych w I półroczu 2003 r. było utrwalanie się niskiego poziomu inflacji oraz utrzymywanie się czynników ograniczających jej wzrost w przyszłości:

- roczna dynamika CPI pozostawała na niskim, stosunkowo stabilnym poziomie, a większość miar inflacji bazowej wykazywała lekką tendencję spadkową. Oczekiwania inflacyjne gospodarstw domowych utrwaliły się na niskim poziomie (tabele 2, 3 i 4).
- utrzymywała się silna dyscyplina płac w przedsiębiorstwach,
- spadały nakłady inwestycyjne,
- niskie było tempo wzrostu kredytów dla przedsiębiorstw.

³ Harmonised Index of Consumer Prices – zharmonizowany indeks cen konsumpcyjnych, umożliwiający porównywanie zmian cen w krajach UE, a także w krajach kandydujących.

Decyzje RPP o obniżkach stóp procentowych w I półroczu 2003 r. wynikały również w znacznym stopniu z ocen perspektyw wzrostu aktywności gospodarczej jako czynnika wpływającego na przyszłą inflację. Mimo utrzymujących się słabych perspektyw wzrostu gospodarczego w strefie euro, w tym przede wszystkim w Niemczech, w kraju zaczęły umacniać się symptomy ożywienia gospodarczego:

- stopniowo rosła dynamika produkcji sprzedanej przemysłu,
- utrzymywała się wysoka dynamika eksportu,
- comiesięczne badania koniunktury GUS wskazywały na poprawę klimatu koniunktury w przemyśle przetwórczym oraz w budownictwie,
- poprawiały się też wyniki finansowe przedsiębiorstw.

Jednak w ocenie Rady, początkowa faza ożywienia gospodarczego nie powodowała jeszcze, mimo słabnięcia kursu złotego, wzrostu presji inflacyjnej, która mogłaby stanowić zagrożenie dla realizacji celu inflacyjnego 2004 r.

RPP dostrzegała też czynniki stanowiące potencjalne źródło presji inflacyjnej, w tym przede wszystkim niepewną sytuację w sektorze finansów publicznych. Niepewność dotyczyła rozmiaru deficytu ekonomicznego sektora finansów publicznych w 2003 r. oraz skali dalszego rozluźnienia polityki fiskalnej w 2004 r. i w latach następnych. Czynnikiem, które mogły stanowić źródło presji inflacyjnej były też wysoka i rosnąca dynamika pieniądza gotówkowego w obiegu oraz wysokie ceny ropy na rynkach światowych i możliwość dalszego ich wzrostu. Zjawiska te występowały w warunkach ożywienia gospodarczego.

Tabela 2

Wybrane roczne wskaźniki inflacji bazowej oraz CPI

	Po wyłączeniu cen o największej zmienności	Po wyłączeniu cen żywności i paliw (inflacja „netto”)	15% średnia obciąża	CPI
IX 2002	1,3	2,8	1,5	1,3
X	0,9	2,3	1,3	1,1
XI	0,8	2,1	1,3	0,9
XII	0,7	2,0	1,2	0,8
I 2003	0,5	1,6	1,0	0,5
II	0,5	1,5	0,8	0,5
III	0,5	1,4	0,8	0,6
IV	0,0	1,2	0,6	0,3
V	-0,1	1,2	0,8	0,4
VI	-0,1	1,1	0,9	0,8
VII	0,0	0,8	1,0	0,8
VIII	0,1	0,8	1,0	0,7
IX	0,3	0,9	1,2	0,9
X	0,7	1,2	1,2	1,3
XI	1,0	1,3	1,4	1,6
XII	1,1	1,4	1,5	1,7

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Tabela 3

Oczekiwania inflacyjne osób prywatnych (za 12 miesięcy)

2002				2003											
IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1,0	0,9	0,9	0,8	0,7	0,6	0,4	0,4	0,5	0,3	0,4	0,8	0,7	0,7	0,9	1,6

Źródło: ankieta firmy Ipsos, obliczenia NBP.

Tabela 4

Prognozy inflacyjne analityków bankowych (za 11 miesięcy)

2002				2003											
IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2,9	2,5	2,5	2,5	2,6	2,3	2,1	2,2	2,0	2,3	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3	2,5

Źródło: Reuters.

Zmiany, jakie nastąpiły w sytuacji i prognozach gospodarczych w II półroczu 2003 r. przemawiały – w opinii Rady Polityki Pieniężnej – za zwiększoną ostrożnością w polityce pieniężnej.

Zgodnie z oczekiwaniami, roczne wskaźniki cen konsumpcyjnych stopniowo rosły, czemu towarzyszył wzrost wskaźników inflacji bazowej oraz cen produkcji sprzedanej przemysłu. Zwiększyły się też, szczególnie wyraźnie pod koniec roku, oczekiwania inflacyjne osób prywatnych (tabele 2, 3 i 4).

Trendy wzrostowe w gospodarce, wywołane w dużej mierze ożywieniem eksportu, stopniowo umacniały się mimo słabej koniunktury zewnętrznej:

- zwiększało się tempo wzrostu PKB oraz roczna dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (załącznik 2),
- utrzymywała się wysoka dynamika wpływów z eksportu (załącznik 3),
- nadal poprawiały się wyniki finansowe przedsiębiorstw, a badania GUS wskazywały na dalszą poprawę koniunktury w przemyśle przetwórczym.

W ocenie Rady, związana z tym stopniowo zwiększająca się presja inflacyjna nie stanowiła – sama w sobie – zagrożenia dla realizacji celu inflacyjnego w 2004 r. Jednocześnie jednak rosło znaczenie czynników mogących utrudnić stabilizację inflacji na niskim poziomie, które występowały już w pierwszej połowie roku. Najważniejszym z nich pozostała niepewność dotycząca bieżącej i przyszłej sytuacji finansów publicznych. Problemy płynnościowe budżetu, zwiększająca się relacja długu publicznego do PKB, rosnące prawdopodobieństwo przekroczenia ustawowych progów ostrożnościowych, a także niepewność dotycząca perspektywy szybkiego i skutecznego uzdrowienia finansów publicznych spowodowały w drugiej połowie roku dalszy spadek kursu złotego wobec euro. Istotnym czynnikiem pogłębiającym ten spadek było silne wzmocnienie euro wobec dolara USA w tym okresie.

Podejmując decyzje o utrzymaniu stóp procentowych na niezmiennym poziomie, Rada brała też pod uwagę skalę dotychczas dokonanych obniżek, które z opóźnieniem będą wpływać na stopniowy wzrost popytu krajowego.

Rada Polityki Pieniężnej dokonała w pierwszym półroczu 2003 r. sześciu obniżek stóp procentowych NBP. Stopa referencyjna została obniżona z 6,75% do 5,25%, stopa redyskonta weksli z 7,5% do 5,75%, stopa kredytu lombardowego z 8,75% do 6,75%, a stopa depozytowa z 4,75% do 3,75%. W efekcie nominalne stopy procentowe znalazły się na najniższym poziomie od początku okresu transformacji. Spadły również stopy realne – w okresie od grudnia 2002 r. do grudnia 2003 r. stopa referencyjna skorygowana wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych zmniejszyła się o 2,39 pkt. proc. (z 5,90% do 3,51%), a jej średni poziom w 2003 r. obniżył się w stosunku do 2002 r. o 1,7 pkt. proc. W grudniu 2003 r. stopa referencyjna skorygowana indeksem cen produkcji sprzedanej przemysłu (PPI) zmniejszyła się w porównaniu z grudniem 2002 r. o 2,96 pkt. proc. (z 4,45% do 1,49%), a przeciętnie w 2003 r. była ona niższa w porównaniu z 2002 r. o 4,51 pkt. proc. Spadkowi stóp procentowych towarzyszyła istotna deprecjacja złotego.

Analizując decyzje z zakresu polityki pieniężnej podjęte w 2003 r., należy ponadto pamiętać, że w związku z opóźnieniami w procesie transmisji monetarnej ich wpływ na inflację zmaterializuje się przede wszystkim w 2004 r. i w 2005 r. Dlatego też na decyzje Rady Polityki Pieniężnej należy patrzeć przez pryzmat celu inflacyjnego po 2003 r., ustalonego na poziomie 2,5% z dopuszczalnym przedziałem odchyień +/- 1 pkt. proc.

2.3. Warunki realizacji celu polityki pieniężnej

2.3.1. Czynniki zewnętrzne

W *Założeniach polityki pieniężnej na 2003 rok* Rada Polityki Pieniężnej wskazywała na wysoką niepewność prognoz czynników zewnętrznych wpływających na wzrost gospodarczy i inflację w 2003 r.

Rok 2003 przyniósł oczekiwaną poprawę w koniunkturze światowej, która objęła przede wszystkim gospodarki USA i Azji (tabela 5).

Tabela 5

Uwarunkowania zewnętrzne polityki pieniężnej w latach 2002-2003

	2002	2003				
	I-IV	I-IV	I	II	III	IV
Stany Zjednoczone – wzrost PKB (w %) ¹	2,2	3,1	2,1	2,4	3,6	4,3
Japonia – wzrost PKB (w %) ¹	-0,3	2,7	2,7	2,4	2,0	3,8
Strefa euro – wzrost PKB (w %) w tym Niemcy ¹	0,9 0,2	0,4 -0,1	0,7 0,1	0,1 -0,3	0,3 -0,3	0,6 0,0
Cena ropy naftowej (gat. Brent, USD/b) ²	25,0	28,9	31,4	26,1	28,4	29,4
Stany Zjednoczone – inflacja CPI (w %) ³	1,6	2,3	2,9	2,1	2,2	1,9
Strefa euro – inflacja CPI (w %) ³	2,2	2,1	2,3	1,9	2,1	2,1
Stany Zjednoczone – stopa funduszy federalnych ⁴	1,25	1,00	1,25	1,00	1,00	1,00
Strefa euro – stopa refinansowa ⁴	2,75	2,00	2,50	2,00	2,00	2,00

¹ W stosunku do odpowiedniego okresu poprzedniego roku.

² Średnia w okresie.

³ Średnia w okresie w stosunku do odpowiedniego okresu poprzedniego roku.

⁴ Stan na koniec okresu.

Źródło: Bloomberg, Eurostat, Międzynarodowa Agencja Energetyki.

Tabela 6

Prognozy wzrostu PKB ma 2003 r.

	Wiosna 2002	Jesień 2002	Wiosna 2003	Jesień 2003	Realizacja
USA	3,1	2,3	2,4	2,8	3,1
Niemcy	2,7	1,4	0,4	0,0	-0,1
UE	2,9	2,0	1,3	0,8	0,7
Strefa euro	2,9	1,8	1,0	0,4	0,4

Źródło: Komisja Europejska.

Natomiast wzrost w UE, która ma dla Polski szczególne znaczenie ze względu na skalę powiązań ekonomicznych, okazał się znacznie słabszy, niż wcześniej przewidywano (tabela 6). Najsilniej rozbieżność ta wystąpiła w przypadku Niemiec, gdzie poziom PKB nieznacznie obniżył się wobec 2002 r. Osłabienie aktywności w gospodarce niemieckiej nie wywołało jednakże obniżenia jej popytu importowego⁴. Zwiększył się import z krajów oferujących tańsze produkty, w tym również z Polski^{5, 6}.

⁴ Import Niemiec według rachunków narodowych wzrósł w 2003 r. o 2,6% wobec spadku o 1,6% w 2002 r.

⁵ W 2003 r. Polska była już piątym dostawcą spoza krajów UE na rynek niemiecki, wyprzedzając pod względem wartości dostaw Japonię.

⁶ Według danych GUS w 2003 r. wartość polskiego eksportu do Niemiec wyrażona w euro wzrosła o 9,1% wobec 1,8% w 2002 r.

Tabela 7

**Zmiany wskaźników konkurencyjności
(w % w stosunku do tego samego okresu poprzedniego roku)**

	2002				2003			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Relacja cen eksportu do cen produkcji przemysłowej	0,4	6,3	3,7	6,7	4,3	5,2	0,5	0,3
Relacja cen eksportu do jednostkowych kosztów pracy	0,5	9,7	11,3	17,6	13,1	18,6	11,1	20,9

Wskaźniki te pokazują cenową i kosztową konkurencyjność eksportu; ich wzrost oznacza poprawę tej konkurencyjności.

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Podobnie jak w 2002 r. złożyły się na to: znaczna nominalna i realna deprecjacja złotego (tabela 8) oraz szybszy od wzrostu płac wzrost wydajności pracy w gospodarce⁷. Średnie jednostkowe koszty pracy w przetwórstwie przemysłowym wyrażone w złotych zmniejszyły się w 2003 r. o około 9,0% w stosunku do 2002 r. W połączeniu z osłabieniem złotego wobec euro w tym okresie (odpowiednio o 14,1%) oznaczało to spadek jednostkowych kosztów pracy wyrażonych w euro o około 20,2%.

Tabela 8

**Średnioroczne zmiany kursu złotego w latach 2001-2003
(zmiany w % do poprzedniego roku)**

Kurs złotego	2001	2002	2003
Nominalny efektywny	9,0	-4,0	-8,5
Realny efektywny deflowany PPI	7,9	-3,8	-7,2
Realny efektywny deflowany jednostkowymi kosztami pracy	7,7	-9,5	-17,4

„-” oznacza deprecjację kursu złotego.

Źródło: dane NBP i GUS, obliczenia NBP.

Tabela 9

**Średnie odchylenie kursu fixingowego od parytetu kursu centralnego NBP
z 11.04.2000 r. (w %)**

	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał
2001	-8,8	-13,5	-7,7	-10,3
2002	-10,4	-10,0	-4,2	-6,8
2003	-5,3	-3,8	-1,9	0,2

„-” oznacza odchylenie w stosunku do kursu parytetowego w stronę aprecjacji.

Źródło: NBP.

Na osłabienie złotego w 2003 r. wpływały następujące czynniki:

- znaczący wzrost premii za ryzyko wywołany rosnącą niepewnością co do przyszłej polityki fiskalnej. Dodatkowo, premia za ryzyko zwiększyła się w związku z niestabilną sytuacją na węgierskim rynku walutowym i tym samym wzrostem niechęci inwestorów do lokowania kapitału na rynkach krajów Europy Środkowej,
- obniżający się od 2001 r. dysparytet realnych stóp procentowych pomiędzy Polską i zagranicą,

⁷ Od grudnia 2002 r. do grudnia 2003 r. wydajność pracy w przemyśle przetwórczym wzrosła o 21,2%, podczas gdy wynagrodzenia zwiększyły się realnie o 4,5%.

- mniejszy napływ kapitału zagranicznego z tytułu inwestycji bezpośrednich na polski rynek,
- rosnąca aprecjacja euro do dolara amerykańskiego na rynku światowym⁸.

W 2003 r. w kierunku umocnienia polskiej waluty oddziaływała przede wszystkim dalsza poprawa salda na rachunku obrotów bieżących oraz znaczący wzrost produktywności i związany z nim spadek jednostkowych kosztów pracy.

W warunkach postępującego ożywienia w USA oraz krajach azjatyckich, przy silnej deprecjacji dolara amerykańskiego, w 2003 r. nastąpiło wyraźne przyśpieszenie wzrostu cen dolarowych na światowych rynkach surowcowych. Wzrost cen surowców nieenergetycznych⁹ był przeszło dwukrotnie szybszy niż w 2002 r., a ceny ropy naftowej (typu Brent) podniosły się o 15,4% wobec wzrostu o 2,3% w 2002 r. Wpłynęło to – obok deprecjacji złotego – na przyśpieszenie wzrostu cen produkcji sprzedanej przemysłu, szczególnie w II połowie 2003 r.

2.3.2. Ceny żywności, ceny kontrolowane

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych w grudniu 2003 r. wzrosły – zgodnie z przewidywaniami z sierpnia 2002 r. – o 2,1%. Największy wzrost cen żywności nastąpił począwszy od września 2003 r., co było związane z sytuacją na rynku rolnym. Niższe niż przed rokiem zbiory – przede wszystkim zbóż oraz zmniejszająca się produkcja zwierzęca prowadziły, w warunkach umiarkowanego przyrostu spożycia, do wzrostu cen podstawowych produktów rolnych i w konsekwencji do wzrostu cen detalicznych produktów żywnościowych.

Wzrost cen detalicznych odnotowano we wszystkich podstawowych grupach żywności, z wyjątkiem ryb, cukru, miodu i wyrobów czekoladowych. Najbardziej wzrosły ceny pieczywa i przetworów zbożowych, mleka, serów, jaj, olejów i owoców.

W grudniu 2003 r. dwunastomiesięczne tempo wzrostu cen kontrolowanych wyniosło 2,3%, podczas gdy w sierpniu 2002 r. przewidywano jego wzrost o 3,6%-4,8%. Okazało się, że zakładane w projekcjach podwyżki cen podstawowych nośników energii, w tym energii elektrycznej i ciepłej, wprowadzono w niższej skali niż początkowo przewidywano. Słabsze od zakładanych były też wzrosty cen w grupach towarów i usług, których ceny podlegają regulacjom na szczeblach lokalnych. Ponadto podwyżki podatku akcyzowego były niższe od prognozowanych. Gdyby sprawdziły się prognozy wzrostu cen kontrolowanych z sierpnia 2002 r., inflacja w grudniu 2003 r. wyniosłaby około 2%-2,3%, czyli mieściłaby się w granicach wyznaczonego celu inflacyjnego.

2.3.3. Uwarunkowania systemowe, wzajemna relacja polityki pieniężnej i fiskalnej

W *Założeniach polityki pieniężnej na 2003 rok* podkreślano, że do stworzenia podstaw trwałego zrównoważenia finansów publicznych, wzrostu zatrudnienia i rozwoju gospodarczego niezbędne i pilne staje się przeprowadzenie reform strukturalnych i systemowych, takich jak dalsza liberalizacja prawa pracy i prywatyzacja, racjonalizacja bieżących wydatków budżetu. Opóźnienia lub zaniechania reform przyczyniają się do obniżenia długookresowego tempa wzrostu polskiej gospodarki. Utrzymujący się strukturalny deficyt sektora finansów publicznych i związane z tym potrzeby pożyczkowe budżetu ograniczają zasób środków, które mogłyby być przeznaczone na inwestycje przedsiębiorstw. Drenaż oszczędności krajowych przez sektor publiczny ogranicza możliwości obniżania stóp procentowych. W rezultacie niekorzystna kombinacja polityki fiskalnej i pieniężnej zwiększa realne koszty osiągnięcia i utrzymywania równowagi wewnętrznej i zewnętrznej.

Na rynku pracy w 2003 r. nadal występowały bariery utrudniające tworzenie nowych miejsc pracy. Na początku roku wprowadzono zmiany, także w Kodeksie pracy, które wpłynęły na uelastyczenie

⁸ W 2003 r. euro umocniło się wobec dolara amerykańskiego o około 20%; średnioroczna deprecjacja nominalnego kursu EUR/PLN wyniosła w 2003 r. 14,1% (wobec deprecjacji o 5,1% w 2002 r.), kurs złotego do dolara amerykańskiego umocnił się o 4,7% (podczas gdy w 2002 r. pozostał na poziomie 2001 r.).

⁹ W tej grupie najsilniej rosły ceny metali; w 2003 r. zwiększyły się one o 12,8% wobec spadku o 4% w 2002 r.

stosunków pracy. Stworzyło to przedsiębiorcom nieco lepsze warunki do dostosowania zatrudnienia do aktualnych potrzeb i możliwości finansowych, a równocześnie pozwalało na zmniejszenie kosztów związanych ze zwalnianiem pracowników. Kodeks pracy został jednak pod koniec roku ponownie znowelizowany, gdyż niektóre z wprowadzonych zmiany nie były zgodne ze standardami Unii Europejskiej.

Jedną z istotnych barier tworzenia nowych miejsc pracy są wysokie pozapłacowe koszty pracy. Do tej pory nie udało się wypracować formy zmniejszenia obciążeń obligatoryjnych (na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Pracy), nie zmieniając jednocześnie ubezpieczeniowego charakteru tych składek. Jednocześnie stosunkowo łatwy dostęp do świadczeń społecznych umożliwia wczesne przechodzenie osób zatrudnionych na renty i świadczenia przedemerytalne. Ponadto badania wskazują, że w 2003 r. mniejsza niż w poprzednich latach liczba osób nieaktywnych zawodowo wracała na rynek pracy.

Duży „klin podatkowy”¹⁰ (w 2002 r. 43%) skłania pracodawców do unikania pozapłacowych kosztów pracy poprzez stosowanie elastycznych form zatrudnienia (w mniejszym stopniu obciążonych składkami) oraz zatrudnianie w szarej strefie. Na powszechność tego zjawiska może wskazywać powiększająca się różnica między liczbą pracujących według BAEL i według sprawozdawczości przedsiębiorstw. Ponadto, zgodnie z oficjalnymi szacunkami GUS, obecnie około 900 tys. osób pracuje w szarej strefie, nie płacąc podatków i nie odprowadzając składek ubezpieczeniowych.

Stosunkowo wysoki w porównaniu z najniższą płacą zasiłek dla bezrobotnych (w 2003 r. tylko o niecałe 15% niższy niż minimalna płaca netto), w dodatku niedostosowany do regionalnych różnic w płacach, zniechęcał do poszukiwania pracy gorzej wykwalifikowanych bezrobotnych, szczególnie w regionach słabiej rozwiniętych, w których siła nabywczą zasiłków w stosunku do płac jest relatywnie wysoka.

W 2003 r. powstawało wprawdzie coraz więcej nowych miejsc pracy¹¹, ale na koniec roku około 25% zgłaszanych miejsc pracy pozostało niewykorzystanych, co wskazuje na utrzymujące się duże niedopasowanie podaży i popytu na pracę. Przyczyną tego zjawiska może być znaczne zróżnicowanie bezrobotnych pod względem szans na znalezienie pracy odpowiadającej ich kwalifikacjom oraz ich niewielka mobilność zawodowa i przestrzenna¹². Świadczy o tym utrzymywanie się bezrobocia długotrwałego – w 2003 r. ponad 50% zarejestrowanych bezrobotnych pozostawało bez pracy dłużej niż rok.

W tych warunkach wydaje się, że w celu poprawy sytuacji na rynku pracy nie wystarczą działania dotyczące bezpośrednio tego rynku (zmiany prawa pracy, ułatwienia zatrudnienia absolwentów itp.). Konieczne staje się przeprowadzenie zmian, zwłaszcza w systemie ubezpieczeń społecznych i opieki społecznej, które przekształciłyby strukturę kosztów pracy tak, by stworzyć więcej zachęt do legalnego zatrudnienia, nie obniżając jednocześnie drastycznie świadczeń dla osób, które ich naprawdę potrzebują.

Przekształcenia własnościowe majątku Skarbu Państwa nie uległy przyspieszeniu. Łączne wpływy z prywatyzacji netto wyniosły w 2003 r. 2,96 mld zł wobec planowanych w budżecie 7,4 mld zł (w 2002 r. wpływy netto z prywatyzacji wyniosły 2,18 mld zł). Przychody te zrealizowano głównie dzięki sprzedaży mniejszościowych pakietów akcji pozostających w posiadaniu Skarbu Państwa (np. sprzedaż pakietu akcji TP S.A. przyniosła 1,63 mld zł).

Napływ zagranicznego kapitału do polskiej gospodarki ustabilizował się na stosunkowo niskim poziomie. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie wyniosły w 2003 r. 16,4 mld zł wobec 16,8 mld zł w 2002 r. oraz 23,3 mld zł w 2001 r. (dane pochodzą z bilansu płatniczego NBP na bazie transakcji).

¹⁰ „Klin podatkowy” to różnica między kosztami pracy dla pracodawcy (płaca brutto + obowiązkowe składki płacone przez pracodawcę) a wynagrodzeniem, które otrzymuje pracownik (płaca netto), odniesiona do kosztów pracy.

¹¹ Do urzędów pracy zgłoszono w 2003 r. o ponad 30% więcej ofert pracy niż w roku poprzednim.

¹² Z badań GUS (na podstawie ewidencji gmin o zameldowaniu) wynika, że w okresie 1995-2002 liczba osób zmieniających w kolejnych latach miejsce zamieszkania na stałe lub czasowo nie zmieniła się istotnie i wynosiła 1030-1130 tys. Spośród tych osób ponad połowa zmieniła miejsce zamieszkania, ponieważ otrzymała bardziej atrakcyjną ofertę pracy, ale tylko co dziesiąta przeniósła się ze względu na zagrożenie bezrobociem.

Efektom istniejących nadal w polskiej gospodarce ograniczeń mechanizmu konkurencyjnego na niektórych rynkach (np. telekomunikacja, przemysł rafineryjny) są wyższe niż w warunkach konkurencji doskonałej ceny (producenci zajmujący na rynku pozycję monopolistyczną osiągają zyski nadzwyczajne). Skutki utrzymywania konkurencji niedoskonałej w Polsce oszacowano na 0,2 – 0,3 pkt. proc. inflacji mierzonej PPI rocznie¹³, co należy interpretować jako nadwyżkę indeksu PPI w stosunku do sytuacji konkurencji doskonałej.

W polityce pieniężnej w 2003 r. uwzględniano utrzymywanie się wysokiego deficytu sektora finansów publicznych oraz perspektywy znacznego wzrostu tego deficytu w 2004 r.

Deficyt budżetu państwa w 2003 r. wyniósł 4,5% PKB (tj. o 0,5 pkt. proc. mniej niż w 2002 r.) i był niższy od limitu przyjętego w ustawie budżetowej. Jego obniżenie było głównie efektem niższych niż planowano wydatków budżetu państwa. Ograniczenie wydatków budżetowych o około 5,3 mld zł (2,7% poniżej planu) okazało się znacznie większe od wielkości brakujących wpływów budżetowych (3,6 mld zł, tj. 2,3% planu). Mniejsze wydatki budżetu państwa wynikały przede wszystkim z niższych od zakładanych kosztów obsługi długu publicznego¹⁴, niezrealizowania wydatków warunkowych¹⁵ oraz majątkowych (głównie na cele inwestycyjne). Jednak w porównaniu z 2002 r. wydatki budżetu państwa były w ub.r. wyższe o 3,4% (o 2,6% w ujęciu realnym – skorygowane średniorocznym wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych), a wzrost wydatków całego sektora wyniósł 6,1% (odpowiednio 5,2% realnie)¹⁶.

Na kształtowanie się nierównowagi sektora finansów publicznych w 2003 r. wpływ miał także ujemny wynik pozostałych podmiotów sektora. Deficyt ten był nominalnie na poziomie zbliżonym do 2002 r. (0,9% PKB) i wynikał z jednej strony z wzrostu deficytu państwowych funduszy celowych, głównie Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a z drugiej – spadku deficytu jednostek samorządu terytorialnego.

W konsekwencji deficyt kasowy sektora finansów publicznych wyniósł 5,4% PKB, a deficyt ekonomiczny¹⁷ – 4,6% PKB. Obydwie miary sytuacji fiskalnej ukształtowały się, zatem na poziomie niższym od zrealizowanego w 2002 r. W warunkach znacznego przyspieszenia tempa wzrostu gospodarczego w 2003 r. nie oznacza to jednak poprawy sytuacji sektora finansów publicznych, o czym świadczy kasowy deficyt strukturalny sektora, który pozostał na podobnym jak w 2002 r. poziomie.

Utrzymywanie kolejny rok z rządu wysokiego deficytu sektora finansów publicznych spowodowało przekroczenie w ub.r. przez dług publiczny pierwszego progu ostrożnościowego zapisanego w ustawie o finansach publicznych, tj. 50% PKB. Państwowy dług publiczny powiększony o przewidywane wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji wyniósł na koniec 2003 r. 51,6% PKB.

Istotnym elementem warunkującym w 2003 r. nastawienie i kierunek działania polityki pieniężnej były niekorzystne perspektywy rozwoju sytuacji finansów publicznych w 2004 r. oraz w latach następnych. Opracowany we wrześniu 2003 r. projekt ustawy budżetowej na 2004 r. zakładał dalszy wzrost nierównowagi finansów publicznych. Przyjęty w tym projekcie deficyt budżetu państwa został zwiększony do 45,5 mld zł, tj. do poziomu 5,3% PKB, a liczony według metodologii stosowanej

¹³ Niezależny Ośrodek Badań Ekonomicznych NOBE, *Raport na temat wpływu regulacyjnych aspektów procesu integracji na poziom cen*, opracowanie przygotowane na zlecenie Ministerstwa Finansów RP, Warszawa, listopad 2003.

¹⁴ Był to efekt niższego od założonego w budżecie na 2003 r. poziomu stóp procentowych na rynku krajowym i rynkach zagranicznych.

¹⁵ Brak podstaw do realizacji zapisanych w Ustawie budżetowej na rok 2003 wydatków warunkowych wynikał z tego, że rzeczywiste wpływy z podatku akcyzowego i ceł na koniec III kwartału ub.r. były niższe od wielkości pozwalającej na uruchomienie wydatków warunkowych.

¹⁶ Uwzględniając wydatki finansowane ze środków bezzwrotnych pochodzących z Unii Europejskiej, wydatki sektora finansów publicznych zwiększyły się odpowiednio o: 6,5% i 5,7%.

¹⁷ Deficyt ekonomiczny to deficyt kasowy sektora finansów publicznych powiększony o wypłaty rekompensat z tytułu niepodwyższania płac oraz emerytur i rent na przełomie lat 1991/1992 i pomniejszony o transfer składki ubezpieczeniowych przekazywanych przez ZUS do otwartych funduszy emerytalnych; obliczenia NBP.

w ubiegłych latach (zgodnie, z którą dotacja dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek przekazanych do Otwartych Funduszy Emerytalnych stanowi wydatek budżetu państwa), deficyt budżetu państwa w 2004 r. ma wynieść 6,6% PKB. Wysoki wzrost deficytu w 2004 r. wynika tylko częściowo z konieczności wpłaty do budżetu UE składki członkowskiej Polski, która w br. wyniesie około 5,8 mld zł. Bez tego zobowiązania deficyt budżetu państwa wyniósłby około 5,9% PKB. Łącznie ze wzrostem niedoborów pozostałych jednostek sektora finansów publicznych, deficyt całego sektora ma sięgnąć około 8% PKB, mimo dalszego przyspieszenia tempa wzrostu gospodarczego. Założony w br. wysoki poziom deficytu finansów publicznych oznacza również poważne zagrożenie przekroczenia przez dług publiczny II progu ostrożnościowego (55% PKB).

Tabela 10

Miary nierównowagi fiskalnej

	2002	2003	
	Wykonanie	ustawa budżetowa	wykonanie
		mld zł	
Deficyt budżetu państwa	-39,4	-38,7	-37,0
Deficyt kasowy sektora finansów publicznych	-46,0	-48,3	-43,8
Deficyt ekonomiczny sektora finansów publicznych	-39,3	-40,1	-37,1
		% PKB	
Deficyt budżetu państwa	-5,0	-4,9	-4,5
Deficyt kasowy sektora finansów publicznych	-5,9	-6,1	-5,4
Deficyt ekonomiczny sektora finansów publicznych	-5,0	-5,1	-4,6
Deficyt strukturalny sektora finansów publicznych wg metodologii MFV	-5,1	-	-5,0

Uwaga: W związku ze zmianą metodologii liczenia nominalnego PKB (w lutym 2004 r. GUS opublikował skorygowane dane z rachunków narodowych za lata 1995–2003) miary deficytów w relacji do PKB w roku 2003 nie są porównywalne z wielkościami prognozowanymi w Ustawie budżetowej na 2003 r.

Niepewności, co do sytuacji fiskalnej w najbliższych latach nie usunął przygotowany przez rząd w październiku 2003 r. projekt *Programu uporządkowania i ograniczenia wydatków publicznych*. Proponowane rozwiązania dotyczące wzrostu dochodów oraz ograniczenia wydatków zakładały w latach 2004 – 2007 efekt finansowy na kwotę około 50 mld zł. Pełna realizacja tego programu spowodowałaby zmniejszenie deficytu sektora finansów publicznych o około 1,6% PKB w 2007 r., co nie eliminowałoby ryzyka przekroczenia w najbliższej przyszłości kolejnych progów ostrożnościowych. Zakładany wzrost deficytu finansów publicznych w 2004 r., planowane podjęcie zasadniczych działań dostosowawczych dopiero w 2005 r. oraz obawa o ostateczny kształt *Programu uporządkowania i ograniczenia wydatków publicznych* należały do czynników decydujących o utrzymaniu na niezmiennym poziomie stóp procentowych NBP w drugiej połowie 2003 r.

2.4. Instrumenty polityki pieniężnej

W celu odpowiedniego kształtowania krótkoterminowych stóp procentowych, NBP posługiwał się następującym zestawem instrumentów: operacje otwartego rynku, operacje kredytowo-depozytowe oraz rezerwa obowiązkowa.

W 2003 r. utrzymywała się strukturalna nadpłynność sektora bankowego. Bank centralny kontynuował proces jej ograniczania, głównie za pomocą bezwarunkowej sprzedaży obligacji skarbowych z portfela NBP, uzyskanych w 1999 r. w wyniku konwersji niezbywalnych zobowiązań Skarbu Państwa wobec banku centralnego. Nadpłynność operacyjna absorbowana była za pomocą emisji bonów pieniężnych NBP z 14-dniowym terminem zapadalności.

2.4.1. Stopy procentowe

Realizacja polityki pieniężnej w strategii bezpośredniego celu inflacyjnego polega na utrzymaniu oficjalnych stóp procentowych NBP na poziomie spójnym z założonym celem. Prowadzenie operacji otwartego rynku oraz operacji kredytowo-depozytowych o rentownościach wyznaczanych przez RPP wpływa na poziom stóp rynku międzybankowego i pośrednio na oprocentowanie depozytów i kredytów w bankach komercyjnych, co z kolei oddziałuje na decyzje gospodarstw domowych dotyczące oszczędności i konsumpcji oraz na poziom inwestycji przedsiębiorstw.

Stopami wytyczającymi kierunek prowadzonej przez NBP w 2003 r. polityki pieniężnej były: stopa referencyjna, stopa lombardowa i stopa depozytowa.

Stopa referencyjna wyznaczała minimalną rentowność bonów pieniężnych sprzedawanych w ramach operacji otwartego rynku. Począwszy od 1 stycznia 2003 r., zapadalność podstawowych operacji otwartego rynku w postaci emisji bonów pieniężnych NBP została skrócona z 28 do 14 dni. Minimalne oprocentowanie absorbujących płynność krótkookresowych operacji otwartego rynku informowało o bieżącym kierunku polityki pieniężnej i oddziaływało na poziom oprocentowania depozytów na rynku międzybankowym o porównywalnym terminie zapadalności.

Stopa lombardowa wyznaczała maksymalny koszt pozyskania przez banki pieniądza na jeden dzień w banku centralnym.

Stopa depozytowa wyznaczała cenę, jaką bank centralny oferował bankom komercyjnym za złożenie w NBP depozytu jednodniowego.

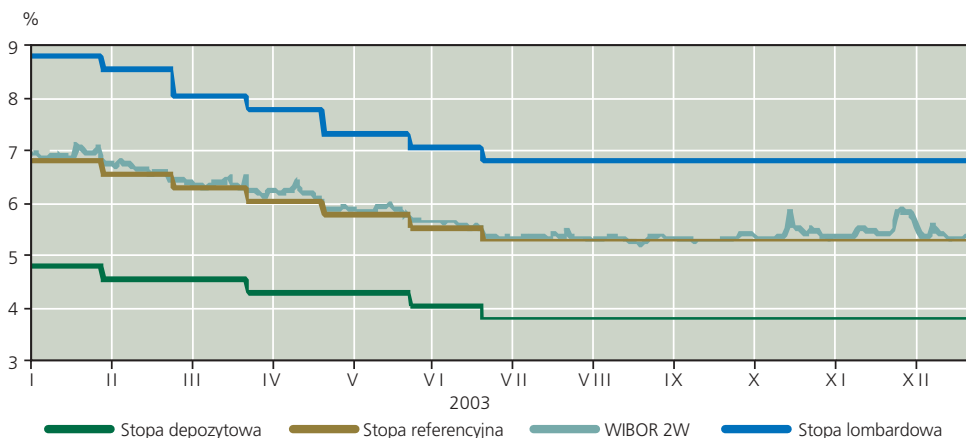
Stopy procentowe rynku pieniężnego oscylowały wokół stopy referencyjnej, kształtując się w przedziale wyznaczonym przez stopę lombardową i stopę depozytową.

W 2003 r. Rada Polityki Pieniężnej obniżała minimalną rentowność bonów pieniężnych NBP sześciokrotnie. Rentowność ta została zmniejszona o 1,5 pkt. proc. z 6,75% na koniec 2002 r. do 5,25% na koniec 2003 r. Obniżanie oficjalnych stóp procentowych było nierównomierne i prowadziło do zawężenia symetrycznego korytarza wahań stóp rynkowych.

Wraz z obniżkami stopy referencyjnej spadały krótkoterminowe stopy rynku międzybankowego.

Wykres 1

Stopy oficjalne NBP i dwutygodniowa stopa procentowa rynku międzybankowego w 2003 r.

Źródło: dane NBP.

Tabela 11

Decyzje Rady Polityki Pieniężnej dotyczące zmian oficjalnych stóp procentowych w 2003 r.

Data	Decyzja:
29 stycznia	<ul style="list-style-type: none"> – Obniżenie minimalnej stopy rentowności 14-dniowych operacji otwartego rynku z 6,75% do 6,5% w skali roku – Obniżenie stopy oprocentowania kredytu lombardowego z 8,75% do 8,5% – Obniżenie stopy redyskonta weksli z 7,5% do 7,25% – Obniżenie stopy depozytowej z 4,75% do 4,5%.
26 lutego	<ul style="list-style-type: none"> – Obniżenie minimalnej stopy rentowności 14-dniowych operacji otwartego rynku z 6,5% do 6,25% w skali roku – Obniżenie stopy oprocentowania kredytu lombardowego z 8,5% do 8% – Obniżenie stopy redyskonta weksli z 7,25% do 6,75%
26 marca	<ul style="list-style-type: none"> – Obniżenie minimalnej stopy rentowności 14-dniowych operacji otwartego rynku z 6,25% do 6% w skali roku – Obniżenie stopy oprocentowania kredytu lombardowego z 8% do 7,75% – Obniżenie stopy redyskonta weksli z 6,75% do 6,5% – Obniżenie stopy depozytowej z 4,5% do 4,25%.
24 kwietnia	<ul style="list-style-type: none"> – Obniżenie minimalnej stopy rentowności 14-dniowych operacji otwartego rynku z 6% do 5,75% w skali roku – Obniżenie stopy oprocentowania kredytu lombardowego z 7,75% do 7,25% – Obniżenie stopy redyskonta weksli z 6,5% do 6,25%
28 maja	<ul style="list-style-type: none"> – Obniżenie minimalnej stopy rentowności 14-dniowych operacji otwartego rynku z 5,75% do 5,5% w skali roku – Obniżenie stopy oprocentowania kredytu lombardowego z 7,25% do 7% – Obniżenie stopy redyskonta weksli z 6,25% do 6% – Obniżenie stopy depozytowej z 4,25% do 4%.
25 czerwca	<ul style="list-style-type: none"> – Obniżenie minimalnej stopy rentowności 14-dniowych operacji otwartego rynku z 5,5% do 5,25% w skali roku – Obniżenie stopy oprocentowania kredytu lombardowego z 7% do 6,75% – Obniżenie stopy redyskonta weksli z 6% do 5,75% – Obniżenie stopy depozytowej z 4% do 3,75%.

Źródło: dane NBP.

2.4.2. Operacje otwartego rynku

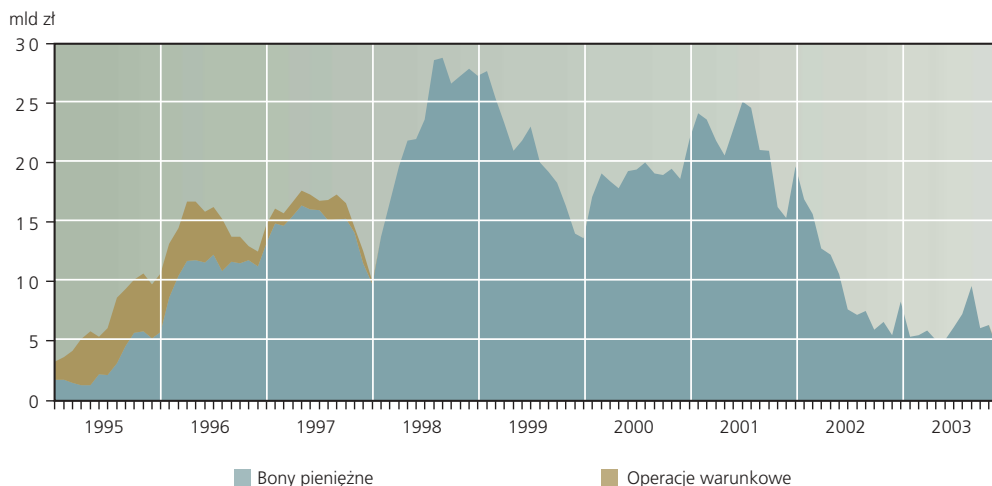
Zasady prowadzenia operacji otwartego rynku w 2003 r. regulowała uchwała RPP z dnia 17 grudnia 2002 r. Dokonano w niej podziału operacji otwartego rynku na trzy główne kategorie: podstawowe, dostrajające i strukturalne.

Podstawowym instrumentem wykorzystywanym przez NBP w 2003 r. do ograniczania nadpłynności operacyjnej występującej w sektorze bankowym była emisja bonów pieniężnych NBP. W porównaniu z 2002 r. termin zapadalności podstawowych operacji otwartego rynku został skrócony z 28 do 14 dni. Zmiana ta miała na celu usprawnienie zarządzania płynnością przez bank centralny i banki komercyjne oraz uzyskanie większej stabilności stawek rynkowych. Ponadto przybliżyła krajowy system do rozwiązań stosowanych w Eurosystemie. Emisja 14-dniowych bonów pieniężnych NBP była dokonywana regularnie, raz w tygodniu w piątek.

Skalę operacji absorbujących płynność, prowadzonych w celu stabilizowania rynku, przedstawia wykres 2.

Wykres 2

Średnie miesięczne saldo operacji czasowo absorbujących płynność

Źródło: dane NBP.

Saldo operacji otwartego rynku zmniejszyło się na koniec 2003 r. do poziomu 6,0 mld zł, tj. o 1,3 mld zł w porównaniu z poziomem na koniec 2002 r. Spadek ten był efektem zmniejszenia operacyjnej nadpłynności sektora bankowego, spowodowanego przede wszystkim przyrostem pieniądza gotówkowego w obiegu, wzrostem salda złotych środków budżetowych w NBP, sprzedażą walut netto przez NBP oraz sprzedażą obligacji skonwertowanych z portfela NBP.

W wyjątkowych sytuacjach (np. w przypadku znacznych zaburzeń płynności bądź powstania zagrożenia dla funkcjonowania systemu płatniczego), NBP mógł zastosować **operacje dostrajające** w postaci:

- emisji bonów pieniężnych NBP z terminem zapadalności od 1 do 7 dni,
- zakupu od banków skarbowych papierów wartościowych lub przedterminowego wykupu bonów pieniężnych NBP, w sytuacjach wymagających doraźnego zasilenia sektora bankowego w płynność.

Operacje dostrajające mogły zatem przyjmować zarówno formę operacji zasilających, jak i absorbujących, zaś ich termin miał być zależny od długości występowania zaburzenia. Instrument ten nie był wykorzystany w 2003 r.

W 2003 r. zakończono sprzedaż skonwertowanych obligacji skarbowych z portfela NBP¹⁸. Operacja typu *outright*¹⁹ miała charakter **strukturalny** i absorbowała płynność w sposób trwały.

Na wszystkich przetargach mających miejsce w 2003 r.²⁰ zaoferowano do sprzedaży skarbowe skonwertowane papiery wartościowe z portfela NBP o wartości nominalnej 1,24 mld zł. Standardową kwotą obligacji oferowaną do sprzedaży na przetargu było 300 mln zł. Na przetargach NBP akceptował rentowność obligacji na poziomie zbliżonym do rynkowego.

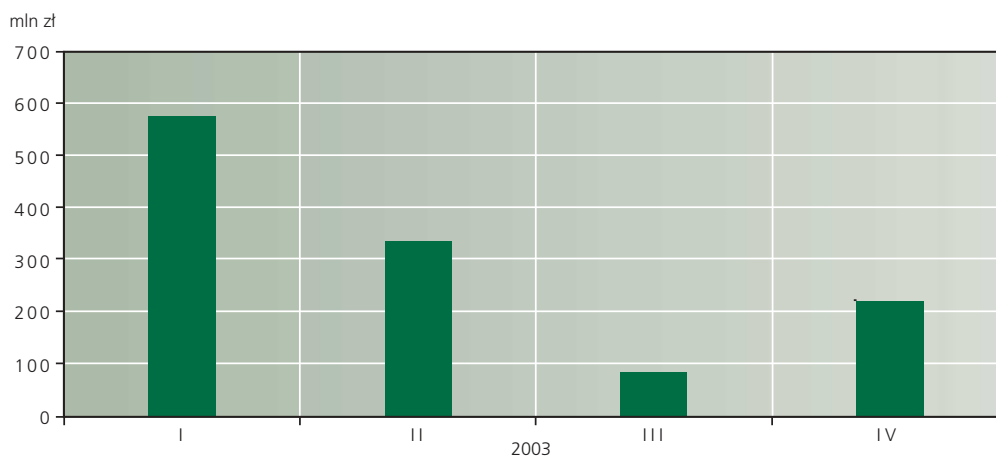
Skalę operacji typu *outright* w 2003 r. (według wartości nominalnej obligacji skonwertowanych sprzedanych w miesiącu) przedstawia wykres 3.

¹⁸ Obligacje wyemitowane przez Skarb Państwa w 1999 r. w celu zamiany zadłużenia wobec NBP na rynkowe papiery wartościowe.

¹⁹ Operacja bezwarunkowej sprzedaży bankom przez bank centralny papierów wartościowych.

²⁰ Ostatnia operacja tego typu została przeprowadzona 17 kwietnia 2003 r.

Wykres 3**Sprzedaż obligacji skonwertowanych w 2003 r.**

Źródło: dane NBP.

Operacje otwartego rynku w 2003 r. prowadzone były z grupą 13 podmiotów, tj. z 12 bankami – dealerami rynku pieniężnego oraz Bankowym Funduszem Gwarancyjnym. Banki – dealerzy zostały wyłonione zgodnie z jednolitymi kryteriami kwalifikacyjnymi Indeksu Aktywności Dealerskiej (IAD). Wykazały się one dużą aktywnością na rynku instrumentów terminowych na stopę procentową (FRA i IRS) oraz miały znaczny udział w rynku skarbowych papierów wartościowych (bonów i obligacji), bonów pieniężnych NBP, lokat międzybankowych oraz na rynku FX swapów.

W NBP kontynuowano działania związane z opracowaniem nowych procedur dotyczących zasad wyboru banków kontrahentów w systemie operacji otwartego rynku. Banki te w przyszłości znajdą się na liście ogłaszanej przez EBC i będą uczestniczyły w operacjach dostrajających i strukturalnych. W obowiązujących aktualnie procedurach wyboru uwzględniona została już większość wymogów określonych przez EBC.

2.4.3. Rezerwa obowiązkowa

Utrzymywanie przez banki rezerwy obowiązkowej w systemie uśrednionym jest jednym z elementów wpływających na łagodzenie wahań rynkowych stóp procentowych. Podstawę naliczenia rezerwy obowiązkowej stanowią środki pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych, środki uzyskane ze sprzedaży papierów wartościowych oraz inne środki przyjęte przez bank podlegające zwrotowi. Środki przyjęte od innego banku krajowego, a także środki pozyskane z zagranicy na co najmniej dwa lata są wyłączone z podstawy naliczenia rezerwy.

Zasady naliczania i utrzymywania rezerwy obowiązkowej określa uchwała nr 64/2001 Zarządu NBP z dnia 21 grudnia 2001 r. wraz z późniejszymi zmianami.

W 2003 r. zaszły następujące zmiany w zasadach utrzymywania i naliczania rezerwy obowiązkowej:

- od 30 września – zgodnie z art. 39a ustawy o NBP – banki pomniejszają kwotę naliczonej rezerwy obowiązkowej o równowartość 500 tys. euro obliczoną według kursu średniego ogłaszanego przez NBP z ostatniego dnia miesiąca stanowiącego podstawę naliczenia rezerwy obowiązkowej,
- od 31 października 2003 r. – uchwałą nr 14/2003 RPP zmniejszono stopę rezerwy obowiązkowej z 4,5% do 3,5%.

Rezerwa obowiązkowa jest naliczana i utrzymywana w złotych. Środki rezerwy obowiązkowej, gromadzone na rachunku bieżącym bądź na rachunku rezerwy obowiązkowej, mogą być wykorzystywane do bieżących rozliczeń pieniężnych. Środki rezerwy obowiązkowej nie są oprocentowane.

Rezerwę obowiązkową naliczają i utrzymują wszystkie banki z wyjątkiem banków, które na mocy decyzji Zarządu NBP podjętych w latach 1994-2000 były zwolnione z utrzymywania rezerwy obowiązkowej w okresie realizacji programu naprawczego. W 2003 r. trzy banki korzystały ze zwolnienia na podstawie decyzji podjętych w poprzednich latach. W dwóch bankach zwolnienia z utrzymywania rezerwy wygasły w trakcie roku. Kwota zwolnionej rezerwy na 31 grudnia 2003 r. wynosi 422 mln zł.

Tabela 12

Zmiany w wysokości rezerwy obowiązkowej w 2003 r. (w mln zł)

Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2002	Zmiana w ciągu kwartałów				Stan na 31.12.2003
		I	II	III	IV	
Rezerwa obowiązkowa na rachunku w NBP	13.039	35	123	- 714	- 2.263	10.220

Źródło: obliczenia NBP.

Na zmianę stanu rezerwy obowiązkowej na dzień 31.12.2003 r. w stosunku do stanu na dzień 31.12.2002 r. zasadniczy wpływ miały:

- pomniejszenie – od 30 września 2003 r. – kwot naliczonej rezerwy obowiązkowej o równowartość 500 tys. euro,
- obniżenie – od 31 października 2003 r. – stopy rezerwy obowiązkowej o 1 pkt proc.,
- wygaśnięcie zwolnień z rezerwy obowiązkowej – z dniem 30 czerwca i 31 grudnia 2003 r.,
- przyrost depozytów stanowiących podstawę naliczania rezerwy obowiązkowej o 3,9 % w skali rocznej.

We wszystkich okresach rezerwowych w 2003 r. – z wyjątkiem grudnia, kiedy odchylenie w sektorze było ujemne i wyniosło 1,5 mln zł – utrzymywała się nadwyżka średniego stanu środków rezerwy obowiązkowej na rachunkach bieżących w stosunku do wymaganego poziomu rezerwy. Nadwyżka ta zmniejszyła się średnio, w stosunku do 2002 r., o 13 mln zł i wynosiła w trakcie 2003 r. średnio 30 mln zł.

Od grudnia 2001 r. NBP codziennie publikuje informacje na temat wielkości wymaganej rezerwy obowiązkowej oraz stanu środków banków na rachunkach bieżących w NBP i rachunkach rezerwy obowiązkowej w dniu poprzednim (strona NBPM w serwisie Reuters).

2.4.4. Operacje kredytowo - depozytowe i refinansowanie banków

Operacje kredytowo – depozytowe dokonywane z bankiem centralnym miały na celu krótkoterminowe uzupełnianie płynności systemu bankowego bądź lokowanie przez banki nadwyżek wolnych środków na okresy jednodniowe w NBP. Operacje te przeprowadzane są z inicjatywy banków komercyjnych i mają zapobiegać nadmiernym wahaniom stóp na rynku międzybankowym.

Do operacji kredytowo – depozytowych zalicza się kredyt lombardowy i depozyt na koniec dnia. Wykorzystywany przez banki kredyt lombardowy zapewniał uzupełnienie ich bieżącej płynności. Stopa procentowa kredytu lombardowego określała maksymalny koszt pozyskania pieniądza w NBP, wyznaczając górną granicę wahań stóp na rynku międzybankowym. W 2003 r. banki korzystały z kredytu lombardowego pod zastaw skarbowych papierów wartościowych,

jednak zadłużenie z tego tytułu nie wystąpiło ani na koniec 2003 r., ani na koniec poprzedniego roku. Banki zadłużały się w terminach kończących okresy utrzymywania rezerw obowiązkowych na rachunkach bieżących w NBP. Łączna kwota wykorzystanego kredytu lombardowego w skali 2003 r. wyniosła 11,6 mld zł (średnie dzienne zadłużenie – 34,2 mln zł).

Nadwyżki płynnych środków banki lokowały w ubiegłym roku na rachunkach lokat terminowych w NBP w postaci depozytu składanego na koniec dnia z terminem zwrotu w następnym dniu operacyjnym. Stopa depozytowa ograniczała, od dołu, korytarz wahań krótkoterminowych stóp rynkowych. W 2003 r. banki złożyły lokaty terminowe w NBP w ogólnej kwocie 39,8 mld zł (średnia dzienna wysokość lokaty wyniosła 157,2 mln zł). Były one wyższe o 35,8% w stosunku do 2002 r. Wysokość jednostkowego depozytu wahała się od 25 tys. zł do 1,5 mld zł. Najwyższa miesięczna kwota ulokowanych środków banków wyniosła 10,1 mld zł (w lutym 2003 r.).

Refinansowanie banków w formie redyskonta weksli i kredytu refinansowego na inwestycje centralne w 2003 r. nie uległo zmianie i nie odegrało aktywnej roli w prowadzeniu polityki pieniężnej.

Zadłużenie banków w NBP z tytułu kredytów refinansowych oraz inne należności od banków krajowych²¹ wyniosło na koniec grudnia 2003 r. 4,64 mld zł (w tym kredyt refinansowy na inwestycje centralne – 3,29 mld zł) i było niższe o 8,9% w stosunku do 2002 r. Spadek zadłużenia był rezultatem dokonanych spłat kredytu refinansowego na inwestycje centralne w kwocie 454,6 mln zł, co było zgodne z umownymi terminami spłat.

Banki nie korzystały w 2003 r. z redyskonta weksli w NBP.

Natomiast, podobnie jak w poprzednim roku, w 2003 r. banki codziennie korzystały z kredytu technicznego, zaciąganego i spłacanego w ciągu dnia operacyjnego. Według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. umowy z NBP zawarły 42 banki. Dzielne zadłużenie banków wahało się od 3,4 mld zł do 8,6 mld zł. Ta forma kredytu spełniała rolę instrumentu usprawniającego rozliczenia i zarządzanie płynnością w systemie bankowym w skali dnia operacyjnego.

²¹ Należności od banków krajowych obejmują przeksięgowaną w 2003 r. kwotę zadłużenia (1,28 mld zł) w rachunku bieżącym w NBP oraz kwotę zadłużenia (67,5 mld zł) z tytułu kredytu refinansowego na inwestycje centralne i kredytu na kapitalizację odsetek od kredytów na inwestycje centralne.

NADZÓR BANKOWY

W 2003 r. działalność Generalnego Inspektoratu Nadzoru Bankowego²² (GINB) odzwierciedlała podział ustawowych zadań nadzoru bankowego na: licencyjne, regulacyjne, analityczne i inspekcyjne.

Na dzień 31 grudnia 2003 r. liczba banków²³ wynosiła 660 (667 na koniec 2002 r.), w tym:

- 58 banków w formie spółki akcyjnej²⁴ (60²⁵ w 2002 r.), z czego:
  - 2 banki bezpośrednio kontrolowane przez Skarb Państwa (2 w 2002 r.),
  - 4 banki hipoteczne (3 w 2002 r.),
  - 3 banki zrzeszające (3 w 2002 r.),
- 1 bank państwowy (1 w 2002 r.),
- 600 banków spółdzielczych (605 w 2002 r.),
- 1 oddział banku zagranicznego (1 w 2002 r.),
- Ponadto działało 18 przedstawicielstw banków zagranicznych (17 w 2002 r.).

Działania GINB, organu sprawującego funkcje nadzoru nad bezpieczeństwem sektora bankowego, mają istotne znaczenie dla stabilności systemu finansowego w Polsce.

3.1. Zadania licencyjne

Działania licencyjne GINB w 2003 r. obejmowały realizację zadań o charakterze stałym, polegających na rozpatrywaniu wniosków o wydanie decyzji lub opinii Komisji Nadzoru Bankowego (KNB), wynikających z przepisów ustaw stanowiących podstawę działalności banków w Polsce. Działalność licencyjną GINB wykonywał w podziale na zadania dotyczące:

- tworzenia banków,
- otwierania przedstawicielstw banków zagranicznych,
- zmian w strukturze akcjonariatu banków oraz fuzji banków,
- składu zarządów banków,
- zmian statutów banków.

3.1.1. Tworzenie banków

W 2003 r. nie wpłynął do Komisji Nadzoru Bankowego żaden wniosek o wydanie zezwolenia na utworzenie nowego banku. GINB rozpatrywał natomiast 3 wnioski złożone w latach poprzednich, z tego 2 dotyczące utworzenia banku hipotecznego i 1 banku uniwersalnego (którego założycielem ma być bank zagraniczny). Z uwagi na niedostarczenie wymaganej dokumentacji oraz informacji na temat założycieli, procedura licencjonowania nie mogła być zakończona wydaniem stosownej uchwały Komisji Nadzoru Bankowego.

W 2003 r. GINB rozpatrzył 1 wniosek w sprawie wydania przez KNB zezwolenia na rozpoczęcie działalności operacyjnej przez nowo utworzony bank. Po przeanalizowaniu wewnętrznych regulaminów i instrukcji oraz przeprowadzeniu kontroli, mającej na celu sprawdzenie przygotowania banku do rozpoczęcia działalności operacyjnej, KNB wydała decyzję zezwalającą na rozpoczęcie działalności operacyjnej przez Nykredit Bank Hipoteczny SA, który uzyskał licencję w 2002 r.

3.1.2. Otwieranie przedstawicielstw banków zagranicznych

W 2003 r., po rozpatrzeniu 4 nowych wniosków, Komisja Nadzoru Bankowego wydała 4 decyzje zezwalające na prowadzenie w Polsce przedstawicielstw następujących banków zagranicznych:

²² Generalny Inspektorat Nadzoru Bankowego jest organem wykonawczym Komisji Nadzoru Bankowego oraz jednostką organizacyjną w strukturze NBP.

²³ Liczba banków bez banków w stanie upadłości i w likwidacji.

²⁴ W tym 2 banki nieprowadzące działalności operacyjnej.

²⁵ W tym 3 banki nieprowadzące działalności operacyjnej.

- UBS AG, Zurych i Bazylea,
- American Express Bank Ltd., Nowy Jork,
- HSH Nordbank AG, Hamburg i Kiel,
- Otkrytoje akcionierno obszczestwo „Biełpromstrojbank”, Mińsk.

W 2003 r. na wniosek zarządów banków zagranicznych następujące 3 przedstawicielstwa tych banków zakończyły swoją działalność w Polsce:

- „PRIORBANK” Akcioniernoje obszczestwo, Mińsk,
- NOVA LJUBLJANSKA BANKA d.d., Ljubljana,
- Hamburgische Landesbank – Girozentrale, Hamburg.

3.1.3. Zmiany w strukturze akcjonariatu banków oraz fuzje banków

W 2003 r. w wyniku rozpatrzenia przez GINB 22 wniosków Komisja Nadzoru Bankowego podjęła:

- 8 uchwał w sprawie wydania zezwolenia na wykonywanie prawa głosu na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy,
- 5 uchwał dotyczących umorzenia postępowania w sprawie,
- 5 uchwał w sprawie zezwolenia na połączenie banków, w tym 1 uchwała dotyczyła połączenia banków w formie spółki akcyjnej, a 4 dotyczyły połączenia banków spółdzielczych.

Do rozpatrzenia w 2004 r. pozostały 4 wnioski, które znajdują się w fazie analizowania i kompletowania dokumentów, zgodnie z obowiązującymi wymogami.

3.1.4. Zmiany składu zarządów banków

W 2003 r., po rozpatrzeniu 388 wniosków, KNB podjęła 330 uchwał w sprawie powołania członków zarządów banków, z czego:

- 35 uchwał dotyczących wyrażenia zgody na powołanie członków zarządu (w tym 16 prezesów) w już działających bankach – spółkach akcyjnych,
- 4 uchwały dotyczące umorzenia postępowania w sprawie, z uwagi na wycofanie wniosków przez rady nadzorcze poszczególnych banków,
- 2 uchwały dotyczące członków zarządu w nowo powstałych bankach,
- 1 uchwała dotycząca wyrażenia zgody na powołanie zastępcy dyrektora oddziału banku zagranicznego,
- 288 uchwał dotyczących powołania prezesów w działających bankach spółdzielczych²⁶, z czego:
  - 273 uchwały dotyczące wyrażenia zgody na powołanie prezesa banku spółdzielczego,
  - 13 uchwał dotyczących umorzenia postępowania,
  - 2 uchwały dotyczące odmowy wyrażenia zgody na powołanie prezesa banku spółdzielczego.

W sprawie pozostałych 58 wniosków KNB podejmie decyzje po dostarczeniu przez wnioskodawców wszystkich wymaganych dokumentów.

3.1.5. Zmiany statutów banków

W wyniku rozpatrzenia 495 wniosków, dotyczących wydania zezwolenia na dokonanie zmian w statutach banków (spółkach akcyjnych, jak również w bankach spółdzielczych) oraz opinii do zmiany statutu w banku państwowym, Komisja Nadzoru Bankowego wydała w 2003 r.:

²⁶ W związku z art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.

- 68 decyzji w sprawie zmian w statutach banków w formie spółki akcyjnej. Zmiany statutów banków dotyczyły najczęściej rozszerzenia katalogu czynności wykonywanych przez dany bank, podwyższenia kapitału zakładowego, zmian w sposobie reprezentacji banku, uprzywilejowania akcji co do głosu oraz zmian nazwy banków.
- 340 decyzji w sprawie zmian w statutach banków spółdzielczych. Zmiany te przede wszystkim dotyczyły rozszerzenia zakresu działania i miały związek z wymogami obowiązującej od 1 października 2002 r. ustawy Prawo dewizowe. Ustawa ta rozszerzyła katalog czynności bankowych dozwolonych dla banków spółdzielczych o:
  - prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych,
  - pośrednictwo w dokonywaniu przez rezydentów przekazów pieniężnych za granicę oraz rozliczeń w kraju z nierezydentami.Dziewięć decyzji wydanych w 2003 r. dla banków spółdzielczych dotyczyło wyrażenia zgody na rozszerzenie terytorialnego zakresu ich działania.
- 2 opinie dotyczące zmiany statutu w banku państwowym.

Do rozpatrzenia w 2004 r. pozostało 85 wniosków, z których duża część wpłynęła w IV kwartale 2003 r., w związku z obowiązującą od 6 września 2003 r. nowelizacją ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających. Na mocy tej ustawy m.in. zwiększono terytorialny zakres działania banków spółdzielczych, spełniających określone warunki kapitałowe, a także rozszerzono katalog czynności bankowych, do których wykonywania banki spółdzielcze są upoważnione. Wnioski zostaną rozpatrzone i zakończone podjęciem stosownej decyzji przez KNB po dostarczeniu wymaganej dokumentacji.

3.2. Zadania regulacyjne

W 2003 r. działalność regulacyjna GINB koncentrowała się głównie na prawnych unormowaniach obszarów istotnych dla prawidłowego i bezpiecznego funkcjonowania systemu bankowego. GINB analizował prace Komisji Europejskiej oraz Bazylejskiego Komitetu ds. Nadzoru Bankowego w celu zapewnienia sprawnego opracowywania projektów aktów prawnych zbieżnych ze wspólnotowym dorobkiem prawnym i standardami międzynarodowymi. Ważnym elementem działań dostosowawczych były prace zmierzające do zapewnienia efektywnego funkcjonowania nadzoru w warunkach Rynku Wewnętrznego UE.

Przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach legislacyjnych i analitycznych prowadzonych na forum międzynarodowym, w tym w Unii Europejskiej. Prace te w szczególności dotyczyły:

- rewizji wymogów kapitałowych i wprowadzenia Nowej Umowy Kapitałowej do przepisów prawa europejskiego – udział w pracach nad nowelizacją Dyrektywy w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (2000/12/EC) oraz Dyrektywy w sprawie adekwatności kapitałowej przedsiębiorstw inwestycyjnych i instytucji kredytowych (93/6/EEC),
- standardów nadzoru bankowego – w zakresie wprowadzenia podstawowych zasad efektywnego nadzoru bankowego, systemu oceny banków, harmonizacji praktyk nadzorczych oraz kwestii związanych z przygotowaniem i wprowadzeniem NUK,
- objęcia regulacjami dotyczącymi funkcjonowania instytucji pieniądza elektronicznego pewnych form płatności dokonywanych przy użyciu telefonów komórkowych.

W ramach współpracy NBP z Bankiem Francji i Bankiem Włoch prowadzono analizy związane z dostosowaniem polskich regulacji do wymogów członkostwa w UE. Ich wyniki zostały wykorzystane w pracach nad projektem ustawy nowelizującej ustawę Prawo bankowe.

3.2.1. Projekty ustaw

3.2.1.1. Ustawa Prawo bankowe

NBP uczestniczył w pracach nad projektem ustawy nowelizującej ustawę Prawo bankowe²⁷. Opracowane przepisy m.in.:

- regulują nowe obszary działalności banków i dotyczą:
  - zasad zlecenia przez banki innym podmiotom czynności związanych z działalnością bankową (tzw. *outsourcing*),
  - sekurytyzacji wierzytelności bankowych, zwłaszcza w zakresie ograniczenia ryzyka banku związanego z sekurytyzacją,
- wprowadzają zmiany w przepisach już obowiązujących, odnoszących się do:
  - regulacji ostrożnościowych w zakresie koncentracji wierzytelności, rachunku funduszy własnych oraz norm adekwatności kapitałowej,
  - zasad przekazywania przez banki informacji objętych tajemnicą bankową,
  - nadzoru skonsolidowanego nad bankami,
  - kontroli przepływu własności akcji w bankach w formie spółki akcyjnej,
  - postępowania naprawczego i likwidacyjnego banków,
- zapewniają warunki funkcjonowania polskiego nadzoru w UE i tworzą podstawy bardziej efektywnej współpracy z nadzorcami zagranicznymi.

Nowelizacja ustawy wpłynie na zwiększenie stabilności sektora bankowego dzięki stworzeniu nowych oraz modyfikacji już istniejących regulacji ostrożnościowych. Przepisy te, wraz z aktami wykonawczymi, wydawanymi przez KNB na podstawie zawartych w nich delegacji ustawowych, tworzą kompleksowy system aktów prawnych, normujących zasady ograniczania różnych rodzajów ryzyka bankowego, występującego w działalności banków.

3.2.1.2. Inne ustawy

NBP uczestniczył również w pracach nad następującymi projektami ustaw:

- **Ustawa o zmianie ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz ustawy o Narodowym Banku Polskim²⁸.**

Ustawa dostosowała zasady funkcjonowania banków spółdzielczych i ich zrzeszeń do zmiany warunków ich działania, wynikających z powstania tylko 3 banków zrzeszających, oraz odejścia (zgodnie ze strategią rządu) od koncepcji budowy banku zrzeszającego w oparciu o BGŻ. Umożliwiła także pomoc bankom spółdzielczym w budowie ich funduszy własnych. Pomoc ta polega na zwolnieniu z podatku dochodowego od osób prawnych 75% dochodów banków spółdzielczych uzyskanych w wyniku operacji z członkami tych banków oraz możliwości pomniejszenia kwoty naliczonej rezerwy obowiązkowej o równowartość 500 tys. euro.
- **Ustawa o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu²⁹.**

Ustawa przewiduje m.in. rozszerzenie zakresu kontroli KNB nad bankami, obejmującego dotychczas zasady rejestracji i powiadamiania o transakcjach Generalnego Inspektora Informacji Finansowej o wszystkie wymogi zawarte w ww. ustawie.
- **Ustawa o zmianie ustawy o rachunkowości³⁰.**

Dostosowuje ona polskie prawo do dyrektywy 89/117/EEC w sprawie obowiązków oddziałów instytucji kredytowych i instytucji finansowych utworzonych w państwie

²⁷ Projekt został przekazany do Sejmu 15 października 2003 r.

²⁸ Dz.U. z 2003 nr 137, poz. 1303.

²⁹ Dz.U. z 2000, nr 116, poz. 1216 z późn. zm. Zob. szerzej rozdział „Działalność legislacyjna”.

³⁰ Dz.U. z 2003 nr 139, poz. 1324.

członkowskim, a mających swoje siedziby poza tym państwem, dotyczących ogłaszania rocznych dokumentów księgowych.

- **Ustawa o zmianie ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi³¹.**
Ustawa wprowadza zmiany wynikające z dostosowania prawa polskiego do dyrektyw unijnych regulujących nowe aspekty funkcjonowania rynku kapitałowego.
- **Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej³².**
Projekt zakłada zniesienie większości zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej przy jednoczesnym utrzymaniu wymogu uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności bankowej.
- **Ustawy o: funduszach inwestycyjnych³³ oraz o sekurytyzacji³⁴.**
Projekty ustaw zawierają m.in. przepisy nowelizujące ustawę Prawo bankowe w zakresie sekurytyzacji wierzytelności bankowych.

3.2.2. Akty wykonawcze do ustaw

W 2003 r. NBP uczestniczył w przygotowaniu aktów wykonawczych będących wypełnieniem delegacji ustawowych Komisji Nadzoru Bankowego oraz Ministra Finansów. W ramach tych prac znowelizowano akty wykonawcze do:

- **Ustawy Prawo bankowe**

Przygotowano dwa projekty nowelizacji uchwał KNB:

- Nr 5/2001 KNB dotyczącą zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka. Nowelizacja miała na celu złagodzenie normy adekwatności kapitałowej w zakresie ryzyka ogólnego stóp procentowych, kapitału krótkoterminowego oraz doprecyzowanie przepisów.
- Nr 7/2001 KNB dotyczącą szczegółowych zasad i warunków uwzględniania wierzytelności oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych przy ustalaniu przestrzegania limitów koncentracji wierzytelności. Nowelizacja miała na celu: rozszerzenie zakresu definicji zaangażowań o zaangażowania kapitałowe, doprecyzowanie rachunku wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów w portfelu handlowym, doprecyzowanie zasad uwzględniania zobowiązań pozabilansowych w rachunku koncentracji zaangażowań, rozszerzenie listy wyłączeń.

- **Ustawy o rachunkowości**

Przygotowano dwa projekty rozporządzeń Ministra Finansów nowelizujące rozporządzenia w sprawach:

- Zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Zmiany obejmują w szczególności:
  - wydłużenie okresów dopuszczalnych opóźnień spłaty zadłużenia;
  - uproszczenie klasyfikacji kredytów konsumpcyjnych – podział na „normalne” (gdy opóźnienie w spłacie nie przekracza 6 miesięcy) i „stracone” (gdy opóźnienie w spłacie przekracza 6 miesięcy); przy czym jeżeli spłata kredytu będzie odpowiednio zabezpieczona, nie będzie konieczności zaliczania ich do kategorii „stracone”;
  - uznanie najpewniejszych zabezpieczeń na etapie klasyfikacji ekspozycji kredytowych;
  - ograniczenie okresu uznawania zabezpieczeń na rachunku rezerw celowych;
  - wprowadzenie zasady jednolitej klasyfikacji ekspozycji kredytowych wobec jednego dłużnika.
- Szczególnych zasad rachunkowości banków. Nowelizacja wprowadza następujące zmiany:
  - odkłada do końca 2004 r. stosowanie wyceny kredytów i innych należności własnych, a także zobowiązań, które nie są przeznaczone do obrotu, według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej;

³¹ Uchwalona przez Sejm 18 lutego 2004 r.

³² W toku prac w Sejmie. Zob. rozdział „Działalność legislacyjna”.

³³ Projekt rządowy.

³⁴ Projekt poselski. Zob. szerzej rozdział „Działalność legislacyjna”.

- określa sposób ujmowania skutków wyceny po raz pierwszy aktywów i zobowiązań finansowych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej;
- ustala zasadę odpisania należności straconych stanowiących ekspozycje kredytowe w ciężar rezerwy celowej z jednoczesnym przeniesieniem tych należności oraz utworzonych rezerw celowych do ewidencji pozabilansowej do czasu umorzenia, przedawnienia lub spłaty należności.

Ponadto, zgodnie z delegacją zawartą w ustawie o rachunkowości, KNB opiniowała projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości domów maklerskich i jednostek organizacyjnych banków, w ramach których prowadzona jest działalność maklerska.

3.2.3. Inne obszary działalności regulacyjnej

W 2003 r. GINB realizował także inne zadania o charakterze regulacyjnym, a w szczególności:

- Przygotował zawarcie porozumienia z krajowymi organami nadzoru nad sektorem finansowym – Komisją Papierów Wartościowych i Giełd (KPWiG) i Komisją Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych (KNUiFE):
  - W dniu 4 lutego 2003 r. zostało podpisane porozumienie pomiędzy KPWiG a KNB w sprawie zasad i trybu udzielania i otrzymywania na zasadzie wzajemności informacji niezbędnych do prawidłowego wykonywania ustawowo określonych zadań w zakresie nadzoru oraz szczegółowego trybu wykonywania czynności kontrolnych.
  - W dniu 10 czerwca 2003 r. zostało podpisane porozumienie pomiędzy KNB a KNUiFE w sprawie zasad i trybu udzielania i otrzymywania na zasadzie wzajemności informacji niezbędnych do prawidłowego wykonywania ustawowo określonych zadań w zakresie nadzoru oraz szczegółowego trybu wykonywania czynności kontrolnych.
- Przygotował opracowania dotyczące:
  - wyceny inwestycji banków w Powszechnych Towarzystwach Emerytalnych,
  - stosowania wyceny według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej,
  - stanowiska na temat stosowania Międzynarodowych Standardów Rachunkowości przez banki i pozostałe jednostki,
  - kierunków zmian w obszarze rachunkowości banków,
- Kontynuował prace analityczne dotyczące propozycji regulacji zawartych w dokumencie Bazylejskiego Komitetu ds. Nadzoru Bankowego pt. *Nowa Umowa Kapitałowa* (NUK) i ich wpływu na sektor bankowy. W ramach realizacji tego zadania:
  - Przeprowadził badanie ankietowe w 12 bankach krajowych (80% aktywów sektora). Jego celem było oszacowanie skutków, jakie przyniosą bankom projektowane zmiany. Badanie było częścią tzw. QIS3 (*Quantitative Impact Study 3* – Trzecie Badanie Ilościowe) realizowanego przez Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego i objęło 150 banków na świecie.
  - Dokonał analizy i przedstawił stanowisko, uwzględniające opinię sektora bankowego, wobec opublikowanego w kwietniu przez Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego Trzeciego Dokumentu Konsultacyjnego NUK.
- Przygotował nowelizację Rekomendacji F dotyczącej podstawowych kryteriów stosowanych przez Komisję Nadzoru Bankowego przy zatwierdzaniu regulaminów ustalania bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości wydawanych przez banki hipoteczne, dostosowując ją do zmienionych przepisów ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych.
- Uczestniczył w pracach nad wprowadzeniem zmian w zakresie sprawozdawczości przekazywanej przez banki do NBP³⁵ (wprowadzenie sprawozdawczości skonsolidowanej oraz objęcie sprawozdawczością oddziałów zagranicznych polskich banków).

³⁵ Nowelizacja uchwały nr 3/2002 Zarządu NBP z dnia 15 lutego 2002 r. w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego.

- Aktualizował analityczne narzędzia nadzorcze: Raport Wskaźników Ekonomiczno-Finansowych (RWEF) i Arkusz Analityczno-Nadzorczy (AN), wykorzystywane do identyfikacji i oceny ryzyka podejmowanego przez banki oraz prezentacji ryzyka w formie obowiązujących standardowych raportów.
- Uczestniczył w opiniowaniu projektu dyrektywy nowelizującej 8. dyrektywę 84/253/EWG w sprawie zatwierdzania osób odpowiedzialnych za dokonywanie ustawowych badań dokumentów księgowych. Projekt określi przyszłe zasady działalności biegłych rewidentów oraz przeprowadzania ustawowego badania sprawozdań finansowych obowiązujących w krajach UE.
- Współpracował z zagranicznymi organami nadzoru bankowego, w szczególności z krajów, które są członkami Unii Europejskiej, a których banki mają znaczący udział w polskim sektorze bankowym.

3.3. Zadania analityczne

Działalność GINB związana z nadzorem analitycznym nad bankami polegała przede wszystkim na realizacji zadań o charakterze stałym. Koncentrowały się one na:

- bezpośrednim nadzorze analitycznym nad bankami, tzw. zza biurka,
- nadzorze nad bankami znajdującymi się w trudnej sytuacji finansowej,
- kompleksowej analizie sytuacji sektora bankowego.

3.3.1. Bezpośredni nadzór analityczny nad bankami komercyjnymi (tzw. zza biurka)

Bezpośredni nadzór analityczny nad bankami w 2003 r. obejmował:

- Bieżącą i kwartalną analizę i ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej poszczególnych banków, w ramach której:
  - dokonywano aktualizacji tzw. arkuszy nadzorczych, zawierających najistotniejsze informacje dotyczące poszczególnych banków³⁶,
  - na podstawie wyników analizy kwartalnej ustalano ocenę banku w systemie CAEL³⁷, wskazywano obszary, które mogą być źródłem zagrożeń i wymagają szczegółowej kontroli w trakcie inspekcji, oraz opracowywano strategię nadzorczą wobec banków,
  - Przekazywano informację o nadanej ocenie CAEL wraz z uzasadnieniem zarządowi i radzie nadzorczej banku³⁸.
- Przygotowywanie wniosków w sprawie podjęcia przez KNB uchwał oraz projektów decyzji i rozstrzygnięć Przewodniczącego KNB³⁹ dotyczących indywidualnych spraw banków.
- Podejmowanie działań interwencyjnych, wyjaśniających i informacyjnych⁴⁰.

³⁶ Zawierają one m.in. ocenę banku w systemie CAEL, charakterystykę ponoszonego przez bank ryzyka oraz przestrzegania norm określonych w ustawie Prawo bankowe i innych przepisach oraz regulacjach nadzorczych.

³⁷ Jest to metoda oszacowania poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego i służy m.in. do planowania terminów i częstotliwości inspekcji kompleksowych oraz problemowych. Poszczególne litery oznaczają: adekwatność kapitału (C), jakość aktywów (A), wyniki finansowe (E) i płynność (L).

³⁸ W przypadku banków realizujących programy naprawcze oraz banków korzystających z pożyczek Bankowego Funduszu Gwarancyjnego również do BFG oraz dodatkowo do banków zrzeszających banki spółdzielcze w przypadku banków spółdzielczych o sumie bilansowej powyżej 100 mln zł.

³⁹ W tym m.in. w sprawie: zaliczenia do funduszy uzupełniających pożyczki podporządkowanej (14) oraz wyrażenia zgody na wcześniejszą spłatę tych pożyczek (1), wyrażenia zgody na zmianę umowy zrzeszenia - na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (1) oraz udzielania bankom upomnień.

⁴⁰ Interwencje podjęte bezpośrednio przez GINB w 2003 r. dotyczyły m.in.: naruszeń przepisów ustawowych lub regulacji nadzorczych (82), przepisów dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym (542), rynkowym (15), zarządzania płynnością (43), planów działania i ich realizacji (71), wyjaśnień w sprawach skarg i wniosków dotyczących działalności banków (550).

- Przygotowywanie informacji rozpatrywanych na posiedzeniach KNB, dotyczących m.in.: sytuacji szczególnych w bankach (np. w przypadku postępowań karnych toczących się przeciwko członkom zarządów banku).
- Przygotowywanie opinii i opracowań na potrzeby instytucji zewnętrznych (w tym odpowiedzi na zapytania poselskie, informacji dla KPWiG, KNUiFE, BFG, GIIF i Ministerstwa Finansów).

3.3.2. Nadzór nad bankami znajdującymi się w trudnej sytuacji finansowej

W 2003 r. postępowaniem naprawczym było objętych 79 banków, z tego 20 komercyjnych (w tym jeden zrzeszający banki spółdzielcze) i 59 spółdzielczych. W przypadku 30 banków (4 komercyjne i 26 spółdzielczych) programy postępowania naprawczego były realizowane w związku z przejściem innego banku. Bezpośredni nadzór nad tymi bankami obejmował:

- bieżącą analizę sytuacji banków wraz z oceną realizacji programów naprawczych, na podstawie której opracowywano informacje dla KNB,
- sporządzanie opinii dla KNB nt. opracowanych przez banki programów postępowania naprawczego stanowiących podstawę do akceptacji tych programów przez KNB,
- przygotowanie dla KNB propozycji zastosowania środków szczególnych w trybie nadzoru, w tym: ustanowienia zarządu komisarycznego, przedłużenia okresu funkcjonowania zarządu komisarycznego, zmiany składu zarządu komisarycznego, ustanowienia kuratora nadzorującego wykonanie programu postępowania naprawczego banku, zlecenia przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego banku, żądanie zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy lub członków banku w celu rozpatrzenia sytuacji banku i podjęcia stosownych uchwał, zgody na połączenie się banków, przejęcia banku w trybie art. 147 ust. 2 ustawy Prawo bankowe (łącznie 25 uchwał KNB),
- współpracę z Bankowym Funduszem Gwarancyjnym, w tym informowanie BFG o działaniach podejmowanych wobec banków w trybie nadzoru i ich sytuacji finansowej oraz analizowanie przekazywanych przez BFG opinii do założeń programów naprawczych banków korzystających z pożyczki z funduszu pomocowego BFG (łącznie 195 wystąpień).

Poza nadzorem nad działalnością banków funkcjonujących w 2003 r. podejmowano również działania przewidziane w ustawie Prawo bankowe wobec banków poddanych procedurze upadłościowej i likwidacyjnej. W związku z powyższym:

- przygotowywano 7 projektów opinii KNB dotyczących spraw upadłościowych i likwidacyjnych, kierowanych do syndyków, likwidatorów oraz właściwych sądów,
- skierowano 25 pism do syndyków i likwidatorów prowadzących postępowania upadłościowe oraz sądów.

3.3.3. Kompleksowa analiza sytuacji sektora bankowego

Realizowane przez GINB zadania związane z analizą sytuacji sektora bankowego obejmowały:

- opracowywanie kwartalnych *Ocen sytuacji ekonomicznej banków*, zawierających kompleksową informację o sytuacji polskiego sektora bankowego⁴¹, przedstawiających występujące w nim zjawiska i tendencje oraz źródła potencjalnych zagrożeń jego stabilności, a także udostępnianie odbiorcom zewnętrznym podstawowych danych o sektorze w formie opracowania *Sytuacja finansowa banków. Synteza* (Syntezę półroczną i roczną publikuje się również w wersji angielskiej),
- roczną ocenę: *Wpływ polityki pieniężnej, podatkowej i nadzorczej na rozwój banków w 2002 r.*,

⁴¹ Ocenę roczną za 2002 r. otrzymali: Prezydent RP, Marszałkowie Sejmu i Senatu, Prezes Rady Ministrów, wybrani Ministrowie i Kierownicy Urzędów Centralnych oraz Przewodniczący trzech Komisji Sejmowych.

- prowadzenie systemu ewidencji zagranicznych klientów banków oraz analizowanie ryzyka związanego z dużymi zaangażowaniami banków,
- analizę wybranych obszarów działalności banków i opracowywanie na ich podstawie informacji dla Komisji Nadzoru Bankowego, Zarządu NBP, organów władzy i administracji państwowej oraz innych jednostek zewnętrznych (w szczególności międzynarodowych organizacji i instytucji finansowych)⁴².

3.4. Zadania inspekcyjne

Zadania inspekcyjne w 2003 r. obejmowały przygotowywanie oraz przeprowadzanie czynności kontrolnych w bankach, oddziałach i przedstawicielstwach banków zagranicznych. Czynności kontrolne przeprowadzane na miejscu w bankach⁴³ koncentrowały się na ocenie ryzyka kredytowego, płynności, stopy procentowej i operacji walutowych w działalności banków oraz badaniu adekwatności kapitałowej w powiązaniu z osiąganymi wynikami finansowymi i jakością procesu zarządzania, w tym również kontrolą nad ryzykiem działalności podmiotów zależnych sprawowaną przez banki.

Dodatkowe zadania inspekcyjne polegały na nadzorowaniu działań banków w zakresie przeciwdziałania wykorzystywaniu ich działalności do celów mających związek z przestępstwem „prania pieniędzy”.

3.4.1. Czynności kontrolne w bankach komercyjnych, spółdzielczych, oddziałach banków oraz w przedstawicielstwach banków zagranicznych

W 2003 r. przeprowadzono następujące czynności kontrolne:

- 154 inspekcje kompleksowe, w tym:
  - 19 inspekcji w bankach komercyjnych,
  - 4 inspekcje w dużych bankach spółdzielczych o aktywach netto powyżej 100 mln zł,
  - 131 inspekcji w pozostałych bankach spółdzielczych,
- 20 inspekcji problemowych, w tym:
  - 4 inspekcje w bankach komercyjnych – w zakresie wybranych obszarów działalności,
  - 14 inspekcji w bankach komercyjnych – w zakresie przeciwdziałania „praniu pieniędzy”,
  - 2 inspekcje w bankach spółdzielczych o sumie bilansowej powyżej 100 mln zł – w zakresie przeciwdziałania „praniu pieniędzy”,
- 6 postępowań wyjaśniających, w tym:
  - 4 postępowania w bankach komercyjnych,
  - 2 postępowania w bankach spółdzielczych,
- 1 kontrolę w związku z przygotowaniem banku do rozpoczęcia działalności operacyjnej,
- 9 kontroli w przedstawicielstwach banków zagranicznych.

Czynności kontrolne były przeprowadzane na podstawie rocznego planu inspekcji zatwierdzonego przez Generalnego Inspektora Nadzoru Bankowego. Plan inspekcji w bankach komercyjnych został opracowany zgodnie z modelem badań okresowych opartych na cyklu nadzorczym, a także przy uwzględnieniu wyników bieżącej analizy sytuacji ekonomiczno-

⁴² W 2003 r. opracowano wiele analiz problemowych dotyczących różnych aspektów działalności banków, m.in. stabilności sektora bankowego, wpływu dalszej konsolidacji na strukturę polskiego sektora bankowego, usług świadczonych przez banki na rzecz samorządu terytorialnego, finansowania przez banki małych i średnich przedsiębiorstw, wyników finansowych banków w 2002 r. po audytach oraz w świetle sprawozdań skonsolidowanych.

⁴³ Na podstawie uchwały nr 4/2002 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 6 marca 2002 r. w sprawie trybu wykonywania nadzoru bankowego.

finansowej poszczególnych banków. Na koniec każdej inspekcji kompleksowej banki były informowane o przyznanych ocenach nadawanych w ramach przyjętej w GINB metodologii „Systemu ocen punktowych banków”. W wyniku przeprowadzonych inspekcji Przewodniczący KNB skierował do banków zalecenia poinspekcyjne.

3.5. Zakres przeprowadzonych czynności kontrolnych

Zakres przeprowadzonych czynności kontrolnych obejmował:

- W ramach inspekcji kompleksowych: jakość aktywów, płynność, ryzyko stopy procentowej, ryzyko operacji walutowych, wynik finansowy, kapitał, zarządzanie oraz badanie przestrzegania przepisów regulujących działalność banków, statutu i warunków określonych w zezwoleniu na utworzenie banku. Badano również jakość zarządzania ryzykiem operacyjnym, zwłaszcza ryzykiem technologii informatycznej i bankowości elektronicznej. Badaniem objęto po raz pierwszy, w zakresie uzgodnionym z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, przygotowanie banków do przestrzegania ustawy o kredycie konsumenckim.
- W zakresie przeciwdziałania „praniu pieniędzy” – przestrzeganie przepisów prawa.
- W ramach zadań zleconych przez Zarząd NBP:
  - kontrole rozliczeń pieniężnych i rozrachunków międzybankowych – w ramach 154 inspekcji kompleksowych w bankach,
  - kontrole prawidłowości naliczania i odprowadzania wymaganej wysokości rezerwy obowiązkowej w bankach komercyjnych – w ramach 19 inspekcji kompleksowych,
  - kontrole sprawozdawczości banków w odniesieniu do statystyki bilansu płatniczego – w ramach 8 inspekcji kompleksowych w bankach komercyjnych.

3.5.1. Wsparcie procesu inspekcji i zapewnienie jednolitych standardów inspekcji

Zadaniem towarzyszącym realizacji czynności kontrolnych jest usprawnianie procesu inspekcji oraz dostosowywanie metod badania i działania zespołów inspekcyjnych do zmieniających przepisów prawa oraz standardów międzynarodowych.

W 2003 r. dokonano istotnych zmian:

- W metodologii *Zasady doboru ekspozycji kredytowych do zbadania podczas inspekcji na miejscu* zmodyfikowano wymogi dotyczące wielkości i struktury badanej próby ekspozycji. Wielkość próby badanej w bankach będzie mniejsza i lepiej dostosowana do wielkości ryzyka kredytowego w banku.
- W metodologii przygotowywania protokołu z inspekcji wprowadzono zmiany wynikające z rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.
- W metodologii określającej zakres danych przygotowywanych przez bank dla zespołu inspekcyjnego wystandaryzowano zakres informacji dla wszystkich badanych obszarów.

Jednocześnie kontynuowano prace nad:

- ujęciem w metodologii systemu oceny punktowej banków oddzielnej oceny za ryzyko operacyjne,
- dostosowaniem obowiązujących procedur inspekcyjnych do wymogów zawartych w ustawie z dnia 22 stycznia 2004 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych ustaw.

Ponadto opracowano narzędzia wspomagające pracę inspektorów nadzoru bankowego:

- automatyczny arkusz oceny kredytowej podmiotu gospodarczego,
- bazę dokumentów elektronicznych dostępną dla wszystkich inspektorów nadzoru, w której gromadzone są informacje wykorzystywane w procesie inspekcji.

3.6. Udział Narodowego Banku Polskiego w sanacji banków

W 2003 r. NBP nie udzielał finansowego wsparcia programów naprawczych banków. Analizował natomiast realizację programów naprawczych i nadzorował terminowość spłat zadłużenia banków, zgodnie z zawartymi porozumieniami.

Z pomocy finansowej udzielonej w latach poprzednich korzystały nadal 3 banki. Łączna kwota zaangażowania z tego tytułu (kredyt wekslowy i zakup obligacji), według stanu na 31 grudnia 2003 r., wynosiła 145,6 mln zł, tj. o 22% mniej niż na koniec 2002 r.

Zmniejszenie wierzytelności NBP nastąpiło w wyniku spłaty przez banki części zadłużenia, a mianowicie:

- W 2003 r. zmniejszyły się o 27,8 mln zł, tj. o 17%, należności z tytułu udzielonych kredytów wekslowych. Było to spowodowane wykupem przez banki tych weksli i przedłożeniem przez dwa z nich nowych weksli na niższe kwoty. Trzeci z banków spłacił w całości udzielony kredyt wekslowy.
- Wartość nabytych przez NBP obligacji, wyemitowanych przez banki krajowe, zmniejszyła się o 12,7 mln zł, tj. o 56%, w wyniku odkupienia przez 2 banki kolejnych serii wyemitowanych obligacji.

W 2003 r. Zarząd NBP nie zwolnił żadnego banku z utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Ze wsparcia w formie zwolnienia z utrzymywania rezerwy obowiązkowej korzystały w 2003 r. trzy banki na podstawie decyzji Zarządu NBP podjętych przed 2001 r. W 2003 r. wygasły decyzje o zwolnieniach w dwóch bankach i kwota zwolnionej rezerwy zmniejszyła się do 422 mln zł.

Najważniejsze działania GINB w 2003 r.

- 31 grudnia 2003 r. w Polsce istniało 58 banków w formie spółki akcyjnej, 1 bank państwowy, 1 oddział banku zagranicznego oraz 18 przedstawicielstw banków zagranicznych i 600 banków spółdzielczych. Ich działalność była nadzorowana przez KNB i GINB działający w strukturze NBP.
- KNB wydała zgodę na rozpoczęcie działalności operacyjnej przez 1 nowo utworzony bank.
- KNB wydała zezwolenia na rozpoczęcie działalności przez 4 przedstawicielstwa banków zagranicznych.
- GINB przeprowadził 154 inspekcje kompleksowe i 20 inspekcji problemowych.
- NBP analizował realizację programów naprawczych w 79 bankach (20 komercyjnych i 59 spółdzielczych).
- KNB zawarła porozumienia o współpracy z krajowymi organami nadzoru nad sektorem finansowym: KPWiG i KNUiFE.
- W przepisach projektu ustawy nowelizującej Prawo bankowe uregulowano nowe obszary działalności banków dotyczące: *outsourcingu* i sekurytyzacji wierzytelności bankowych.

DZIAŁALNOŚĆ EMISYJNA NBP

NBP na mocy ustawy przysługuje wyłącznie prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej. Zapewniając bezpieczeństwo, płynność i jakość obrotu gotówkowego, NBP przyczyniał się do utrzymania stabilności monetarnej.

4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu

Pieniądz gotówkowy w obiegu ogółem wg stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. osiągnął wartość 54.176,6 mln zł. Oznacza to wzrost pieniądza gotówkowego o 7.431,6 mln zł, tj. o 15,9%, w odniesieniu do stanu na dzień 31 grudnia 2002 r.

Wartość pieniądza gotówkowego w obiegu liczona bez kas banków wyniosła na dzień 31 grudnia 2003 r. 49.392,6 mln zł. Oznacza to wzrost o 17,1% w porównaniu ze stanem z 2002 r.

Wzrost pieniądza gotówkowego w obiegu był spowodowany:

- dalszym (zapoczątkowanym w 2002 r.) spadkiem opłacalności depozytów bankowych, spowodowanym obniżaniem oprocentowania oraz opodatkowaniem dochodów odsetkowych,
- zmniejszaniem oprocentowania kont osobistych przy jednoczesnym podwyższaniu opłat za prowadzenie tych kont i inne usługi bankowe,
- zwiększonym skupem walut obcych netto przez banki od kantorów oraz osób fizycznych (7,4 mld USD wobec 4,6 mld USD w 2002 r.),
- utrzymującym się w ciągu roku wysokim wzrostem wolumenu sprzedaży detalicznej,
- działaniem innych czynników, których udokumentowanie jest utrudnione, np. rozwojem szarej strefy.

4.1.1. Struktura pieniądza gotówkowego

W ujęciu wartościowym obiegu gotówkowego, według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r., banknoty stanowiły 97,20%, a monety 2,80%. Na koniec 2002 r. struktura wartościowa kształtowała się następująco: banknoty 97,01%, a monety 2,99%.

W ujęciu ilościowym na koniec 2003 r. banknoty stanowiły 9,66%, a monety 90,34% znaków pieniężnych, podczas gdy w 2002 r. banknoty stanowiły 9,55%, a monety 90,45%.

W strukturze wartościowej obiegu banknotów na koniec 2003 r. największy udział miały banknoty o nominałach: 100 zł – 57,19% i 200 zł – 28,18%, a w strukturze obiegu monet nominały: 5 zł – 30,30% i 2 zł – 26,59%.

Ilościowo największy udział w obiegu na koniec 2003 r.⁴⁴ miały banknoty o nominałach: 100 zł – 47,30% (w 2002 r. – 44,69%) i 50 zł – 17,91% (w 2002 r. – 18,91%), oraz monety o nominałach: 1 gr – 35,57% (w 2002 r. – 34,78%) i 2 gr – 17,52% (w 2002 r. – 17,30%).

4.1.2. Zaopatrywanie banków w znaki pieniężne

W 2003 r. nie zmieniły się zasady zaopatrywania banków komercyjnych w krajowe znaki pieniężne. Polegały one na bezpośrednim zaopatrywaniu placówek banków na podstawie umowy kupna – sprzedaży oraz na stosowaniu depozytów NBP, wydawanych na podstawie umowy przechowania i zakupu znaków pieniężnych złożonych jako depozyt. Zaopatrywanie banków w znaki pieniężne odbywało się poprzez sieć 16 oddziałów okręgowych NBP.

W ubiegłym roku wzrosło zainteresowanie banków systemem depozytowym. System ten zapewnia zwiększenie dostępu banków do znaków pieniężnych. Korzyścią dla banków jest zmniejszenie

⁴⁴ Udział poszczególnych nominałów w obiegu gotówkowym przedstawiony w ujęciu wartościowym i ilościowym odniesiono: dla banknotów – do obiegu banknotów, dla monet – do obiegu monet.

kosztów związanych z organizacją transportów gotówki. Efektem jego stosowania jest także podniesienie bezpieczeństwa obrotu gotówkowego. System umożliwia zmniejszenie liczby bezpośrednich kontaktów pomiędzy oddziałami NBP i placówkami banków komercyjnych, co pozwala zracjonalizować organizację pracy oraz wykorzystanie zasobów zaangażowanych w obsługę banków w zakresie zaopatrywania w gotówkę. Na koniec 2003 r. 91 oddziałów banków komercyjnych przechowywało w swoich skarbcach depozyty NBP (59 w 2002 r.) o wartości około 2 mld złotych.

Wartość depozytów NBP przechowywanych w oddziałach banków komercyjnych na koniec 2003 r. stanowiła 6,3% (5,1% w 2002 r.) wartości zapasu emisyjnego znajdującego się w oddziałach okręgowych NBP oraz 3,6% (4,3% w 2002 r.) wartości pieniądza gotówkowego w obiegu ogółem.

4.1.3. Wycofywanie z obiegu uszkodzonych lub zużytych znaków pieniężnych

W 2003 r. wycofano z obiegu 352,0 mln sztuk banknotów i monet (386,5 mln w 2002 r.). Wycofywanie znaków pieniężnych z obiegu jest wynikiem ich naturalnego zużycia lub uszkodzenia (utra ta czytelności) posiadanych zabezpieczeń przed fałszerstwem. Średnia żywotność banknotów w obiegu jest proporcjonalna do wartości nominalnej i waha się od 6 miesięcy dla nominału 10 zł do 8,5 roku dla 200 zł. Znaki pieniężne były wycofywane z obiegu za pośrednictwem oddziałów okręgowych NBP.

4.2. Inne zagadnienia związane z pieniądzem gotówkowym

4.2.1. Dostawy znaków pieniężnych

W 2003 r. producenci znaków pieniężnych, tj. Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych SA (PWPW SA) i Mennica Państwowa SA (MP SA), dostarczyli do NBP 666,5 mln sztuk zamówionych uprzednio banknotów i monet. Łączny koszt zakupu tych znaków wyniósł 132,0 mln zł, co stanowi 180,1% kosztu poniesionego w 2002 r. Wzrost zapotrzebowania na znaki pieniężne wynikał m.in. z wyczerpania się zapasów niektórych nominałów (w latach 2001 i 2002 zamówiono odpowiednio 200 mln sztuk i 75 mln sztuk banknotów przy około 400 mln sztuk corocznie kierowanych do obiegu oraz 444 mln sztuk i 404 mln sztuk monet przy około 500 mln sztuk corocznie kierowanych do obiegu) i wysokiej dynamiki obiegu gotówkowego w 2003 r.

PWPW SA dostarczyła do NBP łącznie 230 mln sztuk banknotów o nominałach: 100 zł, 20 zł i 10 zł, a MP SA 436,5 mln sztuk monet, w tym: 429,9 mln sztuk monet powszechnego obiegu o nominałach 20 gr, 10 gr, 5 gr, 2 gr i 1 gr oraz 6,6 mln sztuk monet kolekcjonerskich wykonanych ze złota, srebra i stopu „Nordic Gold”.

Dostarczone przez producentów banknoty i monety powszechnego obiegu uzupełniały zapas emisyjny tych nominałów. W przypadku pozostałych nominałów posiadany zapas emisyjny w pełni pokrywał potrzeby obiegu gotówkowego w 2003 r.

4.2.2. Emisja monet kolekcjonerskich

W 2003 r. NBP zrealizował 10 tematów emisyjnych monet kolekcjonerskich.

Wyemitowano ogółem 6.595.900 sztuk monet kolekcjonerskich, w tym: 15.900 sztuk monet złotych, 430.000 sztuk monet srebrnych i 6.150.000 sztuk monet ze stopu „Nordic Gold”.

Wyemitowano 23 rodzaje monet kolekcjonerskich:

- 6 ze złota o nominałach 200 zł i 100 zł,
- 9 ze srebra o nominałach 20 zł i 10 zł,
- 8 ze stopu „Nordic Gold” o nominale 2 zł.

Wśród nich były 3 rodzaje monet tzw. niestandardowych:

- moneta srebrna z zastosowaniem techniki tampondruku,
- moneta srebrna kwadratowa (tzw. klipa),
- moneta ze stopu „Nordic Gold” z otworem.

Monety kolekcjonerskie emitowane przez NBP cieszyły się – podobnie jak w poprzednich latach – dużym zainteresowaniem odbiorców. W 2003 r. kwota marży NBP ze sprzedaży monet kolekcjonerskich wyniosła 20,6 mln zł (13,0 mln zł w 2002 r.).

4.2.3. Wymiana znaków pieniężnych, które przestały być prawnym środkiem płatniczym

W 2003 r. NBP oraz banki krajowe prowadzące obsługę kasową kontynuowały wymianę znaków pieniężnych wyemitowanych przed dniem 1 stycznia 1995 r., tj. przed denominacją. Będą one wymieniane do 31 grudnia 2010 r. Do końca 2003 r. wymieniono – pod względem ich wartości – 99,67% starych znaków pieniężnych.

4.2.4. Fałszerstwa krajowych znaków pieniężnych

W 2003 r. liczba fałszyfikatów krajowych znaków pieniężnych zmniejszyła się w stosunku do 2002 r. o 31,98 %.

Liczbę i strukturę fałszerstw krajowych znaków pieniężnych ujawnionych w 2003 r. w porównaniu z 2002 r. przedstawia tabela 13.

Tabela 13

Liczba i struktura ujawnionych fałszyfikatów znaków pieniężnych

Fałszyfikaty	2002		2003		przyrost/ spadek w %
	liczba w sztukach	struktura w %	liczba w sztukach	struktura w %	
Banknoty emisji 1994 „Władcy polscy”	54 861	63,84	41 854	71,61	-23,71
Banknoty starych emisji „Wielcy Polacy”	208	0,24	223	0,38	7,21
Monety obecnej emisji	18 880	21,97	15 077	25,80	-20,14
Monety starych emisji, wycofane w 1994 r.	11 982	13,95	1 293	2,21	-89,21
Ogółem	85 931	100	58 447	100	-31,98

Źródło: dane NBP.

Do fałszyfikatów monet starych emisji zaliczono w 2003 r. jedynie autentyczne monety powszechnego obiegu o nominałach 10 zł, 20 zł i 100 zł, wycofane z obiegu w 1994 r., które zostały przerobione (np. opiłowane) i wykorzystane w automatach wrzutowych.

Narodowy Bank Polski współpracuje z instytucjami międzynarodowymi w dziedzinie przeciwdziałania fałszerstwom znaków pieniężnych.

4.3. Skup walut narodowych krajów UGW

W 2003 r. NBP zakończył skup walut narodowych krajów UGW od banków komercyjnych, z którymi zawarł umowy o zaopatrywaniu w waluty obce.

Banknoty i monety pochodzące od uprawnionych banków komercyjnych oraz z wymiany dla ludności zakończonej w 2002 r., o łącznej wartości 8.755 tys. euro, zostały sprzedane przez NBP bankom centralnym UGW.

Najważniejsze działania NBP w 2003 r.

- NBP prowadził działania upowszechniające system depozytowy. Na koniec 2003 r. 91 oddziałów banków komercyjnych przechowywało w swoich skarbcach depozyty NBP o wartości 2 mld zł.
- NBP sprzedał bankom centralnym krajów UGW banknoty i monety o wartości 8.755 tys. euro, pochodzące ze skupu walut narodowych UGW od banków komercyjnych i z wymiany tych walut na euro prowadzonej w NBP na rzecz ludności.

DZIAŁALNOŚĆ DEWIZOWA

5.1. Zarządzanie rezerwami dewizowymi

5.1.1. Ogólne zasady zarządzania rezerwami dewizowymi

Podstawowymi zasadami, którymi kieruje się NBP w procesie zarządzania rezerwami dewizowymi jest osiągnięcie wysokiego stopnia bezpieczeństwa inwestowanych środków i zapewnienie ich odpowiedniego stopnia płynności. Z powyższymi kryteriami wiąże się fundamentalna funkcja rezerw dewizowych państwa, jaką jest zabezpieczenie stabilności makroekonomicznej, wiarygodności finansowej kraju i wymienialności waluty narodowej. Istotnym elementem płynności jest zapewnienie niezbędnego stopnia dostępności środków dewizowych m.in. w celu zabezpieczenia potrzeb jednostek budżetu państwa posiadających rachunki w NBP. Trzecia zasada – maksymalizacja dochodu – zależy od przyjętego poziomu ryzyka inwestycyjnego i może być realizowana tylko w granicach przez nie określonych.

Do najważniejszych decyzji w zarządzaniu rezerwami dewizowymi, podejmowanych przez Zarząd NBP, należy określenie: struktury walutowej, stosowanych instrumentów finansowych, limitów inwestycyjnych, a także struktury inwestycyjnej portfela porównawczego i *modified duration*⁴⁵ (*duration*) oraz zasad liczenia dochodowości rezerw. Zarząd NBP ustala również politykę w zakresie ryzyka kredytowego. Decyzje te stanowią punkt odniesienia do oceny zarządzania rezerwami dewizowymi.

Wybór dopuszczonych do inwestowania instrumentów jest ograniczony do papierów wartościowych emisji rządowych, pozarządowych (agencyjnych, instytucji międzynarodowych), lokat (w tym z przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych).

5.1.1.1. Zarządzanie ryzykiem w procesie zarządzania rezerwami

Zapewnieniu wysokiego stopnia bezpieczeństwa rezerw służy system limitów zaangażowania inwestycyjnego. Limity te dotyczą w szczególności lokat, w których występuje ryzyko związane z czasowym zaangażowaniem środków. Bazują one na rygorystycznych założeniach dotyczących przyjętych poziomów ratingów i danych finansowych oraz sposobie wyliczania powiązanych z czasem trwania lokat. Limity zaangażowania inwestycyjnego stosowane są również w odniesieniu do papierów wartościowych emitowanych przez instytucje pozarządowe, tj. agencje i instytucje międzynarodowe.

W procesie zarządzania rezerwami duże znaczenie ma analizowanie:

- parametrów dotyczących ryzyka kursu walutowego,
- parametrów dotyczących ryzyka stopy procentowej,
- limitów zaangażowania inwestycyjnego w odniesieniu do kontrahentów lokat,
- limitów dla pozarządowych emitentów papierów wartościowych,
- parametrów struktury inwestycyjnej.

5.1.2. Uwarunkowania inwestycyjne

5.1.2.1. Sytuacja na rynkach finansowych

5.1.2.1.1. Tło gospodarcze

Pierwsza połowa 2003 r. nie przeniosła oczekiwanego globalnego ożywienia gospodarczego, którego motorem miały być Stany Zjednoczone. Do kwietnia decydującą rolę na rynkach finansowych odgrywały doniesienia na temat rozwoju konfliktu iracko-amerykańskiego i następnie wojny w Iraku. Niejednoznaczne i w większości niekorzystne wskaźniki

⁴⁵ Parametr określający wrażliwość inwestycji na zmianę stóp procentowych (w wyrażeniu procentowym zmiana wartości portfela spowodowana małą zmianą stóp procentowych).

makroekonomiczne wskazywały na niską aktywność gospodarczą i wraz z korektami prognoz obniżających wzrost gospodarczy stanowiły przesłankę do redukcji oprocentowania. Bank Anglii obniżył oprocentowanie – 6 lutego i 10 lipca – łącznie o 50 punktów bazowych do najniższego od 1955 r. poziomu: 3,5%. EBC obniżył stopę refinansową – 6 marca i 5 czerwca – łącznie o 75 punktów bazowych do 2,0%, a FED 25 czerwca obniżył stopę funduszy federalnych o 25 punktów bazowych do najniższego od 1958 r. poziomu 1,0%.

O rozwoju sytuacji na rynkach w drugiej połowie roku decydowały przede wszystkim oczekiwania inwestorów na dynamiczną poprawę globalnej koniunktury. Stopniowo napływające dane makroekonomiczne, lepsze od prognoz rynkowych, wskazywały na to, że ożywienie gospodarki USA nabiera trwałego charakteru. Wyrażało się to przede wszystkim w zwiększonej aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw i wzroście popytu konsumpcyjnego. Niekorzystnymi elementami pozostawały jednak: brak wyraźnych sygnałów poprawy na rynku pracy, wysokie deficyty na rachunku obrotów bieżących i budżetowym oraz zagrożenie spadkiem inflacji do niepożądanego poziomu. W porównaniu ze Stanami Zjednoczonymi, poprawa sytuacji gospodarek krajów strefy euro była słabsza. Wskaźniki odzwierciedlające nastroje konsumentów i przedsiębiorców oraz aktywność w przemyśle i usługach wraz z postępującym ożywieniem w USA wskazywały na możliwość przyspieszenia gospodarki UGW w kolejnym roku. Wobec coraz wyraźniejszego ożywienia w Wielkiej Brytanii oraz obaw, że rosnąca konsumpcja i wzrost cen na rynku nieruchomości wywołają presję inflacyjną, 6 listopada Bank Anglii podwyższył stopę repo do 3,75%.

W 2003 r. wartość dolara uległa znacznemu obniżeniu (kurs EUR/USD wzrósł o 20%, a GBP/USD o 11%)⁴⁶.

5.1.2.1.2. Charakterystyka rynkowych parametrów inwestycyjnych

W związku z kontynuacją cyklu łagodzenia polityki pieniężnej przez banki centralne, krótkoterminowe oprocentowanie walut wchodzących w skład rezerw uległo dalszemu obniżeniu. Średnioroczne 3-miesięczne stopy Libor spadły poniżej poziomu z 2002 r. – najsilniej w przypadku euro (o 99 punktów bazowych) i dolara (o 59 punktów bazowych). Analogiczna relacja dla funta szterlinga wyniosła 33 punkty bazowe. Mniejsze obniżenie oprocentowania w przypadku funta szterlinga było odzwierciedleniem oczekiwań rynku i następnie decyzji Banku Anglii o podwyższeniu podstawowej stopy procentowej.

W 2003 r. ceny większości papierów rządowych spadły (odwrotnie niż w poprzednim roku), a rynek charakteryzował się zmiennością występujących tendencji. W pierwszym półroczu kontynuowana była, rozpoczęta w 2000 r., długookresowa tendencja wzrostowa cen. Sprzyjały temu: rosnące oczekiwania na redukcje stóp procentowych w USA i UGW, niekorzystne statystyki gospodarcze oraz liczne napięcia geopolityczne. W lipcu sytuacja na rynku odwróciła się i do końca sierpnia dominowała tendencja spadkowa cen. Jej źródłem była poprawa wskaźników gospodarczych, zwłaszcza w USA. Ostatnie cztery miesiące roku to okres dwukierunkowych zmian cen. Sytuacja ta wynikała przede wszystkim z braku poprawy na amerykańskim rynku pracy. Podważał on trwałość występującego ożywienia gospodarczego i stał się przyczyną rozbieżności zdań inwestorów na temat terminu podwyższenia stóp procentowych przez banki centralne.

W przypadku papierów rządowych USA spadły ceny wszystkich emisji o horyzoncie czasowym powyżej 1 roku. Rentowność – zmieniająca się w kierunku przeciwnym niż ceny – najsilniej wzrosła dla instrumentów 5- i 10-letnich – odpowiednio o 51 punktów bazowych i 43 punkty bazowe (wykres 4). Zmiana rentowności papierów 2-letnich wyniosła 22 punkty bazowe. Oprócz wyżej wspomnianych czynników negatywny wpływ na ceny miały: niższy niż w UGW i Wielkiej Brytanii poziom oprocentowania oraz wzrost podaży nowych emisji, spowodowany koniecznością finansowania powiększającego się deficytu budżetowego USA.

Nieco inaczej przedstawiała się sytuacja na rynku papierów rządowych denominowanych w euro (wykres 5). Spadła rentowność papierów 2-letnich o 11 punktów bazowych, co oznaczało

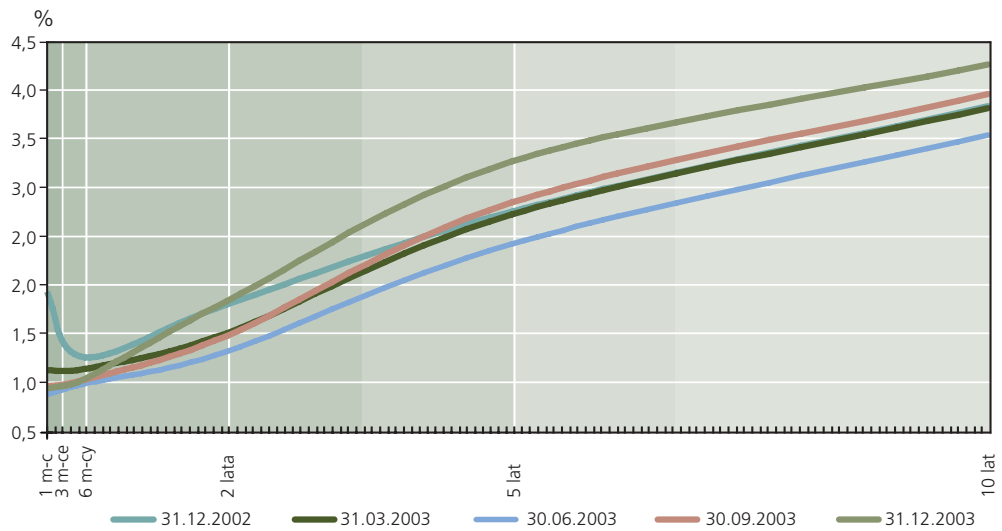
⁴⁶ Źródło: Reuters.

wzrost ich cen. Mniejszy w porównaniu z papierami USA był wzrost rentowności (czyli spadek cen) papierów 5- i 10-letnich, odpowiednio o 10 punktów bazowych i 9 punktów bazowych. Było to spowodowane dwukrotną redukcją oprocentowania przez EBC oraz nasilającą się od września 2003 r. aprecjacją kursu EUR/USD, zmniejszającą szansę na zaostrożenie polityki pieniężnej w UGW.

W przypadku obligacji brytyjskich najsilniej spadły ceny instrumentów 2-letnich, najbardziej wrażliwych na zmiany oficjalnego oprocentowania (ich rentowność wzrosła o 55 punktów bazowych – wykres 6). Wiązało się to z decyzjami Banku Anglii, który wprowadził najpierw dwukrotnie obniżył, ale później podwyższył podstawową stopę procentową. Wzrost rentowności (czyli spadek cen) obligacji 5-letnich wyniósł 42 punkty bazowe, natomiast 10-letnich był identyczny jak obligacji rządowych USA i wyniósł 43 punkty bazowe

Wykres 4

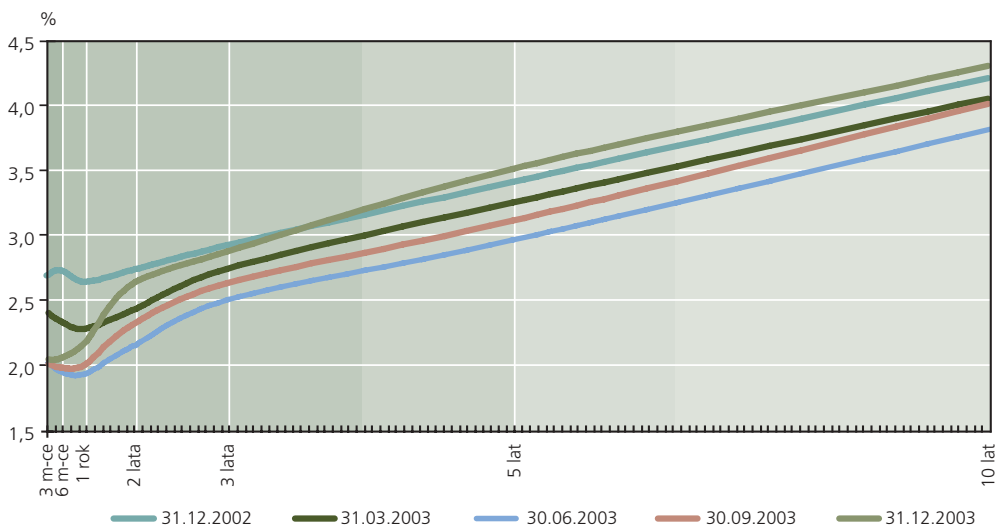
Krzywe rentowności papierów rządowych USA

Źródło: Bloomberg.

Wykres 5

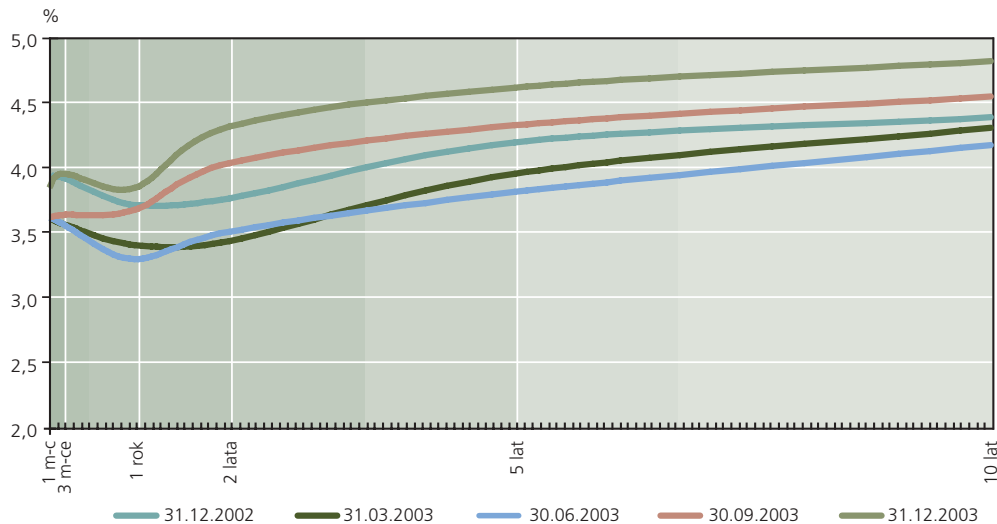
Krzywe rentowności papierów rządowych denominowanych w euro

Źródło: Bloomberg.

Wykres 6

Krzywe rentowności papierów rządowych Wielkiej Brytanii

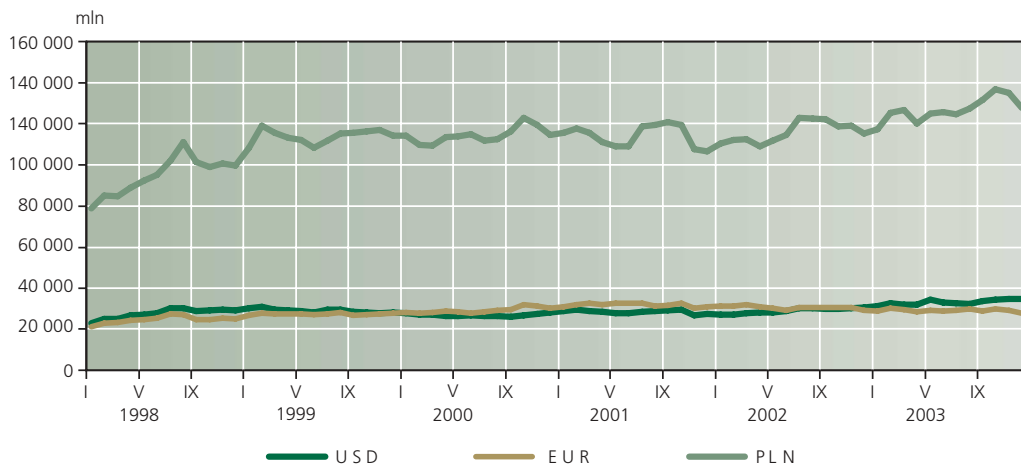
Źródło: Bloomberg.

5.1.3. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych

W 2003 r. oficjalne aktywa rezerwowe⁴⁷ w wyrażeniu dolarowym wzrosły o 4,2 mld USD, do 34,0 mld USD (patrz wykres 7), natomiast w euro uległy zmniejszeniu o 1,5 mld EUR do 26,9 mld EUR. Decydujący wpływ na przyrost rezerw w ujęciu dolarowym miało umocnienie kursów euro i funta szterlinga wobec dolara amerykańskiego.

Wykres 7

Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych w ujęciu miesięcznym

Źródło: dane NBP.

⁴⁷ Do oficjalnych aktywów rezerwowych należą takie instrumenty finansowe jak: aktywa w walutach wymiennalnych (papiery wartościowe, lokaty w bankach za granicą, pieniądze zagraniczne w kasach NBP); pozycja rezerwowa w MFW; SDR-y (rachunek bieżący NBP w MFW); złoto monetarne; inne aktywa rezerwowe.

5.1.4. Struktura walutowa rezerw

Obowiązująca w 2003 r. struktura walutowa rezerw została uchwalona przez Zarząd NBP w sierpniu 2002 r., natomiast podstawowe parametry struktury benchmarku parytetowego (portfela porównawczego) na 2003 r., wraz z metodologią liczenia dochodowości, zostały przyjęte przez Zarząd NBP we wrześniu 2002 r. Powyższe decyzje zostały podjęte na podstawie oceny istniejących struktur oraz ich propozycji na rok następny.

Struktura walutowa rezerw zawierała trzy waluty rezerwowe: dolara amerykańskiego, euro i funta szterlinga, utrzymywane w wyznaczonych udziałach procentowych. Kształtowanie pozycji walut wobec wyznaczonych poziomów parytetowych, w ramach dopuszczalnych pasm odchyień, odbywało się na podstawie analiz bieżącej i przewidywanej sytuacji na rynku walutowym.

5.1.5. Struktura inwestycyjna i horyzont czasowy rezerw walutowych

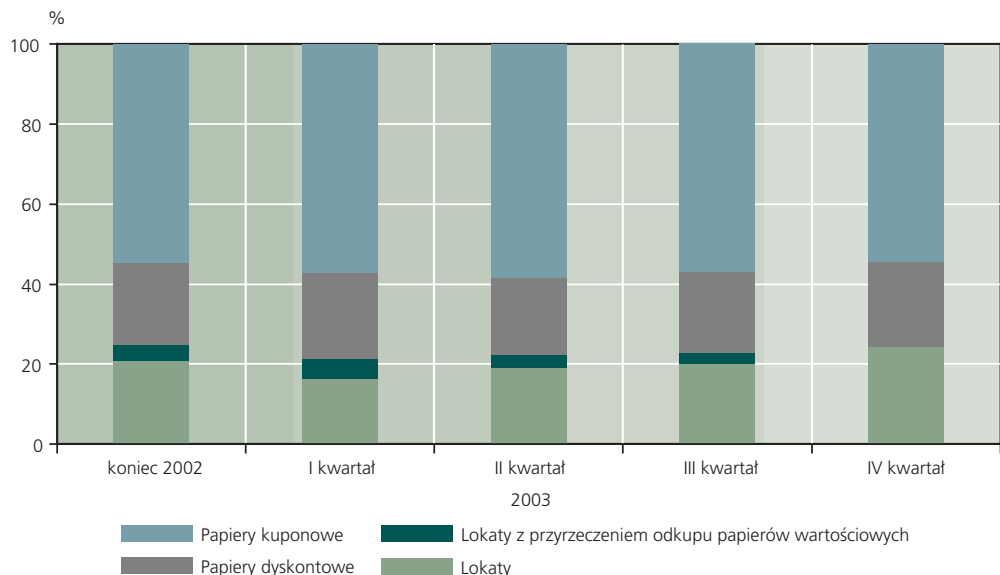
W 2003 r. struktura inwestycyjna części walutowej rezerw uwzględniała dokonywanie inwestycji w ramach trzech portfeli inwestycyjnych: dolarowego, euro i funta szterlinga.

Na strategię inwestycyjną realizowaną w 2003 r. wpływały przede wszystkim prognozy dotyczące rozwoju sytuacji na rynku papierów wartościowych. Wynikało to z ich dominującego udziału w rezerwach i decydującego wpływu na wartość parametrów inwestycyjnych. W pierwszym półroczu *duration* całości rezerw walutowych było systematycznie zwiększane, co stanowiło konsekwencję działalności inwestycyjnej w portfelach denominowanych w euro i funcie szterlingu.

W tym okresie ceny instrumentów dłużnych wykazywały tendencję wzrostową, a papiery o dłuższych terminach do wykupu dawały najwyższe stopy zwrotu. W związku z tym korzystne było zwiększanie zaangażowania w papiery kuponowe, kosztem instrumentów rynku pieniężnego, a także utrzymywanie *duration* zarządzanych środków powyżej poziomu wzorcowego.

Wykres 8

Udział instrumentów inwestycyjnych w rezerwach walutowych według stanu na koniec kwartałów

Źródło: NBP.

Taka strategia znacznie zmieniła się po gwałtownej przecenie papierów kuponowych na rynku w lipcu 2003 r. *Duration* tych instrumentów, a co za tym idzie całych rezerw walutowych, zostało znacznie zredukowane – założeniem było zmniejszenie wartości tego parametru do poziomu zbliżonego do wzorcowego. Duże wahania cen papierów wartościowych i wynikająca stąd niepewność co do rozwoju sytuacji na rynku powodowały, że polityka utrzymywania niewielkiej rozpiętości pomiędzy rzeczywistą a wzorcową wartością *duration* była kontynuowana do końca roku. Podjęto również działania dotyczące struktury inwestycyjnej. We wszystkich portfelach walutowych zmniejszono udział obligacji, które ze względu na spadek wartości miały w drugim półroczu najniższą dochodowość spośród wszystkich instrumentów inwestycyjnych. Część środków przesunięto do instrumentów rynku pieniężnego.

5.1.6. Dochód z działalności inwestycyjnej

Osiągnięty w 2003 r. dochód z działalności inwestycyjnej wyniósł 3,7 mld zł (prawie 1,0 mld USD, czyli 0,8 mld EUR). Dochodowość rezerw walutowych wyniosła 2,3%.

5.2. Działania w zakresie zadań dewizowych

5.2.1. Działania w zakresie organizacji obrotu dewizowego

W 2003 r. NBP brał udział w przygotowaniu następujących aktów prawnych dotyczących działalności dewizowej:

- Projektu zmiany rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie trybu wykonywania przez Narodowy Bank Polski kontroli określonej w ustawie Prawo dewizowe⁴⁸.

Zasadniczą zmianą było objęcie kontrolą obowiązków banków związanych z pośrednictwem w dokonywaniu przez rezydentów przekazów pieniężnych za granicę oraz rozliczeń w kraju z nie-rezydentami, a także w dokonywaniu przez nierezydentów przekazów gotówkowych za granicę, wpłat gotówkowych na ich własne rachunki bankowe oraz rachunki bankowe innych nierezydentów.

- Projektu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej⁴⁹.

Wprowadza ona zmiany w ustawie Prawo dewizowe, polegające między innymi na zniesieniu obowiązku uzyskiwania zezwoleń Prezesa NBP przez osoby zamierzające prowadzić działalność kantorową. Działalność ta będzie realizowana na podstawie wpisu do rejestru działalności kantorowej, prowadzonego przez NBP. Projektowane zmiany przewidują określenie, w drodze zarządzenia Prezesa NBP, wzoru rejestru oraz trybu dokonywania wpisu do rejestru.

5.2.2. Decyzje w sprawach dewizowych

W 2003 r. ogółem wydano 1.704 decyzje⁵⁰, w tym 676 zezwoleń, 7 decyzji odmownych, 1.021 innych decyzji, tj.: umorzenia, zmiany, stwierdzenia wygaśnięcia i uchYLENIA oraz 20 postanowień.

Spośród wydanych decyzji pozytywnych udzielono 278 zezwoleń na prowadzenie działalności kantorowej oraz 237 indywidualnych zezwoleń dewizowych na dokonywanie w kraju, między rezydentami, rozliczeń w walutach obcych. Z tego 95 decyzji dotyczyło rozliczeń w ramach środków pomocowych otrzymanych z Unii Europejskiej (fundusze Phare, ISPA). 161 zezwoleń dotyczyło innych czynności obrotu dewizowego.

⁴⁸ Dz.U. z 2002 r. nr 154, poz.1275.

⁴⁹ W toku prac w Sejmie.

⁵⁰ Znaczna różnica między liczbą decyzji wydanych w 2002 r. (3.550) i w 2003 r. (1.704) jest wynikiem szerokiej liberalizacji przepisów dewizowych dokonanej w październiku 2002 r.

5.2.3. Wykonywanie kontroli obrotu dewizowego przez NBP

W 2003 r. NBP wykonywał kontrolę wobec uczestników obrotu dewizowego stosownie do postanowień ustawy Prawo dewizowe⁵¹ oraz ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu⁵².

W 2003 r. przeprowadzono ogółem 2.084 kontrole (w 2002 r. – 2.696), z tego:

- 561 kontroli w zakresie wykonania obowiązków sprawozdawczych do bilansu płatniczego (w 2002 r. – 447), w tym:
  - 41 połączonych z kontrolą realizacji zezwoleń dewizowych (w 2002 r. – 51),
- 1.523 kontrole działalności kantorowej (w 2002 r. – 2.059).

Mniejsza, w porównaniu z poprzednim rokiem, liczba zrealizowanych kontroli była spowodowana wyłączeniem spośród kontroli NBP banków i pozabankowych kas walutowych oraz wprowadzeniem swobody przepływu kapitału i płatności między Polską a państwami UE, co skutkowało zmniejszeniem liczby wydanych zezwoleń dewizowych⁵³. Ponadto mniejsza liczba kontroli wiązała się ze wzrostem pracochłonności pojedynczych kontroli wynikającym z objęcia kontrolą obszaru wykonania przez kantory obowiązku przekazywania NBP danych w zakresie niezbędnym do sporządzania bilansu płatniczego oraz wprowadzenia nowej metodyki kontroli w obszarze badania zagadnień związanych z realizacją przez kantory obowiązków nałożonych ustawą o przeciwdziałaniu procederowi tzw. prania pieniędzy.

5.2.4. Działania pokontrolne

W przypadku 1602 kontroli stwierdzono nieprawidłowości. W 2003 r. udział kontroli, w których ujawniono nieprawidłowości, wyniósł 77% i był wyższy w stosunku do 2002 r. o 10 pkt. proc. Na wzrost ten wpłynęły w szczególności wyniki kontroli wykonywania obowiązków określonych ustawą o przeciwdziałaniu procederowi tzw. prania pieniędzy, stwierdzające niedopełnienie wymogów formalnych nałożonych na kantory wspomnianą ustawą (m.in. brak wewnętrznych procedur, brak rejestrów transakcji, brak szkoleń).

W każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości skierowano zalecenia pokontrolne, w których zobowiązano kierownictwo kontrolowanej jednostki do zapewnienia przestrzegania obowiązujących przepisów. W 308 przypadkach poinformowano urzędy skarbowe o stwierdzeniu sytuacji wskazujących na możliwość popełnienia wykroczenia przeciwko obrotowi dewizowemu. O wynikach wszystkich kontroli przeprowadzonych w kantorach w zakresie wykonywania obowiązków nałożonych przez ustawę o przeciwdziałaniu procederowi „prania pieniędzy” powiadomiono Generalnego Inspektora Informacji Finansowej.

W dwóch przypadkach NBP zastosował sankcje w postaci uchylecia zezwolenia na prowadzenie działalności kantorowej.

5.3. Obsługa kredytów zagranicznych zaciągniętych przez NBP

W ramach obsługi kredytów Banku Światowego, zaciągniętych przez NBP w 1990 r. na realizację programów Rozwój Eksportu Przemysłowego i Rozwój Eksportu Rolno-Spożywczego, w 2003 r. nadzorowano spłaty dokonywane przez BGŻ SA – ostatni bank uczestniczący w obu programach.

⁵¹ Dz.U. z 2002 r. nr 141, poz. 1178 z późn. zm.

⁵² Dz.U. z 2003 r. nr 153, poz. 1505 z późn. zm. Zob. szerzej rozdział „Działalność legislacyjna”

⁵³ Zmiany wprowadzone ustawą Prawo dewizowe obowiązującą od 1 października 2002 r.

Kontynuowano również obsługę kredytu otrzymanego od rządu francuskiego na rozwój spółek polsko-francuskich, nadzorując spłaty należności od banków, którym udostępniono środki tego kredytu. W 2003 r. trzy banki, tj. Bank Pekao SA, BRE Bank SA i Credit Lyonnais Bank Polska SA, w całości spłaciły swe zadłużenie wobec NBP.

Najważniejsze działania NBP w 2003 r.

- Osiągnięto dochód z działalności inwestycyjnej w wysokości 3,7 mld zł.
- Wydano ogółem 1.704 decyzje dewizowe.
- Przeprowadzono ogółem 2.084 kontrole dewizowe.

DZIAŁANIA NA RZECZ
SYSTEMU PŁATNICZEGO

W 2003 r. Narodowy Bank Polski prowadził działania na rzecz systemu płatniczego przede wszystkim poprzez prowadzenie analiz i badań w zakresie funkcjonowania polskiego systemu płatniczego, systemów płatniczych w innych krajach i systemów płatności transgranicznych, wykonywanie nadzoru nad krajowymi systemami płatności, realizowanie prac normalizacyjnych oraz prowadzenie rachunków banków i przeprowadzanie rozrachunków międzybankowych.

Szczególne znaczenie miały działania związane z przygotowaniem NBP do uczestnictwa w systemie TARGET. Drugim obszarem, na którym NBP koncentrował się były prace związane z nadzorowaniem systemów płatności. Ich celem było minimalizowanie zagrożeń dla funkcjonowania systemu finansowego, związanych z ewentualnymi zakłóceniami w systemie płatniczym.

6.1. Decyzje w zakresie połączenia z systemem TARGET

Jednym z priorytetowych zadań NBP w dziedzinie systemu płatniczego jest przygotowanie banku centralnego do uczestnictwa w systemie TARGET, łączącym systemy RTGS z krajów Unii Europejskiej i umożliwiającym płatności transgraniczne między tymi krajami⁵⁴. Realizując to zadanie w 2003 r. NBP:

- Podjął decyzję o przystąpieniu pośrednio, tj. poprzez system RTGS jednego z banków centralnych ze strefy euro, do systemu TARGET jeszcze przed przyjęciem euro przez Polskę, jednak nie później niż w czerwcu 2005 r. Decyzja ta stwarza warunki dla:
  - usprawnienia obsługi płatności transgranicznych w euro poprzez udostępnienie mechanizmu umożliwiającego zdecydowane przyspieszenie realizacji płatności w stosunku do rozliczeń realizowanych za pośrednictwem stosunków korespondenckich,
  - obniżenia kosztów realizacji zleceń transgranicznych z uwagi na konieczność stosowania cen jednolitych w skali systemu TARGET, niższych od stosowanych na ogół w bankowości korespondencyjnej,
  - zachowania zalet krajowej infrastruktury rozliczeniowej,
  - uzyskania pełnej gotowości do uczestnictwa w systemie TARGET w dniu przystąpienia Polski do strefy euro.

Jednocześnie rozpoczęto prace nad systemem SORBNET-EURO, w którym będą prowadzone rachunki bieżące banków w euro oraz będzie przeprowadzany rozrachunek w euro, dotyczący zarówno płatności krajowych, jak i transgranicznych, w tym wynikających z rozrachunku zleceń wymienianych za pośrednictwem systemu EURO ELIXIR budowanego przez KIR SA.

- Wybrał Bank Włoch jako bank centralny, w którym będzie prowadzony rachunek NBP i za którego pośrednictwem będą realizowane płatności transgraniczne z polskich banków do systemu TARGET.
- Podjął decyzję o przystąpieniu do systemu TARGET2, który – zgodnie z harmonogramem – od 2007 r. zastąpi obecnie funkcjonujący system TARGET. Przystąpienie do TARGET2 nastąpi poprzez udział w tzw. jednolitej wspólnej platformie (*Single Shared Platform – SSP*), w momencie wejścia Polski do strefy euro. Podjęcie decyzji w tej sprawie było odpowiedzią na oczekiwanie Rady Zarządzającej EBC, aby wszystkie banki centralne UE i banki krajów przystępujących zajęły stanowisko w sprawie sposobu uczestnictwa w systemie TARGET2 (tzn. poprzez SSP, czy poprzez własny system RTGS).

⁵⁴ Uczestnictwo to będzie obowiązkowe z chwilą przystąpienia Polski do strefy euro, natomiast – zgodnie z decyzją Rady Zarządzającej EBC z października 2002 r. – na zasadzie dobrowolności będzie prawnie możliwe już po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej.

6.2. Nadzór nad systemami płatności

Jednym z ustawowych zadań Narodowego Banku Polskiego jest sprawowanie nadzoru nad systemami płatności w celu zapewnienia ich sprawności i bezpieczeństwa. Poniżej wymieniono działania podejmowane w tym zakresie w 2003 r.

- Analizowano sposób realizacji przez Krajową Izbę Rozliczeniową SA zalecenia wydanego przez NBP w 2002 r.

Zalecenie to dotyczyło dostosowania systemu ELIXIR do zasad określonych w raporcie Banku Rozrachunków Międzynarodowych⁵⁵, a w szczególności wprowadzenia tzw. gwarancji rozrachunku tzn. rozwiązań zapewniających terminowe zakończenie dziennych rozliczeń w przypadku niezdolności do uregulowania zobowiązań przez uczestnika systemu mającego największe zobowiązanie netto. Po przeprowadzeniu analiz i konsultacji ze środowiskiem bankowym KIR SA przedstawiła koncepcję wprowadzenia zmian w systemie ELIXIR, która została zaakceptowana przez NBP. Zmiany te mają być wprowadzone do końca 2004 r.

- Realizując rekomendację Europejskiego Banku Centralnego, dotyczącą bardziej efektywnego funkcjonowania systemów rozliczających transakcje kartami płatniczymi w Polsce, NBP przeanalizował zasady funkcjonowania systemów prowadzonych przez PolCard SA, Visa i MasterCard.

W wyniku analizy NBP zaproponował dwa warianty zmiany zasad dokonywania rozliczeń pomiędzy uczestnikami tych systemów, zmierzające do usprawnienia stosowanych procedur i przyśpieszenia rozliczeń. Propozycja NBP została przekazana do rozważenia operatorom systemów oraz Bankowi Millennium SA, który pełni funkcję banku rozliczeniowego dla tych trzech systemów. Przyjęto rozwiązanie, w którym bank rozliczeniowy rozlicza transakcje kartowe bezpośrednio w systemie SORBNET, zamiast korzystać z pośrednictwa systemów SYBIR i ELIXIR prowadzonych przez KIR SA. Rozwiązanie to wprowadzono od lipca 2003 r.

- Na podstawie ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych⁵⁶, która weszła w życie z dniem 12 października 2003 r., Prezes NBP sprawuje nadzór nad systemami autoryzacji i rozliczeń prowadzonymi przez agentów rozliczeniowych niebędących bankami, na podobnych zasadach jak w przypadku systemów płatności. Aby ocenić zasady funkcjonowania systemów autoryzacji i rozliczeń, NBP przygotował szczegółową ankietę przeznaczoną dla podmiotów prowadzących obecnie takie systemy. Analiza informacji przekazanych przez agentów rozliczeniowych będzie przeprowadzona w 2004 r. Ponadto, zgodnie z przepisami ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych, sprawozdawczością na rzecz NBP zostali objęci:

– wydawcy kart płatniczych (banki i podmioty niebankowe) – m.in. w zakresie informacji o rodzajach i liczbie wydawanych kart płatniczych i operacjach dokonanych za ich pomocą,

– agenci rozliczeniowi – m.in. w zakresie informacji o sieci akceptacji kart oraz operacjach zrealizowanych w tej sieci.

Podmioty te są również zobowiązane do przekazywania informacji o operacjach mających na celu naruszenie lub obejście przepisów prawa albo reguł uczciwego obrotu.

- W 2003 r. NBP zacieśnił współpracę z Komisją Papierów Wartościowych i Giełd w zakresie nadzoru nad polskimi systemami rozrachunku papierów wartościowych.

⁵⁵ *Core principles for the systemically important payment systems*, opublikowany w styczniu 2001 r. Zasady te są podstawą oceny systemów płatności przez MFV w ramach Programu Oceny Systemu Finansowego (*Financial Sector Assessment Program – FSAP*).

⁵⁶ Dz.U. z 2002 nr 169, poz. 1385.

Mając na uwadze standardy UE⁵⁷, NBP wystąpił w 2003 r. do Komisji Papierów Wartościowych i Giełd z inicjatywą podjęcia bliższej współpracy. Inicjatywa została pozytywnie odebrana przez KPWiG. Efektem tych działań jest m.in. zmiana proponowana w ustawie Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, która ma wejść w życie wraz z przystąpieniem Polski do UE. Zmiana umożliwi podpisanie porozumienia o współpracy pomiędzy NBP a KPWiG. Polegałaby ona głównie na wymianie informacji nt. funkcjonowania systemów rozrachunku papierów wartościowych, zgłaszaniu przez NBP do KPWiG informacji o potrzebie wprowadzenia zmian w systemie rozrachunku papierów wartościowych oraz współdziałaniu przy tworzeniu regulacji dotyczących tego systemu.

- W 2003 r. z inicjatywy Europejskiego Banku Centralnego Narodowy Bank Polski uczestniczył w ocenie systemów rozrachunku papierów wartościowych w Polsce pod kątem spełnienia standardów określonych w dokumencie pt. *Standards for the Use of UE SSSs in ESCB Credit Operations*. Ocenie tej zostały poddane dwa systemy: Centralny Rejestr Papierów Wartościowych, w którym są deponowane i rozliczane bony skarbowe oraz system prowadzony przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA., w którym są deponowane i rozliczane m.in. obligacje skarbowe.

Spełnienie tych standardów przez systemy rozrachunku papierów wartościowych jest warunkiem wykorzystania rejestrowanych w nich papierów wartościowych w operacjach kredytowych ESCB. Przeprowadzenie takiej oceny przez EBC miało pozwolić na wykrycie ewentualnych słabości w zakresie rozliczania i rozrachunku papierów wartościowych w krajach akcesyjnych oraz podjęcie odpowiednich działań w celu ich usunięcia. W wyniku przeprowadzonej oceny EBC wystosował w stosunku do obu polskich systemów rozrachunku papierów wartościowych kilka rekomendacji, które muszą być spełnione przed przystąpieniem Polski do operacji kredytowych ESCB.

6.3. Działania regulacyjne w dziedzinie systemu płatniczego

W 2003 r. NBP brał udział w pracach nad następującymi aktami prawnymi:

- Obwieszczenie Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 1 października 2003 r. w sprawie ogłoszenia listy uczestników systemów płatności i systemów rozrachunku papierów wartościowych prowadzonych przez Narodowy Bank Polski, systemów rozrachunku papierów wartościowych prowadzonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA oraz innych systemów płatności i systemów rozrachunku papierów wartościowych, w których istnieje ryzyko systemowe⁵⁸.

Obwieszczenie informuje sądy oraz organy sprawujące nadzór nad uczestnikami systemów, czy dany podmiot jest uczestnikiem systemu. W stosunku do takich podmiotów należy stosować procedury informacyjne przewidziane w przepisach o ostateczności rozrachunku. Skutkiem umieszczenia danego podmiotu na liście jest – w przypadku ogłoszenia upadłości tego podmiotu – obowiązek powiadomienia NBP przez sąd lub właściwy organ wydający w tym zakresie orzeczenie, postanowienie lub decyzję.

- Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej.

Ustawa wprowadziła do polskiego systemu prawnego Dyrektywę nr 5/97/WE o przelewach transgranicznych.

- Akty wykonawcze do ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych, która weszła w życie z dniem 12 października 2003 r.

⁵⁷ Zalecenia dla systemów rozrachunku papierów wartościowych opublikowane w 2001 r. przez CPSS/IOSCO. Europejska Komisja Regulatorów Papierów Wartościowych i ESCB pracuje nad projektem nowych zaleceń.

⁵⁸ Dz.Urz. NBP z dnia 1 października 2003 r.

NBP przygotował i przekazał Ministerstwu Finansów projekty rozporządzeń w sprawie:

- sposobu, zakresu i terminów przekazywania przez agentów rozliczeniowych informacji o prowadzonej przez nich działalności,
- sposobu, zakresu i terminów przekazywania przez wydawców kart płatniczych danych o wydawanych przez nich kartach płatniczych,
- sposobu, zakresu i terminów przekazywania przez banki i instytucje pieniądza elektronicznego danych dotyczących wydanych przez nie instrumentów pieniądza elektronicznego,
- określenia sądów polubownych właściwych do rozpoznawania spraw związanych z wydaniem i używaniem elektronicznych instrumentów płatniczych.

Powyższe akty prawne zostały wydane przez Ministra Finansów 24 września 2003 r. i obowiązują od dnia 12 października 2003 r.

- **Nowelizacja zarządzenia nr 5/2002 Prezesa NBP z dnia 6 maja 2002 r. w sprawie sposobu numeracji rachunków bankowych prowadzonych w bankach⁵⁹.**

Nowelizacja zarządzenia umożliwiła bankom stosującym przez co najmniej 6 miesięcy, zarówno nowy standard Numeru Rachunku Bankowego (NRB), jak i poprzednie numery, rezygnację z obsługi zleceń ze starymi numerami rachunków bankowych i stosowanie w rozliczeniach krajowych wyłącznie standardu NRB. Nowe przepisy pozwalają bankom zaawansowanym we wprowadzaniu standardu NRB na szybsze, czyli przed 1 lipca 2004 r., zautomatyzowanie i ujednoczenie obsługi zleceń płatniczych w systemach informatycznych, a tym samym obniżenie jej kosztów.

6.4. Funkcjonowanie systemu SORBNET

W 2003 r. znacznie wzrosła liczba i wartości zleceń w systemie SORBNET. Jest to spowodowane wejściem w życie od dnia 1 stycznia 2003 r. obowiązku wynikającego z zarządzenia Prezesa NBP nr 6/2000 w sprawie sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych. Polega on na kierowaniu bezpośrednio do systemu SORBNET zleceń, których wartość przekracza 1 mln zł. Realizacja tej zasady spowodowała w 2003 r. wzrost liczby przetwarzanych zleceń o 56,2% w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2003 r. zakończono prace nad zmianą platformy komunikacyjnej z użytkownikami systemu SORBNET. Zadanie to zrealizowano w ramach projektu SWAT (Szybka Warstwa Transportowa), a jego celem było zastąpienie nieefektywnej poczty elektronicznej X.400 nowocześniejszymi łączykami TCP/IP. Wprowadzenie nowego rozwiązania pozwoliło na wzrost wydajności systemu SORBNET i zwiększyło bezpieczeństwo informacji wymienianych między użytkownikami a NBP.

W 2003 r. wprowadzono w systemie SORBNET nowe numery rachunków, które są zgodne ze standardem NRB. Wynikało to z konieczności uwzględnienia postanowień Zarządzenia nr 5/2002 Prezesa NBP z dnia 6 maja 2002 r. w sprawie sposobu numerowania rachunków bankowych. W okresie przejściowym, tj. do 30 czerwca 2004 r., system dopuszcza stosowanie zarówno starych, jak i nowych numerów. Po tym terminie realizowanie zleceń ze starymi numerami rachunków nie będzie możliwe.

W 2003 r. trwały również prace nad dostosowaniem systemu SORBNET do zintegrowanego systemu księgowego NBP (ZSK) oraz nowego planu kont.

---

⁵⁹ Zarządzenie nr 10/2003 Prezesa NBP z dnia 27 maja 2003 r.

6.5. Obsługa rachunków bieżących banków w Centrali NBP

6.5.1. Liczba rachunków bieżących banków prowadzonych przez NBP

Według stanu na koniec grudnia 2003 r., w Centrali NBP prowadzono rachunki bieżące (w ramach systemu SORBNET) dla 55 banków⁶⁰, tj. o 3 mniej niż rok wcześniej.

W 2003 r. zamknięto 3 rachunki bieżące:

- Banku Wschodniego SA – w dniu 15 stycznia, w związku z połączeniem z Bankiem „SPOŁEM” SA, który 15 kwietnia zmienił nazwę na Euro Bank SA,
- Banku „Częstochowa” SA – w dniu 28 lutego, w związku z połączeniem z BRE Bankiem SA,
- LG Petro Banku SA – w dniu 31 lipca, w związku z połączeniem z NORDEA BANKIEM POLSKA SA.

6.5.2. Rodzaje i liczba operacji przeprowadzonych na rachunkach bieżących banków w NBP

W 2003 r. na rachunkach bieżących banków w Centrali NBP przeprowadzono około 750 tys. operacji (w 2002 r. – 479 tys.) na kwotę 17,2 bln zł (w 2002 r. – 13,3 bln zł). Średnia wartość operacji spadła i wyniosła 22,9 mln zł (w 2002 r. – 27,8 mln zł).

Strukturę obrotów na rachunkach bieżących banków w Centrali NBP przedstawia tabela 14, natomiast strukturę liczby zleceń według głównych typów operacji przeprowadzonych na rachunkach bieżących banków w Centrali NBP – tabela 15.

W 2003 r. po raz pierwszy dominującą pozycją w strukturze operacji realizowanych w systemie SORBNET były operacje z tytułu zleceń klientowskich (wzrost obrotów w stosunku do 2002 r. o 12%, tj. o 3,5 bln zł). W latach wcześniejszych dominowały operacje na międzybankowym rynku pieniężnym. Powyższe zmiany były związane przede wszystkim z obowiązkiem, wynikającym z zarządzenia Prezesa NBP, kierowania bezpośrednio do systemu SORBNET zleceń o wartości powyżej 1 miliona złotych. Średnia wartość zleceń klientowskich jest niższa niż zleceń wynikających z operacji na rynku międzybankowym (w 2003 r. wartość ta była niższa o około 25%), co powoduje, że przy wzroście ogólnej liczby operacji zrealizowanych w 2003 r. na rachunkach bieżących banków w Centrali NBP (o około 270 tys. operacji, tj. o około 56% więcej niż w roku 2002 r.) ich średnia wartość spadła (o 4,9 mln zł, tj. o 17,6%).

Do tej pory były one rozliczane za pośrednictwem KIR SA. W konsekwencji, obroty z tytułu zleceń KIR spadły w 2003 r. o 4,8%.

⁶⁰ Trzy banki rozliczały się za pośrednictwem banków posiadających rachunek bieżący w Centrali NBP.

Tabela 14

Struktura obrotów na rachunkach bieżących banków w Centrali NBP w 2003 r.

Rodzaje operacji przeprowadzanych na rachunkach bieżących	Obroty w mln zł			Struktura obrotów w %	
	saldo obrotów	w tym:		strony WN	strony MA
		strony WN	strony MA		
Zmiana stanu środków pieniężnych na rachunkach bieżących banków, z tego tytułu:	-3 178,6	17 230 237,8	17 227 059,2	100,0	100,0
1) zleceń klientów:	153 000,1	8 194 764,4	8 347 764,5	47,6	48,5
– międzybankowych	0,0	8 063 277,5	8 063 277,5	46,8	46,8
– z udziałem KDPW	-1 214,0	13 302,9	12 088,9	0,1	0,1
– z udziałem innych klientów NBP	154 214,1	118 184,1	272 398,2	0,7	1,6
2) operacji na międzybankowym rynku:	0,0	6 521 795,5	6 521 795,5	37,9	37,9
– pieniężnym	0,0	3 888 356,2	3 888 356,2	22,6	22,6
– walutowym	0,0	1 152 456,9	1 152 456,9	6,7	6,7
– papierów wartościowych	0,0	1 480 982,4	1 480 982,4	8,6	8,6
w tym na rynku wtórnym:					
bonów skarbowych	0,0	1 313 878,9	1 313 878,9	7,6	7,6
bonów pieniężnych NBP	0,0	133 595,1	133 595,1	0,8	0,8
3) wykorzystania lub spłaty kredytów udzielonych bankom przez NBP	-143,1	1 178 191,9	1 178 048,8	6,8	6,8
4) transakcji i operacji rozliczanych przez KDPW SA.	1 161,5	456 567,2	457 728,7	2,6	2,7
5) wymiany zleceń za pośrednictwem KIR SA:	-127 681,3	419 881,3	292 200,0	2,4	
– poranna sesja rozrachunkowa	-114 788,3	210 996,1	96 207,8	1,2	0,6
– popołudniowa sesja rozrachunkowa	-11 808,1	115 757,0	103 948,9	0,7	0,6
– wieczorna sesja rozrachunkowa	-1 084,9	93 128,2	92 043,3	0,5	0,5
6) zakupu (wykupu) papierów wartościowych od NBP	6 799,4	159 481,5	166 280,9	0,9	1,0
– bonów pieniężnych NBP	1 595,9	159 474,1	161 070,0	0,9	0,9
– innych papierów	5 203,5	7,4	5 210,9	0,0	0,0
7) zakupu lub sprzedaży w NBP znaków pieniężnych:	-6 157,1	125 548,1	119 390,9	0,7	0,7
– krajowych	-6 156,3	125 543,2	119 386,8	0,7	0,7
– zagranicznych	-0,8	4,9	4,1	0,0	0,0
8) zakupu lub wykupu papierów wartościowych SP	-25 336,5	107 917,1	82 580,6	0,6	0,5
– bonów skarbowych	-6 227,2	53 813,0	47 585,9	0,3	0,3
– innych papierów	-19 109,4	54 104,1	34 994,7	0,3	0,2
9) złożenia i zwrotu lokat terminowych w NBP	-3,2	39 781,9	39 778,7	0,2	0,2
10) zakupu lub sprzedaży w NBP walut obcych	-8 106,8	8 143,1	36,4	0,0	0,0
11) operacji otwartego rynku:	-1 372,0	1 372,0	0,0	0,0	0,0
– repo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– reverse repo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– outright	-1 372,0	1 372,0	0,0	0,0	0,0
12) przekazania lub otrzymania odsetek przez banki	612,5	218,3	830,7	0,0	0,0
13) operacji na rachunkach rezerwy obowiązkowej	-42,7	91,8	49,0	0,0	0,0
14) pozostałych operacji	4 090,7	16 483,8	20 574,5	0,1	0,1

Źródło: dane NBP.

Tabela 15

Struktura liczby zleceń według głównych typów operacji przeprowadzanych na rachunkach bieżących banków w Centrali NBP w 2003 r.

Wyszczególnienie	Liczba zleceń płatniczych realizowanych na rachunkach bieżących w sztukach		Struktura liczby zleceń w %		
	ogółem	w tym na:		strony WN	strony MA
		stronie WN	stronie MA		
Ogólna liczba zleceń płatniczych zrealizowanych na rachunkach bieżących banków, z tego tytułu:	749 823	627 374	662 463	100,0	100,0
1) zleceń klientowskich:	366 741	334 197	358 743	53,3	54,2
– międzybankowych	326 199	326 199	326 199	52,0	49,2
– z udziałem KDPW	687	422	265	0,1	0,0
– z udziałem innych klientów NBP	39 855	7 576	32 279	1,2	4,9
2) operacji na międzybankowym rynku:	213 258	213 258	213 258	34,0	32,2
– pieniężnym	105 003	105 003	105 003	16,7	15,9
– walutowym	62 255	62 255	62 255	9,9	9,4
– papierów wartościowych	46 000	46 000	46 000	7,3	6,9
w tym na rynku wtórnym:					
– bonów skarbowych	42 370	42 370	35 937	6,8	5,4
– bonów pieniężnych NBP	1 471	1 471	1 252	0,2	0,2
3) wykorzystania lub spłaty kredytów udzielonych bankom przez NBP	8 241	3 972	4 269	0,6	0,6
4) transakcji i operacji rozliczanych przez KDPW SA	23 927	11 372	12 555	1,8	1,9
5) wymiany zleceń za pośrednictwem KIR SA	41 340	21 056	20 284	3,4	3,1
– poranna sesja rozrachunkowa	13 855	5 733	8 122	0,9	1,2
– popołudniowa sesja rozrachunkowa	13 797	8 822	4 975	1,4	0,8
– wieczorna sesja rozrachunkowa	13 688	6 501	7 187	1,0	1,1
6) zakupu (wykupu) papierów wartościowych od NBP	1 246	344	902	0,1	0,1
– bonów pieniężnych NBP	1 206	343	863	0,1	0,1
– innych papierów	40	1	39	0,0	0,0
7) zakupu lub sprzedaży w NBP znaków pieniężnych	82 519	36 238	46 281	5,8	7,0
– krajowych	82 420	36 177	46 243	5,8	7,0
– zagranicznych	99	61	38	0,0	0,0
8) zakupu lub wykupu papierów wartościowych Skarbu Państwa	4 296	2 197	2 099	0,4	0,3
– bonów skarbowych	1 720	623	1 097	0,1	0,2
– innych papierów	2 576	1 574	1 002	0,3	0,2
9) złożenia i zwrotu lokat terminowych w NBP	2 254	1 138	1 116	0,2	0,2
10) zakupu lub sprzedaży w NBP walut obcych	90	66	24	0,0	0,0
11) operacji otwartego rynku:	13	13	0	0,0	0,0
– repo	0	0	0	0,0	0,0
– reverse repo	0	0	0	0,0	0,0
– outright	13	13	0	0,0	0,0
12) przekazania lub otrzymania odsetek przez banki	3 076	1 879	1 197	0,3	0,2
13) operacji na rachunkach rezerwy obowiązkowej	35	20	15	0,0	0,0
14) pozostałych operacji	2 787	1 624	1 163	0,3	0,3

Źródło: dane NBP.

6.6. Standaryzacja i normalizacja

W 2003 r. koncentrowano się na pracach standaryzacyjnych i normalizacyjnych mających na celu dostosowanie polskiego systemu płatniczego do wymogów Unii Europejskiej. Działalność tę prowadzono przede wszystkim we współpracy ze Związkiem Banków Polskich (ZBP) i Polskim Komitetem Normalizacyjnym (PKN). Obejmowała ona standaryzację i normalizację instrumentów systemu płatniczego, w tym dotyczący standardu numeru rachunku bankowego (NRB/IBAN) oraz standardu formularza polecenie przelewu/wpłata gotówkowa (WP).

Przy udziale NBP w Komitecie Technicznym ds. Bankowości i Bankowych Usług Finansowych⁶¹ opracowano wiele norm. Dotyczyły one w szczególności: zabezpieczenia kart płatniczych, zarządzania kluczami w bankowości elektronicznej, papierów wartościowych i terminologii bankowej. Dokonano kolejnej selekcji norm Komitetu Technicznego, związanych z ustawami: o podpisie elektronicznym oraz o elektronicznych instrumentach płatniczych.

Stosowanie w praktyce bankowej norm zharmonizowanych z normami europejskimi i międzynarodowymi stanie się koniecznością z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

6.7. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego

Rada ds. Systemu Płatniczego jest forum wymiany informacji, poglądów i opinii w sprawach istotnych dla funkcjonowania polskiego systemu płatniczego. Jej prace mają duże znaczenie dla koordynacji działań Narodowego Banku Polskiego, Związku Banków Polskich i innych uczestników polskiego systemu płatniczego.

Rada ds. Systemu Płatniczego została powołana w 1998 r. jako organ opiniodawczo-doradczy przy Zarządzie NBP. W skład Rady wchodzi oprócz przedstawicieli Narodowego Banku Polskiego przedstawiciele kierownictw instytucji ważnych dla funkcjonowania systemu płatniczego, m.in.: Związku Banków Polskich, Ministerstwa Finansów, Krajowej Izby Rozliczeniowej SA oraz banków komercyjnych.

W 2003 r. skład Rady ds. Systemu Płatniczego został uzupełniony o Przewodniczącego Komisji Papierów Wartościowych i Giełd⁶². Zmiana ta była podyktowana potrzebą pogłębienia współpracy Narodowego Banku Polskiego z KPWiG w dziedzinie systemów rozrachunku papierów wartościowych.

W 2003 r. odbyły się cztery posiedzenia Rady ds. Systemu Płatniczego. Podczas nich zostały rozpatrzone:

- Zagadnienia związane z dostosowaniem polskiego systemu płatniczego do wymagań stawianych systemom płatniczym krajów członkowskich Unii Europejskiej, w tym:
  - wyniki oceny infrastruktury systemu płatności i systemów rozrachunku papierów wartościowych w Polsce, przeprowadzonej przez EBC w 2002 r., oraz wnioski dla NBP i innych podmiotów wynikające z tej oceny,
  - program realizacji zaleceń NBP dotyczących gwarancji rozrachunku w systemie ELIXIR,
  - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 grudnia 2001 r. o płatnościach transgranicznych w euro – jego skutki dla NBP i polskich banków,
  - polityka Narodowego Banku Polskiego w dziedzinie nadzoru nad systemami płatności,

⁶¹ Dawniej Normalizacyjna Komisja Problemowa.

⁶² Uchwała Zarządu NBP nr 21/2003 z dnia 11 czerwca 2003 r.

– wyniki oceny systemów rozrachunku papierów wartościowych w Polsce dokonanej przez EBC w 2003 r.

- Zagadnienia systemowe związane z usprawnieniem obrotu płatniczego, w tym:
  - organizacja systemu rozliczeń kartowych w Polsce,
  - realizacja programu pełnej elektronizacji rozliczeń,
  - możliwość usprawnienia obrotu gotówkowego w Polsce,
  - płatności masowe z wystandardyzowanym tytułem płatności,
  - standaryzacja bankowych dokumentów płatniczych,
  - szanse i zagrożenia związane z emisją pieniądza elektronicznego i obrotem nim,
  - bariery rozwoju rozliczeń bezgotówkowych oraz możliwości ich promocji.
- Zagadnienia związane z włączeniem się polskiego systemu płatniczego do jednolitego obszaru płatniczego UE:
  - strategia rozwoju systemu SORBNET,
  - propozycja stanowiska polskiego środowiska bankowego wobec projektu SEPA (*Single European Payments Area*) oraz stworzenie polskiej wizji rozliczeń detalicznych w strefie euro,
  - system EURO-ELIXIR.

Rada zajmowała się również półroczną oceną funkcjonowania polskiego systemu płatniczego.

W grudniu 2003 r. Rada ds. Systemu Płatniczego zaleciła instytucjom publicznym oraz podmiotom sektora bankowego zwiększenie promocji rozliczeń bezgotówkowych w Polsce.

Ponadto Rada w grudniu 2003 r. zwróciła się z apelem do prezesów zarządów banków o wzmożenie działań informacyjnych dotyczących posługiwania się w rozliczeniach numerem rachunku bankowego w standardzie NRB (rozliczenia krajowe) lub IBAN (rozliczenia transgraniczne).

6.8. Współpraca z sektorem bankowym w zakresie pozostałych przedsięwzięć międzybankowych

Realizując ustawowe zadanie, którym jest kształtowanie warunków niezbędnych do rozwoju systemu bankowego⁶³, NBP kontynuował w 2003 r. współpracę ze Związkiem Banków Polskich oraz bankami. Współdziałając ze środowiskiem bankowym:

- Przygotowano nowelizację zarządzenia nr 5/2002 Prezesa NBP z dnia 6 maja 2002 r. w sprawie sposobu numeracji rachunków bankowych prowadzonych w bankach⁶⁴.
- Zajmowano się następującymi zagadnieniami istotnymi dla rozwoju systemu płatniczego:
  - wprowadzaniem standardów NRB i IBAN,
  - standardowym formularzem zleceń płatniczych,

⁶³ Określone w art. 3 ust. 2 pkt. 6 ustawy o NBP.

⁶⁴ Zarządzenie nr 10/2003 Prezesa NBP z dnia 27 maja 2003 r.

- standardem przelewu elektronicznego jako formą realizacji zlecenia płatniczego,
  - bezpieczeństwem obrotu bezgotówkowego,
  - zastosowaniem standardu XML w bankowości,
  - wprowadzeniem mechanizmów usprawniających rozrachunek międzybankowy,
  - wprowadzeniem systemu MPS jako formy rozliczeń masowych płatności,
  - uzgodnieniami dotyczącymi projektu rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie określenia wzoru bankowego dokumentu płatniczego należności z tytułu składek, do których poboru zobowiązany jest ZUS,
  - uzgodnieniami dotyczącymi projektu rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia wzoru formularza wpłaty gotówkowej oraz polecenia przelewu na rachunek organu podatkowego.
- Przedstawiciele NBP uczestniczyli w wypracowaniu przez środowisko bankowe wielu propozycji i wniosków dotyczących kierunków działalności Związku Banków Polskich w latach 2003–2006.

Najważniejsze działania NBP w 2003 r.

- W NBP prowadzono rachunki bieżące dla 55 banków.
- W ramach nadzoru nad systemem płatności analizowano prace KIR SA nad dostosowaniem systemu ELIXIR do zasad określonych przez Bank Rozrachunków Międzynarodowych.
- W 2003 r. zakończono prace nad nową platformą komunikacyjną z użytkownikami systemu SORBNET, zwiększającą efektywność tego systemu.
- Zdecydowano o uruchomieniu, najpóźniej w 2005 r., systemu SORBNET-EURO do rozliczeń płatności w euro, uczestniczącego pośrednio w systemie TARGET.
- Stosując się do rekomendacji Europejskiego Banku Centralnego, NBP przeanalizował zasady funkcjonowania systemów rozliczających transakcje kartami płatniczymi w Polsce.
- Centralny Rejestr Bonów Skarbowych otrzymał pozytywną ocenę Europejskiego Banku Centralnego.
- Podjęto działania mające na celu zacieśnienie współpracy z KPWiG w zakresie nadzoru nad systemami rozrachunku papierów wartościowych.
- W ramach prac Rady ds. Systemu Płatniczego i Związku Banków Polskich zajmowano się m.in.: organizacją systemu rozliczeń kart płatniczych w Polsce, standaryzacją bankowych dokumentów płatniczych, możliwościami rozwoju i promocji rozliczeń bezgotówkowych, strategią rozwoju systemu SORBNET i systemu EURO-ELIXIR.

DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA I INFORMACYJNA

NBP, wzorując się na najlepszych bankach centralnych, rozwija działalność informacyjną i edukacyjną. W celu zwiększenia przejrzystości swego działania komunikuje się ze społeczeństwem, rynkami finansowymi i przedsiębiorcami między innymi poprzez konferencje prasowe, publikacje i stronę internetową. Dzięki kampaniom informacyjnym, konferencjom naukowym oraz skierowanym do różnych grup społecznych projektom edukacyjnym, w szczególności Portalowi Edukacji Ekonomicznej, zapewnia dostęp do wiedzy na temat banku centralnego, systemu bankowego i całej gospodarki, a także procesów ekonomicznych zachodzących w świecie.

7.1. Działalność edukacyjna

7.1.1. Program edukacji ekonomicznej

W ramach działalności edukacyjnej Narodowy Bank Polski podejmuje działania służące upowszechnieniu wiedzy ekonomicznej, zrozumieniu zasad funkcjonowania gospodarki rynkowej i procesów ekonomicznych zachodzących w kraju oraz wypracowaniu umiejętności funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej.

W 2003 r. NBP kontynuował działania rozpoczęte w 2002 r., a także rozpoczął realizację nowych projektów edukacyjnych.

Założenia projektów realizowanych w ramach Programu zostały opracowane na podstawie analizy działań edukacyjnych innych banków centralnych, badań opinii społecznej oraz analizy projektów prowadzonych przez działające w Polsce instytucje i organizacje pozarządowe.

7.1.1.1. Portal Edukacji Ekonomicznej - NBPortal

W 2003 r. NBP zbudował i uruchomił Portal Edukacji Ekonomicznej NBP, dostępny w Internecie pod adresem www.nbportal.pl. Celem NBPortalu jest przekazywanie i pogłębianie wiedzy o gospodarce, a także wspieranie innych działań edukacyjnych NBP. Korzystanie z zasobów portalu jest całkowicie bezpłatne. NBPortal składa się m.in. z działów:

- **Nauka** – zawiera m.in. obszerne, multimedialne kursy e-learningowe, wzbogacone ilustracjami, animacjami i filmami. W 2003 r. uruchomione zostały 4 kursy: Ekonomia, Unia Gospodarcza i Walutowa, Analiza finansowa oraz Pozyskiwanie kapitału drogą kredytu bankowego.
- **Centrum nauczyciela** – strony przygotowane z myślą o nauczycielach ekonomii i przedsiębiorczości w polskich szkołach. Znajdują się tu m.in. pomoce dydaktyczne w formie gotowych scenariuszy lekcyjnych bądź porad dotyczących efektywnych i ciekawych metod prowadzenia lekcji.
- **Zabawa** – część portalu, w której znajdują się m.in. liczne quizy decyzyjne, gry zręcznościowe i strategiczne, krzyżówki oraz puzzle. Ta część portalu stworzona została z myślą o internautach, którzy przy okazji zabawy chcą również zdobywać podstawowe informacje na temat ekonomii.
- **Zbiory wiedzy** – składają się z dwóch części. Pierwszą stanowi Wirtualna Biblioteka, drugą słownik haseł ekonomicznych PWN. Wirtualna Biblioteka zawiera elektroniczne wersje publikacji naukowych. Są to m.in. opracowania NBP, ale także publikacje współpracujących z NBPortalem instytucji zewnętrznych. Słownik zawiera natomiast zbiór ponad tysiąca haseł, wyjaśniających znaczenie terminów ekonomicznych.
- **Aktualności** – to zarówno krótkie informacje ekonomiczne, jak i obszerne artykuły oraz opracowania. W przystępny sposób przedstawiają bieżące zagadnienia ekonomiczne i gospodarcze.

7.1.1.2. Konkursy grantowe

W lipcu 2003 r. NBP ogłosił drugą edycję konkursów grantowych na dofinansowanie projektów z zakresu edukacji ekonomicznej. Temat konkursu skierowanego do mediów brzmiał: *Rola i znaczenie banków i innych instytucji finansowych w gospodarce rynkowej*. Na konkurs wpłynęło 112 wniosków, z czego dofinansowano 40. Organizacje pozarządowe i instytucje szkoleniowe mogły przygotować projekty na następujące tematy: Aktywność gospodarcza i przedsiębiorczość, Edukacja ekonomiczna w polskiej szkole oraz Rola i znaczenie banków i innych instytucji finansowych w gospodarce rynkowej. Spośród 338 wniosków nadesłanych na konkurs dofinansowano 79.

7.1.1.3. Programy dla środowisk szkolnych i dziennikarzy

Szczególnie ważną grupą adresatów są dla NBP środowiska szkolne – uczniowie szkół ponadpodstawowych i ich nauczyciele. Działania NBP są ukierunkowane na wyrównywanie szans w dostępie do edukacji. NBP tworzy lub wspiera programy uzupełniające proces edukacji ekonomicznej w szkołach. W 2003 r. prowadzone były m.in. następujące działania:

- Konkurs dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych na pracę pisemną pt. *Rozwój gospodarczy Twojej miejscowości w Unii Europejskiej*. Konkurs przeprowadzono wspólnie z Centralnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli i Gazetą Wyborczą. Nadesłano ponad pięćset prac, a nagrody otrzymało 14 uczniów.
- Konkurs dla bibliotek powiatowych *Wakacje – z ekonomią na ty*. W 2003 r. do konkursu zgłosiło się 56 bibliotek, z których 28 otrzymało dotacje na realizację projektów z zakresu edukacji ekonomicznej podczas wakacji. Ogółem w przedsięwzięciach realizowanych przez biblioteki wzięło udział około 18.000 uczniów. Zaangażowanych zostało 180 szkół i blisko 300 instytucji publicznych.
- Program *Ekonomia na co dzień*. We współpracy z Fundacją Młodzieżowej Przedsiębiorczości opracowano program nauczania rozszerzający i uzupełniający zajęcia *Wychowania do aktywnego udziału w życiu gospodarczym*, prowadzone w gimnazjach. Z materiałów opracowanych na potrzeby programu skorzystało w 2003 r. ponad 100 nauczycieli i około 2.600 uczniów z 79 gimnazjów.
- Konkurs dla studentów – *Euromanager*. W IV edycji międzynarodowego konkursu z zakresu zarządzania przedsiębiorstwem uczestniczyło 248 zespołów. NBP dofinansował udział w konkursie 50 drużyn, głównie z mniejszych ośrodków akademickich.
- Konkurs dla dziennikarzy ekonomicznych realizowany wspólnie z agencją Reuters Polska. Celem przyznawania przez NBP Nagrody im. Władysława Grabskiego jest wyróżnianie dziennikarzy przygotowujących artykuły, audycje i programy, które przyczyniają się do podniesienia poziomu wiedzy ekonomicznej w społeczeństwie. Do udziału w pierwszej edycji konkursu zgłosiło się 68 dziennikarzy ekonomicznych. W sierpniu 2003 r. Kapituła Nagrody uhonorowała nagrodami 15 dziennikarzy.

7.1.1.4. Program stypendialny

Narodowy Bank Polski, wspólnie z Agencją Nieruchomości Rolnych, Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności, Fundacją Edukacyjną Przedsiębiorczości, Bankiem Gospodarstwa Krajowego i organizacjami pozarządowymi uczestniczył w drugiej edycji Programu Stypendiów Pomostowych. Program polega na fundowaniu stypendiów na pierwszy rok dziennych studiów magisterskich, aby ułatwić uzdolnionej młodzieży ze środowisk wiejskich i małych miast rozpoczęcie nauki w szkole wyższej. W 2003 r. fundatorom Programu udało się zgromadzić łącznie ponad 6,5 mln zł, umożliwiając tym samym przyznanie stypendiów 1.590 osobom.

7.1.2. Współpraca w zakresie szkolenia kadr dla sektora bankowego

W 2003 r. NBP kontynuował prace na rzecz sektora bankowego, które obejmowały organizację szkoleń dla pracowników banków komercyjnych z zakresu statystyki bilansu płatniczego.

7.2. Działalność informacyjna

7.2.1. Kontakty z mediami

W 2003 r. NBP zorganizował 26 konferencji prasowych i spotkań z przedstawicielami mediów, w tym 12 po posiedzeniach RPP.

We współpracy z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju oraz Bankiem Światowym przygotowano prezentację raportów obu organizacji: *Transition Report 2003 - Integration and Regional Cooperation*; *Doing Business in 2004: Understanding Regulation* oraz *Global Development Finance 2003: Striving for Stability in Development Finance*.

Biuro Prasowe NBP wydało około 100 komunikatów prasowych, z czego 16 po posiedzeniach Rady Polityki Pieniężnej, 15 po posiedzeniach Komisji Nadzoru Bankowego oraz 4 po posiedzeniach Rady ds. Systemu Płatniczego.

Ponadto prowadzona była bieżąca działalność informacyjna dla dziennikarzy.

7.2.2. Wydawnictwa i strona internetowa NBP

W 2003 r. działalność wydawnicza NBP obejmowała – tak jak w latach poprzednich – publikacje: *Raport Roczny*, *Raport o inflacji*, *Założenia polityki pieniężnej*, *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej*, *Biuletyn Informacyjny*, *Raport o stabilności systemu finansowego*, *Strategia polityki pieniężnej po 2003 roku*, a także miesięcznik *Bank i Kredyt*. Ponadto po raz pierwszy wydano w postaci książkowej zbiór artykułów zamieszczanych w dodatku edukacyjnym do miesięcznika *Bank i Kredyt*, poświęconych Unii Gospodarczej i Walutowej oraz wspólnej walucie - pt. *Euro od A do Z*.

Ukazywały się opracowania w ramach serii *Materiały i Studia*. Wydawano także foldery numizmatyczne, prezentujące wyemitowane monety kolekcjonerskie.

Szczegółowy wykaz wydawnictw zawiera załącznik 6 do *Raportu*.

Aktywnej działalności informacyjnej NBP służyło również prowadzenie i stała aktualizacja strony internetowej: www.nbp.pl. Udostępniano tam informacje ekonomiczne, statystyczne (w tym tabele kursów ogłaszanych przez NBP), a także dotyczące bieżącej działalności NBP (m.in. komunikaty prasowe, raporty i publikacje, informacje o konferencjach, seminariach naukowych).

Istotną część strony internetowej NBP stanowi sekcja „Statystyka”, zawierająca liczne zestawienia statystyczne dotyczące kształtowania się agregatów pieniężnych oraz wielkości z bilansu płatniczego. Część statystyczna serwisu internetowego jest systematycznie rozbudowywana o nowe zestawienia analityczne. Publikacja danych dokonywana jest zgodnie z aktualizowanym na bieżąco kalendarzem publikacji danych (zamieszczonym także w Internecie). Wykorzystanie strony internetowej istotnie ułatwia wypełnienie wymogów systemu SDDS (*The Special Data Dissemination Standard*), stworzonego przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy. Polska, przystępując w 1996 r. do systemu, zobowiązała się do przestrzegania zasad publikacji danych statystycznych, w tym przede wszystkim do jednoczesnego i równoprawnego dla wszystkich odbiorców dostępu do informacji statystycznych.

7.2.3. Kampania informacyjno-promocyjna „Zrób pierwszy krok do euro”

Strategia działań informacyjno-promocyjnych w 2003 r. zakładała aktywny udział NBP w kampanii przed referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Za cel swoich działań NBP przyjął przekazanie informacji społeczeństwu na temat funkcjonowania waluty euro w 12 krajach członkowskich UE, a także wymagań, jakie Polska musi spełnić, aby wejść do Eurosystemu.

Przed referendum akcesyjnym NBP realizował kampanię informacyjno-promocyjną pod hasłem *Zrób pierwszy krok do euro*. Celem kampanii było dostarczenie informacji o integracji monetarnej oraz zachęcenie obywateli do udziału w referendum i głosowania za przystąpieniem do UE, stanowiącym warunek wprowadzenia wspólnej europejskiej waluty również w Polsce. Na kampanię składały się: emisja filmów informacyjnych w telewizji publicznej, programów w stacjach radiowych, druk i dystrybucja ulotek oraz broszur informacyjnych, a także przygotowanie dodatków tematycznych do gazet lokalnych. NBP wraz z Polską Fundacją im. Roberta Schumana, był współorganizatorem X Polskich Spotkań Europejskich, największej w Polsce imprezy zwolenników przystąpienia Polski do UE. Spotkania odbywały się w Warszawie i 30 innych miastach.

We współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym NBP przygotował wystawę fotograficzną pt. *Europa wita euro*, dokumentującą proces wprowadzania wspólnej waluty w krajach Unii Gospodarczej i Walutowej. Wystawa prezentowana była w 7 miastach.

NBP wspierał również związane z integracją europejską projekty edukacyjne innych instytucji – konferencje naukowe, publikacje, konkursy wiedzy (m.in. prapreferendum europejskie w ławie, konkurs *Polska w Unii Europejskiej* Centrum Europejskiego na Uniwersytecie Gdańskim, projekt badawczy Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych dotyczący małych i średnich przedsiębiorstw wobec wyzwań związanych z integracją europejską, publikację Akademii Ekonomicznej w Poznaniu *Euro – przeszłość, teraźniejszość i przyszłość europejskiej integracji walutowej*).

W 2003 r. z inicjatywy NBP prowadzono badania opinii publicznej, pokazujące stan wiedzy społeczeństwa nt. integracji europejskiej i waluty euro, a także stopień poparcia dla wprowadzenia euro w Polsce. Podobnie jak w poprzednim roku większość badanych opowiadała się za wprowadzeniem euro w Polsce.

7.3. Centralna Biblioteka NBP

Zakres tematyczny księgozbioru Centralnej Biblioteki NBP obejmuje nauki ekonomiczne ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień bankowości i pieniądza.

Biblioteka wypożycza książki pracownikom NBP i pracownikom innych banków na podstawie odrębnych umów oraz w ramach wypożyczalni międzybibliotecznej na ogólnie przyjętych zasadach. Ponadto w czytelnicy, mającej 29 miejsc, zbiory są udostępniane wszystkim zainteresowanym. Na 6 stanowiskach komputerowych można korzystać z katalogu biblioteki. Biblioteka udziela informacji katalogowych, bibliograficznych i rzeczowych na podstawie zbiorów własnych. W 2003 r. kontynuowano subskrypcję baz: *ABI/INFORM*, *Business Periodical on Disc (PROQUEST)* i *CELEX*, udostępniono czytelnikom bazę *SECURITIES* tworzoną przez Euromoney oraz bazę aktów prawnych *LEX*. Korzystanie z baz danych w Centralnej Bibliotece NBP jest bezpłatne i dostępne dla wszystkich. W lutym 2003 r. utworzono również stanowisko internetowe, z którego skorzystało do końca 2003 r. około 1.000 osób.

Tabela 16

Zbiory Centralnej Biblioteki NBP

Rodzaj wydawnictw	31.12.2000 r.	31.12. 2001 r.	31.12.2002 r.	31.12.2003 r.
Wydawnictwa zwarłe	77 659 woluminów	81 399 woluminów	85 462 woluminy	89 773 woluminów
Wydawnictwa ciągłe	32 068 woluminów	32 797 woluminów	33 300 woluminów	33 167 woluminów
Czasopisma bieżące ogółem	488 tytułów	473 tytuły	398 tytułów	386 tytułów

Źródło: dane NBP.

W 2003 r. wypożyczono prawie 15 tys. woluminów książek i czasopism. Czytelnię odwiedziło ponad 7 tys. osób, którym udostępniono ponad 41 tys. woluminów książek i czasopism (w statystyce nie uwzględniono czasopism bieżących, sprawozdań banków i innych publikacji stanowiących księgozbiór podręczny czytelnicy).

Biblioteka została zautomatyzowana w systemie „Co-Liber” w 1993 r. Obecna baza zawiera 1.817 tytułów czasopism (34.358 woluminów) oraz 39.997 tytułów książek (59.632 woluminów).

Kontakt z Centralną Biblioteką NBP jest możliwy również za pomocą poczty elektronicznej biblioteka@nbp.pl.

Najważniejsze działania NBP w 2003 r.

- NBP uruchomił Portal Edukacji Ekonomicznej – ogólnodostępny portal w Internecie. Jego celem jest przekazywanie wiedzy o ekonomii i gospodarce, a także wspieranie innych działań edukacyjnych NBP.
- W związku z referendum europejskim NBP zaplanował i przeprowadził kampanię informacyjno-promocyjną pod hasłem *Zrób pierwszy krok do euro*.

OBSŁUGA
SKARBU PAŃSTWA

8.1. Obsługa rachunków budżetu państwa

Narodowy Bank Polski poprzez prowadzenie obsługi bankowej Skarbu Państwa przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa i płynności rozliczeń środków publicznych. W ramach obsługi Skarbu Państwa NBP prowadzi rachunki bankowe wymienione w art. 190 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych⁶⁵ na podstawie umów rachunku bankowego i obowiązujących przepisów prawa.

8.1.1. Obsługa rachunków bankowych w złotych

Na rachunkach budżetu państwa wykonywane są operacje związane z dochodami i wydatkami w formie bezgotówkowej i gotówkowej, zarówno w systemie Bankowości Elektronicznej, jak i metodami tradycyjnymi. Przy realizacji wydatków respektuje się podstawową zasadę funkcjonowania rachunku bieżącego. Zgodnie z nią wydatki są dokonywane do wysokości salda środków znajdujących się na tym rachunku. NBP wykonuje zlecenia płatnicze klientów w dniu ich złożenia do realizacji.

W związku z planowanym wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2005 r. nowej ustawy o finansach publicznych w 2003 r. były kontynuowane, we współpracy z Ministerstwem Finansów, prace nad określeniem nowych założeń obsługi budżetu państwa.

W 2003 r. kontynuowano wprowadzanie systemu Bankowości Elektronicznej *enbepe* u posiadaczy rachunków. W stosunku do 2002 r. wzrosła liczba jednostek korzystających z systemu Bankowości Elektronicznej, z około 1.020 w 2002 r. do około 3.200 posiadaczy rachunków w 2003 r.

W 2003 r. zakończono okres przejściowy, w którym dopuszczone były do obrotu dokumenty płatnicze zawierające stare numery rachunków bankowych. Od dnia 1 października 2003 r. oddziały okręgowe NBP obsługują zlecenia płatnicze zawierające wyłącznie numer rachunku w standardzie NRB (tzn. zlecenia płatnicze kierowane na numery rachunków w starym formacie nie są realizowane).

8.1.2. Rodzaje rachunków budżetu państwa prowadzonych przez NBP

W 2003 r. Narodowy Bank Polski obsługiwał około 3.450 klientów (w 2002 r. - 3.300). Dla ich obsługi oddziały okręgowe prowadziły około 10.500 rachunków, w tym:

- 7.935 rachunków bieżących,
- 1.445 rachunków pomocniczych,
- 1.024 rachunki funduszy celowych i zakładowych funduszy świadczeń socjalnych jednostek budżetowych.

W 2003 r. ponad dwukrotnie zwiększyła się liczba rachunków pomocniczych prowadzonych dla obsługi jednostek budżetowych. Wiązało się to z podjęciem decyzji o prowadzeniu nowych rachunków pomocniczych przez Narodowy Bank Polski, w tym rachunków sum depozytowych i sum na zlecenie. Ponadto, dwukrotnie wzrosła liczba rachunków prowadzonych przez NBP dla funduszy celowych oraz środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych jednostek budżetowych – z około 430 rachunków prowadzonych w 2002 r. do około 1.024 w 2003 r. Główną przyczyną wzrostu było podjęcie decyzji o prowadzeniu rachunków dla zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, tworzonego przez jednostki budżetowe.

⁶⁵ Dz.U. z 1998 nr 155, poz. 1014 z późn. zm.

8.1.3. Tryb obsługi rachunków budżetu państwa

Obsługa rachunków budżetu państwa była sprawowana w trybie określonym w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa i szczegółowych zasad obsługi rachunków bankowych oraz zakresu i terminów sporządzania przez Narodowy Bank Polski informacji i sprawozdań z wykonania budżetu państwa w ramach obsługi bankowej budżetu państwa⁶⁶ oraz zgodnie z „Regulaminem otwierania i prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków bankowych w złotych dla podmiotów nie będących bankami”.

Dyspozycje jednostek budżetu państwa i państwowych funduszy celowych wykonywane były przez 16 oddziałów okręgowych NBP oraz Główny Oddział Walutowo – Dewizowy NBP. W ramach restrukturyzacji sieci terenowej NBP z dniem 1 lutego 2003 r., zlikwidowano 22 oddziały zamiejscowe NBP⁶⁷.

W związku z likwidacją oddziałów zamiejscowych w 2003 r. zwiększyła się liczba posiadaczy rachunków obsługiwanych w trybie zastępczej obsługi kasowej. Liczba jednostek obsługiwanych w tym trybie wyniosła około 2.100, natomiast w 2002 r. – 1.540 jednostek.

Zastępcza obsługa kasowa posiadaczy rachunków jest prowadzona w sytuacji, gdy jednostki budżetowe mają siedzibę poza siedzibą jednostek organizacyjnych NBP. Dokonywana jest na koszt NBP.

8.2. Administrowanie kredytami zagranicznymi zaciągniętymi przez rząd RP

NBP, pełniąc funkcję agenta finansowego rządu RP, nadzorował spłaty zobowiązań podmiotów krajowych z tytułu przyznanych im środków kredytowych, na podstawie umów zawartych z bankami korzystającymi z kredytu „Rozwój Rolnictwa” oraz „Rozwój Instytucji Finansowych”.

8.3. Obsługa zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa

W 2003 r. NBP jako agent finansowy rządu kontynuował na podstawie podpisanej w ubiegłych latach umowy z Ministrem Finansów obsługę zobowiązań i należności budżetu państwa z tytułu zawartych lub gwarantowanych przez rząd RP umów kredytowych z międzynarodowymi instytucjami i organizacjami finansowymi oraz z tytułu członkostwa Polski w tych organizacjach. Obsługą były również objęte kredyty i pożyczki otrzymane od rządów innych państw.

Obsługa obejmowała łącznie: 52 umowy rządowe (w 2002 r. – 47), 49 umów gwarancyjnych (w 2002 r. – 46) oraz 6 umów o udostępnienie środków kredytów podmiotom krajowym (w 2002 r. – 6).

Działając jako depozytariusz Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju oraz Banku Światowego i jego agend, NBP obsługiwał w 2003 r. 22 skrypty dłużne wystawione przez rząd RP w związku z członkostwem Polski w tych organizacjach.

⁶⁶ Dz.U. z 2000 nr 122, poz. 1335.

⁶⁷ Uchwała nr 34/2002 z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie zmian w strukturach organizacyjnych oddziałów okręgowych Narodowego Banku Polskiego.

8.4. Obsługa obrotu skarbowymi papierami wartościowymi

8.4.1. Przetargi na bony skarbowe

W 2003 r. NBP, pełniąc funkcję agenta emisji skarbowych papierów wartościowych, zorganizował 51 przetargów na bony skarbowe (w 2002 r. – 49). Podaż bonów wyniosła 57 mld zł i była wyższa niż w 2002 r. o 11,2 mld zł. Nominalny popyt wyniósł 134,8 mld zł. Wartość przyjętych ofert wyniosła 56,9 mld zł (w 2002 r. – 45,7 mld zł).

8.4.2. Prace nad systemem Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych

W 2003 r., podobnie jak w latach poprzednich, w ramach współpracy z Ministerstwem Finansów NBP aktywnie uczestniczył w opracowywaniu kryteriów wyboru oraz zasad i metod oceny banków kandydujących do funkcji Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW). Przedmiotem prac NBP był także zakres sprawozdawczości, do której składania banki ubiegające się o status dealera Rynku Papierów Skarbowych zostały zobowiązane. System DSPW stanowi jedno z najważniejszych zadań, które zostało ujęte w *Strategii zarządzania długiem sektora finansów publicznych*. Jego głównym celem jest wyodrębnienie grupy banków (tzw. *primary dealers*), które w zamian za określone przywileje są zobowiązane do zapewnienia płynności, przejrzystości i efektywności rynku skarbowych papierów wartościowych. NBP przekazywał Ministerstwu Finansów kwartalne oceny aktywności banków kandydujących do funkcji DSPW na rynku wtórnym bonów i obligacji skarbowych oraz na rynku transakcji pochodnych. Na podstawie sprawozdawczości sporządzanej przez banki kandydujące do funkcji DSPW NBP opracowywał miesięczny raport *Aktywność banków na rynkach finansowych*, który przekazywał Ministerstwu Finansów oraz bankom sprawozdającym. NBP był organizatorem fixingu skarbowych papierów wartościowych na platformie elektronicznej wybranej przez Ministerstwo Finansów. Pełnienie przez NBP funkcji organizatora fixingu miało na celu poprawę przejrzystości obrotu papierami wartościowymi⁶⁸. Przedstawiciele NBP brali udział w spotkaniach organizowanych co miesiąc z bankami kandydującymi do funkcji DSPW.

W ramach współpracy z Ministerstwem Finansów, które jest emitentem skarbowych papierów wartościowych, NBP wykonywał czynności kontrolne w bankach kandydujących do pełnienia funkcji DSPW.

8.5. Działania na rzecz usprawnienia zarządzania długiem publicznym

8.5.1. Zmiany w zakresie usprawnienia obrotu skarbowymi papierami wartościowymi

W 2003 r. w celu usprawnienia obrotu skarbowymi papierami wartościowymi NBP wprowadził zmiany systemowo-organizacyjne. Polegały one na wydaniu nowego aktu prawnego, całościowo regulującego pośrednictwo banku centralnego w obrocie skarbowymi papierami wartościowymi i bonami pieniężnymi NBP, oraz utworzeniu Rejestru Papierów Wartościowych w miejsce Centralnego Rejestru Bonów Skarbowych oraz Rejestru Bonów Pieniężnych NBP. Zastosowano elektroniczny system przekazywania danych. Umożliwia on bankom biorącym udział w przetargach bezpośrednie wpisywanie do systemu ofert na przetargach bonów i obligacji skarbowych oraz zleceń zarejestrowania transakcji na rynku wtórnym bonów skarbowych. System ten umożliwi również bieżącą obserwację realizacji operacji własnych dokonywanych przez uczestników Rejestru Papierów Wartościowych.

⁶⁸ Banki DSPW mają obowiązek codziennego kwotowania na organizowanym przez Centralną Tabelę Ofert (CeTO) elektronicznym rynku wtórnym cen kupna i sprzedaży obligacji skarbowych (głównie emisji bazowych), obowiązek zawierania transakcji zgodnie z przyjętą na CeTO ceną oraz informowania w czasie rzeczywistym rynku o tych kwotowaniach.

8.5.2. Operacje zamiany obligacji

Oprócz bieżącej obsługi rynku pierwotnego obligacji skarbowych oraz rynku pierwotnego i wtórnego bonów skarbowych NBP kontynuował prowadzenie przetargów zamiany obligacji, zapoczątkowanych w 2001 r. W 2003 r. NBP przeprowadził ogółem 12 przetargów zamiany obligacji (w 2002 r. przeprowadzono 26 przetargów).

Ministerstwo Finansów odkupiło w 2003 r. obligacje o wartości nominalnej 5,62 mld zł, wydając w zamian obligacje o wartości 5,73 mld zł (w 2002 r. odpowiednio 9,7 mld zł i 9,82 mld zł).

Najważniejsze działania NBP w 2003 r.

- NBP obsługiwał około 3.450 klientów i prowadził 10.900 rachunków.
- NBP kontynuował wprowadzanie systemu Bankowości Elektronicznej u posiadaczy rachunków. Liczba jednostek korzystających z systemu Bankowości Elektronicznej wzrosła z 1.020 posiadaczy rachunków w 2002 r. do 3.200 w 2003 r.
- NBP uczestniczył w opracowywaniu kryteriów wyboru oraz zasad i metod oceny banków kandydujących do funkcji Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych.
- NBP był organizatorem fixingu skarbowych papierów wartościowych.
- NBP wprowadził zmiany usprawniające obrót skarbowymi papierami wartościowymi.

DZIAŁALNOŚĆ
ANALITYCZNA

9.1. Analizy ekonomiczne i badania

W 2003 r. prace analityczno-badawcze dotyczyły głównie procesów inflacyjnych, rachunków narodowych, popytu na pieniądź i jego podaży, popytu konsumpcyjnego, finansów publicznych, koniunktury gospodarczej, bilansu płatniczego, zmian strukturalnych w gospodarce, sytuacji na rynkach finansowych. Ważnym kierunkiem prac analityczno-badawczych była analiza strategii walutowej polityki w UGW.

Efekty prac służyły projektowaniu polityki monetarnej i kursowej oraz podejmowaniu przez Zarząd NBP i Radę Polityki Pieniężnej bieżących decyzji dotyczących zapewnieniem stabilności monetarnej oraz stabilności systemu finansowego.

Na potrzeby Zarządu NBP i RPP przygotowano następujące materiały o charakterze analityczno-prognostycznym:

- Założenia polityki pieniężnej na 2004 r.,
- Sprawozdanie z realizacji założeń polityki pieniężnej w 2002 r.,
- Strategię polityki pieniężnej po 2003 roku,
- Raport o inflacji za 2002 r. oraz Raporty o inflacji za I, II i III kwartał 2003 r.,
- kwartalne projekcje inflacji,
- kwartalne i roczne prognozy bilansu płatniczego,
- Raport o stabilności finansowej,
- opinię do projektu ustawy budżetowej na 2004 r.,
- comiesięczne opracowania pn. Procesy inflacyjne w gospodarce a polityka pieniężna.

9.1.1. Prace analityczno-prognostyczne i badawcze

W 2003 r. prace analityczno-prognostyczne i badawcze obejmowały:

- Opracowanie *Średniookresowej strategii polityki pieniężnej na okres do uzyskania przez Polskę członkostwa w UGW.*
- Analizowanie stopnia restrykcyjności polityki pieniężnej.

W wyniku prac prowadzonych w 2003 r. przedefiniowano wskaźniki restrykcyjności monetarnej. Porównano stopień restrykcyjności monetarnej w Polsce, Czechach i na Węgrzech.

- Doskonalenie metod prognozowania inflacji, a szczególności wprowadzenie optymalizacyjnej procedury uzyskiwania jednej projekcji inflacji z dwóch strukturalnych modeli ekonometrycznych oraz rozkładu niepewności wokół projekcji centralnej.
- Badania oczekiwań inflacyjnych gospodarstw domowych wraz z doskonaleniem metod ich kwantyfikacji.
- Analizy kursu złotego.

Udoskonalono model ekonometryczny prognoz kursu złotego oraz kontynuowano prace nad ilościową analizą czynników wpływających na poziom kursu złotego. Prowadzono badania efektu *pass-through* na ceny transakcyjne w eksporcie i imporcie oraz przeanalizowano metodologię liczenia kursu efektywnego w głównych ośrodkach zewnętrznych (EBC, KE, OECD, MFW, BIS).

- Analizy dotyczące uczestnictwa w ERM II i członkostwa Polski w UGW.

Przeprowadzono analizy: uwarunkowań strategii polityki pieniężnej na drodze do członkostwa w UGW, strategii polityki pieniężnej EBC oraz korzyści i kosztów przystąpienia do strefy euro. Przygotowano materiały nt. makroekonomicznych uwarunkowań członkostwa w strefie euro, a także przesłanek uczestnictwa Polski w ERM II, w tym analizujące doświadczenia wybranych krajów w systemie ERM II.

Przeprowadzono analizy czynników prowadzenia polityki kursowej przed wejściem do strefy euro. Zalety i wady systemu kursu płynnego zostały zestawione z korzyściami i kosztami przyjęcia reżimu kursu *quasi-sztynnego* w ramach uczestnictwa w mechanizmie ERM II. Analizie poddano również warunki, które powinny być spełnione, aby polityka kursowa mogła być realizowana w ramach szerokiego bądź wąskiego (jak np. w Danii) pasma dopuszczalnych wahań kursowych. Ponadto przeprowadzono analizę perspektyw uczestnictwa Polski w ERM II w kontekście problematyki kursu równowagi oraz transmisji monetarnej⁶⁹.

Na bieżąco analizowano spełnianie przez Polskę kryteriów zbieżności.

- Analizowanie stopnia integracji polskiej gospodarki z UE i UGW na tle porównań z innymi krajami.

Pracami objęto dwa obszary badawcze: integracja a zmiany strukturalne w handlu zagranicznym oraz integracja a bilans płatniczy – wpływ przystąpienia Polski do UE na bilans płatniczy, poziom rezerw walutowych i międzynarodową pozycję inwestycyjną.

Prowadzono badania dotyczące roli handlu zagranicznego jako elementu realnej integracji Polski ze strefą euro. Kontynuowano analizy doświadczeń wybranych krajów UE w zakresie wpływu procesu akcesyjnego na ich bilanse płatnicze i zachowanie się rezerw walutowych.

- Analizowanie sytuacji finansowej sektora finansów publicznych, badanie relacji pomiędzy polityką pieniężną a polityką fiskalną.

W ramach prac analityczno-badawczych dotyczących sektora finansów publicznych przeanalizowano politykę fiskalną w kontekście przystąpienia Polski do UGW, badano wpływ inflacji na sytuację budżetu państwa oraz wpływ polityki fiskalnej na sferę realną poprzez działanie automatycznych stabilizatorów. Prowadzono również badania stabilności polityki fiskalnej w Polsce, kontynuowano prace nad sposobami wyznaczenia deficytu strukturalnego budżetu państwa i całego sektora finansów publicznych. Rozpoczęto prace nad budową modelu sektora finansów publicznych.

- Analizowanie międzynarodowego systemu finansowego i zagrożeń dla równowagi zewnętrznej w procesie akcesji (identyfikowanie zagrożeń w zakresie bilansu płatniczego).

Dokonano symulacji kształtowania się podstawowych wskaźników bezpieczeństwa bilansu płatniczego Polski w okresie przystępowania do UE i po wejściu do Unii. Sporządzane były okresowe analizy zarówno aktualnej, jak i przewidywanej sytuacji w zakresie stóp procentowych w USA i strefie euro oraz kursu EUR/USD.

⁶⁹ W rezultacie powyższych prac przygotowano opracowania, m.in.: *Exchange rate regimes and Poland's participation in ERM II*, „Bank i Kredyt”, styczeń 2003; *Towards the euro zone through the ERM II. Countering fallacies*, „Bank i Kredyt”, listopad-grudzień 2003.

- Analizowanie i prognozowanie bilansu płatniczego (w tym jego składników).

Udoskonalono model prognostyczny eksportu i importu. Sporządzono kwartalne prognozy bilansu płatniczego - od września 2003 r. według metodologii bilansu na bazie transakcji.

- Opracowanie modeli prognostyczno-symulacyjnych.

Przygotowano model równowagi ogólnej dla gospodarki polskiej, pozwalający na prognozowanie podstawowych kategorii makroekonomicznych. Zbudowano model dla gospodarki zamkniętej. Pozwala on na wariantową ocenę skutków polityki pieniężnej. Skonstruowany został ponadto kwartalny model makroekonometryczny gospodarki polskiej, służący do prognozowania podstawowych wielkości makroekonomicznych oraz analiz reakcji gospodarki na zmiany instrumentów polityki pieniężnej i fiskalnej oraz wstrząsy zewnętrzne. W ramach badań nad rozwojem stochastycznych metod prognostycznych zbudowano oprogramowanie pozwalające na prognozowanie ścieżek cen najbardziej zależnych od szoków (np. ścieżka cen żywności) oraz liczenie wskaźników inflacji bazowej. Prowadzone były również badania dotyczące funkcjonowania mechanizmu transmisji monetarnej w polskiej gospodarce.

- Wprowadzenie systemu badania wpływu struktury gospodarki na procesy inflacyjne.

Prowadzono analizy dynamiki produkcji, nakładów inwestycyjnych, sytuacji finansowej przedsiębiorstw oraz projekcji tworzenia i wykorzystania PKB.

We współpracy z Bankiem Światowym rozpoczęto prace nad strukturalnym modelem gospodarki polskiej. Model ten będzie wykorzystywany do prognozowania zmian strukturalnych zachodzących w polskiej gospodarce w związku pojawiającymi się szokami endo- i egzogenicznymi.

- Analiza dochodów do dyspozycji, konsumpcji oraz oszczędności.

Prowadzone były analizy wielkości, zmian i struktury różnych rodzajów dochodów gospodarstw domowych oraz kierunków ich rozdysponowania. Prace obejmowały także analizy czynników oddziałujących na konsumpcję i procesy oszczędzania w gospodarstwach domowych.

- Wprowadzenie systemu badania koniunktury konsumenckiej.

W 2003 r. opracowana została całościowa koncepcja badania. Ma ono służyć ocenie sytuacji polskich gospodarstw domowych na potrzeby prowadzonej polityki pieniężnej. NBP włączył się do badania kondycji gospodarstw domowych prowadzonego przez GUS w okresach kwartalnych⁷⁰.

- Analizy koniunktury międzynarodowej, w tym sytuacji gospodarczej w krajach UE.

Analizowano aktualne tendencje w zakresie popytu zewnętrznego i cen światowych, w tymropy naftowej. Prace analityczne dotyczyły w szczególności takich zagadnień, jak: długookresowe tendencje we wzroście gospodarczym Niemiec, czynniki określające poziom cen konsumpcyjnych w krajach strefy euro, ocena konsekwencji globalnych nierównowagi w gospodarce USA, kształtowanie się polityki stóp procentowych w wybranych krajach prowadzących strategię bezpośredniego celu inflacyjnego.

- Analizy gospodarek krajów Europy Środkowo-Wschodniej

Opracowano koncepcję regularnego raportu na temat sytuacji gospodarczej w krajach Europy Środkowej i Wschodniej.

Prace analityczne obejmowały również:

⁷⁰ Od 2004 r. badanie to, dostosowane do standardów określonych przez Komisję Europejską, będzie prowadzone wspólnie przez GUS i NBP w cyklu miesięcznym.

- analizę gospodarek wybranych krajów w trakcie przygotowań do wprowadzenia euro oraz po jego wprowadzeniu,
- analizę rozwoju rynku kredytów hipotecznych w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej,
- zmianę modeli wykorzystywanych w badaniu mechanizmu transmisji,
- opracowanie procedury projekcji inflacji.

9.1.2. Prace analityczne związane z wpływem wprowadzenia euro na system bankowy

W 2003 r. kontynuowano prace analityczne związane z określeniem wpływu wprowadzenia euro na funkcjonowanie sektora bankowego w Polsce. Na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród banków komercyjnych opracowano czwartą edycję *Analizy wpływu wprowadzenia euro na polski system bankowy*. W materiale przedstawiono m.in. zagadnienia związane z tworzeniem w ramach UE Jednolitego Obszaru Płatniczego, zagadnienia organizacyjno-techniczne, zmiany w ofercie bankowej oraz kwestie dotyczące systemów płatności. Dużo miejsca poświęcono wymianie walut narodowych państw UGW na euro.

9.1.3. Analizy i badania w zakresie rozwoju i stabilności systemu finansowego

NBP prowadzi bieżące analizy i prace badawcze dotyczące funkcjonowania systemu finansowego, w tym rynków finansowych, z punktu widzenia jego rozwoju i stabilności. Poniżej przedstawiono najważniejsze prace wykonane w tym zakresie w 2003 r.

- Regularnie prezentowano Zarządowi NBP i RPP raporty na temat rynku walutowego, rynków finansowych Czech, Słowacji i Węgier, a także schematy analityczne prezentujące średniookresowe prognozy rozwoju sytuacji na rynku walutowym oraz rynku obligacji skarbowych.
- Kontynuowano prace badawcze nad modelem systemu wczesnego ostrzegania przed kryzysem walutowym oraz planem działań NBP na wypadek wystąpienia zagrożeń dla stabilności systemu finansowego. W wyniku tych prac powstał plan działań NBP jako pożyczkodawcy ostatniej instancji.
- Prowadzono badania nad efektywnością i konkurencyjnością polskiego sektora bankowego w kontekście rozwoju rynków finansowych.
- Prowadzono prace nad stworzeniem bazy danych o emisjach nieskarbowych instrumentów dłużnych.
- W ramach przygotowań do wejścia do systemu ERM II zajmowano się opracowaniem procedur podejmowania decyzji w zakresie interwencji na rynku walutowym. W trakcie prac podjęto współpracę z innymi bankami centralnymi w celu wykorzystania ich doświadczeń.
- Przeprowadzono analizę poszczególnych grup podmiotów tworzących krajowy sektor finansowy, w szczególności analizę sytuacji w bankach. Wyniki prac przedstawiono w kolejnej edycji *Raportu o stabilności systemu finansowego*.
- Opracowano kwartalną *Ankiętę do Przewodniczących Komitetów Kredytowych nt. sytuacji na rynku kredytowym*, rozsyłaną do 25 banków. Pełne wyniki Ankiety przedstawiane są Zarządowi NBP i Radzie Polityki Pieniężnej, a ważniejsze wnioski umieszczone w *Raporcie o stabilności systemu finansowego*.

- NBP brał również udział w opracowaniu przez banki z pięciu krajów Europy Środkowej raportu *Financial Stability with a Special Focus on Foreign Banks*.
- Prowadzone były badania cykli aktywności gospodarczej w gospodarce Polski. Ich celem jest stworzenie wyprzedzającego wskaźnika koniunktury gospodarki. Temat ten obejmuje również badanie sektora przedsiębiorstw, w tym występowanie warunków miękkiego ograniczenia budżetowego oraz badanie zachowań inwestycyjnych przedsiębiorstw.

9.1.4. Badania sytuacji przedsiębiorstw

W 2003 r. kontynuowano prace nad rozszerzeniem zakresu i doskonaleniem warsztatu analitycznego związanego z badaniem sytuacji przedsiębiorstw. Prace koncentrowały się na następujących obszarach:

- Badania koniunktury przedsiębiorstw
  - na podstawie o tzw. szybkiego monitoringu NBP; rozszerzono próbę badawczą, unowocześniono postać materiału syntetycznego oraz znacznie skrócono termin dostępności oceny koniunktury; gruntownej analizie poddano również stosowaną metodykę;
  - na podstawie innych danych statystycznych, w tym danych GUS; na bazie ponad 60 zmiennych makroekonomicznych zbudowano zintegrowany wskaźnik koniunktury NBP.
- Badania sytuacji finansowej przedsiębiorstw na podstawie sprawozdań GUS; z częstotliwością kwartalną przygotowywane były zestawy informacji statystycznych, dotyczących m.in. przychodów, kosztów i wyników finansowych firm, źródeł finansowania oraz płynności.
- Badania jakościowe wybranych elementów sytuacji sektora przedsiębiorstw, prowadzone na podstawie rocznej ankiety NBP. Przedmiotem tych badań były głównie: odbiór polityki pieniężnej przez przedsiębiorstwa, a także stan przygotowań firm do integracji europejskiej. Obszar analiz jakościowych sektora przedsiębiorstw został uzupełniony o grupę źródeł, bazujących na wyspecjalizowanych serwisach informacji ekonomicznej (m.in. Euromoney). Na ich podstawie stworzono system tygodniowych, miesięcznych, kwartalnych i rocznych not informacyjnych dotyczących najważniejszych zdarzeń w sektorze przedsiębiorstw.
- Prace metodologiczne i konsultacje w zakresie organizacji systemu badań koniunktury regionalnej NBP.
- Współpraca z EBC i innymi organizacjami międzynarodowymi w zakresie statystyki makroekonomicznej.

Ponadto w 2003 r. kontynuowano prace związane z budową w NBP zintegrowanej bazy danych ekonomicznych, która ma zapewnić łatwo dostępne źródło informacji wykorzystywanych do prowadzonych w NBP analiz, opracowywania prognoz oraz podejmowania decyzji w zakresie polityki pieniężnej. Prowadzone były m.in. prace nad stworzeniem klasyfikacji tematycznej definiującej zawartość ZBDE, opracowaniem spójnego modelu danych opartego na stosowanym przez EBC systemie GESMES/TS.

9.1.5. Konferencje i seminaria naukowe organizowane przez NBP

W 2003 r. zorganizowano dwie konferencje naukowe, liczne seminaria naukowe oraz warsztaty analityczne dotyczące działalności NBP oraz prowadzenia polityki pieniężnej.

- W dniach 23-24 października 2003 r. odbyła się konferencja naukowa pt. *Sukcesy i porażki w procesie konwergencji*. Tematem konferencji były sukcesy i porażki w „doganianiu” najbogatszych krajów. Przeanalizowano doświadczenia krajów rozwiniętych, które odniosły sukces gospodarczy, a także tych, które po relatywnie długim okresie wysokiego tempa rozwoju borykają się ze stagnacją bądź recesją. Podczas konferencji zaprezentowano również doświadczenia krajów w okresie transformacji. Gośćmi konferencji byli m.in. Edward C. Prescott z FED, Vittorio Corbo, prezes Centralnego Banku Chile, Philip Keefer, główny ekonomista Banku Światowego, Willem Buiter, główny ekonomista EBOiR oraz Stanley Fischer, wiceprezes Citigroup International.
- W dniach 27-28 listopada 2003 r. odbyła się konferencja naukowa pt. *Potencjał gospodarczy a bariery wzrostu gospodarczego*. Celem konferencji była analiza czynników wpływających na sytuację gospodarczą kraju w krótkim okresie, a także czynników, które decydują o możliwości wejścia przez daną gospodarkę na ścieżkę długofalowego rozwoju. Prelegentami byli naukowcy z ośrodków akademickich, przedstawiciele banków centralnych i instytucji finansowych.
- W 2003 r. w NBP zorganizowano również 14 otwartych seminariów naukowych, poświęconych m.in. polityce pieniężnej, badaniom przedsiębiorstw oraz dostosowaniu NBP do standardów Unii Europejskiej. Podczas seminariów swoje prace prezentowali pracownicy NBP oraz wykładowcy uczelni polskich i zagranicznych. Zestawienie tematów seminariów zawiera załącznik 7 do *Raportu*.

Najważniejsze działania NBP w 2003 r.

- Udoskonalono model prognoz kursu złotego.
- Opracowano:
  - model równowagi ogólnej dla gospodarki polskiej.
  - model makroekonometryczny dla gospodarki polskiej.
- Przeprowadzono analizę wpływu wprowadzenia euro na polski system bankowy.
- Prowadzono badania dotyczące stabilności systemu finansowego.
- Zapoczątkowano nowy kierunek prac analityczno-badawczych - analiza strategii walutowej polityki w UGW.
- Opracowano centralną projekcję inflacji wraz z rozkładem niepewności.
- Kontynuowane były prace nad rozszerzeniem zakresu i doskonaleniem warsztatu analitycznego związanego z badaniem sytuacji przedsiębiorstw.

10

DZIAŁALNOŚĆ
STATYSTYCZNA

10.1. Zadania statystyczne

Narodowy Bank Polski w szerokim zakresie realizuje zadania związane z pozyskiwaniem, opracowywaniem oraz udostępnianiem informacji statystycznych. Dane te służą przede wszystkim do prowadzenia polityki pieniężnej i dostarczają otoczeniu gospodarczemu niezbędnych informacji do podejmowania decyzji ekonomicznych. NBP wykonuje jednocześnie obowiązki sprawozdawcze wobec instytucji międzynarodowych. Zakres tych obowiązków znacznie wzrósł w ostatnich latach. Szczególnie intensywna jest współpraca z Europejskim Bankiem Centralnym.

W 2003 r. realizowano bieżące prace związane z pozyskiwaniem i udostępnianiem na dotychczasowych zasadach, niezbędnych informacji statystycznych. Wykonywano również nowe zadania, związane z koniecznością dostosowania statystyki do wymogów instytucji europejskich. Najistotniejsze było dostosowanie zasad metodycznych sporządzanej statystyki do standardów stosowanych przez kraje ESBC, wprowadzenie tych zasad do odpowiednich wytycznych sprawozdawczych dla polskich banków, organizowanie szkoleń i konsultacji dla banków oraz wprowadzenie niezbędnych zmian do wykorzystywanych systemów informatycznych.

10.1.1. Zadania w zakresie statystyki monetarnej, finansowej, bilansu płatniczego oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej

Zadania statystyczne w 2003 r. obejmowały przede wszystkim:

- gromadzenie, weryfikację poprawności, przetwarzanie oraz bieżącą analizę danych w zakresie:
  - bilansu płatniczego, zadłużenia zagranicznego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej,
  - informacji bilansowej banków pozyskiwanej do celów prowadzonej przez NBP polityki pieniężnej oraz do celów nadzorczych,
  - stóp procentowych stosowanych przez banki,
  - systemu płatniczego, w tym danych dotyczących kart płatniczych⁷¹;
- przygotowywanie zestawień prezentacyjnych oraz publikacji na podstawie danych uzyskanych od podmiotów sprawozdawczych;
- interpretację zjawisk monetarnych oraz operacji w zakresie bilansu płatniczego na potrzeby bieżącej obserwacji przebiegu zjawisk pieniężnych;
- przetwarzanie i interpretację informacji dotyczących sytuacji finansowej przedsiębiorstw;
- prace nad metodyką opracowywania statystyki monetarnej oraz bilansu płatniczego,
- wypracowanie i bieżącą modyfikację założeń systemów informatycznych służących zbieraniu i przetwarzaniu informacji statystycznych;
- prace nad doskonaleniem sposobów zbierania i przetwarzania danych oraz wypracowaniem przejrzystych dla odbiorców sposobów prezentacji i publikacji danych.

W 2003 r. podjęto także przygotowania do rozszerzenia zakresu prowadzonych badań statystycznych o nowe obszary, tj. kwartalne rachunki finansowe, statystykę pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego, statystykę emisji papierów wartościowych (tzw. statystykę strukturalną). NBP rozpoczął także współpracę z Głównym Urzędem Statystycznym i Minister-

⁷¹ Zob. rozdział „Działania na rzecz systemu płatniczego”.

stwem Finansów w zakresie statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych. Pozwoli to na wywiązywanie się z wymogów sprawozdawczych wobec EBC w tym zakresie.

Efektom prowadzonych prac statystycznych były liczne zestawienia, materiały analityczne i publikacje skierowane zarówno do odbiorców w banku, jak i odbiorców zewnętrznych. Najważniejsze z nich obejmują:

- Kwartalne opracowania dotyczące bilansu płatniczego, które po zaakceptowaniu przez Prezesa NBP (w przypadku opracowania rocznego - po rozpatrzeniu przez Zarząd NBP) przekazywane są Sejmowi oraz Radzie Ministrów.
- Roczne opracowanie *Bilansu płatniczego na bazie transakcji oraz bilansu aktywów i pasywów zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej*. Po zaakceptowaniu przez Zarząd NBP dokument ten przesyłany jest do wiadomości członkom Rady Ministrów oraz przedstawicielom innych urzędów centralnych. W materiale zawarte jest także pełne zestawienie tzw. międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, sporządzone zgodnie ze standardami Międzynarodowego Funduszu Walutowego;
- Kwartalne dane dotyczące zadłużenia zagranicznego kraju.
- Miesięczny bilans płatniczy sporządzany na podstawie informacji z banków komercyjnych.
- Bilans skonsolidowany systemu bankowego sporządzany na podstawie miesięcznej informacji bilansowej przesyłanej przez banki, jak również uwzględniający dane pochodzące z NBP. Jest on podstawą do opracowywania wielu zestawień statystycznych oraz materiałów analitycznych, m.in. *Informacji o przebiegu procesów pieniężnych, na podstawie danych przyspieszonych*.
- Kwartalne raporty dotyczące koniunktury w sektorze przedsiębiorstw.
- Raport roczny o sytuacji podmiotów niefinansowych, opracowany na podstawie badań ankietowych NBP oraz sprawozdań zbieranych przez GUS.
- Kwartalne opracowania informacyjne, opracowywane na podstawie danych zbieranych przez GUS, dotyczące przychodów, kosztów i wyniku finansowego w sektorze przedsiębiorstw, płynności finansowej i środków pieniężnych przedsiębiorstw, charakterystyki rynku pracy oraz działalności inwestycyjnej w sektorze przedsiębiorstw.

Dane pozyskane z banków oraz innych podmiotów, po odpowiednim opracowaniu, były przekazywane organizacjom międzynarodowym, takim jak MFW, Bank Światowy, OECD, BIS, oraz Unii Europejskiej, w tym w coraz szerszym zakresie Europejskiemu Bankowi Centralnemu. Pozwoliło to na wywiązywanie się z obowiązków sprawozdawczych wobec tych instytucji.

NBP regularnie przesyła do EBC wiele informacji statystycznych, opracowywanych zgodnie z wymaganymi standardami. Informacje te są sporządzane i przekazywane z dopełnieniem wszystkich procedur formalnych, obowiązujących kraje członkowskie. NBP, podobnie jak inne banki centralne, regularnie otrzymuje też z EBC wiele danych statystycznych dotyczących krajów Unii Europejskiej. Od września 2003 r. NBP systematycznie przekazuje także dane do bazy danych makroekonomicznych BIS. Będzie również miał możliwość korzystania ze zgromadzonych tam informacji o gospodarkach poszczególnych krajów.

10.1.2. Informacja statystyczna dla odbiorców zewnętrznych

Terminowe dostarczanie odbiorcom danych statystycznych wysokiej jakości możliwe jest dzięki ścisłej, bezpośredniej współpracy z podmiotami sprawozdawczymi, w tym przede wszystkim z bankami. Poprawie jakości danych służą opracowywane przez NBP wytyczne i instrukcje

sprawozdawcze, szkolenia oraz liczne bezpośrednie kontakty robocze i konsultacje ze sprawozdawcami.

Znaczenie zadań realizowanych w tym zakresie systematycznie rośnie w warunkach szybkiego rozwoju rynku finansowego w Polsce. Współpracujące z NBP organizacje międzynarodowe często podkreślają znaczenie prawidłowego wypełniania tej funkcji przez bank centralny. Jej realizacji służą m.in. liczne publikacje oraz strona internetowa, która pozwala na szybkie i jednocześnie dotarcie do wszystkich odbiorców.

10.1.3. Działania dostosowujące do wymogów EBC w zakresie statystyki

Prace dostosowawcze prowadzone były równolegle na kilku obszarach. Przede wszystkim dotyczyły:

- statystyki pieniężnej i bankowej,
- statystyki bilansu płatniczego,
- nowych obszarów, takich jak rachunki finansowe, statystyka pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego, statystyka emisji papierów wartościowych.

NBP zobowiązał się także do przekazywania do Eurostatu danych w zakresie statystyki strukturalnej instytucji kredytowych⁷². Dane w zakresie pozostałych instytucji opracuje GUS. W 2003 r. w NBP sporządzono szczegółową analizę dostępności danych w obecnie posiadanych źródłach, jak również podjęto kroki zmierzające do pozyskania brakujących informacji.

Zgodnie z wymaganiami EBC bank centralny powinien pełnić funkcję koordynatora w stosunku do obszarów statystyki, za którą nie jest bezpośrednio odpowiedzialny. W związku z tym NBP podjął działania zmierzające do wypełnienia (we współpracy z odpowiednimi instytucjami) wymogów EBC w zakresie statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz statystyki sektora realnego.

10.1.3.1. Dostosowanie statystyki pieniężnej i bankowej

W zakresie statystyki pieniężnej sfinalizowano prace związane z wprowadzeniem do sprawozdawczości bankowej nowych lub zmodyfikowanych rodzajów sprawozdań. Umożliwi to realizację wymogów europejskich w zakresie tzw. bilansu skonsolidowanego monetarnych instytucji finansowych oraz statystyki stóp procentowych, ujętych w dwóch podstawowych dla statystyki pieniężnej regulacjach EBC, tj. rozporządzeniu nr ECB/2001/13⁷³ oraz ECB/2001/18⁷⁴.

- Zmiany w zakresie statystyki bilansu skonsolidowanego polegały przede wszystkim na wprowadzeniu do sprawozdawczości banków nowych przekrojów analitycznych (podział operacji według walut i krajów) oraz informacji niezbędnych do sporządzenia, nie opracowywanej dotychczas, statystyki transakcji.
- Zasadniczo zmieniła się także statystyka stóp procentowych. Zgodnie z metodyką EBC, dane o oprocentowaniu będą zbierane odrębnie dla nowych umów oraz stanów na dany miesiąc. W odniesieniu do nowych umów dotychczas stosowaną stopę nominalną zastąpi stopa efektywna. Nowa statystyka obejmie wszystkie umowy zawarte przez banki. Wymienione zmiany w zakresie statystyki bilansu skonsolidowanego oraz statystyki stóp

⁷² Council Regulation No 58/97 of December 1996 concerning structural business statistics, Annex 6.

⁷³ Regulation No 2423/2001 of the European Central Bank of 22 November 2001 concerning the consolidated balance sheet of the monetary financial institutions sector (ECB/2001/13).

⁷⁴ Regulation No 63/2002 of the European Central Bank of 20 December 2001 concerning statistics on interest rates applied by monetary financial institutions to deposits and loans vis-à-vis households and non-financial corporations (ECB/2001/18).

procentowych wprowadziła uchwała Zarządu NBP⁷⁵. Sprawozdania w nowym układzie zostały przysłane przez banki po raz pierwszy za styczeń 2004 r.

- Jednym z wymogów EBC, obowiązującym wszystkie kraje UE, jest systematyczna aktualizacja listy monetarnych instytucji finansowych. Do czerwca 2003 r. NBP przekazywał do EBC dane aktualizujące listę co kwartał, tj. zgodnie z harmonogramem przyjętym w 2002 r. Począwszy od lipca 2003 r. aktualizacja ta jest sporządzana i przekazywana do EBC co miesiąc. W 2003 r. w NBP trwały też działania zmierzające do wypracowania docelowej procedury bieżącej aktualizacji listy. Kontynuowano prace związane z ostatecznym ustaleniem zakresu instytucji, które zostaną zaliczone do sektora monetarnych instytucji finansowych w Polsce i znajdą się na liście. Na podstawie danych otrzymanych z narodowych banków centralnych EBC przygotowuje listę dla wszystkich krajów UE i publikuje ją na swojej stronie internetowej.
- NBP aktywnie współpracuje z EBC także w zakresie opracowywania statystyki długoterminowych stóp procentowych, które służą docelowo do weryfikacji kryterium konwergencji. NBP przekazuje do EBC stosowne dane oraz uczestniczy w pracach metodycznych. NBP uczestniczył także w przygotowaniu drugiej edycji publikacji *Bond Markets and Long-Term Interest Rates in European Union Accession Countries*, którą opublikował EBC w październiku 2003 r.
- Aktualizowana była pierwsza część podręcznika metodycznego EBC zawierającego opis praktyk krajów przystępujących do UE w zakresie statystyki pieniężnej i bankowej (*Money and Banking Statistics in the Accession Countries: Methodological Manual, Volume I*). W 2003 r. finalizowano przygotowanie przez NBP, we współpracy z instytucjami zewnętrznymi, materiałów do opracowania pt. *Money, Banking and Financial Markets Statistics in the Accession Countries. Methodological Manual. Volume II*. Opracowanie to zawiera informacje o statystyce pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego, rynku finansowym, emisji papierów wartościowych, instrumentów pochodnych oraz stóp procentowych. EBC opublikował je w maju 2003 r.
- W 2003 r. prowadzone były również prace związane z budową w NBP bazy zbywalnych instrumentów dłużnych. Baza ta jest tworzona zgodnie z zaleceniami EBC i w przyszłości ma stanowić źródło informacji o aktywach, które mogą być zabezpieczeniem operacji refinansujących. Informacje te NBP będzie zobowiązany przekazywać do EBC.

10.1.3.2. Dostosowanie statystyki bilansu płatniczego

W zakresie bilansu płatniczego prace koncentrowały się na przygotowaniu koniecznych zmian w sposobie i zakresie zbierania informacji z banków. Nowe wymagania statystyczne dla banków zostały uregulowane uchwałą Zarządu NBP⁷⁶. Jej wprowadzenie wiąże się z dostosowaniem statystyki bilansu płatniczego do wymogów Unii Europejskiej, polegającym m.in. na wprowadzeniu progu sprawozdawczego, zmniejszeniu częstotliwości sprawozdań (co przyczyni się do zmniejszenia obciążenia banków statystyką dla bilansu płatniczego) oraz dostosowaniu zakresu przekazywanych danych do wymogów EBC i Eurostatu. Ponadto, od końca września 2003 r. NBP rozpoczął publikowanie kwartalnego bilansu płatniczego na bazie transakcji. Dzięki temu wypełnia standardy w zakresie statystyki bilansu płatniczego obowiązujące kraje Unii Europejskiej.

W 2003 r. NBP brał udział w przygotowaniu kolejnej edycji publikacji *Accession Countries Manual on Balance of Payments and International Investment Position Statistic (BoP Book)*. Zawiera ona opis metodologii bilansu płatniczego w krajach kandydujących do UE.

⁷⁵ Uchwała nr 23/2003 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 25 lipca 2003 r. w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego.

⁷⁶ Uchwała nr 48/2003 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 14 listopada 2003 r. w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki Narodowemu Bankowi Polskiemu danych niezbędnych do sporządzania bilansu płatniczego oraz bilansów należności i zobowiązań zagranicznych państwa.

Najważniejsze działania NBP w 2003 r.

- Zintensyfikowano prace dostosowujące statystykę pieniężną, bankową i bilansu płatniczego do wymogów EBC i Eurostatu. Wprowadzono istotne zmiany w sprawozdawczości bilansowej banków oraz w statystyce stóp procentowych począwszy od sprawozdań za styczeń 2004 r. Wprowadzono również nowy system zbierania informacji do bilansu płatniczego. NBP aktywnie współpracował z EBC w zakresie opracowywania statystyki długoterminowych stóp procentowych.
- Podjęto przygotowania do rozszerzenia zakresu badań statystycznych, tj. o kwartalne rachunki finansowe, statystykę pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego, statystykę emisji papierów wartościowych.

DZIAŁALNOŚĆ
LEGISLACYJNA

11.1. Działalność prawotwórcza organów NBP oraz Komisji Nadzoru Bankowego

W 2003 r. organy Narodowego Banku Polskiego oraz Komisja Nadzoru Bankowego wydały 92 akty prawne. Wykaz wykonawczych aktów prawnych, które opublikowano w Monitorze Polskim i Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego, zawiera załącznik 5 do *Raportu*⁷⁷.

11.2. Projekty ustaw opracowanych w Narodowym Banku Polskim

11.2.1. Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. zmieniająca ustawę o Narodowym Banku Polskim⁷⁸

Ustawa ma na celu harmonizację przepisów dotyczących statusu banku centralnego z normami Traktatu z Maastricht i Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. Dotyczy to głównie instytucjonalnej, personalnej i finansowej niezależności Narodowego Banku Polskiego.

Spośród przyjętych w ustawie rozwiązań do najważniejszych należy zaliczyć:

- uregulowanie członkostwa NBP w międzynarodowych instytucjach finansowych i związanych z tym rozliczeń finansowych,
- wprowadzenie kadencyjności powoływania członków Zarządu NBP,
- dostosowanie przepisów dotyczących gospodarki finansowej NBP do rozwiązań obowiązujących w ESBC.

W 2003 r. przedstawiciele Narodowego Banku Polskiego uczestniczyli także w sejmowych pracach ustawodawczych, w toku których rozpatrywano trzy poselskie projekty ustaw dotyczące zmian w obowiązującej ustawie o Narodowym Banku Polskim. Uwzględnione w toku tych prac uwagi NBP zgłoszone do ww. projektów dotyczyły niekonstytucyjności oraz sprzeczności niektórych proponowanych rozwiązań z normami prawa Unii Europejskiej, w szczególności zmierzających do ograniczenia niezależności banku centralnego.

11.2.2. Projekt ustawy zmieniającej ustawę Prawo bankowe

W 2003 r. do prac legislacyjnych w Sejmie skierowano projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw.

Rozwiązania przyjęte w projekcie obejmują głównie ustawowe uregulowanie nowych zjawisk w działalności systemu bankowego, tj. *outsourcingu* i sekurytyzacji wierzytelności, oraz dostosowanie przepisów ustawy do przepisów innych ustaw, w tym ustawy o podpisie elektronicznym i ustawy Kodeks spółek handlowych⁷⁹.

Ponadto przyjęte w projekcie rozwiązania dostosowują przepisy nowelizowanej ustawy do:

- Dyrektywy 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. odnoszącej się do podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe, zmienionej Dyrektywą 2000/28/WE,

⁷⁷ W Raporcie przyjęto zasadę, że akty prawne dotyczące poszczególnych obszarów działalności NBP omówiono w odpowiednich rozdziałach merytorycznych. Pozostałe akty prawne umieszczono w „Działalności legislacyjnej”.

⁷⁸ Dz.U. z 2003 nr 228, poz. 2260.

⁷⁹ Ustawa uchwalona w 2004 r. Zob. rozdział „Nadzór bankowy”

- Dyrektywy 2001/24/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 kwietnia 2001 r. w sprawie reorganizacji i upadłości banków i instytucji kredytowych,
- wymogów określonych przez Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego w 25 Zasadach Efektywnego Nadzoru Bankowego.

11.2.3. Projekt ustawy o niektórych zabezpieczeniach finansowych

Projekt przenosi do polskiego porządku prawnego postanowienia Dyrektywy 2002/47/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 6 czerwca 2002 r. Dyrektywa ta dotyczy zasad ustanawiania i realizowania zabezpieczeń finansowych w sytuacji, gdy zarówno przyjmujący zabezpieczenie, jak i ustanawiający je należą do podmiotów działających na rynku finansowym ściśle wymienionych w Dyrektywie.

11.3. Udział Narodowego Banku Polskiego w pracach nad projektami aktów normatywnych organów państwa

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Polskim, NBP współdziałał z organami państwa opiniując projekty aktów normatywnych z zakresu polityki gospodarczej i systemu bankowego. W 2003 r. Narodowy Bank Polski zaopiniował następującą liczbę projektów aktów normatywnych, nadesłanych przez naczelne i centralne organy administracji państwowej:

- 451 projektów nadesłanych przed rozpatrzeniem przez Komitet Rady Ministrów (w 2002 r. – 516),
- 282 projekty nadesłane w toku uzgodnień międzyresortowych (w 2002 r. – 276)⁸⁰.

Wśród nadesłanych projektów aktów normatywnych najliczniejszą grupę stanowiły projekty ustaw (188), rozporządzeń Rady Ministrów (400) i uchwał Rady Ministrów (60).

W 2003 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w 80 międzyresortowych konferencjach uzgodnieniowych i komisjach prawniczych w Kancelarii Prezesa Ministrów, w 47 posiedzeniach Komitetu Rady Ministrów, a także w 184 posiedzeniach komisji i podkomisji sejmowych oraz posiedzeniach komisji senackich rozpatrujących projekty ustaw i inne akty normatywne.

11.4. Udział Narodowego Banku Polskiego w pracach nad projektami aktów nienormatywnych

W 2003 r. NBP zaopiniował 208 projektów dokumentów rządowych o istotnym znaczeniu dla gospodarki, nie będących projektami aktów normatywnych, takich jak:

- raporty: Warunki i zadania w zakresie handlu zagranicznego po akcesji Polski do Unii Europejskiej, Przedsiębiorczość w Polsce, na temat wspierania inwestycji zagranicznych w Polsce,
- strategie: zarządzania długiem publicznym w latach 2004 – 2006, polskiej współpracy na rzecz rozwoju, restrukturyzacji i prywatyzacji Sektora Wielkiej Syntezy Chemicznej, podatkową,

⁸⁰ Różnice między liczbą projektów opiniowanych przed posiedzeniami Komitetu Rady Ministrów a liczbą projektów opiniowanych w toku uzgodnień międzyresortowych wynikają m.in. z tego, że w 2003 r. do NBP nie były kierowane w toku uzgodnień międzyresortowych wszystkie projekty, które przysłał do zaopiniowania NBP Komitet Rady Ministrów.

- programy: promocji gospodarczej Polski do roku 2005, prywatyzacji majątku Skarbu Państwa na lata 2003 – 2006, wprowadzania konkurencyjnego rynku gazu w Polsce i harmonogram jego wdrażania.

11.5. Projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego

Poniżej omówiono najważniejsze rozpatrywane przez Sejm w 2003 r. projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego, w których tworzeniu i opracowaniu uczestniczył Narodowy Bank Polski.

11.5.1. Projekty ustaw uchwalonych

- Ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz ustawy o Narodowym Banku Polskim⁸¹.
- Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego⁸²

Ustawa określa przedmiot działalności BGK jako banku państwowego. Do podstawowych celów działalności banku należy wspieranie realizacji rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju lokalnego, w których realizacji wykorzystywane są środki publiczne.

11.5.2. Projekty ustaw rozpatrywanych

- Projekt ustawy o zamówieniach publicznych⁸³.

Projekt ma m.in. na celu:

- dostosowanie polskich przepisów prawnych do wymogów następujących dyrektyw Unii Europejskiej: Dyrektywy 92/50/EWG Rady z dnia 18 czerwca 1992 r. odnoszącej się do koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na usługi, Dyrektywy 93/36/EWG Rady z dnia 14 czerwca 1993 r. koordynującej procedury udzielania zamówień publicznych na dostawy, Dyrektywy 93/37/EWG Rady z dnia 14 czerwca 1993 r. dotyczącej koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane oraz Dyrektywy 97/52/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 1997 r. zmieniającej wyżej wskazane dyrektywy.

W toku prac ustawodawczych uwzględniono uwagi NBP dotyczące wyłączenia go spod zakresu obowiązywania ustawy w zakresie:

- ustalania i realizacji polityki pieniężnej oraz emisji znaków pieniężnych,
- obrotu papierami wartościowymi emitowanymi przez Skarb Państwa,
- obsługi zarządzania długiem krajowym i zadłużeniem zagranicznym,
- emisji znaków pieniężnych i gospodarki tymi znakami;
- gromadzenia rezerw dewizowych i zarządzania tymi rezerwami,

⁸¹ Dz.U. z 2003 nr 137, poz. 1303. Zob. rozdział „Nadzór bankowy”.

⁸² Dz.U. z 2003 nr 65, poz. 594 z późn. zm.

⁸³ Ustawa uchwalona 29 stycznia 2004 r. Dz.U. z 2004 nr 19, poz. 177.

- gromadzenia złota i metali szlachetnych,
- prowadzenia rachunków bankowych i przeprowadzania bankowych rozliczeń pieniężnych.
- **Projekt ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych innych ustaw⁸⁴.**

W projekcie noweli dostosowuje się przepisy dotychczas obowiązującej ustawy do przepisów Dyrektywy 2001/97/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 grudnia 2001 r., zmieniającej dyrektywę 91/308/EWG Rady z dnia 10 czerwca 1991 r. w sprawie uniemożliwienia korzystania z systemu finansowego w celu prania brudnych pieniędzy, a także do potrzeb efektywnego i sprawnego działania Generalnego Inspektoratu Informacji Finansowej. Nastąpiło to m.in. poprzez rozszerzenie grup instytucji obowiązanych do rejestracji i informowania GIIF o dokonaniu transakcji przekraczających równowartość 15.000 euro.

W toku prac nad projektem ustawy NBP wskazywał na brak celowości uznania go dodatkowo za jednostkę obowiązaną. Zgodnie z obowiązującą w 2003 r. ustawą, NBP ma charakter jednostki współpracującej z GIIF w zakresie zapobiegania zjawisku prania brudnych pieniędzy. Uznanie go za jednostkę obowiązaną wynika natomiast wyłącznie z Dyrektywy 91/308/EWG, która jedynie zezwala na przyjęcie przez państwa członkowskie bardziej surowych przepisów w kwestiach objętych tą Dyrektywą. Ponadto zdaniem NBP w razie uznania go za jednostkę obowiązaną powinien być objęty ustawą od 1 stycznia 2005 r. a nie 1 maja 2004 r. Bank centralny uzasadniał to faktem, że w przeciwnym przypadku będzie zmuszony dodatkowo wydać od 3 do 5 mln zł na dostosowanie systemów informatycznych do potrzeb znowelizowanej ustawy. Spowoduje to zmniejszenie zysku za 2004 r., odprowadzonego przez NBP do budżetu państwa, o wskazaną wyżej kwotę.

- **Projekt ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz o zmianie niektórych ustaw.**

W projekcie ustawy m.in.:

- Wprowadza się do polskiego prawa przepisy dwóch Dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady Europy. Pierwszą z nich jest Dyrektywa z dnia 21 stycznia 2002 r. zmieniająca Dyrektywę Rady nr 85/611/EWG o koordynacji ustaw, aktów normatywnych niższego rzędu i przepisów administracyjnych dotyczących podmiotów zbiorowych inwestycji w zbywalne papiery wartościowe. Ma ona na celu regulowanie działalności spółek zarządzających i wprowadzenie uproszczonych prospektów. Drugą jest Dyrektywa 2001/108/EC zmieniająca Dyrektywę Rady 85/611/EWG w odniesieniu do inwestycji dotyczących podmiotów zbiorowych inwestycji.
- Wprowadza się zmiany w obowiązujących rozwiązaniach systemowych wynikające ze zmian na polskim rynku kapitałowym.
- Przewiduje się zmiany Prawa bankowego w zakresie funduszy sekurytyzacyjnych i zwiększenie dostępu do wiadomości stanowiących tajemnicę bankową.

W toku prac legislacyjnych NBP wskazywał m.in., że konstrukcja przepisów dotyczących funduszy sekurytyzacyjnych umożliwi tzw. arbitaż regulacyjny. Spowoduje to, że fundusze będą miały uprzywilejowaną pozycję, zwłaszcza w porównaniu z bankami hipotecznymi, które w ten sposób pozbawia się warunków do równej konkurencji.

⁸⁴ Ustawa uchwalona 5 marca 2004 r. Dz.U. z 2004 nr 62, poz. 577.

- Projekt ustawy o finansach publicznych.

Projekt ustawy m.in.:

- określa relacje między budżetem państwa a budżetem Unii Europejskiej,
- wprowadza możliwość refinansowania wydatków realizowanych z udziałem lub ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej,
- doprecyzowuje przepisy dotychczasowej ustawy o finansach publicznych.

W toku postępowania legislacyjnego NBP zgłaszał głównie uwagi dotyczące finansowania całości składek z Funduszu Ubezpieczenia Społecznego oraz prowadzenia przez Bank Gospodarstwa Krajowego rachunków budżetu państwa.

- Projekt ustawy o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz ustawy o kredycie konsumenckim.

Projekt ustawy ma na celu uznanie za czyn nieuczciwej konkurencji, z wyjątkiem przypadków określonych w odrębnych przepisach, prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na zarządzaniu mieniem gromadzonym w ramach grup konsumenckich, utworzonych w celu finansowania zakupu rzeczy ruchomych i nieruchomości na rzecz uczestników grupy (tzw. system argentyński).

- Projektu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej⁸⁵.

Najważniejsze działania NBP w 2003 r.

- NBP uczestniczył w pracach nad ustawą zmieniającą ustawę o Narodowym Banku Polskim, która w pełni zharmonizowała polskie przepisy dotyczące banku centralnego z Traktatem z Maastricht i Statutem ESBC i EBC.
- NBP uczestniczył w opracowywaniu licznych projektów ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego, w tym wynikających z konieczności dostosowania do standardów obowiązujących w krajach UE.

⁸⁵ W toku prac w Sejmie. Zob. rozdział „Nadzór bankowy”.

WSPÓŁPRACA
MIĘDZYNARODOWA

12.1. Działania zmierzające do dostosowania polskiego sektora bankowego i NBP do wymogów Unii Europejskiej

W 2003 r. NBP aktywnie uczestniczył w procesie dostosowania systemu bankowego do wymogów UE. Działania te polegały na przygotowaniu stosownych aktów prawnych i efektywnym wprowadzeniu w życie nowych przepisów⁸⁶. NBP brał ponadto udział w przygotowywaniu materiałów dotyczących stanu realizacji działań dostosowawczych w ramach obszarów: *Swobodny przepływ kapitału, Swoboda świadczenia usług, Unia Gospodarcza i Walutowa, Finanse i budżet, Ochrona konsumentów i zdrowia, Statystyka*. Jednym z takich dokumentów była *Informacja Rządu do Kompleksowego Raportu Monitorującego* przygotowywanego przez Komisję Europejską. W NBP regularnie analizowano również realizację zadań zawartych w *Programie Przygotowań Polski do Członkostwa w UE (PPPdC)* w obszarach dostosowawczych *Swoboda świadczenia usług* oraz *Unia Gospodarcza i Walutowa*. Monitoring postępów w zakresie tego procesu prowadzony był w związku z pracami Zespołu przygotowawczego KIE.

12.1.1. Działania przygotowawcze zmierzające do efektywnego funkcjonowania Polski po przystąpieniu do Unii Europejskiej

Z inicjatywy Komisji Europejskiej od 2001 r. państwa kandydujące opracowują Przedczłonkowski Program Gospodarczy (PPG). PPG jest programem średniookresowym (obejmuje okres 5-letni; w 2003 r. objął lata 2002-2006) i dotyczy polityki makroekonomicznej, w tym finansów publicznych oraz reform strukturalnych. W 2003 r. NBP przygotował materiały do aktualizacji części PPG dotyczących polityki pieniężnej i systemu bankowego: *Założenia makroekonomiczne. Polityka pieniężna i kursu walutowego* i *Reformy strukturalne sektora finansowego*. PPG ma służyć przygotowaniu Polski do koordynacji polityki gospodarczej na szczeblu UE. Po przystąpieniu do UE Polska będzie zobowiązana do opracowywania Programu Konwergencji, przewidzianego dla państw członkowskich UE pozostających poza strefą euro (krajów z derogacją), a po przyjęciu euro – do przygotowywania Programu Stabilności.

Po szczycie Rady Europejskiej, który odbył się w Kopenhadze w dniu 13 grudnia 2002 r., Polska wraz z dziewięcioma innymi państwami kandydującymi (Republiką Czeską, Cyprzem, Estonią, Litwą, Łotwą, Maltą, Słowenią, Słowacją i Węgrami) zakończyła proces negocjacji o członkostwo w Unii Europejskiej. Uwieńczyło go podpisanie Traktatu Akcesyjnego 16 kwietnia 2003 r. w Atenach, przez przywódców państw członkowskich UE i państw przystępujących do UE.

Od tego momentu Polska uzyskała status aktywnego obserwatora w instytucjach unijnych, ustanowiony w celu ułatwienia państwu wstępującemu do UE dalszego wprowadzania w życie wspólnotowego dorobku prawnego (*acquis communautaire*) oraz efektywnego włączenia się w jego tworzenie. Od maja 2003 r. przedstawiciele Polski (w tym przedstawiciele NBP) rozpoczęli prace w instytucjach unijnych, prezentując stanowiska wobec projektów aktów prawnych i dokumentów znajdujących się w porządku obrad (bez prawa głosu w trakcie podejmowania decyzji). Z dniem uzyskania przez Polskę członkostwa w UE status aktywnego obserwatora zostanie automatycznie przekształcony na pełnoprawne członkostwo.

Przedstawiciele NBP w 2003 r. brali udział – na prawach obserwatora – w pracach:

- Rady Ogólnej EBC oraz komitetów i grup roboczych ESBC,
- Rady ECOFIN w rozszerzonym składzie – z udziałem prezesów banków centralnych państw członkowskich i akcesyjnych,

⁸⁶ Zob. rozdziały: „Polityka pieniężna”, „Działalność dewizowa”, „Działalność legislacyjna”, „Nadzór bankowy”, „Działalność na rzecz systemu płatniczego”.

- komitetów i grup roboczych Komisji Europejskiej jako instytucja współpracująca⁸⁷,
- Komitetu ds. Statystyki Monetarnej, Finansowej i Bilansu Płatniczego (CMFB) oraz grup roboczych Eurostatu. Byli również zapraszani do udziału w seminariach organizowanych przez Eurostat specjalnie dla banków centralnych krajów przystępujących do Unii Europejskiej, poświęconych wprowadzaniu standardów europejskich w zakresie statystyki pieniężnej i bankowej oraz bilansu płatniczego.

12.1.2. Współpraca z Europejskim Systemem Banków Centralnych

W 2003 r. zacieśniono współpracę z Europejskim Bankiem Centralnym. Od maja 2003 r. Prezes NBP uczestniczy w pracach Rady Ogólnej EBC. Przedstawiciele NBP brali udział (status obserwatora) w pracach 12 komitetów ESBC:

- Komitetu ds. Stosunków Międzynarodowych (International Relations Committee – IRC)
- Komitetu ds. Polityki Pieniężnej (Monetary Policy Committee – MPC)
- Komitetu ds. Banknotów (Banknote Committee – BANCO)
- Komitetu ds. Komunikacji (External Communications Committee – ECCO)
- Komitetu ds. Audytu Wewnętrznego (Internal Auditors Committee – IAC)
- Komitetu ds. Nadzoru Bankowego (Banking Supervision Committee – BSC)
- Komitetu Prawnego (Legal Committee – LEGCO)
- Komitetu Operacji Rynkowych (Market Operations Committee – MOC)
- Komitetu ds. Technologii Informatycznych (Information Technology Committee – ITC)
- Komitetu ds. Systemów Płatności i Rozrachunku (Payment and Settlement Systems Committee – PSSC)
- Komitetu ds. Statystyki (Statistics Committee – STC)
- Komitetu ds. Rachunkowości i Dochodów Pieniężnych (Accounting and Monetary Income Committee – AMICO)

Pracownicy NBP współpracowali również z kilkudziesięcioma grupami roboczymi ESBC.

W celu ułatwienia obiegu dokumentów wewnątrz ESBC, na początku 2003 r. NBP, podobnie jak inne banki centralne państw przystępujących do UE, został włączony do systemu poczty elektronicznej CeBaMail.

12.1.3. Program Phare 2000

W połowie 2003 r. zakończyły się działania dostosowujące NBP do standardów ESBC realizowane w ramach umowy bliźniaczej z Bankiem Francji (bankiem wiodącym) i Bankiem Włoch (bankiem współpracującym) w ramach Programu Phare 2000. Współpraca w ramach umowy bliźniaczej, prowadzona od 2001 r., pozwoliła osiągnąć wysoki poziom dostosowania NBP do

⁸⁷ W tym: Komitetu Ekonomiczno-Finansowego (Economic and Financial Committee), który pełni rolę organu doradczego Rady Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej, Komitetu ds. Polityki Gospodarczej (Economic Policy Committee) Rady Unii Europejskiej, Bankowego Komitetu Doradczego (Banking Advisory Committee) przy Komisji Europejskiej.

standardów ESBC na siedmiu obszarach objętych umową, tj. systemu płatniczego, statystyki monetarnej, analizowania przepływów kapitałowych związanych z inwestycjami portfelowymi, rachunkowości i sprawozdawczości, nadzoru bankowego, audytu wewnętrznego oraz systemu informatycznego. Zrealizowano również dodatkowe działania dostosowawcze związane ze stabilnością finansową i aspektami prawnymi.

Na zlecenie Komisji Europejskiej pod koniec 2002 r. został opracowany raport z przebiegu realizacji projektów Phare w Polsce: *The independent interim evaluation and monitoring services of Phare*. Na około 30 ocenianych projektów projekt NBP był jednym z dwóch, które uzyskały najwyższą ocenę (*highly satisfactory*). Przy ocenie projektu brano pod uwagę takie kryteria, jak właściwe określenie celów projektu, jakość zarządzania projektem, stopień osiągnięcia zakładanych celów, zgodność realizowanych zadań z zapisami umowy bliźniaczej.

12.1.4. Inne działania w NBP

NBP przedstawił swoją opinię do polskiego stanowiska wobec *Strategii Lizbońskiej*, przygotowanego przez rząd i grupę ekspertów. Zostało ono zaprezentowane na posiedzeniu Rady Europejskiej w dniach 21-22 marca 2003 r. Strategia Lizbońska stanowi zestawienie reform gospodarczych i społecznych, których konsekwentna realizacja powinna spowodować, że do 2010 r. gospodarka UE osiągnie pozycję najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki świata, opartej na wiedzy, zdolnej do trwałego wzrostu oraz charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i spójności społecznej.

12.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi

12.2.1. Współpraca z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

W 2003 r. Narodowy Bank Polski kontynuował bieżącą współpracę z Krajowym Koordynatorem Współpracy RP – OECD, Ministerstwem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Finansów oraz Stałym Przedstawicielstwem RP przy OECD w zakresie realizacji zadań związanych z członkostwem Polski w OECD⁸⁸.

Przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach następujących komitetów i grup roboczych OECD:

- Komitetu Polityki Ekonomicznej:
  - Grupy Roboczej ds. Krótkookresowych Prognoz Ekonomicznych,
  - Grupy Roboczej ds. Analiz Polityki Makroekonomicznej i Strukturalnej,
- Komitetu Rynków Finansowych:
  - Grupy Roboczej ds. Statystyk Finansowych,
- Komitetu ds. Przepływów Kapitałowych i Transakcji Niewidocznych,
- Komitetu ds. Międzynarodowych Inwestycji i Przedsiębiorstw Wielonarodowych.

We wrześniu 2003 r. przebywała w Warszawie I misja OECD przygotowująca VIII Przegląd Gospodarczy Polski, przeprowadzany w ramach Komitetu Przeglądów Gospodarki i Rozwoju OECD. Głównym tematem przeglądu, który zakończy się w połowie 2004 r., jest polityka rynku

⁸⁸ Współpraca NBP z OECD wynika z §3 pkt 3 Uchwały Nr 168/2003 Rady Ministrów z 1 lipca 2003 r. w sprawie zadań wynikających z członkostwa RP w OECD: „Minister właściwy do spraw gospodarki zaprasza do udziału w pracach poszczególnych ciał i organów OECD instytucje i organizacje zajmujące się problematyką będącą przedmiotem tych prac”.

pracy. Podczas spotkania z przedstawicielami NBP omówiono zagadnienia dotyczące bieżącej sytuacji gospodarczej, polityki monetarnej, przystąpienia do UGW oraz sytuacji w sektorze bankowym.

W dniach 24 kwietnia i 20 października 2003 r. w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej odbyły się posiedzenia Międzyresortowego Zespołu do spraw OECD, w których uczestniczyli przedstawiciele NBP. Podczas spotkań poruszono kwestie związane z przebiegiem reformy OECD.

W ramach współpracy z OECD Narodowy Bank Polski przekazywał cyklicznie dane na temat podstawowych agregatów monetarnych oraz przekazywał statystyki dotyczące międzynarodowego handlu usługami i inwestycji bezpośrednich.

12.2.2. Współpraca z Bankiem Światowym

W ramach Wiosennych Spotkań Grupy Członkowskiej Banku Światowego⁸⁹ i MFW w kwietniu 2003 r. odbyło się w Waszyngtonie wiele posiedzeń z udziałem przedstawicieli Polski.

Obrady Komitetu Rozwoju Banku Światowego koncentrowały się na trzech zagadnieniach: osiągnięciu Milenijnych Celów Rozwojowych, wzmocnieniu głosu państw rozwijających się i transformujących w procesie decyzyjnym Banku Światowego oraz sytuacji w gospodarce światowej, w tym planów odbudowy Iraku po zakończeniu interwencji zbrojnej.

Podczas posiedzenia Konstytuanty Szwajcarskiej przedstawione zostały najważniejsze elementy polityki BŚ i MFW, m.in. w zakresie zapobiegania kryzysom finansowym. Przedmiotem rozmów z Wiceprezesem do spraw Europy i Azji Centralnej była Krajowa Strategia Pomocy dla Polski (CAS), a w szczególności priorytety rządu w odniesieniu do możliwych propozycji pożyczkowych.

We wrześniu 2003 r. w Dubaju odbyły się Doroczne Spotkania Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego. W trakcie spotkań omówiono programy walki z ubóstwem realizowane w ramach HIPC (Program Oddłużenia Najbardziej Zadłużonych Krajów Świata) i PRSP (Strategia Redukcji Ubóstwa), plan działania mający na celu zwiększenia roli krajów rozwijających się i przechodzących transformację w procesie decyzyjnym BŚ.

Pod koniec 2003 r. przebywały w Warszawie dwie misje Banku Światowego. Pierwsza dotyczyła ładu korporacyjnego, usług finansowych oraz rachunkowości i audytu, druga – sekurytyzacji i kredytów hipotecznych.

Bank Światowy w swoim Kwartalnym Raporcie Ekonomicznym z kwietnia 2004 r. ocenił, że polityka monetarna Polski jest jedną z najbardziej wiarygodnych w krajach grupy EU-8.

12.2.3. Współpraca z Międzynarodowym Funduszem Walutowym

W styczniu 2003 r. przebywała w Polsce misja MFW poświęcona szczegółowej ocenie realizacji zadań w zakresie statystyki w Polsce. Wnikliwie oceniono statystykę opracowywaną przez Narodowy Bank Polski, Główny Urząd Statystyczny oraz Ministerstwo Finansów. Prace statystyczne prowadzone przez NBP oraz stosowane w tym zakresie standardy zyskały uznanie ekspertów MFW. Znalazło to wyraz w raporcie dotyczącym procedur opracowywania i publikowania informacji statystycznych w Polsce.

W marcu 2003 r. przebywała w Polsce regularna misja w ramach konsultacji w trybie Art. IV Statutu MFW. Celem pobytu misji było zapoznanie się z aktualną sytuacją gospodarczą Polski, planami w zakresie polityki gospodarczej, budżetowej i monetarnej oraz zebranie danych statystycznych do corocznego raportu Funduszu o Polsce. W listopadzie 2003 r. miała miejsce

⁸⁹ Współpraca NBP z międzynarodowymi instytucjami finansowymi wynika z zapisów art. 11 ust. 3 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

druga misja konsultacyjna, która oceniła realizację polityki gospodarczej w poprzednim roku i sformułowała założenia makroekonomiczne na następny rok. W spotkaniach z misjami uczestniczyli przedstawiciele NBP i członkowie Rady Polityki Pieniężnej. W 2003 r. MFW pozytywnie ocenił politykę pieniężną, utrzymanie niskiego poziomu inflacji i brak bezpośrednich interwencji wobec kursu złotego. Polski system bankowy postrzegany był jako stabilny, zauważono zmniejszenie udziału należności zagrożonych w portfelach kredytowych banków.

W lipcu 2003 r. misja ekspertów MFW, na zaproszenie Prezesa NBP, dokonała oceny obszarów działalności Departamentu Audytu Wewnętrznego NBP pod kątem zgodności z międzynarodowymi standardami. Eksperti MFW pozytywnie ocenili funkcjonowanie audytu wewnętrznego w NBP i kierunek wprowadzanych zmian w tym zakresie.

Pracownicy NBP w 2003 r. brali udział w szkoleniach organizowanych przez MFW w zakresie makroekonomii i zarządzania finansami, statystyki bilansu płatniczego i nadzoru bankowego.

12.2.4. Współpraca z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju

W maju 2003 r. w Taszkencie odbyło się XII Doroczne Spotkanie Rady Gubernatorów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju. W polskiej prezentacji omówiono m.in. bieżącą sytuację gospodarczą kraju oraz warunki dla inwestycji zagranicznych. Uczestnicy spotkania interesowali się w szczególności terminem przystąpienia Polski do strefy euro oraz reformą finansów publicznych.

We wrześniu 2003 r. Prezes NBP nominował p. Tadeusza Syryjczyka na stanowisko dyrektora wykonawczego w EBOiR. Zastąpił on p. Jana Krzysztofa Bieleckiego, pełniącego tę funkcję od 1993 r.

W dniu 2 października 2003 r. na zaproszenie Prezesa NBP z oficjalną wizytą przebywał w Polsce Prezes EBOiR, pan Jacques de Larosiere. Podczas wizyty wygłosił wykład pt. *Droga do EMU: doświadczenia Francji 1986 - 1999*.

W grudniu 2003 r. z udziałem Wiceprezesa EBOiR, Hanny Gronkiewicz-Waltz, odbyła się w siedzibie NBP prezentacja raportu EBOiR pt. *Transition Report 2003 – Integration and Regional Cooperation*.

12.2.5. Współpraca z Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei

W 2003 r. Prezes NBP uczestniczył w spotkaniach Gubernatorów BIS w Bazylei w dniach: 12 maja, 9 września i 10 listopada oraz w dwóch Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy w dniach: 10 marca i 30 czerwca 2003 r.

W dniu 10 marca 2003 r. na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Gubernatorów Banku podjęto decyzję o zastąpieniu złotego franka⁹⁰, jako jednostki rozrachunkowej BIS, jednostką walutową SDR (Special Drawing Rights). Przeliczono kapitał akcyjny i wynikającą z zaokrąglenia zmianę wartości każdej akcji. Liczba akcji BIS pozostała bez zmian (600.000) i jego kapitał wynosi obecnie 3 mld SDR.

W dniach 28-30 czerwca 2003 r. odbyło się w Bazylei 73. posiedzenie Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy BIS. Prezesi banków centralnych – członków Banku zatwierdzili na nim podział dywidendy za okres 2002/2003 r. Na posiedzeniu przyjęto Roczny Raport, zatwierdzono bilans na dzień 31 marca 2003 r. oraz zaaprobowano rachunek wyników. Wykazał on zysk netto w wysokości 362 mln złotych franków (1 złoty frank = 1,94149 USD), po odliczeniu kosztów administracyjnych. Podzielono go w następujący sposób: 68,7 mln złotych franków przeznaczono na wypłatę dywidendy, płatną we frankach szwajcarskich w wysokości 400 CHF za każdą akcję. NBP otrzymał dywidendę w wysokości 3,2 mln franków szwajcarskich. W porównaniu z rokiem ubiegłym dywidenda jest wyższa o 20 franków szwajcarskich na jedną akcję banku. Na

⁹⁰ Dla rozliczeń od 1 kwietnia 2003 r.

cele ogólnego funduszu rezerwowego przekazano 29,3 mln złotych franków, 3 mln złotych franków wpłacono na tzw. specjalny rezerwowy fundusz dywidendowy, 261 mln złotych franków przeznaczono na wolny fundusz rezerwowy.

W dniach 23-25 lutego 2003 r. odbyła się pierwsza wspólnie zorganizowana przez NBP i BIS konferencja nt. *Monetary Policy in Central and Eastern Europe*. W konferencji uczestniczyli wiceprezesi i dyrektorzy z banków centralnych państw Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej oraz przedstawiciele Europejskiego Banku Centralnego i Banku Rozrachunków Międzynarodowych. Tematem konferencji były zagadnienia polityki pieniężnej w okresie przed przystąpieniem do UGW.

W 2003 r. pracownicy NBP uczestniczyli w wielu szkoleniach i seminariach organizowanych przez BIS przy współpracy z Financial Stability Institute (FSI) i Joint Vienna Institute (JVI).

12.2.6. Międzynarodowy Bank Współpracy Gospodarczej

W posiedzeniach Rady MBWG uczestniczyła strona polska. Delegacji polskiej przewodniczył Narodowy Bank Polski; uczestniczyli w niej również przedstawiciele Ministerstwa Finansów.

W 2003 r. MBWG nie dokonał restrukturyzacji zadłużenia wobec wierzycieli, jak też nie otrzymał spłat z tytułu przeterminowanych należności od swoich dłużników. Ostateczne uregulowanie zadłużenia planowane jest w 2004 r.

12.2.7. Pomoc szkoleniowa udzielona bankom centralnym i zagranicznym instytucjom nadzorczym

Narodowy Bank Polski świadczy pomoc techniczną innym bankom centralnym. Przez szkolenie i wizyty studyjne dzieli się zdobytym doświadczeniem z krajami będącymi na początku procesu tworzenia gospodarki rynkowej.

- W 2003 r. kontynuowano rozwój Inicjatywy Szkoleniowej NBP dla Nadzoru Bankowego (*Training Initiative for Banking Supervision – TIBS*). W czerwcu i listopadzie 2003 r. zorganizowano dwa międzynarodowe seminaria. Tematami szkoleń były: nadzór i regulacje w zakresie ryzyka rynkowego oraz optymalizacja procesu nadzorczego: regulacje i inspekcje regionalne - doświadczenia i wyzwania. Łącznie w seminariach TIBS w 2003 r. udział wzięło 59 osób z 22 krajów. Uczestnicy reprezentowali regionalną grupę nadzorców z państw Europy Środkowej i Wschodniej oraz kraje byłego Związku Radzieckiego.
- W 2003 r. współpraca NBP z bankami centralnymi w zakresie pomocy technicznej skoncentrowana była na krajach wchodzących w skład polskiej grupy członkowskiej w Banku Światowym i MFW (Azerbejdżan, Kirgizja, Serbia i Czarnogóra, Tadżykistan, Turkmenistan, Uzbekistan), krajach sąsiednich (Ukraina, Białoruś) oraz krajach Dalekiego Wschodu (Wietnam, Chiny). W ramach świadczonej pomocy w NBP zorganizowano wizyty studyjne dla wymienionych banków centralnych na poziomie eksperckim poświęcone zagadnieniom: nadzoru bankowego, banków hipotecznych, audytu, systemu płatniczego i zarządzania rezerwami. Wizyty studyjne organizowane były w NBP z udziałem przedstawicieli merytorycznych departamentów, jak również przedstawicieli Ministerstwa Finansów oraz organizacji pozarządowych (Fundacja na Rzecz Kredytu Hipotecznego, Związek Banków Polskich).
- W 2003 r. w Narodowym Banku Polskim zorganizowano wizyty przedstawicieli banków centralnych: Kirgizji, Azerbejdżanu, Ukrainy, Tadżykistanu i Serbii.
- W listopadzie 2003 r. na prośbę Państwowego Banku Wietnamu (PBW) została podpisana umowa o współpracy. Dotyczy ona zasad wymiany informacji oraz organizacji szkoleń.

Najważniejsze działania NBP w 2003 r.

- NBP uczestniczył w procesie dostosowania polskiego systemu bankowego do wymogów UE.
- NBP zintensyfikował przygotowania do członkostwa w ESBC wraz z uzyskaniem prawa uczestnictwa – w charakterze aktywnego obserwatora – w posiedzeniach Rady Ogólnej EBC (Prezes NBP) oraz komitetów i grup roboczych ESBC (przedstawiciele NBP).
- We wrześniu 2003 r. zakończono dwuletni projekt Phare „Dostosowanie NBP do funkcjonowania w ESBC”, realizowany w ramach umowy bliźniaczej z Bankiem Francji i Bankiem Włoch.
- MFW pozytywnie ocenił politykę pieniężną realizowaną przez NBP, utrzymanie niskiego poziomu inflacji i brak bezpośrednich interwencji. Ekspert MFW wysoko ocenili również prace statystyczne prowadzone przez NBP.

DZIAŁALNOŚĆ
WŁASNA

13.1. Zarządzanie zasobami ludzkimi

13.1.1. Zatrudnienie w NBP

W 2003 r. przeciętne zatrudnienie w NBP wynosiło 5.142 etaty i zmniejszyło się w stosunku do 2002 r. o 1.189 etatów. Zmiana ta jest efektem przeprowadzonej restrukturyzacji sieci terenowej NBP.

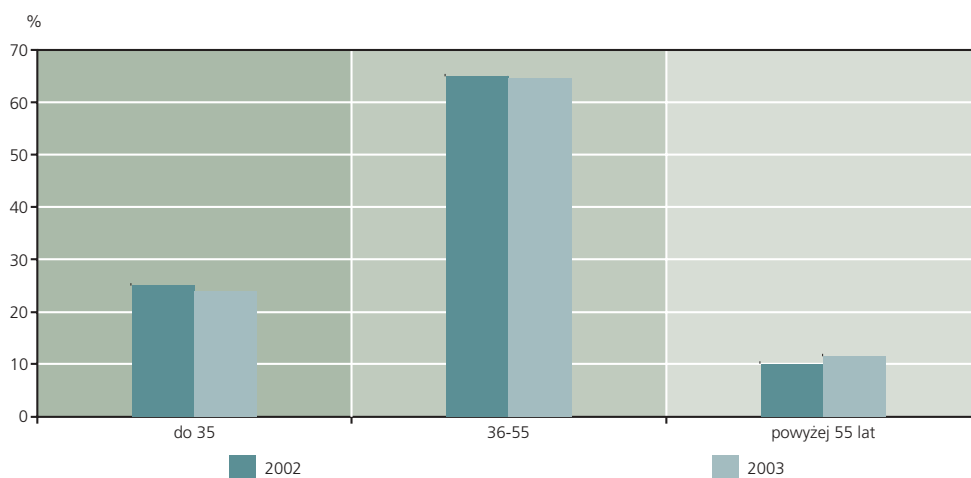
Wśród zatrudnionych przeważały kobiety, które na stanowiskach nierobotniczych stanowiły 71,0% (2002 r. – 72,4%), robotniczych i pokrewnych – 23,0% (2002 r. 24,0%).

W strukturze wiekowej pracowników (wykres 9) udział osób do 35 lat wyniósł 24% (2002 r. – 25%), natomiast osoby powyżej 55 lat stanowiły 11,5% (2002 r. – 10 %) ogółu zatrudnionych.

W końcu 2003 r. pracownicy z wyższym wykształceniem stanowili 55,8% (2002 r. – 49%) ogółu zatrudnionych na stanowiskach nierobotniczych (wykres 10). Udział pracowników nie mających średniego wykształcenia wyniósł 3,0% (2002 r. – 3,8 %).

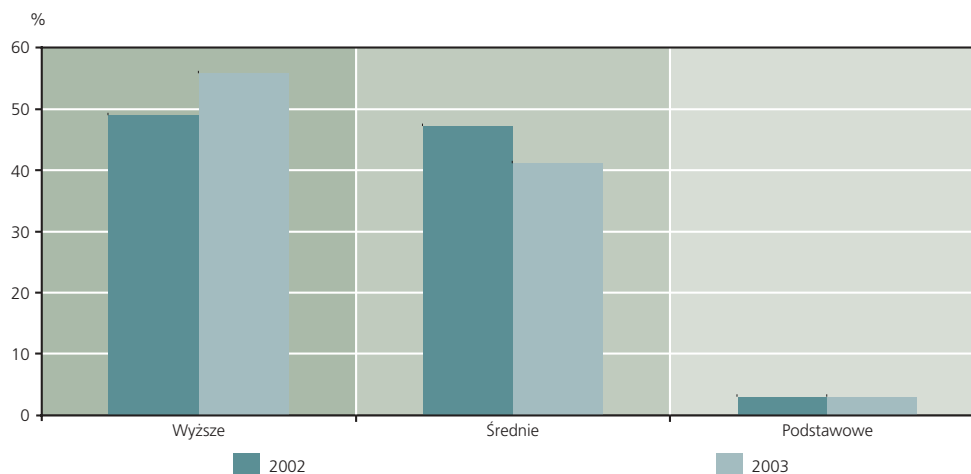
Wykres 9

Struktura wiekowa pracowników

Wykres 10

Struktura wykształcenia pracowników

13.1.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników NBP

Szkolenia dla pracowników NBP organizowane w 2003 r. były w znacznej części poświęcone przygotowaniu odpowiedniej liczby osób do uczestniczenia w pracach gremiów międzynarodowych. Wiązało się to ze zwiększoną aktywnością NBP na arenie międzynarodowej, w tym przede wszystkim w kontaktach z Europejskim Bankiem Centralnym.

Podobnie jak w latach ubiegłych, podczas rekrutacji na szkolenia priorytetowo traktowani byli pracownicy należący do grupy przewidzianej do bezpośredniej współpracy z ESBC oraz zagranicznymi instytucjami nadzorczymi. Grupa osób przewidzianych do bezpośredniej współpracy z ESBC podlega cyklicznej weryfikacji i aktualnie liczy 120 osób. Analiza potrzeb szkoleniowych wskazała na duże zapotrzebowanie na szkolenia specjalistyczne. Tematy szkoleń były ustalane zgodnie z potrzebami i powiązane były z zadaniami i obszarami strategicznymi działania NBP.

13.1.2.1. Podstawowe formy podnoszenia kwalifikacji

W 2003 r. ogółem przeszkolono 10.172⁹¹ pracowników NBP (w 2002 r. 10.510). Niewielki spadek liczby przeszkolonych w porównaniu z 2002 r. (o około 0,3%) jest wynikiem zmniejszenia zatrudnienia w NBP o około 16%. W odniesieniu do aktualnego stanu zatrudnienia nastąpił wzrost o 13,5%.

Narodowy Bank Polski oferował pracownikom możliwość uczestniczenia w różnych szkoleniach:

- Szkolenia z udziałem wykładowców krajowych i zagranicznych. W tej grupie dominowały szkolenia specjalistyczne, dotyczące głównie: makroekonomii, prawa wspólnotowego, zarządzania rezerwami, zarządzania ryzykiem, zaawansowanych modeli ekonometrycznych, statystyki, systemów płatniczych, zagadnień międzynarodowych, rachunkowości, kontroli wewnętrznej i zagadnień unijnych.
- Szkoleniowe wyjazdy zagraniczne (489 osoby) organizowane przez banki centralne, międzynarodowe instytucje finansowe oraz instytucje szkolące (seminaria, kursy, konferencje, wizyty studyjne, w tym w ramach Programu Phare). Szkolenia zagraniczne dotyczyły głównie: zagadnień makroekonomicznych, statystyki i ekonometrii, systemów płatniczych, rynków finansowych, nadzoru bankowego, zarządzania rezerwami dewizowymi, zarządzania ryzykiem, rachunkowości, prawa oraz szczegółowych zagadnień z zakresu dostosowania NBP do funkcjonowania w ESBC, w tym staże (6) w Europejskim Banku Centralnym i Komisji Europejskiej.
- Lektoraty języków obcych (628 osób). W 2003 r. doskonalono rekomendowanych przez ECB umiejętności językowych (pisanie, sporządzanie notatek, prowadzenie spotkań, negocjacje). Organizowano kursy specjalistyczne i konwersacje z *native speakers*. Przygotowywano pracowników do specjalistycznych egzaminów językowych.
- Szkolenia zewnętrzne organizowane przez krajowe instytucje szkolące (510 osób).
- Szkolne i pozaszkolne formy dokształcania: studia wyższe, podyplomowe, doktoranckie i aplikacje (524 osoby).
- Szkolenia w formie kursów i seminariów organizowanych w ośrodkach szkoleniowych Centrali NBP (5.580 osób, w tym 628 lektoratów językowych). Duża część szkoleń poświęcona była zagadnieniom prawnym, tj. dostosowaniu norm prawnych do wymogów unijnych oraz implementacji prawa wspólnotowego w Polsce, technikom i metodom badawczym, zagadnieniom związanym z wprowadzeniem euro oraz budżetowaniem. Zorganizowano wiele szkoleń obowiązkowych z zakresu ochrony mienia bankowego oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.

⁹¹ Niektórzy pracownicy uczestniczyli w szkoleniach więcej niż jeden raz.

- Odrębną grupę szkoleń specjalistycznych stanowiły szkolenia dla pracowników objętych pilotażem Systemu Zarządzania Kompetencji. Na podstawie diagnozy potrzeb rozwojowych młodych pracowników, wykonanej w trakcie audytu kompetencyjnego, szczególnie w zakresie kompetencji najważniejszych dla Banku, został opracowany program szkoleń.

13.1.2.2. Szkolenia w ramach Programu Phare 2000

W wymiarze szkoleniowym realizacja umowy bliźniaczej dotyczyła głównie wymian eksperckich, tj. wyjazdów pracowników na wizyty studialne do Banku Włoch i Banku Francji, poświęcone dostosowaniu Narodowego Banku Polskiego do funkcjonowania w ESBC. W 2003 r. w szkoleniach wynikających z umowy bliźniaczej wzięło udział 64 pracowników.

13.1.3. Pozostałe zagadnienia z zakresu polityki kadrowej

Mając na celu podniesienie efektywności zarządzania kadrami w 2003 r. w NBP doskonalono system sprawozdawczości oraz oceny efektywności szkoleniowych wyjazdów zagranicznych. Wprowadzono również system raportów ze spotkań komitetów i grup roboczych ESBC, aby usprawnić wymianę informacji nt. prac gremiów unijnych.

13.2. Zarządzanie zasobami majątkowymi

Nakłady finansowe poniesione w 2003 r. na realizację zadań i zakupy inwestycyjne w Narodowym Banku Polskim wyniosły 223.084 tys. zł i były niższe o 14,9% w stosunku do 2002 r. Nakłady inwestycyjne w 2003 r., podobnie jak w poprzednich latach, ponoszone były głównie na:

- zakupy z zakresu teleinformatyki,
- budownictwo inwestycyjne,
- zakupy środków trwałych.

Podstawowe kierunki działalności inwestycyjnej dotyczyły:

- przystosowania infrastruktury teleinformatycznej NBP do współpracy z systemami obsługującymi banki centralne UE,
- poprawy i udoskonalenia systemów zabezpieczeń bankowych dla ochrony obiektów i systemów NBP,
- rozbudowy i modernizacji istniejących obiektów w celu przystosowania do funkcji wykonywanych przez NBP,
- mechanizacji skarbców i czynności kasowo-skarbcowych,
- poprawy warunków bezpieczeństwa pracy pracowników poprzez:
  - modernizację instalacji przeciwpożarowej, wentylacyjno-klimatyzacyjnej, wodno-kanalizacyjnej oraz centralnego ogrzewania,
  - modernizację obiektów i pomieszczeń bankowych oraz ich otoczenia.

W wyniku zrealizowanych zadań inwestycyjnych uzyskano następujące efekty:

- nastąpiła dalsza rozbudowa i modernizacja istniejących systemów informatycznych i teleinformatycznych,

- zwiększono i zmodernizowano powierzchnię istniejących pomieszczeń bankowych,
- wykonano zabezpieczenia obiektów bankowych przed napadem, włamaniem i pożarem, a także kontynuowano dostosowywanie pomieszczeń bankowych do ustawowych wymagań w zakresie ochrony.

13.3. Obsługa informatyczna systemu bankowego oraz NBP

W 2003 r. zakończono przedsięwzięcia informatyczne mające na celu:

- przystosowanie systemu informatycznego NBP do wymagań wynikających z:
  - integracji Polski z UE, a w szczególności wejścia NBP do ESBC,
  - przepisów znowelizowanej ustawy o finansach publicznych,
  - restrukturyzacji sieci terenowej NBP,
- modernizację istniejącej infrastruktury teleinformatycznej w celu podniesienia efektywności działania,
- zapewnienie niezbędnego poziomu bezpieczeństwa systemów NBP.

Nacisk położono na osiągnięcie standardów unijnych w zakresie księgowości, systemu płatniczego, a także realizacji polityki pieniężnej.

Zgodnie z wyznaczonymi kierunkami działania, w 2003 r. realizowano zadania związane z:

- budową nowoczesnego Zintegrowanego Systemu Księgowego, którego centralne elementy zostały uruchomione z dniem 1 stycznia 2004 r.,
- wprowadzaniem w NBP systemu informatycznego służącego zarządzaniu rezerwami dewizowymi,
- zwiększeniem wydajności i bezpieczeństwa systemu płatniczego poprzez uruchomienie systemu SWAT (Szybka Warstwa Transportowa) i zastąpienie nieefektywnej poczty elektronicznej X.400 nowocześniejszymi łączami TCP/IP,
- uruchomieniem systemu SKARBNET 3 do obsługi papierów wartościowych,
- rozbudową systemów sprawozdawczych,
- stworzeniem systemów nadzorczych i hurtowni danych ekonomicznych.

13.4. Ochrona i zabezpieczenia

W 2003 r. kontynuowane były prace związane ze zwiększeniem poziomu bezpieczeństwa w NBP. Opracowano politykę bezpieczeństwa, która określa sposób oszacowania ryzyka bezpieczeństwa i jego redukcji, podstawowe zasady bezpieczeństwa oraz zasady odpowiedzialności za wprowadzenie i realizację jej postanowień.

Prace prowadzono na dwóch podstawowych obszarach: bezpieczeństwo informacji i bezpieczeństwo osób i mienia.

13.4.1. Ochrona informacji niejawnych

W 2003 r. realizowano prace mające na celu uruchomienie systemów teleinformatycznych służących do przetwarzania informacji niejawnych, w tym:

- rozpoczęto eksploatację tego rodzaju systemów w departamentach Centrali, GINB i pozostałych jednostkach organizacyjnych NBP,
- dostosowano do wymagań ustawy o ochronie informacji niejawnych oraz wymagań Europejskiego Banku Centralnego system elektronicznej wymiany danych pomiędzy NBP a bankami centralnymi państw UE i państw przystępujących do Unii,
- przeszkolono kolejnych pracowników NBP do pełnienia funkcji administratorów systemów i inspektorów bezpieczeństwa teleinformatycznego.

13.4.2. Ochrona danych osobowych

W 2003 r. kontynuowano prace związane z ochroną danych osobowych, m.in.:

- modyfikowano wewnętrzne akty normatywne wydane w tym zakresie,
- zarządzano procesami utrzymania bezpieczeństwa systemów informatycznych przetwarzających dane osobowe,
- przeprowadzono szkolenia osób zatrudnionych przy przetwarzaniu danych osobowych.

13.4.3. Ochrona osób i mienia

W 2003 r. realizowano zadania mające na celu poprawę poziomu zabezpieczeń technicznych obiektów bankowych NBP, wzorując się na organizacji i technologii zabezpieczeń stosowanych w bankach centralnych krajów UE. Rozwiązania stosowane w zakresie zabezpieczenia i ochrony Narodowego Banku Polskiego nie odbiegają od przyjętych w większości banków centralnych krajów Unii Europejskiej.

13.5. Działalność audytu wewnętrznego

W 2003 r. przekształcono wewnętrzną działalność rewizyjną w audyt wewnętrzny. Było to podyktowane koniecznością dostosowania rewizji wewnętrznej w NBP do standardów ESBC i dobrej praktyki w zakresie audytu wewnętrznego. Zmiany w dużej mierze były efektem współpracy prowadzonej z Bankiem Francji i Bankiem Włoch w ramach umowy bliźniaczej.

Audyt wewnętrzny przejął dotychczasową funkcję rewizji wewnętrznej (polegającą głównie na badaniu zgodności działania departamentów i jednostek organizacyjnych z regulacjami normatywnymi), poszerzając ją o działania analityczne i doradztwo wewnętrzne. Swoją działalnością objął także ocenę i usprawnianie zarządzania w NBP, w szczególności w zakresie kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem.

W 2003 r. w ramach działalności audytu wewnętrznego:

- Zrealizowano 32 tematy przewidziane w Planie działalności rewizyjnej na rok 2003. Przeprowadzono 6 rewizji, 54 audyty wewnętrzne i 6 postępowań wyjaśniających, obejmując badaniami zarówno komórki organizacyjne Centrali, jak i pozostałe jednostki organizacyjne NBP.
- Analizowano realizację wniosków i zaleceń rewizyjnych oraz wniosków i zaleceń wydanych w procesie audytu wewnętrznego.

Wyniki przeprowadzonych rewizji i audytów wewnętrznych wskazują na prawidłowe funkcjonowanie NBP na większości obszarów poddanych badaniu. Przeprowadzone badania nie wykazały poważnych zagrożeń dla działalności Banku. Stwierdzono także dalszą poprawę funkcjonowania mechanizmów kontroli wewnętrznej.

13.6. Zmiany organizacyjne

13.6.1. Reorganizacja sieci terenowej NBP

W 2003 r. zakończono restrukturyzację sieci terenowej Narodowego Banku Polskiego. W strukturze pozostało 16 oddziałów okręgowych usytuowanych po jednym w województwie.

W połowie 2003 r. zakończył się proces zbywania majątku pozostałego po zlikwidowanych oddziałach i zespołach zamiejscowych. Największa część majątku została przekazana na rzecz Skarbu Państwa (głównie dla prokuratury i sądów) i Banku Gospodarstwa Krajowego. Uniwersytetowi Mikołaja Kopernika przekazano w bezpłatne użytkowanie nieruchomości oddziału zamiejscowego w Toruniu. Nieruchomość oddziału zamiejscowego w Siedlcach sprzedano w drodze przetargu.

W wyniku restrukturyzacji sieci jednostek terenowych, polegającej na likwidacji 10 zespołów zamiejscowych i 23 oddziałów zamiejscowych, w latach 2002-2003 zatrudnienie spadło o 1.227 etatów. Nowa struktura odpowiada potrzebom wynikającym z aktualnego podziału administracyjnego kraju oraz funkcjonowania w ESBC. Oddziały okręgowe NBP sprawnie realizują dotychczasowe i przejęte zadania.

13.7. Wprowadzenie systemu zarządzania projektami

W 2003 r. wprowadzono w NBP system zarządzania projektami, którego celem jest usprawnienie realizacji zadań strategicznych, m.in. dzięki przejrzystemu podziałowi kompetencji i odpowiedzialności oraz stworzeniu sprawnych mechanizmów przepływu informacji.

13.8. Uzyskanie certyfikatu zgodności z normą PN-EN ISO 9001:2000 dla obszaru Bankowości Elektronicznej

W maju 2003 r. Narodowy Bank Polski uzyskał certyfikat jakości ISO 9001:2000 dla jednego z obszarów działalności, tj. obsługi rachunków bankowych z wykorzystaniem systemu bankowości elektronicznej.

Uzyskując certyfikat ISO 9001:2000, NBP znalazł się w czołówce instytucji finansowych stosujących systemy zarządzania jakością w Polsce.

Najważniejsze działania NBP w 2003 r.

- Wprowadzono rozwiązania informatyczne umożliwiające pełne dostosowanie NBP do funkcjonowania w ESBC.
- Przekształcono rewizję wewnętrzną w audyt wewnętrzny.
- W połowie roku zakończono proces restrukturyzacji sieci terenowej NBP.
- Wprowadzono w NBP system zarządzania projektami.
- W maju NBP uzyskał certyfikat jakości ISO 9001:2000 dla obsługi rachunków bankowych z wykorzystaniem systemu bankowości elektronicznej.

BILANS I RACHUNEK
WYNIKÓW NBP

14.1. Bilans NBP sporządzony na dzień 31 grudnia 2003 r.

Suma bilansowa aktywów i pasywów Narodowego Banku Polskiego, wynosząca na koniec grudnia 2002 r. 133.327.140 tys. zł, wzrosła w 2003 r. o 6.254.419 tys. zł, tj. o 4,7% w stosunku do końca 2002 r. i wyniosła na dzień 31.12.2003 r. 139.581.559 tys. zł.

Tabela 17

Aktywa NBP

AKTYWA OGÓŁEM	Stan w złotych na	
	31 grudnia 2002 r.	31 grudnia 2003 r.
	133 327 139 823,82	139 581 559 031,84
I. Aktywa podstawowe	131 146 080 847,31 *	137 458 003 499,58
1. Złoto i należności w złocie odpowiadające międzynarodowym standardom czystości	4 353 033 973,75	5 163 760 652,08
2. Pieniądze w walutach obcych i należności w walutach obcych od instytucji zagranicznych	114 918 307 263,84	127 072 378 978,19
3. Należności w walutach obcych od instytucji krajowych	145 360 744,68	52 617 262,25
4. Kredyty w walucie polskiej udzielone bankom krajowym	3 742 134 682,00 *	3 287 545 242,00
5. Inne należności w walucie polskiej od banków krajowych	1 351 451 435,61 *	1 352 241 578,53
6. Krajowe dłużne papiery wartościowe	6 635 792 747,43	529 459 786,53
II. Pozostałe aktywa	2 181 058 976,51 *	2 123 555 532,26
1. Środki trwałe i środki trwałe w budowie	923 510 553,32	939 353 988,33
2. Wartości niematerialne i prawne	100 567 689,13	133 480 850,24
3. Finansowy majątek trwały	262 446 771,20	136 743 160,40
4. Rozliczenia międzyokresowe czynne	5 527 213,18	7 725 324,68
5. Różnice z wyceny	84 714,83	217 591 357,46
6. Należności różne i zapasy	888 922 034,85 *	688 660 851,15

* w porównywalnych warunkach 2003 r.⁹²

Źródło: dane NBP.

Tabela 18

Pasywa NBP

PASywa OGÓŁEM	Stan w złotych na	
	31 grudnia 2002 r.	31 grudnia 2003 r.
	133 327 139 823,82	139 581 559 031,84
I. Pieniądz gotówkowy w obiegu	46 745 018 382,98	54 176 616 519,15
II. Dłużne papiery wartościowe NBP w obiegu	20 953 028 898,64	14 201 970 026,78
III. Zobowiązania w walucie polskiej, z wyjątkiem wymienionych w pozycji I i II	25 991 101 603,49	25 143 408 787,69
1. Zobowiązania wobec sektora finansowego	15 536 121 015,73	12 170 101 360,48
2. Zobowiązania wobec sektora instytucji rządowych	5 656 716 735,36	8 373 457 571,88
3. Zobowiązania wobec innych instytucji krajowych	3 014 846,96	2 860 033,56
4. Zobowiązania wobec instytucji zagranicznych	4 795 249 005,44	4 596 989 821,77
IV. Zobowiązania w walutach obcych, z wyjątkiem wymienionych w pozycji II	2 307 859 362,74	3 915 498 110,95
1. Zobowiązania wobec instytucji krajowych	1 757 482 618,01	3 055 914 902,78
2. Zobowiązania wobec instytucji zagranicznych	550 376 744,73	859 583 208,17
V. Inne pasywa	5 199 709 718,44	4 030 160 011,05
1. Rozliczenia międzyokresowe	3 891 389 536,13	3 608 358 050,43
2. Fundusze specjalne	46 321 276,45	25 849 097,58
3. Zobowiązania różne	275 334 130,19	56 853 597,02
4. Różnice z wyceny	986 664 775,67	339 099 266,02

⁹² W bilansie na koniec 2003 r. wprowadzone zostały zmiany prezentacyjne niektórych pozycji aktywów m.in. pożyczki podporządkowanej udzielonej BGŻ SA, należności z tytułu odsetek za naruszenie obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej oraz banknotów kolekcjonerskich z serii „Miasta Polskie”.

PASYWA OGÓŁEM	Stan w złotych na	
	31 grudnia 2002 r.	31 grudnia 2003 r.
VI. Rezerwy	25 544 698 461,18	31 998 478 683,18
1. Rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych	25 424 612 752,48	31 894 870 521,90
2. Rezerwy na przyszłe zobowiązania	120 085 708,70	103 608 161,28
VII. Fundusze podstawowe	1 748 332 557,04	1 845 080 373,83
1. Fundusz statutowy	400 000 000,00	1 500 000 000,00
2. Fundusz rezerwowy	1 348 332 557,04	345 080 373,83
VIII. Zysk	4 837 390 839,31	4 270 346 519,21

Źródło: dane NBP.

14.2. Rachunek zysków i strat za 2003 r.

Tabela 19

Rachunek zysków i strat

Treść	Dane w złotych za rok	
	2002	2003
I. Przychody z tytułu odsetek, dyskonta i premii	5 665 206 399,16	4 527 048 013,51
II. Koszty z tytułu odsetek, dyskonta i premii	3 106 417 326,95	1 830 394 587,32
III. Wynik z tytułu odsetek, dyskonta i premii (I - II)	2 558 789 072,21	2 696 653 426,19
IV. Wynik z tytułu operacji finansowych	559 778 995,12	373 567 584,58
V. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	1 543 993 091,48	129 777 906,58
VI. Wynik z tytułu różnic kursowych	1 187 765 026,51	1 944 467 459,51
VII. Przychody z tytułu prowizji i opłat	13 352 114,53	11 655 174,45
VIII. Koszty z tytułu prowizji i opłat	19 707 061,16	24 162 097,55
IX. Wynik z tytułu prowizji i opłat (VII - VIII)	-6 354 946,63	-12 506 923,10
X. Przychody z finansowego majątku trwałego	40 902 029,25	90 621 828,72
A. WYNIK DZIAŁALNOŚCI BANKOWEJ (III + IV + V + VI + IX + X)	5 884 873 267,94	5 222 581 282,48
XI. Pozostałe przychody operacyjne	53 950 126,14	90 761 833,68
XII. Pozostałe koszty operacyjne	1 862 342,56	49 061 894,45
XIII. Koszty amortyzacji	111 057 457,06	117 640 454,09
XIV. Koszty działania NBP	868 255 886,27	868 558 723,84
1. Wynagrodzenia z narzutami	401 999 965,85	337 221 195,10
2. Koszty administracyjne	393 825 380,58	399 337 815,90
3. Koszty zakupu krajowych znaków pieniężnych	72 430 539,84	131 999 712,84
XV. Różnica wartości rezerw	-120 256 582,14	-7 735 524,57
1. Przychody z rozwiązania rezerw celowych	3 106,34	1 500 584,18
2. Koszty utworzenia rezerw celowych	120 259 688,48	9 236 108,75
B. WYNIK DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ (A + XI - XII - XIII - XIV + XV)	4 837 391 126,05	4 270 346 519,21
XVI. Zyski nadzwyczajne	0,00	0,00
XVII. Straty nadzwyczajne	286,74	0,00
C. WYNIK OPERACJI NADZWYCZAJNYCH (XVI - XVII)	-286,74	0,00
D. WYNIK FINANSOWY (B + C)/ZYSK	4 837 390 839,31	4 270 346 519,21

Źródło: dane NBP.

14.3. Zmiany w strukturze aktywów i pasywów

Tabela 20

Zmiany aktywów i pasywów w 2003 r.

Wyszczególnienie	Stan na			Zmiana	
	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2003 - 31.12.2002	
	w tys. zł				w %
AKTYWA					
I. Aktywa podstawowe ogółem	133 822 653*	131 146 081*	137 458 003	6 311 922	104,8
z tego:					
1. Złoto i należności w złocie odpowiadające międzynarodowym standardom czystości	3 646 282	4 353 034	5 163 761	810 727	118,6
2. Pieniądże w walutach obcych i należności w walutach obcych od instytucji zagranicznych	107 319 596	114 918 307	127 072 379	12 154 072	110,6
3. Należności w walutach obcych od instytucji krajowych	244 858	145 361	52 617	-92 744	36,2
4. Kredyty w walucie polskiej udzielone bankom krajowym	4 233 523*	3 742 135*	3 287 545	-454 590	87,9
5. Inne należności w walucie polskiej od banków krajowych	1 358 152*	1 351 451*	1 352 241	790	100,1
6. Krajowe dłużne papiery wartościowe	17 020 242	6 635 793	529 460	-6 106 333	8,0
II. Pozostałe aktywa	2 169 527*	2 181 059*	2 123 556	-57 503	97,4
SUMA BILANSOWA	135 992 180	133 327 140	139 581 559	6 254 419	104,7
PASYWA					
I. Pieniądź gotówkowy w obiegu	43 130 281	46 745 018	54 176 616	7 431 598	115,9
II. Dłużne papiery wartościowe NBP w obiegu	24 167 139	20 953 029	14 201 970	-6 751 059	67,8
III. Zobowiązania w walucie polskiej	31 381 941	25 991 102	25 143 409	-847 693	96,7
IV. Zobowiązania w walutach obcych	6 139 548	2 307 859	3 915 498	1 607 639	169,7
V. Inne pasywa	5 793 853	5 199 710	4 030 160	-1 169 550	77,5
VI. Fundusze i rezerwy	22 683 312	27 293 031	33 843 559	6 550 528	124,0
VII. Wynik finansowy	2 696 106	4 837 391	4 270 347	-567 044	88,3

* w porównywalnych warunkach 2003 r.⁹³

Źródło: dane NBP.

O zmianie poziomu sumy bilansowej na koniec 2003 r. w porównaniu z 31 grudnia 2002 r. zdecydowały głównie następujące czynniki:

Po stronie aktywów

- Przyrost „pieniędzy w walutach obcych i należności w walutach obcych od instytucji zagranicznych” o 12.154.072 tys. zł, tj. o 10,6%. Spowodowany był on głównie umocnieniem się kursu EUR i GBP wobec złotego oraz zwiększeniem inwestycji w zagraniczne dłużne papiery wartościowe w portfelu NBP. W wartościach księgowych nastąpił wzrost portfela w dolarach amerykańskich o 500,6 mln i w funtach szterlingach o 209,5 mln oraz w euro o 387,6 mln.
- Spadek „krajowych dłużnych papierów wartościowych” o 6.106.333 tys. zł, tj. o 92%. Wynikał on głównie z zakończonej w kwietniu 2003 r. sprzedaży bankom krajowym w ramach operacji *outright* skarbowych obligacji nominowanych w złotych o wartości księgowej 1.107.752 tys. zł oraz z wykupu przez emitenta wszystkich nominowanych w dolarach amerykańskich z emisji 2001 r. obligacji skarbowych o wartości 4.107.516 tys. zł.

⁹³ W bilansie na koniec 2003 r. wprowadzone zostały zmiany prezentacyjne niektórych pozycji aktywów m.in. pożyczki podporządkowanej udzielonej BGŻ SA, należności z tytułu odsetek za naruszenie obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej oraz banknotów kolekcjonerskich z serii „Miasta Polskie”.

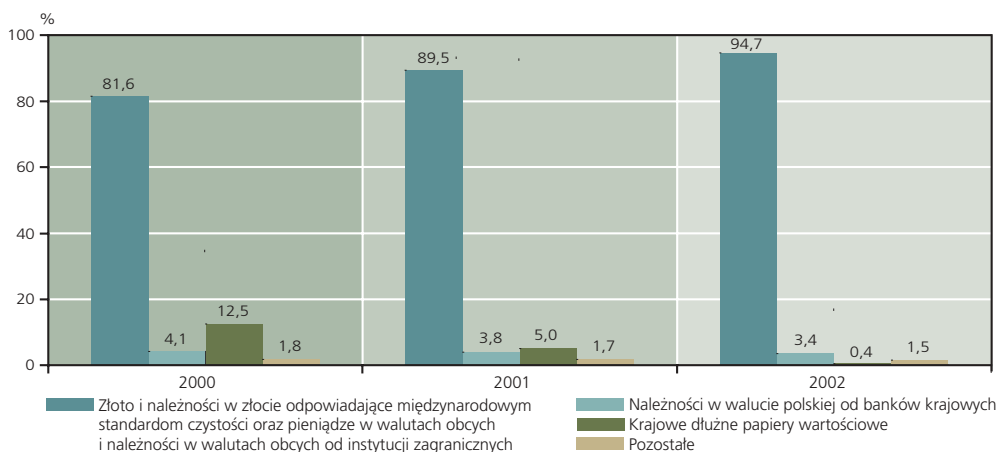
Po stronie pasywów

- Przyrost „pieniądza gotówkowego w obiegu” o 7.431.598 tys. zł w skali roku, tj. o 15,9%. Charakteryzował się on ciągłym wzrostem, począwszy od marca 2003 r.
- Przyrost „funduszy i rezerw” o 6.550.528 tys. zł, tj. o 24,0%. Wynikał on ze wzrostu stanu rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych, w związku ze wzrostem oficjalnych aktywów rezerwowych w wyrażeniu walutowym, oraz wzrostu kursu euro i kursu funta szterlinga.
- Spadek „dłużnych papierów wartościowych NBP w obiegu” o 6.751.059 tys. zł, tj. o 32,2%. Spowodował go wcześniejszy wykup obligacji, które banki nabyły w 1999 r., w związku z obniżeniem stóp rezerwy obowiązkowej w kwocie 5.210.925 tys. zł, oraz zmniejszona skala operacji otwartego rynku.
- Spadek „innych pasywów” o 1.169.550 tys. zł, tj. o 22,5%, we wszystkich podgrupach, w tym „różnic z wyceny” o 647.566 tys. zł. Spowodowało go rozliczenie różnic kursowych w związku ze spłatą w 2003 r. rat obligacji państwowych wyrażonych w USD z emisji z 1991 r. oraz lokaty terminowej NBP w Banku Handlowym w Warszawie SA.

Zmiany w strukturze aktywów NBP w latach 2001-2003 przedstawia wykres 11, a w strukturze pasywów – wykres 12.

Wykres 11

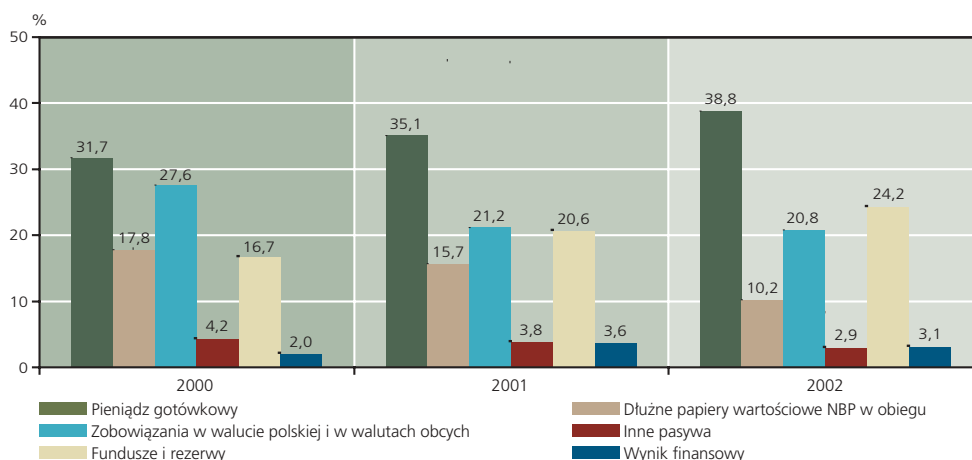
Zmiany w strukturze aktywów NBP w latach 2001-2003

Źródło: dane NBP.

Wykres 12

Zmiany w strukturze pasywów NBP w latach 2001-2003

Źródło: dane NBP.

14.4. Zmiany w rachunku zysków i strat

W 2003 r. działalność Narodowego Banku Polskiego zamknęła się dodatnim wynikiem finansowym w wysokości 4.270.347 tys. zł.

Tabela 21

Zmiany w rachunku zysków i strat w 2003 r.

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2001	2002			2001	2002
	tys. zł		%			
Wynik finansowy	4 837 391	4 270 347	-567 044	-11,7	100,0	100,0
1. Wynik z działalności bankowej z tego tytułu	5 884 873	5 222 581	662 292	-11,3	121,7	122,3
Odsetek, dyskonta i premii	2 558 789	2 696 653	137 864	5,4	52,9	63,1
operacji finansowych	559 779	373 568	-186 211	-33,3	11,6	8,7
odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	1 543 993	129 778	-1 414 215	-91,6	31,9	3,0
różnic kursowych	1 187 765	1 944 467	756 702	63,7	24,6	45,5
provizji i opłat	-6 355	-12 507	-6 152	96,8	-0,1	-0,3
przychodów z finansowego majątku trwałego	40 902	90 622	49 720	121,6	0,8	2,1
2. Wynik z pozostałej działalności operacyjnej z tego:	-1 047 482	-952 234	-95 248	-9,1	-21,7	-22,3
saldo pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	52 088	41 700	-10 388	-19,9	1,1	1,0
koszty amortyzacji	111 057	117 640	6 583	5,9	2,3	2,8
koszty działania NBP	868 256	868 559	303	0,0	17,9	20,3
różnica wartości rezerw	-120 257	-7 735	112 522	-93,6	-2,5	-0,2
3. Wynik operacji nadzwyczajnych	0	0	0	-	-	-

Źródło: dane NBP.

Na obniżenie się wyniku finansowego – w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego – zasadniczy wpływ miał niższy o 662.292 tys. zł wynik z działalności bankowej. Spowodowały to głównie:

- spadek wyniku z tytułu odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych o 1.414.215 tys. zł,
- obniżenie się wyniku z tytułu operacji finansowych o 186.211 tys. zł.

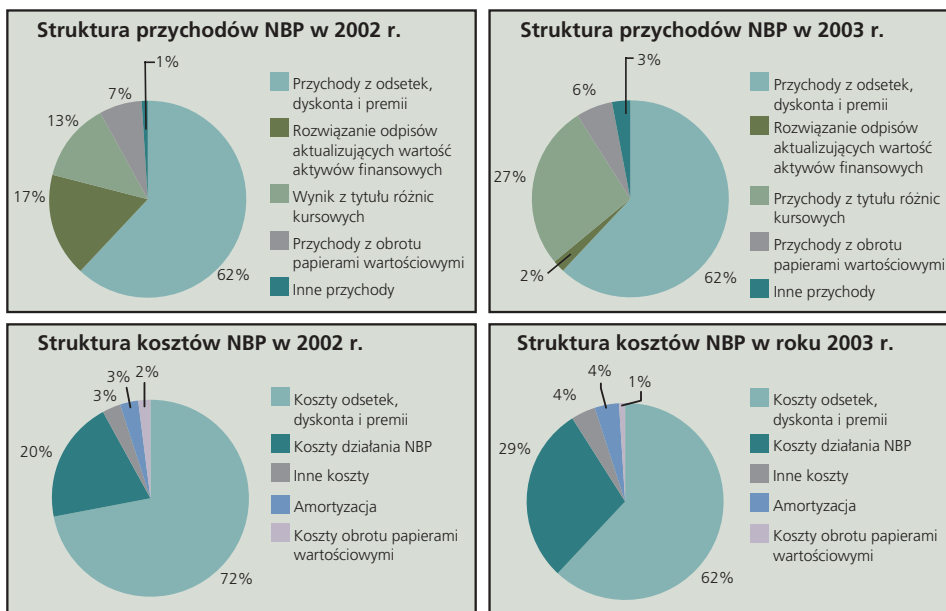
Oddziaływanie wyżej wymienionych pozycji na zmniejszenie wyniku z działalności bankowej zostało częściowo zrównoważone:

- wzrostem wyniku z tytułu różnic kursowych o 756.702 tys. zł,
- wzrostem wyniku z tytułu odsetek, dyskonta i premii o 137.864 tys. zł.

W 2003 r. wielkość globalnych kosztów NBP obniżyła się w porównaniu z 2002 r. o 1.348.212 tys. zł (z 4.329.392 tys. zł do 2.981.180 tys. zł), przede wszystkim na skutek znaczącego spadku kosztów odsetkowych (o 1.276.022 tys. zł). Pozostałe pozycje kosztów nie uległy znaczącym zmianom. Z wykresu 13 wynika między innymi, że udział kosztów działania banku w kosztach NBP ogółem wzrósł z 20% do 29%, należy jednak podkreślić, że w 2003 r. koszty działania banku ukształtowały się na poziomie 2002 r. (nieznaczny wzrost 0,03%).

Wykres 13

Struktura przychodów i kosztów NBP w latach 2002-2003

Źródło: dane NBP.

14.4.1. Wynik z działalności bankowej

14.4.1.1. Wynik z tytułu odsetek, dyskonta i premii

Tabela 22

Wynik z tytułu odsetek, dyskonta i premii

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2002	2003			2002	2003
	tys. zł			%		
Wynik z tytułu odsetek, dyskonta i premii	2 558 789	2 696 653	137 864	5,4		
Przychody z tytułu odsetek, dyskonta i premii	5 665 206	4 527 048	-1 138 158	-20,1	100,0	100,0
1. Przychody z:	1 477 691	1 145 009	-332 682	-22,5	26,1	25,3
a) odsetek od środków pieniężnych na rachunkach bankowych	897 972	601 032	-296 940	-33,1	15,9	13,3
b) odsetek od kredytów i pożyczek	521 177	492 528	-28 649	-5,5	9,2	10,9
c) pozostałych tytułów	58 215	51 283	-6 932	-11,9	1,0	1,1
d) od zadłużenia przeterminowanego	328	166	-162	-49,4	-	-
2. Przychody z papierów wartościowych	4 187 516	3 382 039	-805 477	-19,2	73,9	74,7
Koszty z tytułu odsetek, dyskonta i premii	3 106 417	1 830 395	-1 276 022	-41,1	100,0	100,0
1. Koszty z tytułu odsetek	767 913	442 248	-325 665	-42,4	24,7	24,2
a) od środków pieniężnych na rachunkach bankowych	736 684	407 277	-329 407	-44,7	23,7	22,3
b) od pożyczek i kredytów	193	97	-96	-49,7	-	-
c) z pozostałych tytułów	31 037	34 874	3 837	12,4	1,0	1,9
2. Koszty odsetek, dyskonta i premii od papierów wartościowych	2 338 504	1 388 147	-950 357	-40,6	75,3	75,8

Źródło: dane NBP.

Wzrost wyniku z tytułu odsetek, dyskonta i premii o 137.864 tys. zł był wypadkową spadku przychodów o 1.138.158 tys. zł oraz obniżki kosztów o 1.276.022 tys. zł. Spadek przychodów wynikał przede wszystkim:

- z obniżenia wpływów z inwestycji zagranicznych, głównie na skutek spadku oprocentowania na rynkach finansowych, wynikającego z polityki pieniężnej prowadzonej przez banki centralne USA, UGW oraz Wielkiej Brytanii,
- ze zmniejszenia się stanu obligacji Skarbu Państwa w portfelu NBP (sprzedaż obligacji konwersyjnych w ramach *outright sale*, wykup rat kapitałowych obligacji w USD – emisja z 1991 i 2001 r. oraz obligacji asymilacyjnej), oznaczającego niższe wpływy odsetkowe.

Spadek kosztów był spowodowany głównie obniżaniem przez NBP stóp procentowych, mniejszą skalą nadpłynności sektora bankowego oraz niższym stanem środków na rachunkach Ministerstwa Finansów.

14.4.1.2. Wynik z tytułu operacji finansowych

Tabela 23

Wynik z tytułu operacji finansowych

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2002	2003			2002	2003
	tys. zł				%	
Wynik z tytułu operacji finansowych	559 779	373 568	-186 211	-33,3		
Przychody z obrotu papierami wartościowymi, z tego:	654 849	410 790	-244 059	-37,3	100,0	100,0
zagranicznymi	621 203	366 056	-255 147	-41,1	94,9	89,1
krajowymi	33 646	44 734	11 088	33,0	5,1	10,9
Koszty obrotu papierami wartościowymi, z tego:	95 070	37 222	-57 848	-60,8	100,0	100,0
zagranicznymi	20 336	37 222	16 886	83,0	21,4	100,0
krajowymi	74 733	0	-74 733	-100,0	78,6	-

Źródło: dane NBP.

Obserwowany w 2003 r. spadek wyniku z tytułu operacji finansowych (dotyczących sprzedaży papierów wartościowych) jest efektem spadku cen papierów wartościowych na rynkach zagranicznych oraz wzrostu wartości rynkowej obligacji konwersyjnych Skarbu Państwa, które były przedmiotem operacji *outright*.

14.4.1.3. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych

Tabela 24

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2002	2003			2002	2003
	tys. zł				%	
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	1 543 993	129 778	-1 414 215	-91,6	100,0	100,0
przychody z tytułu rozwiązania odpisów aktualizujących	1 543 993	129 778	-1 414 215	-91,6	100,0	100,0
koszty z tytułu dokonania odpisów aktualizujących	0	0	0	-	-	-

Źródło: dane NBP.

W 2003 r. rozwiązaniu ulegały wyłącznie odpisy aktualizujące wartość skarbowych obligacji konwersyjnych. Rozwiązanie ww. odpisów następowało w momencie sprzedaży obligacji w ramach operacji „outright”. Obniżenie się wielkości przychodów z tego tytułu było przede wszystkim spowodowane znacznie niższą (1.237,5 mln zł) – niż w poprzednim okresie sprawozdawczym – skalą operacji „outright” (6.481,4 mln zł).

14.4.1.4. Wynik z tytułu różnic kursowych

Tabela 25

Wynik z tytułu różnic kursowych

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2002	2003			2002	2003
	tys. zł		%			
Wynik z tytułu różnic kursowych	1 187 765	1 944 467	756 702	63,7		
Przychody, z tego:	1 194 546	1 989 391	794 845	66,5	100,0	100,0
z różnic na operacjach wymiany	41 336	62 284	20 948	50,7	3,5	3,1
z rozwiązania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w NBP	534 632	1 253 286	718 654	134,4	44,8	63,0
z wyceny sald wyrażonych w walutach obcych aktywów i pasywów	618 578	673 821	55 243	8,9	51,8	33,9
Koszty, z tego:	6 781	44 924	38 143	562,5	100,0	100,0
z różnic na operacjach wymiany	5 255	44 278	39 023	742,6	77,5	98,6
z wyceny sald wyrażonych w walutach obcych aktywów i pasywów	1 526	646	-880	-57,7	22,5	1,4

Źródło: dane NBP.

O wielkości wyniku z tytułu różnic kursowych w 2003 r. zdecydowały głównie:

- przychody z rozwiązania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w NBP,
- przychody z wyceny sald aktywów i pasywów wyrażonych w walutach obcych.

14.4.1.5. Wynik z tytułu prowizji i opłat

Tabela 26

Wynik z tytułu prowizji i opłat

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2002	2003			2002	2003
	tys. zł		%			
Wynik z tytułu prowizji i opłat	-6 355	-12 507	-6 152	96,8		
Przychody, z tego od:	13 352	11 655	-1 697	-12,7	100,0	100,0
banków krajowych	4 942	5 218	276	5,6	37,0	44,8
banków zagranicznych	139	21	-118	-84,9	1,0	0,2
sektora rządowego	6 101	5 130	-971	-15,9	45,7	44,0
innych jednostek	2 169	1 286	-883	-40,7	16,2	11,0
Koszty z tego dla:	19 707	24 162	4 455	22,6	100,0	100,0
banków krajowych	17 428	22 645	5 217	29,9	88,4	93,7
banków zagranicznych	2 279	1 517	-762	-33,4	11,6	6,3

Źródło: dane NBP.

Przychody z tytułu prowizji i opłat powstają w wyniku wykonywania przez NBP czynności bankowych w stosunku do sektora bankowego i państwowych funduszy celowych.

Koszty z tego tytułu powstają głównie w wyniku prowadzenia przez banki komercyjne zastępczej obsługi jednostek budżetu państwa w miejscowościach, w których NBP nie ma własnych placówek.

14.4.2. Przychody z finansowego majątku trwałego

Tabela 27

Przychody z finansowego majątku trwałego

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2002	2003			2002	2003
	tys. zł		%			
Przychody z finansowego majątku trwałego, z tego z tytułu:	40 902	90 622	49 720	121,6	100,0	100,0
Sprzedaży akcji i udziałów	2 553	60 992	58 439	2 289,0	6,2	67,3
otrzymanych dywidend, z tego od:	9 185	10 658	1 473	16,0	22,5	11,8
KIR SA w Warszawie	625	1 438	813	130,1	1,5	1,6
BPT TELBANK SA w Warszawie	5	0	-5	-100,0	-	-
BIS	8 555	9 220	665	7,8	20,9	10,2
przeszacowania akcji BIS	29 163	18 972	-10 191	-34,9	71,3	20,9

Źródło: dane NBP.

Przychody z finansowego majątku trwałego ukształtowały się w wysokości 90.622 tys. zł, o 49.720 tys. wyższej niż w poprzednim okresie sprawozdawczym. Na tę pozycję złożyły się zyski ze sprzedaży akcji, przychody z przewalutowania akcji BIS na SDR oraz dywidendy otrzymywane przez NBP od Krajowej Izby Rozliczeniowej SA oraz Banku Rozrachunków Międzynarodowych (BIS) w Bazylei.

14.4.3. Wynik z pozostałej działalności operacyjnej

Tabela 28

Wynik z pozostałej działalności operacyjnej

Wyszczególnienie	Dane za rok		Zmiana		Struktura	
	2002	2003			2002	2003
	tys. zł		%			
Wynik z pozostałej działalności operacyjnej	-1 047 482	-952 234	95 248	-9,1		
I. Pozostałe przychody operacyjne	53 950	90 762	36 812	68,2	100,0	100,0
II. Pozostałe koszty operacyjne	1 862	49 062	47 200	2 534,9	100,0	100,0
III. Koszty amortyzacji	111 057	117 640	6 583	5,9	100,0	100,0
IV. Koszty działania NBP	868 256	868 559	303	0,0	100,0	100,0
1. Wynagrodzenia z narzutami	402 000	337 221	-64 779	-16,1	46,3	38,8
2. Koszty administracyjne, z tego:	393 825	399 338	5 513	1,4	45,4	46,0
zużycie materiałów i energii	31 935	30 033	-1 902	-6,0	3,7	3,5
świadczenia na rzecz pracowników	38 341	34 286	-4 055	-10,6	4,4	3,9
koszty podróży służbowych	8 825	7 752	-1 073	-12,2	1,0	0,9
koszty usług obcych	154 271	164 379	10 108	6,6	17,8	18,9
podatki i opłaty	11 074	10 405	-669	-6,0	1,3	1,2
inne koszty działalności bankowej*	101 447	128 929	27 482	27,1	11,7	14,8
pozostałe koszty administracyjne, w tym:	17 800	19 644	1 844	10,4	2,1	2,3
koszty informacji i promocji bankowej oraz działań edukacyjnych	15 554	18 014	2 460	15,8	1,8	2,1
odpisy na fundusze specjalne	30 133	3 910	-26 223	-87,0	3,5	0,5
3. Koszty zakupu krajowych znaków pieniężnych	72 431	132 000	59 569	82,2	8,3	15,2
V. Różnica wartości rezerw	-120 257	-7 735	112 522	-93,6	-2,5	-0,2

*Pozycja ta obejmuje wzrost w 2003 r. opłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny o 27.063 tys. zł.

Źródło: dane NBP.

Największy udział w grupie pozostałych przychodów operacyjnych mają: przychody z tytułu sprzedaży metali szlachetnych niespełniających międzynarodowych standardów czystości, wpływy ze sprzedaży towarów i wartości kolekcjonerskich, przychody w rzeczowych składnikach majątku związane z restrukturyzacją sieci terenowej NBP oraz przychody z wynajmu obiektów należących do NBP. Pozostałe koszty operacyjne to w zdecydowanej większości koszty w rzeczowych składnikach majątku, a także koszty utworzenia odpisów aktualizujących.

Wzrost kosztów amortyzacji miał przede wszystkim związek z kontynuacją w 2003 r. procesu informatyzacji NBP, mającego na celu dostosowanie NBP do wymogów EBC, utrzymanie wysokiego poziomu obsługi klienta, oraz zwiększanie efektywności i jakości działania Banku.

Koszty działania, obejmujące koszty wynagrodzeń z narzutami, koszty administracyjne oraz koszty zakupu znaków pieniężnych, wzrosły w porównaniu z 2002 r. o 303 tys. zł. Koszty te – wyłączając koszty zakupu znaków pieniężnych oraz wpływ znacznego wzrostu opłaty wnoszonej na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego – były niższe niż w poprzednim okresie sprawozdawczym o 86.329 tys. zł.

Obniżenie kosztów wynagrodzeń wraz z narzutami jest konsekwencją rozpoczętej w 2002 r. restrukturyzacji NBP, co wiązało się ze zmniejszeniem stanu zatrudnienia w NBP, oraz zamrożenia płac na poziomie 2001 r.

W 2003 r., w rezultacie przeprowadzonej restrukturyzacji sieci terenowej NBP, znacznie obniżono koszty administracyjne bieżącej działalności Banku oraz wynikające ze stanu zatrudnienia i posiadanych zasobów majątkowych. Tendencja zniżkowa dotyczyła kosztów zużycia materiałów i energii, świadczeń na rzecz pracowników, usług remontowych, usług lokalowych i komunalnych, usług telekomunikacyjnych, podróży służbowych, podatków i opłat.

Tendencję wzrostową wykazały koszty poniesione w wyniku trwających w NBP dostosowań do standardów Europejskiego Systemu Banków Centralnych (np. koszty usług informatycznych oraz koszty związane z oficjalnymi i szkoleniowymi wyjazdami zagranicznymi). Na poziom kosztów administracyjnych miał także wpływ rozwój prowadzonych przez NBP działań informacyjnych i edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa mające na celu upowszechnienie wiedzy ekonomicznej.

14.4.4. Różnica wartości rezerw

Różnica wartości rezerw – będąca w 2003 r. ujemną kwotą -7.735 tys. zł – wiązała się przede wszystkim z kosztami aktualizacji rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników (aktualizacja rezerwy utworzonej w 2002 r. na nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne i rentowe). W 2002 r. koszty utworzenia rezerw były wyższe i wyniosły 120.259 tys. zł. Na powyższą kwotę złożyły się koszty utworzenia rezerw: na przyszłe zobowiązania wobec pracowników (w wysokości oszacowanej przez aktuarusza) – 99.061 tys. zł, na zobowiązania sporne – 11.858 tys. zł i na odprawy dla pracowników restrukturyzowanych jednostek terenowych NBP - 9.340 tys. zł.

14.4.5. Zysk NBP i jego podział

W 2003 r. zysk Narodowego Banku Polskiego wyniósł 4.270.347 tys. zł. Po zatwierdzeniu *Rocznego sprawozdania finansowego NBP za 2003 rok* przez Radę Ministrów, wyżej wymieniona kwota wyniku finansowego NBP zostanie podzielona na odpis na fundusz rezerwowy NBP oraz na wpłatę do budżetu państwa. Przy kształtowaniu się wyniku finansowego NBP na poziomie 4.270.347 tys. zł, odpis na fundusz rezerwowy NBP (5% zysku) wyniesie 213.518 tys. zł, a wpłata z zysku do budżetu – 4.056.829 tys. zł.

BILANS PŁATNICZY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
ZA 2003 R.

15.1. Podstawowe tendencje w bilansie płatniczym w 2003 r.

Analiza danych bilansu płatniczego za 2003 r. prowadzi do następujących wniosków:

1. Deficyt na rachunku bieżącym wyniósł 3,7 mld EUR i obniżył się o 32,3% w porównaniu z 2002 r.
2. W wyniku spadku deficytu obrotów bieżących jego relacja do produktu krajowego brutto (PKB) zmniejszyła się z 2,7% w 2002 r. do 2,0% w 2003 r.
3. Pozytywnie na saldo obrotów bieżących wpłynęło zmniejszenie deficytu obrotów towarowych. Poprawa salda obrotów towarowych nastąpiła w wyniku wzrostu eksportu liczonego w euro o 9,1 %, przy wzroście importu o 3,3%.
4. Analiza struktury towarowej eksportu według danych celnych wskazuje, że do jego wzrostu przyczyniło się głównie zwiększenie eksportu pojazdów drogowych, aparatury, maszyn i urządzeń elektrycznych, mebli oraz maszyn i urządzeń energetycznych.
5. W strukturze towarowej importu, analizowanej pod kątem kierunków przeznaczenia, zarejestrowano zwiększenie wartości dóbr zaopatrzeniowych o 1,9 mld EUR, tj. 5,5%.
6. W porównaniu z 2002 r. nastąpiło zmniejszenie nadwyżki usług (o 0,4 mld EUR, tj. prawie o 50%). Był to wynik szybszego zmniejszenia się przychodów niż rozchodów.
7. Dalszemu pogłębieniu uległo ujemne saldo dochodów (o 0,8 mld EUR, tj. 38,1%). Było to wynikiem zwiększenia się wypłat dochodów od inwestycji nierezydentów w Polsce (o 0,2 mld EUR, tj. 8,6%) oraz zmniejszenia się dochodów uzyskanych przez rezydentów z inwestycji dokonanych za granicą (o 0,2 mld EUR, tj. 14,4%).
8. W 2003 r. nadwyżka w zakresie transferów bieżących wyniosła 3,7 mld EUR, co w porównaniu z 2002 r. oznacza wzrost dodatniego salda o 0,3 mld EUR, czyli o 8,6%.
9. Napływ kapitału netto z tytułu zagranicznych inwestycji bezpośrednich wyniósł 3,8 mld EUR. Była to kwota o 0,6 mld EUR, czyli o 14,1% niższa niż przed rokiem. Po raz pierwszy w ostatnich latach zanotowany został odpływ netto kapitału w postaci kredytów od inwestorów bezpośrednich.
10. W 2003 r. nastąpił napływ kapitału inwestowanego przez nierezydentów w polskie papiery wartościowe, w wysokości 3,4 mld EUR, przede wszystkim w emitowane przez Skarb Państwa papiery dłużne.
11. Nastąpił napływ netto kapitału w formie pozostałych inwestycji zagranicznych w wysokości 3,8 mld EUR. Kapitał ten napłynął głównie do sektora przedsiębiorstw (przede wszystkim jako kredyty handlowe) oraz banków (głównie w formie lokat i depozytów). Jednocześnie zarejestrowano odpływ kapitału z sektora rządowego.
12. W 2003 r. polskie podmioty zainwestowały netto za granicą 3,0 mld EUR. Wraz ze wzrostem wymiany handlowej Polski systematycznie zwiększa się wartość udzielonych kredytów handlowych. Znaczne środki finansowe zostały także ulokowane przez rezydentów w zagranicznych papierach wartościowych.
13. Saldo obrotów wynikających z rozliczeń transakcji zawartych pomiędzy rezydentami a nierezydentami, związanych z pochodnymi instrumentami finansowymi było ujemne i wyniosło 0,8 mld EUR.

14. W następstwie dokonanych transakcji oficjalne aktywa rezerwowe wzrosły o 1,1 mld EUR. Natomiast zmiany wyceny oraz różnice kursowe spowodowały spadek stanu rezerw o 2,6 mld EUR. Łącznie stan oficjalnych aktywów rezerwowych zmniejszył się na koniec 2003 r. w stosunku do końca 2002 r. o 1,5 mld EUR i wyniósł 26,9 mld EUR.
15. Na skutek zmniejszonego deficytu obrotów bieżących wskaźnik finansowania deficytu obrotów bieżących inwestycjami bezpośrednimi zwiększył się i wyniósł 93,3%. W poprzednim roku wskaźnik ten osiągnął wartość 76,7%.
16. Nieznacznie pogorszył się wskaźnik pokrycia importu towarów i usług aktywami rezerwowymi. W 2003 r. wskazywał on na możliwość finansowania importu z rezerwami przez 4,7 miesiąca, podczas gdy w 2002 r. wartość tego wskaźnika wyniosła 5,1 miesiąca. Wskaźnik ten utrzymuje się jednak na wysokim, bezpiecznym poziomie.

15.2. Rachunek bieżący

15.2.1. Poprawa salda rachunku bieżącego

Tabela 29

Składniki salda rachunku bieżącego

	2002				2003			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Saldo rachunku bieżącego	-1,8	-1,8	-0,7	-1,1	-1,6	-0,9	-0,5	-0,6
Saldo obrotów handlowych	-2,1	-1,9	-1,2	-1,6	-1,8	-0,9	-1,0	-1,0
Saldo towarów	-2,1	-2,1	-1,4	-2,1	-1,5	-1,1	-1,2	-1,3
Saldo usług	-0,1	0,2	0,2	0,5	-0,2	0,2	0,2	0,3
Saldo dochodów	-0,3	-0,7	-0,4	-0,6	-0,7	-0,9	-0,5	-0,7
Saldo transferów bieżących	0,6	0,8	1,0	1,0	0,8	0,9	1,0	1,1

W 2003 r. saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego było ujemne i wyniosło 3,7 mld EUR. W porównaniu z poprzednim rokiem nastąpiła istotna poprawa salda obrotów bieżących – 1,7 mld EUR, tj. o 32,3%.

Deficyt rachunku bieżącego wynika przede wszystkim ze znacznego, choć stale poprawiającego się deficytu w handlu towarami. W 2003 r. nadwyżka importu towarów nad eksportem wynosiła 5,1 mld EUR. Znaczny udział w kształtowaniu się deficytu rachunku bieżącego ma również ujemne saldo z tytułu dochodów, które w 2003 r. wyniosło 2,8 mld EUR.

Na saldo obrotów bieżących pozytywnie wpłynęły transfery bieżące i usługi, które od wielu już lat wykazują nadwyżki, w 2003 r. wynoszące odpowiednio 3,7 oraz 0,4 mld EUR.

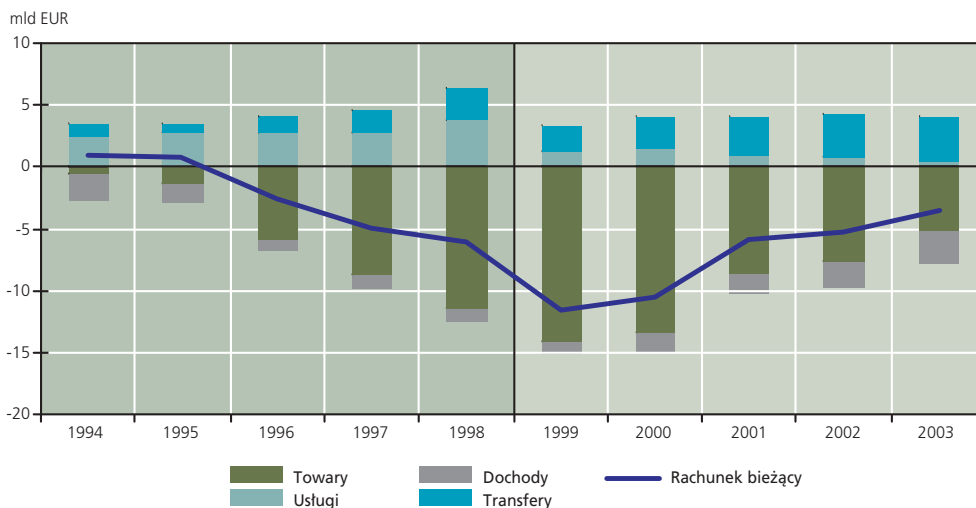
W porównaniu z 2002 r. znacząco poprawiło się ujemne saldo obrotów towarowych, które zmniejszyło się o 2,6 mld EUR, tj. o 34,1%. Było to spowodowane dobrymi wynikami w eksporcie (wzrost o 9,1%). Import w tym samym czasie zwiększył się o 3,3%.

Poprawiło się także dodatnie saldo transferów bieżących, które zwiększyło się o 0,3 mld EUR, tj. o 8,6% na skutek wzrostu przychodów o 6,7%, przy niezmiennym poziomie rozchodów.

Jednocześnie w 2003 r. zmniejszyło się o prawie 50%, w stosunku do 2002 r., dodatnie saldo usług. Było to konsekwencją większego spadku przychodów (o 6,6%) niż rozchodów (o 2,9%).

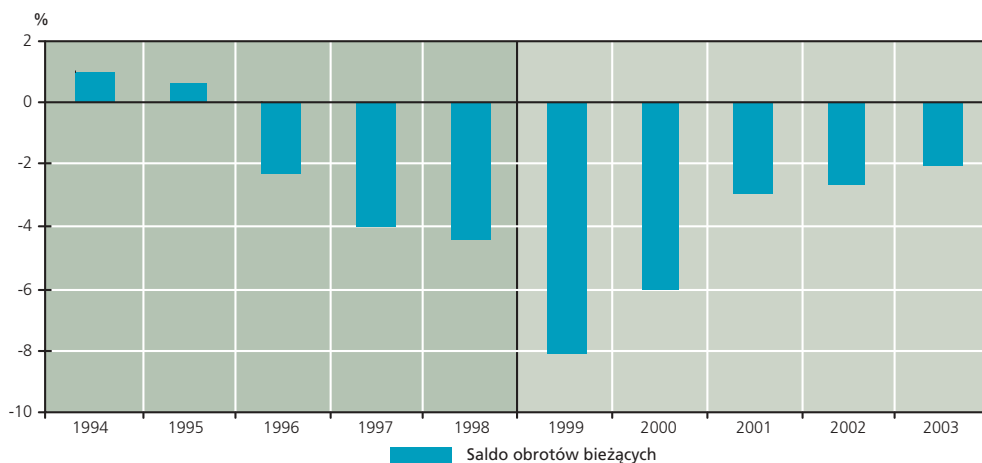
Wkres 14

Składniki salda rachunku bieżącego

Wykres 15

Saldo rachunku bieżącego w relacji do PKB

W porównaniu z 2002 r. pogłębiło się również ujemne saldo dochodów o 0,8 mld EUR, tj. o 38,1%, w wyniku zmniejszenia wpływów o 8,6% oraz wzrostu wypłat o 14,4%.

Przedstawione zmiany wpłynęły na poziom relacji salda obrotów bieżących do PKB. W 2003 r. wartość tego wskaźnika wynosiła -2,0%, co oznacza znaczną poprawę w stosunku do poziomu z poprzedniego roku (-2,7%). Poziom tego wskaźnika dla Polski był niższy niż w innych krajach naszego regionu (Czechy -6,0%, Węgry -3,7%, Słowacja -7,6%)⁹⁴.

15.2.2. Poprawa salda obrotów towarowych

Obroty towarowe⁹⁵ bilansu płatniczego w 2003 r. ukształtowały się na następującym poziomie: eksport 53,8 mld EUR oraz import 58,9 mld EUR. W porównaniu z poprzednim rokiem

⁹⁴ Dane za 2002 r.

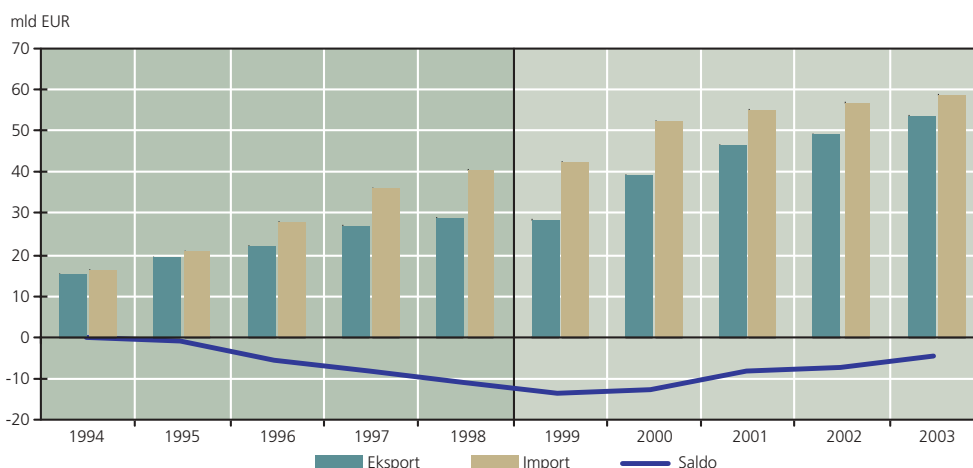
⁹⁵ Obroty towarowe w bilansie płatniczym od 2000 r. są zestawiane według metodyki bazującej na danych z dokumentów celnych SAD oraz na doszacowaniach dokonanych na potrzeby rachunków narodowych. Przesłanką wprowadzenia tej metodyki zestawiania obrotów towarowych była potrzeba opracowania spójnego zestawu danych dotyczących obrotów towarowych z zagranicą w rachunkach narodowych oraz w bilansie płatniczym, zestawianych zgodnie z międzynarodowymi standardami statystycznymi. Spójność informacji w zakresie obrotów towarowych i usługowych z zagranicą ma istotne znaczenie dla prowadzenia analiz makroekonomicznych, szczególnie w zakresie rozdysponowania PKB, w tym określenia salda obrotów z zagranicą (tzw. eksportu netto).

nastąpił wzrost eksportu o 9,1%, przy wzroście importu o 3,3%. Deficyt obrotów towarowych wyniósł 5,1 mld EUR, co oznacza jego zmniejszenie o 34,1% (tj. o 2,6 mld EUR) w stosunku do poprzedniego roku. Kwoty obrotów towarowych zawierały:

- w eksporcie 88,1% obrotów zestawionych według danych celnych SAD (47,4 mld EUR) oraz 11,9% obrotów zestawionych na podstawie szacunków (6,4 mld EUR);
- w imporcie 99,7% obrotów zestawionych według danych celnych SAD (58,7 mld EUR) oraz 0,3% obrotów zestawionych na podstawie szacunków (0,2 mld EUR). Obroty zestawione według danych celnych zostały skorygowane o oszacowane koszty transportu podane w fakturach importowych wystawionych na bazie CIF.

Wykres 16

Eksport i import towarów według danych bilansu płatniczego

Ze względu na dostępność danych analiza struktury rzeczowej i geograficznej obrotów towarowych została dokonana na podstawie danych statystyki celnej.

15.2.3. Obroty handlu zagranicznego według statystyki celnej⁹⁶

15.2.3.1. Wzrost eksportu towarów

Według danych statystyki handlu zagranicznego sporządzonej na podstawie informacji celnych, wartość eksportu towarów w 2003 r. wyniosła 47,5 mld EUR, co w porównaniu z 2002 r. oznacza wzrost o 4,0 mld EUR, tj. o 9,3%.

W strukturze geograficznej polskiego eksportu największy udział (68,8%) mają kraje Unii Europejskiej. Od 1 maja 2004 r., po przystąpieniu nowych państw, udział krajów Unii przekroczy prawdopodobnie 80%. Głównym partnerem handlowym Polski są Niemcy – ich udział stanowi 32,3% ogółu eksportu.

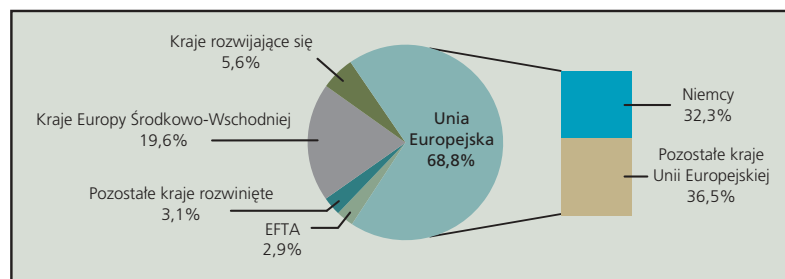
Analizując zmiany w polskim eksporcie pod kątem struktury geograficznej, można stwierdzić, że decydującą rolę w jego wzroście miał przyrost wartości towarów zakupionych przez kraje Unii Europejskiej.

W 2003 r. eksport towarów do krajów Unii Europejskiej wyniósł 32,7 mld EUR i w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększył się o 2,8 mld EUR, czyli o 9,3%. Wzrost ten stanowił 69,2% wzrostu polskiego eksportu ogółem. Największy przyrost eksportu dotyczył Niemiec i wyniósł 1,3 mld EUR. Odnotowano również znaczący przyrost eksportu do Włoch, Szwecji, Francji, Hiszpanii oraz Holandii.

⁹⁶ Obroty handlu zagranicznego zostały zestawione przez NBP zgodnie z metodologią stosowaną przez GUS na podstawie zbiorów CIHZ, zawierających dane z dokumentów celnych SAD.

Wykres 17

Struktura geograficzna eksportu

Eksport do drugiego pod względem udziału odbiorcy polskich towarów, krajów Europy Środkowo-Wschodniej (19,6% udziału w polskim eksporcie ogółem), w 2003 r. zwiększył się w stosunku do poprzedniego roku o 1,0 mld EUR, tj. o 12,6%. Było to spowodowane przede wszystkim wzrostem eksportu na Litwę, do Czech, na Słowację i Węgry.

Analiza struktury rzeczowej polskiego eksportu w 2003 r. wskazuje, że we wszystkich sekcjach towarowych SITC w latach 2000–2003 występowały tendencje wzrostowe, z wyjątkiem paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych. Wzrost eksportu w 2003 r. w porównaniu z 2002 r. był spowodowany przede wszystkim wzrostem wartości eksportu w następujących grupach towarów:

- pojazdy drogowe – głównie samochody osobowe oraz ich części – o 15,7%,
- aparatura, maszyny i urządzenia elektryczne – przede wszystkim druty, kable i przewody elektryczne – o 18,6%,
- meble i ich części – o 12,4%,
- maszyny i urządzenia energetyczne – głównie silniki spalinowe – o 15,0%,
- produkty metalowe – o 10,6%.

15.2.3.2. Wzrost importu towarów

Według danych statystyki celnej w 2003 r., import towarów osiągnął wartość 60,4 mld EUR, co w porównaniu z 2002 r. oznacza wzrost o 1,9 mld EUR, tj. o 3,2%. Import w latach 2000–2003 wykazywał tendencję wzrostową. Dynamika wzrostu była jednak zdecydowanie niższa niż w przypadku eksportu.

Z analizy struktury geograficznej dostaw importowych w 2003 r. wynika, że wzrost wartości importu dotyczył wszystkich grup krajów z wyjątkiem pozostałych krajów rozwiniętych.

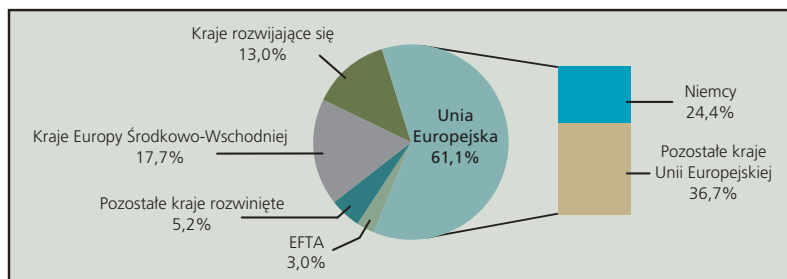
Dominujący udział w imporcie do Polski mają kraje Unii Europejskiej (61,1%). Import towarów z tych krajów wzrósł w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,8 mld EUR, tj. o 2,3%. Wzrost importu dotyczył głównie Niemiec, Włoch oraz Francji.

W 2003 r. udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej w imporcie ogółem wyniósł 17,7%. Import z tych krajów wzrósł w porównaniu z 2002 r. o 0,7 mld EUR, tj. o 6,9%. Było to spowodowane przede wszystkim wzrostem importu z Czech, Ukrainy i Białorusi.

W przypadku pozostałych krajów silny przyrost importu towarów do Polski zarejestrowano w obrotach z Chinami oraz Norwegią.

Wykres 18

Struktura geograficzna importu

Analiza struktury rzeczowej polskiego importu w 2003 r. wskazuje, że występowała tendencja wzrostowa importu maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowców oraz chemikaliów i produktów pokrewnych. Jednak dynamika wzrostu importu tych towarów była znacznie niższa niż w przypadku eksportu. W zakresie paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych po znacznym obniżeniu importu w 2002 r. nastąpił jego wzrost (o 3,3%) do poziomu 5,5 mld EUR, tj. poniżej wartości importu z lat 2000–2001. W pozostałych sekcjach towarowych w 2003 r. występowały spadek lub stabilizacja importu.

15.2.3.3. Zmniejszenie się dodatniego salda usług

Rok 2003 był kolejnym rokiem spadku dodatniego salda usług. W wyniku szybszej tendencji spadkowej przychodów (6,6%) niż rozchodów (2,9%) w porównaniu z poprzednim rokiem saldo to zmniejszyło się o prawie 50% i osiągnęło wartość 0,4 mld EUR. Szczególnie niską wartość przychodów w stosunku do rozchodów zanotowano w pierwszym kwartale 2003 r., spowodowało to, że saldo usług w tym okresie było ujemne.

Analiza struktury rodzajowej usług wskazuje, że w 2003 r. pogłębiło się również łączne ujemne saldo pozostałych usług.

Wykres 19

Usługi

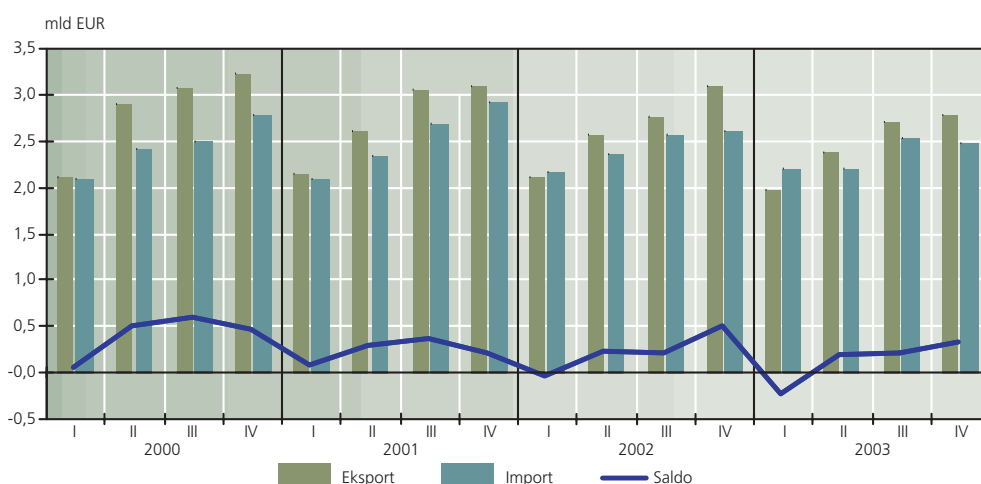

Tabela 30

Usługi

	2000	2001	2002	2003
Przychody	11,3	10,9	10,5	9,8
Usługi transportowe	2,7	3,0	3,4	3,5
Podróże zagraniczne	6,2	5,2	4,5	3,6
Pozostałe	2,5	2,7	2,6	2,7
Rozchody	9,8	10,0	9,7	9,4
Usługi transportowe	1,7	1,8	1,9	2,0
Podróże zagraniczne	3,6	3,9	3,4	2,5
Pozostałe	4,5	4,4	4,4	4,9
Saldo	1,5	0,9	0,9	0,4
Usługi transportowe	1,0	1,2	1,5	1,5
Podróże zagraniczne	2,6	1,3	1,1	1,1
Pozostałe	-2,0	-1,6	-1,8	-2,2

Podróże zagraniczne

Wielkość przychodów z tytułu podróży zagranicznych w 2003 r. wynosiła 3,6 mld EUR, co oznacza spadek o 0,9 mld EUR, tj. o 20,5% w porównaniu z poprzednim rokiem. Spadek przychodów nastąpił mimo wzrostu o 1,4 mln, tj. o 2,7%, liczby przyjazdów cudzoziemców do Polski. Według badań Instytutu Turystyki, przyczyną obniżenia przychodów były malejące w porównaniu z 2002 r. przeciętne wydatki na osobę zarówno zagranicznych turystów, tj. osób spędzających w Polsce co najmniej jedną noc (spadek przeciętnych wydatków o 13,6% w ujęciu dolarowym), jak również cudzoziemców odbywających jednodniowe wizyty (spadek przeciętnych wydatków w ujęciu dolarowym o 21,7% do poziomu 36 USD). Dotyczyło to trzech pierwszych kwartałów 2003 r. i dopiero w czwartym kwartale nastąpił znaczny wzrost przeciętnych wydatków na osobę. W 2003 r. Polskę odwiedziło 52,1 mln cudzoziemców. Dominujący udział w przyjazdach mieli obywatele krajów ościennych (93,5%), zwłaszcza Niemców, Czechów, Ukraińców, Białorusinów oraz Słowaków. Według oszacowań Instytutu Turystyki, jednodniowe wizyty cudzoziemców, szczególnie z krajów sąsiedzkich, stanowiły 73,7% przyjazdów ogółem. Pozostałą część stanowiły przyjazdy turystów (13,7 mln osób); ich liczba spadła o 2% w porównaniu z poprzednim rokiem. Podstawowymi celami wizyt cudzoziemców w Polsce były: podróże służbowe (29%), turystyka (27%) oraz odwiedziny u krewnych i znajomych (24%).

Wydatki poniesione przez Polaków wyjeżdżających za granicę w 2003 r. wyniosły 2,5 mld EUR, co oznacza spadek o 0,9 mld EUR, tj. o 26,5% w porównaniu z poprzednim rokiem. Był to kolejny rok, w którym odnotowano spadek liczby wyjazdów zagranicznych Polaków. W 2003 r. na granicach Polski zarejestrowano 38,7 mln wyjazdów polskich obywateli, tj. o 14,0% mniej niż w poprzednim roku. Spadek wyjazdów dotyczył zarówno turystów (7,2 mln osób, tj. o 14,3% mniej niż w 2002 r.), jak również wyjazdów jednodniowych (31,5 mln osób, co oznacza spadek o 13,9% w stosunku do poprzedniego roku). Polscy turyści najczęściej odwiedzali Niemcy, Włochy, Czechy, Słowację i Austrię. Największy wzrost liczby wizyt polskich turystów w stosunku do 2002 r. we Włoszech i Austrii, natomiast największy spadek liczby wizyt dotyczył Grecji, Hiszpanii i Holandii, nieco mniejszy zaś – Francji i Chorwacji. Ponadto wzrosło zainteresowanie Polaków wyjazdami do Rosji i Egiptu.

Usługi transportowe

Wielkość salda w zakresie usług transportowych, obok salda podróży zagranicznych, silnie wpłynęła na ukształtowanie się salda usług ogółem. W 2003 r. dodatnie saldo usług transportowych wyniosło 1,5 mld EUR i ukształtowało się na podobnym poziomie jak w ubiegłym roku.

Przychody z tytułu usług transportowych wyniosły w 2003 r. 3,5 mld EUR, co oznacza wzrost w stosunku do poprzedniego roku o 0,1 mld EUR, tj. 1,9%.

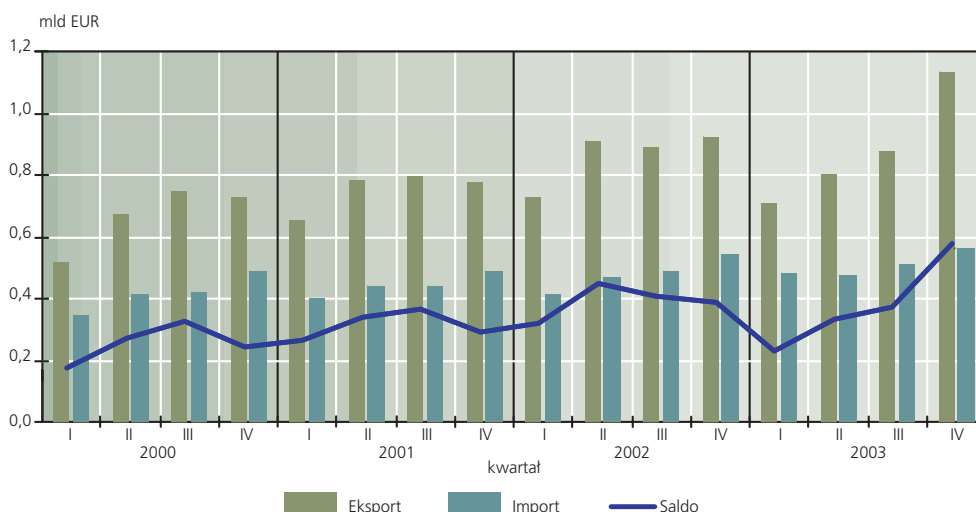

Analiza struktury rodzajowej usług transportowych wskazuje, że największy udział w przychodach z tytułu transportu miał transport morski – 33,3%. Wartość usług transportu morskiego świadczonych na rzecz nierezydentów wzrosła o 12,2%. Silnie, o 19,1%, spadła natomiast wartość przychodów z tytułu przewozów lotniczych świadczonych przez podmioty polskie. Jednocześnie coraz istotniejsze stają się przychody z tytułu usług transportu rurociągiem; ich wartość wzrosła w 2003 r. o 2,8%.

Rozchody z tytułu usług transportowych wyniosły w 2003 r. 2,0 mld EUR, co oznacza wzrost w stosunku do poprzedniego roku o 0,1 mld EUR, tj. o 5,7%.

Wykres 20

Usługi transportowe

Wśród rozchodów usług transportowych dominowały usługi transportu samochodowego i morskiego świadczone przez nierezydentów na rzecz polskich podmiotów (odpowiednio 34,3% oraz 31,6% udziału). Wartość rozchodów z tytułu usług transportu samochodowego i morskiego zwiększyła się odpowiednio o 4,5% oraz 18,5%.

Pozostałe usługi

W 2003 r. łączne saldo pozostałych usług, poza usługami transportowymi i podróżami zagranicznymi, pozostało ujemne i wyniosło 2,2 mld EUR. Oznacza to pogorszenie w porównaniu z 2002 r. o 0,3 mld EUR, tj. o 19,0%.

Przychody z tytułu pozostałych usług wyniosły w 2003 r. 2,7 mld EUR. Złożył się na to przede wszystkim eksport usług budowlanych, ubezpieczeniowych, komunikacyjnych oraz pozostałych usług handlowych⁹⁷.

Wśród rozchodów w grupie pozostałych usług, wynoszących w 2003 r. 4,9 mld EUR, największy udział miały opłaty z tytułu praw autorskich i licencji, usługi budowlane, ubezpieczeniowe, finansowe oraz pozostałe usługi handlowe.

⁹⁷ Kategoria pozostałe usługi handlowe obejmuje usługi dotyczące pośrednictwa handlowego, leasingu operacyjnego, usług inżynierskich, usług doradztwa prawnego, rachunkowego itp.

15.2.4. Pogłębienie się ujemnego salda dochodów

Ujemne saldo dochodów w 2003 r. wyniosło 2,8 mld EUR. W porównaniu z 2002 r. pogłębiło się o 0,8 mld EUR, tj. o 38,1%, w wyniku zmniejszenia wpływów o 8,6% oraz wzrostu wypłat o 14,4%.

W 2003 r. saldo dochodów z tytułu inwestycji bezpośrednich⁹⁸ było ujemne i wyniosło 1,4 mld EUR. O wysokości salda zadecydowały wyłącznie wypłaty z tytułu dochodów od zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce.

W 2003 r. odnotowano ujemne saldo dochodów z tytułu inwestycji portfelowych, w wysokości 0,2 mld EUR. Przed rokiem saldo to było dodatnie i wyniosło 0,2 mld EUR. Ujemne saldo było wynikiem jednoczesnego zmniejszenia się dochodów uzyskanych przez rezydentów z inwestycji dokonanych za granicą i wzrostu dochodów z tytułu inwestycji nierezydentów w polskie papiery wartościowe.

Łączne wpływy uzyskane przez polskie podmioty z tytułu dochodów od posiadanych zagranicznych aktywów portfelowych wyniosły w 2003 r. 1,1 mld EUR. Była to wielkość o 8,9% niższa niż wpływy uzyskane przed rokiem (1,3 mld EUR). Wpływy z tytułu dochodów od inwestycji portfelowych stanowiły 60,9% całości wpływów z tytułu dochodów.

Na wysokość wpływów z tytułu dochodów w 2003 r. ujemnie wpłynęło postępujące od 2000 r. obniżanie się rynkowych stóp procentowych związanych z głównymi walutami światowymi. Dla przykładu: przeciętna wartość (średnia arytmetyczna) trzymiesięcznej stopy EURIBOR (związanej z euro) wynosiła w 2002 r. 3,32%, a w 2003 r. 2,33%. Spadek nastąpił również w przypadku stóp związanych z USD (aczkolwiek tendencja spadkowa dla stóp związanych z dolarem uległa odwróceniu w drugim półroczu 2003 r.). Średnia wartość trzymiesięcznej stopy LIBOR spadła z 1,79% do 1,21%. Krótkoterminowe stopy LIBOR i EURIBOR są bardzo często stopami bazowymi dla obligacji o zmiennym kuponie. W przypadku stóp długoterminowych średnia rentowność pięcioletnich obligacji rządowych krajów strefy euro zmniejszyła się z 4,27% do 3,30%, a rentowność podobnych obligacji emitowanych przez rząd USA spadła z 3,76% do 2,93%.

Tabela 31

Dochody (mld EUR)

	2000	2001	2002	2003
WPŁYWY	2,4	2,9	2,1	1,9
Wynagrodzenia pracowników	0,2	0,2	0,3	0,3
Dochody od inwestycji bezpośrednich	0,0	0,0	-0,1	0,0
Dochody od inwestycji portfelowych	1,1	1,6	1,3	1,1
Dochody od pozostałych inwestycji	1,1	1,1	0,6	0,4
WYPŁATY	4,1	4,5	4,0	4,6
Wynagrodzenia pracowników	0,2	0,3	0,3	0,3
Dochody od inwestycji bezpośrednich	0,8	0,8	0,8	1,4
Dochody od inwestycji portfelowych	1,0	1,2	1,1	1,3
Dochody od pozostałych inwestycji	2,0	2,2	1,9	1,6
SALDO	-1,6	-1,6	-2,0	-2,8
Wynagrodzenia pracowników	0,0	-0,1	0,0	0,1
Dochody od inwestycji bezpośrednich	-0,7	-0,8	-0,9	-1,4
Dochody od inwestycji portfelowych	0,1	0,4	0,2	-0,2
Dochody od pozostałych inwestycji	-1,0	-1,2	-1,3	-1,2

Największy udział we wpływach z tytułu dochodów od inwestycji portfelowych miały dochody uzyskane przez NBP z oficjalnych aktywów rezerwowych.

⁹⁸ Prezentowane informacje dotyczące dochodów zagranicznych inwestorów bezpośrednich z tytułu zaangażowania kapitałowego w polskie podmioty 2003 r. są danymi wstępnymi i niepełnymi. Nie zawierają bowiem informacji o wielkości reinwestowanych zysków przypadających na zagranicznych inwestorów bezpośrednich.

Wpłaty z tytułu dochodów od inwestycji portfelowych dokonanych przez nierezydentów w Polsce wyniosły w omawianym okresie 1,3 mld EUR i w porównaniu z 2002 r. wzrosły o 24,3%, z 1,1 mld EUR. W 2003 r. udział wypłat dochodów z inwestycji portfelowych w całkowitej wartości wypłat wyniósł 29,2%.

Przyczyną wzrostu wypłat było znaczne zwiększenie średniej wartości portfela polskich obligacji będących w posiadaniu nierezydentów w 2003 r. w porównaniu z 2002 r. Wartość portfela obligacji Skarbu Państwa, będących w posiadaniu nierezydentów, zwiększyła się w porównaniu z 2002 r. o około 35%. Spadek stóp procentowych związanych z głównymi walutami światowymi i ze złotym powodował obniżenie wypłacanych odsetek.

Od wielu lat dochody z pozostałych inwestycji wykazują saldo ujemne. W 2003 r. wyniosło ono 1,2 mld EUR i w stosunku do poprzedniego roku poprawiło się o 5,3%. Deficyt tej pozycji dochodów spowodowały zapłacone odsetki od kredytów, które w 2003 r. wyniosły 1,4 mld EUR. Zmniejszenie ujemnego salda odsetek od kredytów o 0,3 mld EUR w porównaniu z 2002 r. było wynikiem zarówno zmniejszenia zadłużenia zagranicznego sektora przedsiębiorstw, jak też wynikających z harmonogramu płatności mniejszych spłat przez Skarb Państwa odsetek krajom wierzycielskim zrzeszonym w Klubie Paryskim. Dodatkowo saldo w pozycji odsetki od rachunków bankowych i lokat dokonywanych przez polskie banki w bankach zagranicznych było najniższe od 1998 r. i wyniosło 0,1 mld EUR (w 2002 r. – 0,3 mld EUR, w 2001 r. – 0,7 mld EUR). Spadek ten wynikał ze zmniejszenia się dochodowości lokat w związku z obniżeniem się stóp procentowych na rynkach światowych.

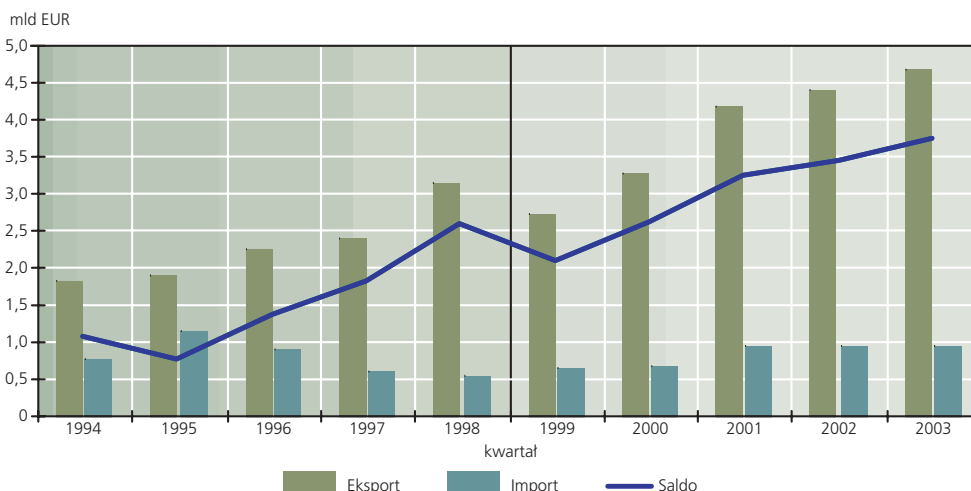
15.2.5. Wzrost dodatniego salda transferów bieżących

W bilansie płatniczym od kilku lat obserwowany jest wzrost dodatniego salda transferów bieżących. W 2003 r. saldo tej kategorii bilansu wyniosło 3,7 mld EUR, co w porównaniu z 2002 r. oznacza wzrost o 0,3 mld EUR, tj. o 8,6%. Nadwyżka ta została osiągnięta w wyniku wzrostu przychodów przy niezmiennych rozchodach. Przychody z tytułu transferów bieżących w omawianym okresie wyniosły 4,7 mld EUR, natomiast rozchody 1,0 mld EUR.

Zarówno przychody, jak i rozchody z tytułu transferów bieżących sektora rządowego kształtowały się na podobnym poziomie jak w ubiegłym roku. Przychody wyniosły 0,6 mld EUR, natomiast rozchody 0,2 mld EUR. Na wielkość środków przekazanych z zagranicy na rzecz tego sektora w 91,3% składały się pomoc bezzwrotna i otrzymane dary z instytucji oraz krajów Unii Europejskiej. Otrzymane środki z tytułu pomocy bezzwrotnej wyniosły 0,6 mld EUR i pozostały na takim samym poziomie jak w 2002 r.

Wykres 21

Transfery bieżące

Podstawowe znaczenie dla ukształtowania się salda transferów bieżących miały transfery prywatne. Ich dodatnie saldo wyniosło w 2003 r. 3,3 mld EUR i wzrosło w stosunku do poprzedniego roku o 11,2%.

Tabela 32

Transfery bieżące (mld EUR)

	2000	2001	2002	2003
PRZYCHODY	3,3	4,2	4,4	4,7
Transfery rządowe	0,4	0,5	0,6	0,6
Transfery prywatne	2,9	3,7	3,7	4,1
ROZCHODY	0,7	0,9	1,0	1,0
Transfery rządowe	0,1	0,1	0,1	0,2
Transfery prywatne	0,6	0,8	0,8	0,8
SALDO	2,6	3,2	3,4	3,7
Transfery rządowe	0,3	0,3	0,5	0,5
Transfery prywatne	2,3	2,9	2,9	3,3

Przychody z tytułu transferów prywatnych obejmowały przede wszystkim przekazy zarobków osób pracujących za granicą. To właśnie wzrost przekazów zarobków o 47,7% zadecydował w 2003 r. o zwiększeniu się przychodów z tytułu transferów bieżących, a także o poprawie salda tych transferów.

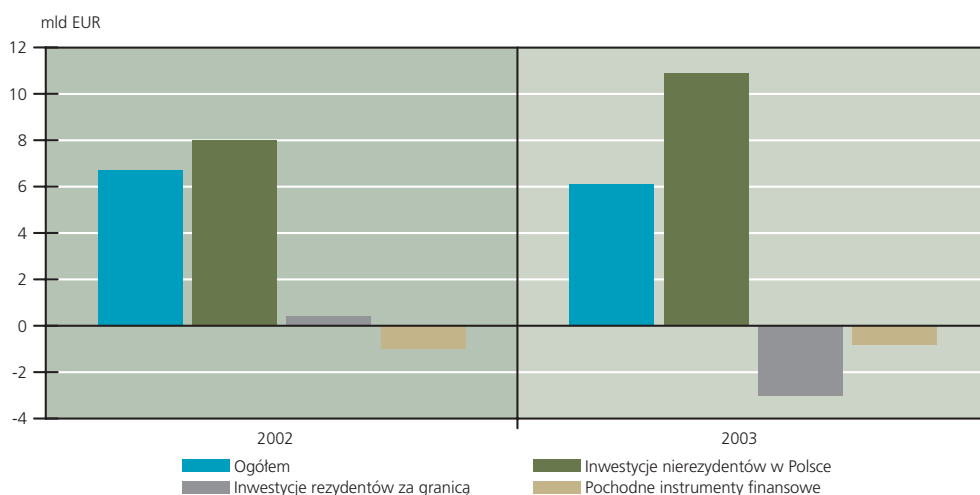
15.3. Rachunek finansowy

Saldo na rachunku finansowym w 2003 r. było dodatnie i wyniosło 7,2 mld EUR. Była to wartość o 2,9% niższa niż przed rokiem, gdy saldo to wyniosło 7,4 mld EUR.

Napływ kapitału netto z tytułu inwestycji dokonanych przez nierezydentów w Polsce zwiększył się w porównaniu z 2002 r. Saldo inwestycji wyniosło 10,9 mld EUR, a przed rokiem 8,0 mld EUR. O wysokości salda zadecydował napływ kapitału w postaci inwestycji bezpośrednich i portfelowych.

Wykres 22

Komponenty rachunku finansowego

Saldo inwestycji dokonanych przez rezydentów za granicą było ujemne i wyniosło 3,0 mld EUR. Istotny wpływ na kształtowanie się tego salda miały udzielone kredyty handlowe oraz inwestycje portfelowe rezydentów w zagraniczne papiery wartościowe.

Saldo obrotów wynikających z rozliczeń transakcji zawartych pomiędzy rezydentami a nierezydentami związanych z pochodnymi instrumentami finansowymi było w 2003 r. ujemne i wyniosło 0,8 mld EUR. Przed rokiem zanotowano nieco wyższy odpływ kapitału, wynoszący 1,0 mld EUR.

15.3.1. Inwestycje nierezydentów w Polsce

Napływ netto zagranicznych inwestycji do Polski w 2003 r. wyniósł 10,9 mld EUR. Głównymi źródłami napływu kapitału były zagraniczne inwestycje bezpośrednie i portfelowe. Znacznie wzrosła również wartość otrzymanych kredytów handlowych przez polskie przedsiębiorstwa od dostawców zagranicznych.

Tabela 33

Zagraniczne inwestycje w Polsce (mld EUR)

	2000	2001	2002	2003
Zagraniczne inwestycje w Polsce	15,6	8,2	8,0	10,9
Inwestycje bezpośrednie	10,3	6,4	4,4	3,8
Inwestycje portfelowe	3,8	1,1	3,1	3,4
Pozostałe inwestycje	1,4	0,7	0,5	3,8
Kredyty handlowe	0,8	0,5	1,9	2,6
Pozostałe kredyty otrzymane	2,4	-0,6	-0,9	-0,4
Rachunki bieżące, depozyty i pozostałe zobowiązania	-1,7	0,9	-0,5	1,6

15.3.1.1. Zmniejszony napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich

Napływ netto kapitału zagranicznego do Polski w postaci inwestycji bezpośrednich⁹⁹ w 2003 r. wyniósł 3,8 mld EUR. Była to kwota o 0,6 mld EUR, czyli o 14,1%, niższa niż przed rokiem.

Tabela 34

Zagraniczne inwestycje bezpośrednie (mld EUR)

	2000	2001	2002	2003
Zagraniczne inwestycje bezpośrednie	10,3	6,4	4,4	3,8
Napływ kapitału zagranicznego w formie zakupów udziałów lub akcji w dewizach	9,8	5,9	4,5	4,1
w naturze (aporty rzeczowe)	0,1	0,4	0,1	
Konwersje (kredytów, innych zobowiązań oraz dywidend na udział)	0,4	0,4	0,4	
Reinwestycje zysków	-0,4	-1,2	-1,3	0,0
Kredyty inwestorów	1,0	1,6	1,2	-0,4

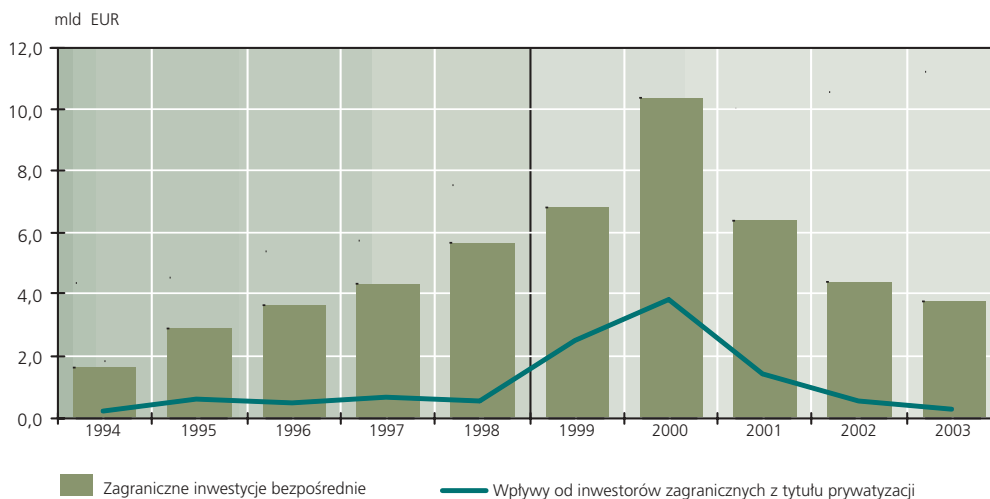
Wartość środków przeznaczonych na zasilenie kapitałów własnych przedsiębiorstw bezpośredniego inwestowania wyniosła 4,1 mld EUR, natomiast ujemne saldo obrotów kredytowych wyniosło 0,4 mld EUR. W 2003 r. po raz pierwszy zarejestrowano wyższe spłaty zaciągniętych kredytów niż wykorzystanie nowych. Warto podkreślić, że w poprzednich latach obserwowany był stały napływ kapitału w postaci kredytów od zagranicznych inwestorów, podczas gdy w 2003 r. tendencja ta uległa odwróceniu.

⁹⁹Prezentowane informacje dotyczące napływu kapitału do Polski w 2003 r. z tytułu zagranicznych inwestycji bezpośrednich mają charakter danych wstępnych i niepełnych. Nie zawierają bowiem informacji o wielkości:

- wniesionych na poczet kapitału zakładowego wkładów niepieniężnych, czyli aportów rzeczowych,
- konwersji kredytów, innych zobowiązań oraz dywidend na udział,
- reinwestowanych zysków przypadających na zagranicznych inwestorów bezpośrednich.

Wykres 23

Saldo zagranicznych inwestycji bezpośrednich

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Główną przyczyną obserwowanego od 2001 r. spadku wartości napływu kapitału zagranicznego z tytułu inwestycji bezpośrednich jest zmniejszanie się wartości środków dewizowych przeznaczonych na zakup udziałów lub akcji polskich przedsiębiorstw. Zjawisko to było spowodowane znacznym zmniejszeniem wpłat dokonywanych przez zagranicznych inwestorów na rzecz Skarbu Państwa z tytułu prywatyzacji.

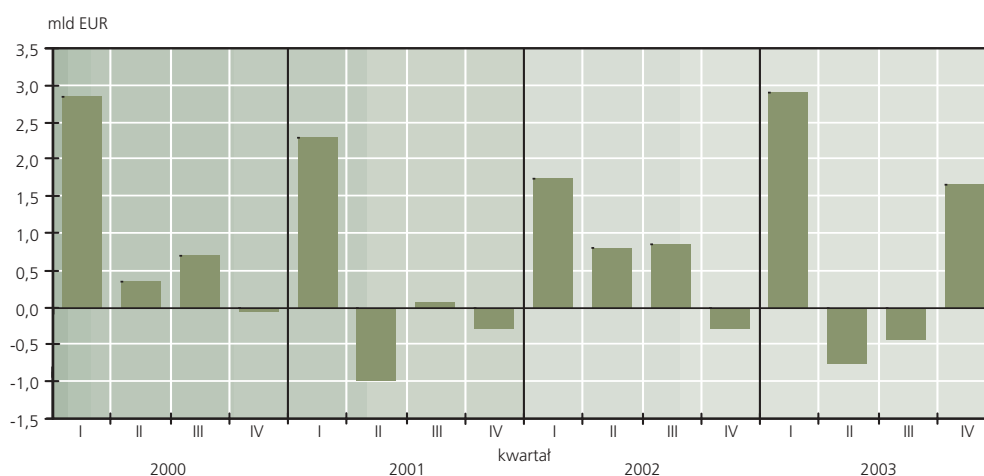
15.3.1.2. Wzrost napływu kapitału portfelowego

Wartość netto kapitału zagranicznego zainwestowanego w 2003 r. w polskie papiery wartościowe wyniosła 3,4 mld EUR. Była to wielkość o 8,1% wyższa niż przed rokiem, gdy wartość zagranicznych inwestycji portfelowych wyniosła 3,1 mld EUR.

W 2003 r. nastąpił napływ kapitału inwestowanego przez nierezydentów w dłużne papiery wartościowe, przede wszystkim wyemitowane przez Skarb Państwa. Napływ netto środków zainwestowanych w polskie papiery dłużne w 2003 r. wyniósł 4,1 mld EUR.

Wykres 24

Saldo zagranicznych inwestycji portfelowych

O wysokości salda inwestycji w polskie papiery dłużne dla całego omawianego okresu przesądziły salda obrotów w I i IV kwartale 2003 r. W I kwartale Skarb Państwa wyemitował na rynkach zagranicznych euroobligacje o wartości nominalnej 1,5 mld EUR. W tym okresie odnotowano również bardzo duże zakupy obligacji skarbowych nominowanych w złotych, dokonywane przez nierezydentów na rynku krajowym. Było to spowodowane powiększeniem różnicy rentowności między obligacjami złotowymi i nominowanymi w walutach obcych. Dla obligacji nominowanych w euro różnica ta na początku 2003 r. wynosiła około 2%, a w lutym powiększyła się do niemal 3%. Zwiększyło to atrakcyjność inwestycji w polskie papiery nominowane w złotych. Saldo I kwartału wyniosło 2,9 mld EUR.

Wyprzedaż polskich papierów dłużnych nominowanych w złotych była kontynuowana w III kwartale. Oprócz wspomnianych wyżej czynników na zainteresowanie polskimi papierami dłużnymi ujemnie wpłynęło ujawnienie wysokości deficytu budżetowego przewidywanego na 2004 r. Dzięki wrześniowej emisji na rynkach zagranicznych nominowanych w euro obligacji Skarbu Państwa o wartości nominalnej 0,5 mld EUR, saldo tego kwartału, mimo że ujemne, wyniosło jedynie 0,2 mld EUR.

Czwarty kwartał upłynął pod znakiem wzmożonego popytu inwestorów zagranicznych, wywołanego dalszym gwałtownym spadkiem cen obligacji nominowanych w złotych (trwającym do listopada), będącym kontynuacją czerwcowej korekty. Powrót popytu był stymulowany również przez znaczny wzrost dysparytetu stóp procentowych. W IV kwartale dla papierów nominowanych w euro osiągnął on wartość około 4%, najwyższą od końca 2002 r. Podaż ze strony Skarbu Państwa ze względu na duże potrzeby budżetowe nadążała za popytem. Dokonano nowych emisji obligacji złotowych, zastępując wykupywane w tym okresie serie obligacji oraz dwóch emisji euroobligacji nominowanych w USD i EUR (o wartości nominalnej odpowiednio 1 mld USD i 0,5 mld EUR). Saldo IV kwartału wyniosło 2,1 mld EUR.

W 2003 r. nastąpił odpływ netto kapitału inwestowanego przez nierezydentów w polskie papiery udziałowe. Saldo w omawianym okresie wyniosło -0,7 mld EUR. Przed rokiem saldo tych inwestycji również było ujemne i wyniosło -0,6 mld EUR. Aktywność nierezydentów inwestujących w polskie papiery udziałowe, charakteryzowana przez wysokość obrotów brutto, rosła z kwartału na kwartał. Przekroczyła wartości z poprzedniego roku i w IV kwartale osiągnęła poziom nienotowany od 2000 r., czyli od czasu ostatniej hossy na GPW. Ten wzrost aktywności wiązał się z ożywieniem na warszawskiej giełdzie, zapoczątkowanym w drugim kwartale 2003 r. Ujemne saldo inwestycji nierezydentów przy obserwowanym wzroście aktywności należy tłumaczyć krótkoterminowym charakterem tych inwestycji oraz tym, że ze względu na silny wzrost cen akcji na warszawskim parkiecie nierezydenci prawdopodobnie sprzedawali posiadane papiery po wyższej cenie niż ta, po jakiej je nabyli. Wartość indeksu WIG wzrosła w ciągu 2003 r. o 44,9%. Zwłaszcza ostatni kwartał, w którym nastąpiło zahamowanie wzrostu cen, sprzyjał zamykaniu pozycji otwartych wcześniej przez nierezydentów.

15.3.1.3. Napływ pozostałych inwestycji

W 2003 r. napłynęło netto do Polski 3,8 mld EUR kapitału w postaci pozostałych inwestycji. W przeważającej części kapitał ten napłynął do sektora przedsiębiorstw (głównie w formie kredytów handlowych) oraz banków (głównie poprzez zwiększenie się lokat i depozytów nierezydentów). Jednocześnie zarejestrowano odpływ kapitału z sektora rządowego, na skutek spłat zadłużenia zagranicznego w postaci kredytów.

W 2003 r. wzrosły zobowiązania z tytułu otrzymanych przez polskie przedsiębiorstwa kredytów handlowych związanych z obrotem towarowym i usługowym. Kwota wzrostu zobowiązań wyniosła 2,6 mld EUR i w porównaniu z 2002 r. zwiększyła się o 40,9%. Otrzymane kredyty handlowe są zobowiązaniami polskich importerów z tytułu nierozliczonych płatności w imporcie. Jednocześnie obserwowano napływ kapitału netto do sektora przedsiębiorstw z tytułu zagranicznych kredytów otrzymanych; w 2003 r. wyniósł on 0,6 mld EUR (w 2002 r. 0,1 mld EUR). Wykorzystanie kredytów wyniosło 5,7 mld EUR i w stosunku do poprzedniego roku wzrosło o 1,7

mld EUR (tj. o 42,7%). Zwiększyły się także spłaty, które w 2003 r. wyniosły 5,2 mld EUR wobec 3,9 mld EUR w 2002 r. (wzrost o 33,3%). Najwięcej kredytów w 2003 r. zaciągnęły polskie przedsiębiorstwa w Holandii (9,7%), Wielkiej Brytanii (7,9%) i Austrii (6,2%).

Sektor rządowy wykorzystał w 2003 r. nowe kredyty i pożyczki w kwocie 1,8 mld EUR, o 0,5 mld EUR, tj. o 38,5% więcej niż w poprzednim roku. Spłaty zobowiązań kredytowych tego sektora wyniosły 2,9 mld EUR. Były one o 1,1 mld EUR wyższe niż rok wcześniej, kiedy wyniosły 1,8 mld EUR. Złożyły się na nie m.in. spłaty zobowiązań z tytułu rat kapitałowych należnych 17 krajom członkowskim Klubu Paryskiego (1,3 mld EUR) oraz należnych Bankowi Światowemu (0,2 mld EUR).

Banki komercyjne wykorzystały w 2003 r. kredyty i pożyczki otrzymane w wysokości 1,7 mld EUR, co w porównaniu z poprzednim rokiem stanowi spadek o 0,1 mld EUR, tj. o 5,2%. Wielkość spłat w 2003 r. zmniejszyła się w stosunku do 2002 r. o 0,8 mld EUR. W rezultacie ujemne saldo w 2002 r. (0,5 mld EUR) zmieniło się w dodatnie w wysokości 0,2 mld EUR. W 2003 r. wartość środków netto ulokowanych przez nierezydentów na rachunkach bieżących i depozytowych otwartych w polskich bankach komercyjnych wyniosła 1,6 mld EUR.

15.3.2. Inwestycje rezydentów za granicą

15.3.2.1. Wzrost inwestycji rezydentów za granicą

Tabela 35

Inwestycje rezydentów za granicą* (mld EUR)

	2000	2001	2002	2003
Inwestycje rezydentów dokonane za granicą (aktywa)	-4,4	-4,4	0,4	-3,0
Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą	0,0	0,1	-0,2	-0,3
Polskie inwestycje portfelowe za granicą	-0,1	0,0	-1,2	-1,1
Pozostałe inwestycje	-4,3	-4,5	1,9	-1,5
Kredyty handlowe	-0,6	-0,8	-1,3	-1,9
Pozostałe kredyty udzielone	0,1	0,1	-0,1	-0,4
Gotówka, rachunki bieżące, lokaty i pozostałe należności	-3,8	-3,8	3,3	0,8

*W przypadku inwestycji rezydentów za granicą minus oznacza odpływ kapitału za granicę, czyli powiększenie inwestycji.

W 2003 r. polskie podmioty zainwestowały netto za granicą 3,0 mld EUR. Wraz ze wzrostem wymiany handlowej Polski systematycznie zwiększa się wartość udzielonych kredytów handlowych. Znaczne środki finansowe zostały także ulokowane przez rezydentów w zagraniczne papiery wartościowe.

Kwota odpływu kapitału netto w 2003 r. z tytułu inwestycji bezpośrednich rezydentów za granicą wyniosła 0,3 mld EUR, porównaniu z analogicznym okresem 2002 r. wzrosła o 0,1 mld EUR. Główną przyczyną odpływu kapitału są dokonywane przez rezydentów zakupy akcji lub udziałów zagranicznych przedsiębiorstw.

Polskie podmioty w 2003 r. zainwestowały netto 1,1 mld EUR w papiery wartościowe wyemitowane przez nierezydentów. W porównaniu z 2002 r. inwestycje te były niższe o 0,1 mld EUR, tj. o 5,8%.

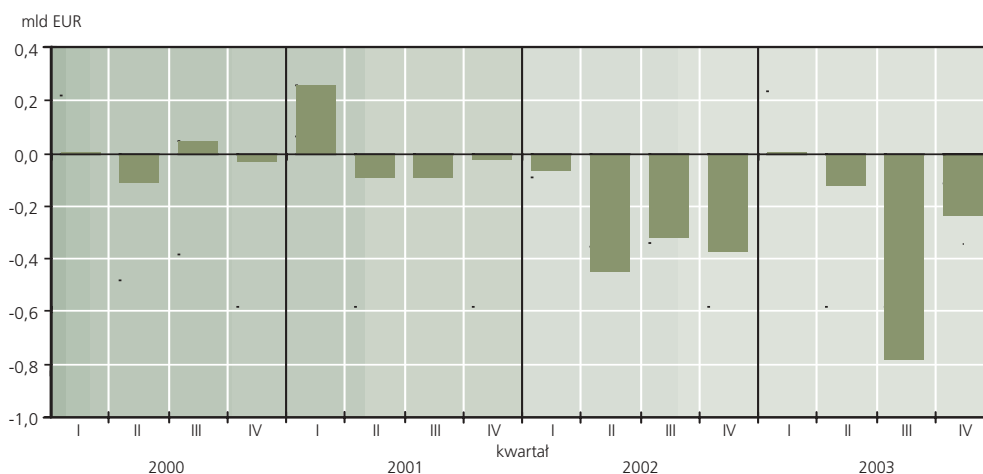
Rezydenci najczęściej inwestowali w długoterminowe dłużne papiery wartościowe emisji zagranicznych. Saldo transakcji związanych z tymi papierami było ujemne i wyniosło 1,2 mld EUR.

Papiery te były nabywane i sprzedawane przede wszystkim przez polskie banki. Dla tej kategorii polskich inwestorów zanotowano największe obroty, świadczące o częstych zmianach struktury portfela. Największy wpływ na wysokość salda inwestycji rezydentów miały podmioty sektora pozabankowego, przede wszystkim fundusze inwestycyjne zorientowane na inwestycje w zagraniczne papiery dłużne. Podmioty te najbardziej przyczyniły się do zwiększenia ogólnej wartości portfela zagranicznych papierów wartościowych.

Wykres 25

Polskie inwestycje portfelowe za granicą

Odmienne kształtowała się sytuacja w zakresie inwestycji w udziałowe papiery wartościowe. Obroty z tego tytułu dały dodatnie saldo w kwocie 0,2 mld EUR, co oznacza wycofywanie się rezydentów z tego typu inwestycji. Przed rokiem saldo to było ujemne i wyniosło 0,3 mld EUR.

Rok 2003, podobnie jak lata poprzednie, charakteryzował się wzrostem kredytów handlowych udzielonych przez polskie przedsiębiorstwa, o w wysokości 1,9 mld EUR. Wraz z powiększającą się wymianą handlową rośnie także wartość udzielonych kredytów handlowych związanych z obrotem towarowym i usługowym.

Saldo kredytów udzielonych w 2003 r. (poza kredytami handlowymi) wyniosło 0,4 mld EUR. Podobnie jak w latach poprzednich, głównym kredytodawcą były polskie banki. Udzieliły one nierezydentom EUR kredytów i pożyczek (głównie długoterminowych) o wartości 0,3 mld. Saldo pozostałych kredytów udzielonych przez sektor pozarządowy i pozabankowy było również ujemne i wyniosło 0,1 mld EUR.

Saldo pozycji: gotówka, rachunki bieżące i lokaty w bankach za granicą w 2003 r. było dodatnie i wyniosło 0,8 mld EUR. Spadek należności zagranicznych w 2003 r. był niższy niż w roku poprzednim, kiedy wyniósł 3,3 mld EUR. Wynikał on z wycofania przez polskie banki komercyjne lokat z banków za granicą w kwocie 0,6 mld EUR. W 2003 r. obroty na rachunkach przedsiębiorstw w bankach zagranicznych spadły o 0,2 mld EUR.

15.3.3. Pochodne instrumenty finansowe

Saldo obrotów wynikających z rozliczeń transakcji związanych z pochodnymi instrumentami finansowymi zawartych pomiędzy rezydentami a nierezydentami było w 2003 r. ujemne i wyniosło 0,8 mld EUR. Przed rokiem zanotowano nieco wyższy odpływ kapitału netto, wynoszący 1,0 mld EUR.

Tabela 36

Saldo pochodnych instrumentów finansowych (mld EUR)

	2000	2001	2002	2003
Pochodne instrumenty finansowe	0,3	-0,4	-1,0	-0,8

Większość zarejestrowanych płatności wynikała z realizacji swapów walutowych i swapów stóp procentowych zawieranych na rynku międzybankowym. Ujemne saldo stanowiło łączny wynik rozliczenia pozycji w pochodnych instrumentach finansowych, których termin wygaśnięcia przypadał w ciągu 2003 r., oraz przepływów wynikających z otwarcia i rozliczania pozycji w instrumentach pochodnych, o terminie zamknięcia w przyszłych okresach.

15.4. Oficjalne aktywa rezerwowe

W 2003 r. w wyniku transakcji przeprowadzonych przez bank centralny oficjalne aktywa rezerwowe zwiększyły się o 1,1 mld EUR (w 2002 r. wzrosły o 0,7 mld EUR). O wzroście oficjalnych aktywów rezerwowych zdecydowały:

- napływ środków z emisji obligacji rządowych na rynkach zagranicznych,
- dochody z oficjalnych aktywów rezerwowych będących w posiadaniu NBP.

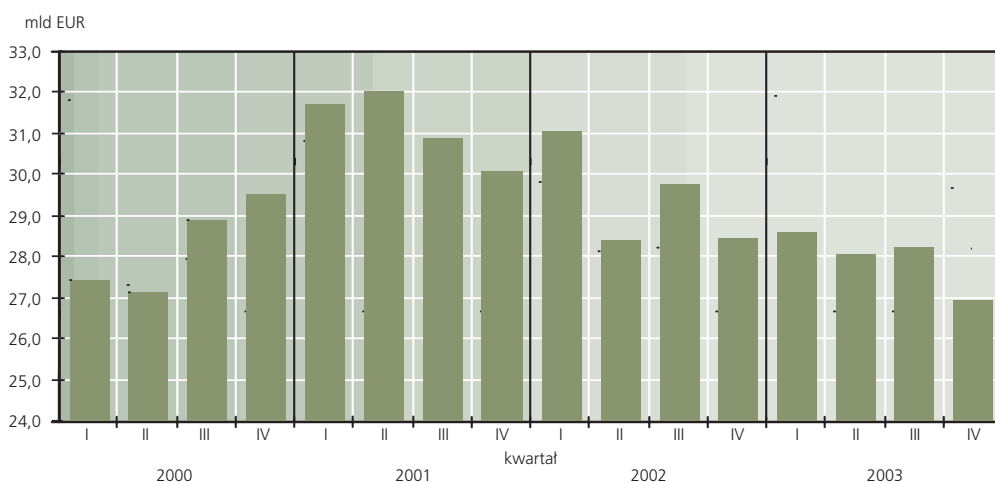
Do zmniejszenia oficjalnych aktywów rezerwowych przyczyniła się obsługa długu zagranicznego rządu Rzeczypospolitej Polskiej (odsetki i raty kapitałowe wobec wierzycieli zrzeszonych w Klubie Paryskim, odsetki i przedterminowy wykup obligacji Brady'ego).

O wysokości stanów oficjalnych aktywów rezerwowych, poza transakcjami bilansu płatniczego, zdecydowały również zmiany wyceny złota, papierów wartościowych oraz różnice kursowe. W 2003 r. spowodowały one spadek stanu rezerw o 2,6 mld EUR. Główną przyczyną zmian z tytułu różnic kursowych było umocnienie się euro w stosunku do dolara amerykańskiego.

Na skutek transakcji oraz zmian wyceny i różnic kursowych stan oficjalnych aktywów rezerwowych zmniejszył się z 28,5 mld EUR na koniec 2002 r. do 26,9 mld EUR na koniec 2003 r.

Wykres 26

Stan oficjalnych aktywów rezerwowych

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK 1

CENY TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH

W 2003 r. nastąpiło odwrócenie spadkowej tendencji rocznego tempa CPI zapoczątkowanej w sierpniu 2000 r. Z punktu widzenia przebiegu procesów inflacyjnych w 2003 r. można wyodrębnić dwa podokresy. Przez pierwsze cztery miesiące utrzymywała się spadkowa tendencja dwunastomiesięcznego wskaźnika CPI: z 0,8% w grudniu 2002 r. obniżył się on do najniższego poziomu 0,3% w kwietniu 2003 r. Natomiast w kolejnych miesiącach 2003 r. inflacja zaczęła wzrastać i w grudniu wyniosła 1,7%.

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych o 1,7% w końcu 2003 r. był efektem:

- wzrostu cen żywności i napojów bezalkoholowych o 2,1%, który podwyższył CPI o 0,6 pkt. proc.,
- wzrostu cen kontrolowanych o 2,3%, który zwiększył CPI o 0,6 pkt. proc.,
- wzrostu cen pozostałych towarów i usług o 1,0%, który spowodował ogólny wzrost cen o 0,5 pkt. proc.

W 2003 r. największy wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych nastąpił w IV kwartale wraz z przyspieszeniem dynamiki cen żywności oraz cen kontrolowanych (tabela 37 i wykres 27).

Tabela 37

Dynamika cen podstawowych grup towarów i usług konsumpcyjnych

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2001	2002	2003				
	struktura wag			XII	XII	III	VI	IX	XII	średnio- rocznie
	w %			analogiczny okres poprzedniego roku = 100						
Ogółem	100,0	100,0	100,0	103,6	100,8	100,6	100,8	100,9	101,7	100,8
Żywność i napoje bezalkoholowe	30,1	29,7	28,2	101,6	97,3	96,5	99,4	100,5	102,1	99,0
Ceny kontrolowane	25,7	27,1	27,2	104,5	102,7	103,5	101,7	101,2	102,3	102,1
Paliwo	3,5	3,7	3,7	89,1	107,6	117,4	105,5	105,1	104,4	107,9
Pozostałe towary i usługi	44,2	43,2	44,6	104,2	102,1	101,4	101,1	101,0	101,0	101,1
Towary nieżywnościowe	27,1	26,1	26,7	103,0	101,0	100,5	100,1	99,9	99,9	100,1
Usługi	17,1	17,1	17,9	106,3	103,8	102,7	102,6	102,6	102,6	102,7

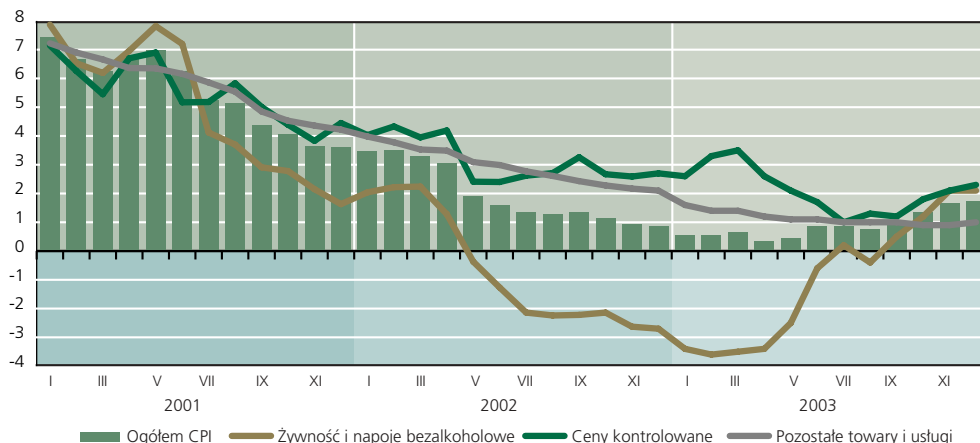
Źródło: dane GUS i obliczenia NBP.

Najsilniejsze tendencje wzrostowe w 2003 r. wystąpiły w grupie **cen żywności i napojów bezalkoholowych**. W grudniu 2003 r., licząc w skali dwunastomiesięcznej, były one o 2,1% wyższe niż przed rokiem. Największe przyrosty cen żywności nastąpiły począwszy od września 2003 r. Wynikało to z sytuacji na rynku rolnym. Niższe niż przed rokiem zbiory – przede wszystkim zbóż oraz zmniejszająca się produkcja zwierzęca prowadziły, w warunkach umiarkowanego przyrostu spożycia, do wzrostu cen podstawowych produktów rolnych, i w konsekwencji do wzrostu cen detalicznych produktów żywnościowych.

W okresie od stycznia do grudnia 2003 r. przyspieszenie dynamiki cen detalicznych odnotowano we wszystkich podstawowych grupach żywności, z wyjątkiem ryb, cukru, miodu i wyrobów czekoladowych. Najbardziej wzrosły ceny jaj (o 35,2%), owoców (o 11,5%), olejów (o 7,3%), warzyw (o 3,8%), serów (o 3,4%) oraz pieczywa i wyrobów piekarskich (o 2,2%).

Wykres 27

Inflacja roczna oraz roczne przyrosty głównych kategorii cen w latach 2001 – 2003 (w %)

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

W grudniu 2003 r. dwunastomiesięczne tempo wzrostu *cen kontrolowanych*¹⁰⁰ wyniosło 2,3%. Spośród tzw. głównych grup cen, o dominującym udziale w cenach kontrolowanych (obejmujących ceny nośników energii oraz ceny dóbr i usług obłożonych podatkiem akcyzowym), wyżej od przeciętnego w całej grupie i znacznie powyżej ogólnego wskaźnika inflacji kształtowało się tempo wzrostu cen wyrobów tytoniowych (5,2%), gazu (4,2%), energii elektrycznej (3,9%) oraz ciepłej wody (3,8%). Na poziomie sprzed roku utrzymały się natomiast ceny napojów alkoholowych, a spośród tzw. pozostałych grup cen kontrolowanych – ceny usług telekomunikacyjnych i usług administracji państwowej.

Ceny paliw, zaliczane do grupy cen kontrolowanych, zwiększyły się w 2003 r. o 4,4%.

Ceny pozostałych towarów i usług konsumpcyjnych zwiększyły się w 2003 r. o 1,0% (podczas gdy w 2002 r. o 2,1%). Na osłabienie tempa wzrostu tej grupy cen wpłynęły przede wszystkim ceny towarów nieżywnościowych, których wzrost z 0,8% w styczniu obniżył się do 0,1% w grudniu 2003 r. Był to efekt niskiego popytu na te towary. Najgłębsze osłabienie dynamiki wystąpiło w przypadku cen AGD trwałego użytku oraz odzieży i obuwia, z których większość ukształtowała się na poziomie sprzed roku bądź niższym.

Najwyższy spośród wszystkich podstawowych grup towarów i usług konsumpcyjnych był w 2003 r. wzrost *cen usług*, który wyniósł 2,6%. Podobnie jak przed rokiem, najbardziej wzrosły ceny usług związanych z użytkowaniem mieszkania.

¹⁰⁰ Do cen kontrolowanych zaliczane są ceny towarów i usług, na które mechanizmy rynkowe działają w ograniczonym zakresie ze względu na różne rodzaje ingerencji administracyjnej w proces kształtowania się tych cen. Wyodrębniona dla celów analitycznych kategoria cen kontrolowanych obejmuje ceny:

- regulowane w sposób pośredni poprzez stawki podatku akcyzowego; dotyczy tych grup towarów i usług, w których udział akcyzy w strukturze ceny detalicznej jest znaczący (napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe, paliwa, energia elektryczna),
- podlegające nadzorowi i zatwierdzaniu przez upoważnione urzędy, przede wszystkim przez URE (energia elektryczna, gaz, centralne ogrzewanie, ciepła woda),
- jednolite w skali kraju (usługi pocztowe, transport kolejowy, abonament RTV),
- kontrolowane przez władze lokalne (komunikacja miejska) oraz ustalone przez rząd (usługi sądowe, usługi administracji publicznej).

ZAŁĄCZNIK 2

PKB I POPYT KRAJOWY

W 2003 r. popyt krajowy wzrósł o 2,4% wobec 0,8% w 2002 r. Przyspieszenie wzrostu popytu krajowego było wynikiem odwrócenia spadkowego trendu akumulacji, przy nieco niższej dynamice spożycia ogółem. Czwarty rok z rzędu odnotowano poprawę eksportu netto, przy czym tempo zmniejszania się jego ujemnego salda było większe niż w 2002 r.

Dynamikę PKB, popytu krajowego oraz relacje między nimi w latach 1996-2003 przedstawia tabela 38, udział poszczególnych składników we wzroście PKB wykres 28, a dynamikę PKB i popytu krajowego wg kwartałów tabela 39.

Tabela 38

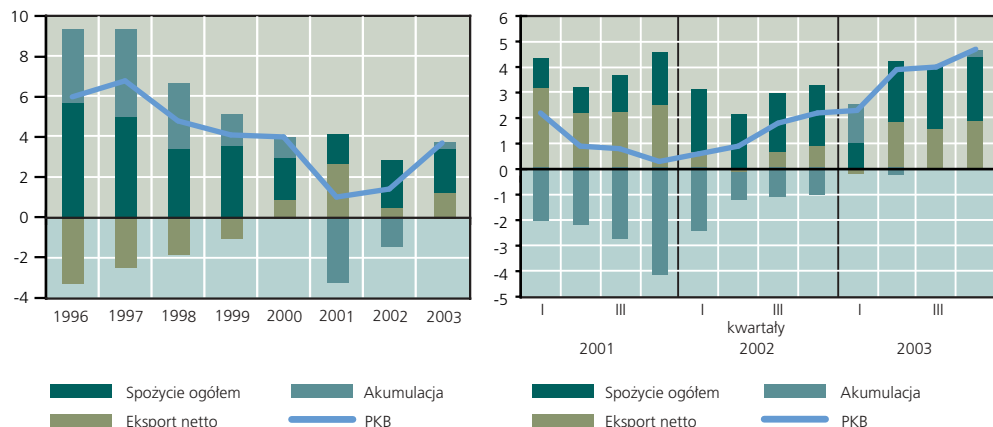
PKB i popyt krajowy w latach 1996 – 2003

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
	poprzedni rok = 100, ceny stałe							
PKB	106,0	106,8	104,8	104,1	104,0	101,0	101,4	103,7
Popyt krajowy	109,7	109,2	106,4	104,8	102,8	98,3	100,8	102,4
Spożycie	107,2	106,1	104,2	104,4	102,5	101,7	102,8	102,5
Spożycie indywidualne	108,7	106,9	104,8	105,2	102,7	102,0	103,3	103,1
Akumulacja	119,5	120,8	113,8	106,1	103,9	87,4	93,2	101,8
Nakłady brutto na środki trwałe	119,7	121,7	114,2	106,8	102,7	91,2	94,2	99,1
Eksport	112,0	112,2	114,3	97,4	123,2	103,1	104,8	113,0
Import	128,0	121,4	118,5	101,0	115,6	94,7	102,6	107,9
Udział eksportu netto we wzroście PKB w pkt. proc.	-3,2	-2,4	-1,8	-1,0	1,0	2,7	0,5	1,3
	w procentach PKB w cenach bieżących							
Popyt krajowy	101,5	104,0	104,9	106,0	106,5	103,7	103,3	102,5
Spożycie	81,0	81,0	80,3	81,1	81,9	82,9	84,5	83,7
Akumulacja	20,5	23,0	24,6	24,9	24,7	20,7	18,9	18,8
Eksport netto	-1,5	-4,0	-4,9	-6,0	-6,5	-3,7	-3,3	-2,5

Źródło: dane GUS.

Wykres 28

Udziały składników popytu finalnego we wzroście PKB (w pkt. proc.)

Źródło: obliczenia NBP na podstawie danych GUS.

Tabela 39

Dynamika PKB i popytu krajowego wg kwartałów

	rok	I	II	III	IV	I-IV
	analogiczny okres poprzedniego roku = 100					
Wartość dodana brutto	2002	100,5	100,8	101,8	101,9	101,3
	2003	102,0	103,8	103,9	104,3	103,5
Przemysł	2002	96,7	97,9	101,7	102,8	99,8
	2003	104,1	108,1	108,0	109,7	107,6
Budownictwo	2002	85,6	87,9	95,5	93,0	91,4
	2003	80,4	92,6	98,0	99,9	94,9
Usługi rynkowe	2002	104,5	103,9	103,9	103,6	104,0
	2003	103,4	104,6	104,2	104,2	104,1
Produkt krajowy brutto	2002	100,6	100,9	101,8	102,2	101,4
	2003	102,3	103,9	104,0	104,7	103,7
Popyt krajowy	2002	99,9	101,0	101,1	101,2	100,9
	2003	102,4	102,1	102,4	102,7	102,4
Spożycie ogółem	2002	102,7	102,5	102,8	103,1	102,8
	2003	101,1	102,8	102,9	103,3	102,5
Spożycie indywidualne	2002	103,6	103,0	103,2	103,6	103,3
	2003	101,4	103,8	103,5	103,9	103,1
Akumulacja	2002	82,5	94,5	94,3	96,3	93,2
	2003	112,7	98,4	99,7	100,9	101,8
Nakłady brutto na środki trwałe	2002	88,1	93,0	95,0	97,3	94,2
	2003	96,4	98,3	100,4	100,1	99,1

Źródło: dane GUS.

Wzrost akumulacji w 2003 r. wynikał z odbudowania poziomu rzeczowych środków obrotowych po ich głębokim spadku w 2002 r. Natomiast nakłady na środki trwałe spadły trzeci rok z rzędu. Skala spadku była jednak niższa niż przed rokiem, a w III kwartale 2003 r. zanotowano, po raz pierwszy od dziewięciu kwartałów, niewielki wzrost nakładów. Wyraźne ożywienie popytu inwestycyjnego nastąpiło w sektorze przedsiębiorstw, szczególnie przemysłu przetwórczego.

Tempo wzrostu spożycia indywidualnego w 2003 r. było nieznacznie wolniejsze niż przed rokiem i nadal przewyższało dynamikę siły nabywczej dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych. Mimo dalszego pogorszenia sytuacji na rynku pracy, realne dochody z pracy najemnej były wyższe niż przed rokiem. Wzrosły też świadczenia społeczne. Oprócz wyższych dochodów do dyspozycji, podstawowymi źródłami finansowania przyrostu konsumpcji w 2003 r. był wzrost nierejestrowanych składników dochodów oraz dalszy, choć słabszy niż w 2002 r., spadek oszczędności gospodarstw domowych. Wzrost spożycia zbiorowego był niższy niż przed rokiem.

W 2003 r., mimo słabego popytu zagranicznego, wysoka była dynamika eksportu. Przyspieszeniu eksportu i zahamowaniu spadku inwestycji towarzyszył wzrost importu. Był on jednak wolniejszy od przyrostu eksportu i w rezultacie powiększył się eksport netto, który jednak ciągle jest ujemny. Nastąpiło dalsze ograniczenie nierównowagi zewnętrznej. Oszczędności zagraniczne w relacji do PKB zmniejszyły się do około 2,1% z 2,6% w 2002 r. Spadek zapotrzebowania na oszczędności zagraniczne wynikał ze zwiększenia stopy oszczędności brutto w gospodarce narodowej wskutek wzrostu oszczędności w sektorze przedsiębiorstw, przy niewielkim spadku stopy akumulacji.

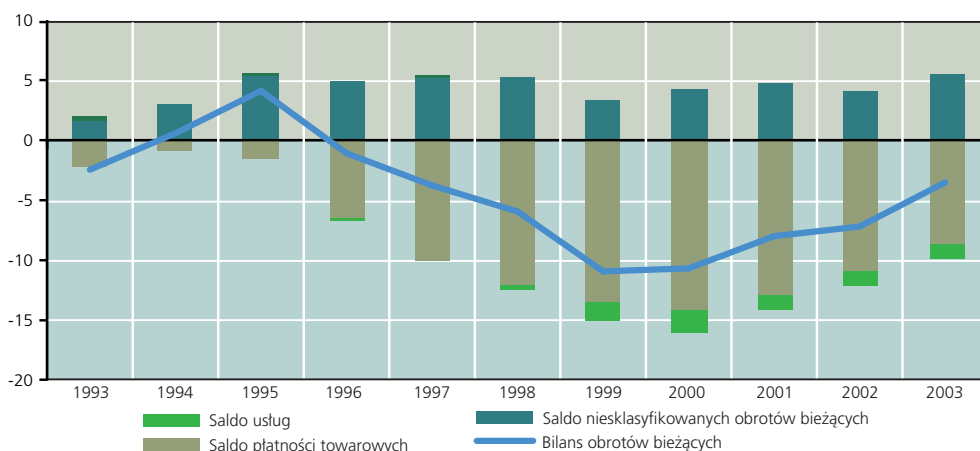
ZAŁĄCZNIK 3

NIERÓWNOWAGA ZEWNĘTRZNA

Rok 2003 był czwartym z kolei rokiem spadku deficytu obrotów bieżących bilansu płatniczego. W 2003 r. deficyt ten wyniósł 3,5 mld EUR, tj. był o około 3,7 mld EUR mniejszy niż w 2002 r. i o 7,4 mld EUR mniejszy niż w 1999 r. W efekcie relacja deficytu obrotów bieżących do PKB obniżyła się w ciągu czterech ostatnich lat z 7,5% do 1,9%. Poprawa salda obrotów bieżących w 2003 r. wynikała głównie ze zmniejszenia deficytu obrotów towarowych oraz ze wzrostu nadwyżki obrotów niesklasyfikowanych (wykres 29). Natomiast pozostałe pozycje rachunku obrotów bieżących oddziaływały w kierunku pogorszenia się jego salda: pogłębiły się ujemne salda dochodów i usług, a dodatkowo saldo transferów obniżyło się.

Wykres 29

Bilans obrotów bieżących (na bazie płatności) w latach 1993-2003 (w mld ECU/EUR)

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Poprawa salda płatności towarowych w 2003 r. o 2,4 mld EUR w porównaniu z 2002 r. wynikała z wyższej dynamiki wpływów z eksportu niż wypłat za import (wykres 30). Na kształtowanie się wartości obrotów towarowych silnie oddziaływała deprecjacja kursu dolara amerykańskiego wobec euro, zaniżając dynamikę obrotów wyrażoną w EUR w stosunku do dynamiki liczonej w USD i PLN¹⁰¹.

W 2003 r. kontynuowana była, zapoczątkowana w II połowie 2002 r., wzrostowa tendencja wpływów z eksportu wyrażonych w EUR. W II połowie 2003 r., a zwłaszcza w IV kwartale, nastąpiło wyraźne przyspieszenie dynamiki wpływów z eksportu. Natomiast wartość wypłat za import, po przejściowym wzroście w IV kwartale 2002 r., przez większą część 2003 r. wykazywała tendencję spadkową. Dopiero wysoki wzrost importu w grudniu 2003 r. sprawił, że jego wartość w 2003 r. okazała się wyższa niż w 2002 r.

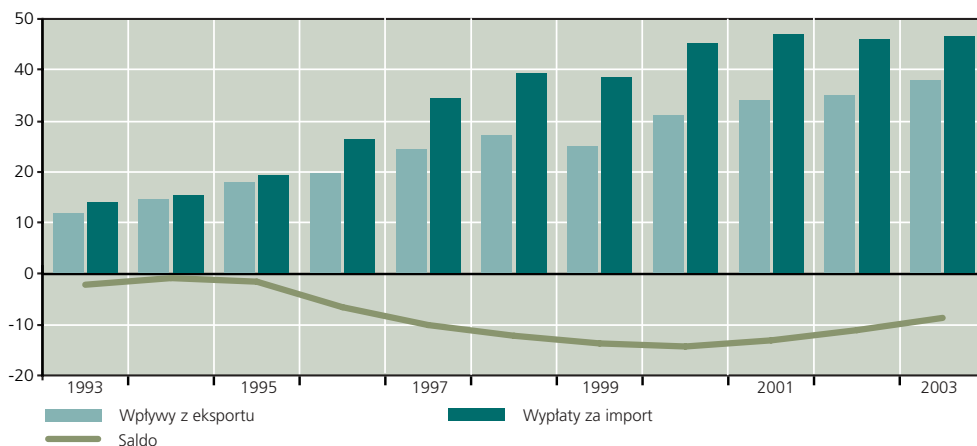
Do przyspieszenia dynamiki eksportu przyczynił się przede wszystkim wzrost sprzedaży do Niemiec, mimo obniżenia się realnego PKB w tym kraju. Było to możliwe dzięki przesunięciu niemieckiego popytu w kierunku tańszych dostawców, do których zaliczana jest także Polska. Wyraźnie wzrosła również sprzedaż do krajów Europy Środkowej i Wschodniej. Wzrost eksportu do tych

¹⁰¹ W 2003 r. wpływy z eksportu wyrażone w EUR zwiększyły się o 8,7% w porównaniu z poprzednim rokiem (w 2002 r. wzrosły o 2,7%), a wypłaty za import wzrosły o 1,3% (w 2002 r. ich wartość zmniejszyła się o 2,4%). Wartość wpływów z eksportu wyrażona w USD zwiększyła się w 2003 r. o 30,3% (w 2002 r. o 8,8%), a wartość wypłat za import zwiększyła się o 21,4% (wobec 3,2% w 2002 r.). Wartość złotowa wpływów z eksportu w 2003 r. wzrosła o 24,3% (w 2002 r. o 8,2%), a wypłat za import o 15,8% (2,7%).

Wykres 30

Wpływy z eksportu i wypłaty za import w latach 1993-2003
(dane roczne, wg statystyki płatniczej, w mld EUR)

Źródło: dane NBP.

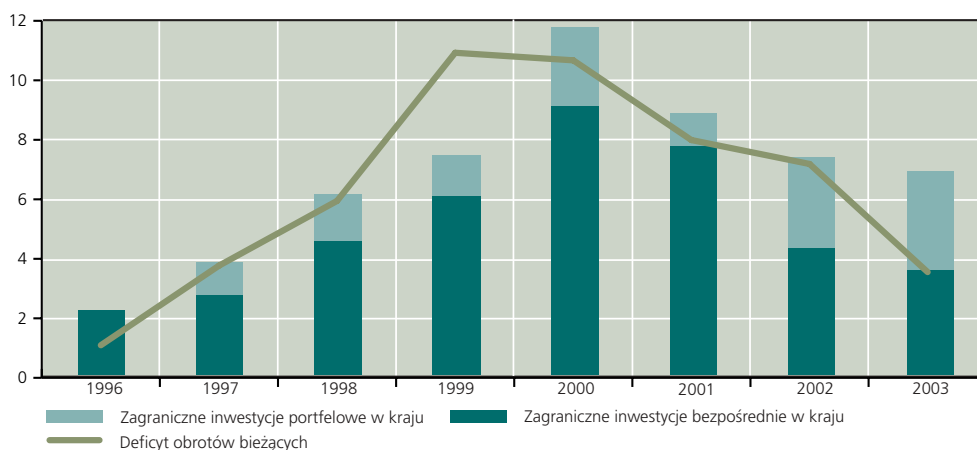
krajów w 2003 r. wyniósł 17,1% wobec 12,5% w 2002 r.¹⁰² Natomiast osłabienie koniunktury w Unii Europejskiej znalazło odzwierciedlenie w osłabieniu wzrostu polskiego eksportu do pozostałych (z wyjątkiem Niemiec) krajów Unii (wzrost ten był blisko dwukrotnie niższy niż w 2002 r.).

W I połowie 2003 r., o wzroście polskiego eksportu decydowały przede wszystkim wyroby o niższym stopniu przetworzenia (zwłaszcza surowce), natomiast w II połowie roku nastąpił ponowny wzrost sprzedaży maszyn i sprzętu transportowego.

Korzystne wyniki eksportu w 2003 r. to wynik wyraźnego wzmocnienia pozycji konkurencyjnej polskich producentów wobec partnerów zagranicznych. Wpłynęły na to efekty dokonanej w ostatnich latach restrukturyzacji przedsiębiorstw, jak również silna deprecjacja złotego wobec

Wykres 31

Deficyt obrotów bieżących a napływ inwestycji zagranicznych w latach 1996-2003 – na bazie płatności (w mld ECU/EUR)

Źródło: dane NBP.

¹⁰² Zwiększył się też udział krajów Europy Środkowej i Wschodniej w polskim eksporcie z 12,8% w 2002 r. do 13,75 w 2003 r.

euro. Jednostkowe koszty pracy w sektorze przedsiębiorstw wyrażone w złotych zmniejszyły się w 2003 r. średnio o około 9% w stosunku do 2002 r. W połączeniu z osłabieniem złotego wobec euro w tym okresie (odpowiednio o 14,1%), oznaczało to spadek jednostkowych kosztów pracy wyrażonych w euro o około 20,2%.

W 2003 r. poprawiła się struktura finansowania deficytu obrotów bieżących (wykres 31). Został on w około 92% sfinansowany napływem długoterminowego kapitału zagranicznego w postaci inwestycji bezpośrednich (wobec blisko 55% w 2002 r.). Poprawa ta wynikała z istotnego zmniejszenia deficytu obrotów bieżących. Zwiększył się jednocześnie napływ inwestycji portfelowych netto. W 2003 r. wyniósł on 2,2 mld EUR w porównaniu z 1,9 mld EUR w 2002 r.

Zasadniczo poprawiła się w 2003 r. większość wybranych wskaźników ostrzegawczych, odzwierciedlających ryzyko wystąpienia zaburzeń na rynkach finansowych w wyniku nierównowagi zewnętrznej i sposobu jej finansowania. Wskaźniki odnoszące się do transakcji bieżących, tzn. relacja salda obrotów bieżących oraz salda płatności towarowych do PKB, kształtowały się korzystniej niż w poprzednich latach. Poprawiły się także wskaźniki określające stopień sfinansowania deficytu obrotów bieżących napływem kapitału w postaci inwestycji bezpośrednich oraz relacja niesfinansowanej przez inwestycje bezpośrednie części deficytu obrotów bieżących do PKB. W porównaniu z 2002 r. pogorszył się natomiast wskaźnik określający wartość rezerw dewizowych w miesiącach importu towarów i usług, choć nadal pozostał na bezpiecznym poziomie (tabela 40).

Tabela 40

Wybrane wskaźniki ostrzegawcze

Wskaźnik ostrzegawczy	2001	2002	2003
Saldo obrotów bieżących/PKB (%)	-3,9	-3,6	-1,9
Saldo płatności towarowych/PKB (%)	-6,4	-5,5	-4,6
Inwestycje bezpośrednie/ saldo obrotów bieżących (%)	96,9	55,7	92,1
(Saldo obrotów bieżących-inwestycje bezpśrednie)/PKB (%)	-0,1	-1,6	-0,2
Obsługa zadłużenia zagranicznego/ eksport towarów i usług (%)	47,3	43,3	46,3
Oficjalne aktywa rezerwowe – w miesiącach importu towarów i usług (%)	6,9	6,7	6,3

Źródło: obliczenia NBP na podstawie bilansu płatniczego na bazie płatności.

ZAŁĄCZNIK 4

PODAŻ PIENIĄDZA

W 2003 r. podaż pieniądza M3 zwiększyła się o 18,1 mld zł., tj o 5,6% nominalnie i o 3,9% realnie. Złożył się na to przede wszystkim przyrost pieniądza gotówkowego w obiegu oraz depozytów przedsiębiorstw. Wzrost M3 był natomiast ograniczany przez spadek depozytów gospodarstw domowych (tabela 41).

Tabela 41

Podaż pieniądza w latach 2002-2003

Wyszczególnienie	Stan na 31.XII.2002	Stan na 31.XII.2003	Przyrost	Roczne tempo wzrostu nominalnie	Roczne tempo wzrostu realnie ¹
I. Podaż pieniądza M1	136,6	158,1	21,5	15,7	13,8
II. Podaż pieniądza M3	322,0	340,1	18,1	5,6	3,9
1. Pieniądz gotówkowy w obiegu (poza kasami banków)	42,2	49,4	7,2	17,1	15,2
2. Depozyty i inne zobowiązania	278,0	288,4	10,4	3,7	2,0
2.1. Gospodarstwa domowe	196,3	192,4	-3,9	-2,0	-3,6
2.2. Niemonetarne instytucje finansowe	7,3	8,9	1,7	23,3	21,3
2.3. Przedsiębiorstwa	55,0	68,3	13,3	24,1	19,7 ²
2.4. Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	8,3	8,6	0,3	3,7	2,0
2.5. Instytucje samorządowe	8,4	8,8	0,4	4,6	2,8
2.6. Fundusze ubezpieczeń społecznych	2,7	1,4	-1,4	-50,0	-50,8
3. Pozostałe składniki M3	1,8	2,3	0,5	29,2	27,0

¹ Jako deflatora użyto wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych.

² Jako deflatora użyto wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu.

Źródło: dane NBP.

Umiarkowanej dynamice szerokiego agregatu M3 towarzyszył szybki wzrost pieniądza M1, obejmującego gotówkę w obiegu oraz bieżące depozyty w systemie bankowym (wykres 32). Znaczący przyrost tego agregatu w 2003 r. odzwierciedlał utrzymującą się od blisko 2 lat tendencję

Wykres 32

Roczne nominalne tempo wzrostu M1 i M3 (w %)

Źródło: dane NBP.

do zwiększania udziału komponentów o większym stopniu płynności w strukturze terminowej podaży pieniądza. Do wzrostu pieniądza M1 przyczyniła się również zmiana metodologii liczenia tego agregatu, polegająca na włączeniu depozytów tomnext i spotnext¹⁰³ do depozytów bieżących. Udział M1 w podaży pieniądza M3 zwiększył się z 42,4% w grudniu 2002 r. do 46,5% w grudniu 2003 r.

Przyrost pieniądza gotówkowego w obiegu w 2003 r. wyniósł 7,2 mld zł (17,1%) i był znacznie większy niż w poprzednich latach. Roczne tempo wzrostu tej kategorii utrzymywało się przez cały rok na wysokim poziomie. Główną przyczyną wysokiej dynamiki zarówno gotówki, jak i agregatu M1, było zmniejszenie alternatywnego kosztu utrzymywania aktywów finansowych o wysokim stopniu płynności w wyniku spadku oprocentowania depozytów bankowych. Jednym z czynników generujących wzrost pieniądza gotówkowego w 2003 r. był ponadto skup walut obcych netto przez banki od kantorów oraz osób fizycznych w wysokości 7,4 mld USD (wobec 4,6 mld USD w 2002 r.).

Depozyty przedsiębiorstw, wchodzące w skład M3, zwiększyły w 2003 r. o 13,3 mld zł. Roczne tempo wzrostu tej kategorii wyniosło 24,1%, tj. było bardzo wysokie w porównaniu z poprzednimi latami. Natomiast depozyty gospodarstw domowych wchodzące w skład M3 w 2003 r. zmniejszyły się o 3,9 mld zł. Ich roczne tempo wzrostu, utrzymujące się na ujemnym poziomie od lipca 2002 r., wyniosło na koniec 2003 r. -2,0%.

W IV kwartale nastąpiło odwrócenie wzrostowego trendu alternatywnych wobec lokat bankowych aktywów finansowych w posiadaniu gospodarstw domowych. Oszczędności te, obejmujące jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, obligacje, bony skarbowe oraz depozyty w SKOK, w ostatnim kwartale 2003 r. zmniejszyły się, przy jednoczesnym wzroście depozytów gospodarstw domowych. Szeroki agregat M3, powiększony o ww. oszczędności alternatywne, wzrósł w 2003 r. o 6,7%.

Na zmiany stanu depozytów w 2003 r. miały wpływ również wahania kursu złotego. W wyniku zmian kursowych wzrost depozytów przedsiębiorstw został zawyżony o około 0,8 mld zł, a spadek depozytów gospodarstw domowych został zaniżony o około 1,3 mld zł.

Należności systemu bankowego od podmiotów bankowych ogółem wzrosły w 2003 r. o 19,7 mld zł, tj. o 8,1% nominalnie i o 6,3% realnie (tabela 42).

Tabela 42

Należności systemu bankowego w latach 2002-2003

Wyszczególnienie	Stan na	Stan na	Przyrost	Roczne tempo wzrostu nominalnie	Roczne tempo wzrostu realnie 2
	31.XII.2002	31.XII.2003			
mld zł					
Należności ogółem ¹ :	244,4	264,1	19,7	8,1	6,3
1. Gospodarstwa domowe	89,8	102,0	12,2	13,6	11,7
2. Niemonetarne instytucje finansowe	10,3	11,3	1,0	9,2	7,4
3. Przedsiębiorstwa	129,5	132,2	2,7	2,1	-1,5 ³
4. Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	1,0	0,8	-0,2	-17,6	-19,0
5. Instytucje samorządowe	11,3	12,9	1,6	14,0	12,1
6. Fundusze ubezpieczeń społecznych	2,4	4,8	2,4	99,8	96,5

¹ Kredyty i pożyczki, skupione wierzytelności, zrealizowane gwarancje i poręczenia, odsetki zapadłe – niespłacone, należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, dłużne papiery wartościowe, inne należności. Bez papierów wartościowych z prawem do kapitału i bez udziałów.

² Jako deflatora użyto wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych.

³ Jako deflatora użyto wskaźnik cen produkcji sprzedanej przemysłu.

Źródło: dane NBP.

¹⁰³ Depozyty jednodniowe, które charakteryzują się tym, że są składane w następnym dniu roboczym po dniu zawarcia transakcji (tomnext) lub w drugim dniu roboczym po dniu zawarcia transakcji (spotnext).

Głównym źródłem wzrostu należności ogółem w 2003 r. był przyrost należności od gospodarstw domowych, wynoszący 12,2 mld zł. (13,6%). Wynikał on niemal w całości z dynamicznego wzrostu wolumenu kredytów mieszkaniowych. Wartość kredytów mieszkaniowych zwiększyła się o 9,5 mld zł (47,5%) wskutek spadku oprocentowania tych kredytów, perspektyw zwiększenia obciążeń fiskalnych dotyczących transakcji na rynku mieszkaniowym i budowlanym w 2004 r. oraz oddziaływania czynników o charakterze demograficznym. Udział kredytów mieszkaniowych w kredytach ogółem wzrósł z 23,2% w grudniu 2002 r. do 30,1% w grudniu 2003 r.

Przyrost należności od przedsiębiorstw w 2003 r. należał do najniższych w ciągu ostatnich lat. Roczne tempo wzrostu tej kategorii wynosiło w grudniu 2003 r. 2,1%. Prowadzone w NBP ankietowe badania koniunktury wskazują, że największą barierę dla wzrostu akcji kredytowej przedsiębiorstw stanowił niski popyt na ich produkty i usługi, zatory płatnicze, wahania kursu walutowego oraz niestabilne przepisy podatkowe. Poziom stóp procentowych nie stanowił natomiast dla przedsiębiorstw istotnej przeszkody w dostępie do kredytów.

Wśród pozostałych kategorii należności w 2003 r. odnotowano znaczny wzrost należności od funduszy ubezpieczeń społecznych (wzrost o 2,4 mld zł, tj. 99,8%), a także należności od instytucji samorządowych i niemonetarnych instytucji finansowych, których przyrost wynosił odpowiednio 1,6 mld zł (14%) i 1,0 mld zł (9,2%). Zmniejszyły się natomiast należności od instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych (spadek o 0,2 mld zł, tj. o 17,6%).

Na zmiany stanu należności w 2003 r. duży wpływ miała deprecjacja złotego. Nominalny wzrost należności sektora przedsiębiorstw wynikał w całości ze zmian kursowych. Po ich wyeliminowaniu stan należności od przedsiębiorstw byłby mniejszy o około 0,5 mld zł. Natomiast w sektorze gospodarstw domowych wahania kursowe zawyżyły przyrost należności o około 3,5 mld zł.

ZAŁĄCZNIK 5

WYKAZ WYKONAWCZYCH AKTÓW PRAWNYCH WYDANYCH W 2003 R. PRZEZ ORGANY NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO I KOMISJĘ NADZORU BANKOWEGO (OGŁOSZONYCH)

5.1. Zarządzenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego

5.2. Uchwały Rady Polityki Pieniężnej

5.3. Uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego

5.4. Uchwały Komisji Nadzoru Bankowego

Załącznik 5.1.

Zarządzenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego

L.p.	Numer	Data uchwalenia	Data wejścia w życie	Tytuł (przedmiot regulacji)	Miejsce publikacji
1.	1/2003	15.01.2003 r.	31.01.2003 r.	w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej	Dz.Urz. NBP Nr 1, poz. 1
2.	2/2003	16.01.2003 r.	28.01.2003 r.	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł, 20 zł i 100 zł oraz terminu wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 6, poz. 90
3.	3/2003	29.01.2003 r.	06.02.2003 r.	zmieniające zarządzenie w sprawie określenia placówek Narodowego Banku Polskiego oraz innych banków zobowiązanych do wymiany starych złotych	Monitor Polski Nr 7, poz. 112
4.	4/2003	12.02.2003 r.	24.02.2003 r.	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł, 10 zł i 100 zł oraz terminu wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 10, poz. 145
5.	6/2003	21.03.2003 r.	04.04.2003 r.	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł i 20 zł oraz terminu wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 17, poz. 268
6.	7/2003	10.04.2003 r.	17.04.2003 r.	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł, 10 zł i 100 zł oraz terminu wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 19, poz. 294
7.	8/2003	09.05.2003 r.	20.05.2003 r.	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł, 10 zł i 200 zł oraz terminu wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 25, poz. 367
8.	9/2003	26.05.2003 r.	01.06.2003 r.	zmieniające zarządzenie w sprawie upoważnienia do podejmowania decyzji dotyczących indywidualnych zezwoleń dewizowych oraz zezwoleń na prowadzenie działalności kantorowej	Dz.Urz. NBP Nr 10, poz. 14
9.	10/2003	27.05.2003 r.	01.08.2003 r.	zmieniające zarządzenie w sprawie sposobu numeracji rachunków bankowych prowadzonych w bankach	Dz.Urz. NBP Nr 10, poz. 15
10.	11/2003	05.09.2003 r.	19.09.2003 r.	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł, 20 zł i 200 zł oraz terminu wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 44, poz. 657
11.	12/2003	02.10.2003 r.	10.10.2003 r.	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł, 10 zł i 100 zł oraz terminu wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 47, poz. 701
12.	13/2003	27.11.2003 r.	09.12.2003 r.	w sprawie ustalenia wzorów, stopu, próby, masy i wielkości emisji monet nominalnej wartości 2 zł i 20 zł oraz terminu wprowadzenia ich do obiegu	Monitor Polski Nr 55, poz. 864
13.	14/2003	15.12.2003 r.	01.01.2004 r.	zmieniające zarządzenie w sprawie sposobów i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki	Dz.Urz. NBP Nr 23, poz. 41

Załącznik 5.2.

Uchwały Rady Polityki Pieniężnej

L.p.	Numer	Data uchwalenia	Data wejścia w życie	Tytuł (przedmiot regulacji)	Miejsce publikacji
1.	1/2003	29.01.2003 r.	30.01.2003 r.	w sprawie stopy redyskontowej weksli, stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych oraz oprocentowania lokaty terminowej w Narodowym Banku Polskim	Dz.Urz. NBP Nr 2, poz. 2
2.	2/2003	25.02.2003 r.	12.03.2003 r.	w sprawie „Strategii polityki pieniężnej po 2003 roku”	Dz.Urz. NBP Nr 4, poz. 4
3.	3/2003	26.02.2003 r.	27.02.2003 r.	w sprawie stopy redyskontowej weksli, stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych oraz oprocentowania lokaty terminowej w Narodowym Banku Polskim	Dz.Urz. NBP Nr 3, poz. 3
4.	4/2003	26.03.2003 r.	27.03.2003 r.	w sprawie stopy redyskontowej weksli, stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych oraz oprocentowania lokaty terminowej w Narodowym Banku Polskim	Dz.Urz. NBP Nr 5, poz. 5
5.	5/2003	23.04.2003 r.	23.04.2003 r.	w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2002 r.	Dz.Urz. NBP Nr 7, poz. 8
6.	6/2003	24.04.2003 r.	25.04.2003 r.	w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim	Dz.Urz. NBP Nr 7, poz. 9
7.	7/2003	27.05.2003 r.	27.05.2003 r.	w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej w 2002 r.	Monitor Polski Nr 32, poz. 426
8.	8/2003	27.05.2003 r.	27.05.2003 r.	w sprawie oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej w 2002 r.	Monitor Polski Nr 32, poz. 427
9.	9/2003	27.05.2003 r.	27.05.2003 r.	w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2002 r.	Dz.Urz. NBP Nr 10, poz. 12
10.	10/2003	28.05.2003 r.	29.05.2003 r.	w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim	Dz.Urz. NBP Nr 10, poz. 13
11.	11/2003	25.06.2003 r.	26.06.2003 r.	w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim	Dz.Urz. NBP Nr 12, poz. 18
12.	12/2003	30.09.2003 r.	01.01.2004 r.	w sprawie określenia górnej granicy zobowiązań wynikających z zaciągania przez Narodowy Bank Polski pożyczek i kredytów w zagranicznych instytucjach bankowych i finansowych	Dz.Urz. NBP Nr 17, poz. 27
13.	13/2003	30.09.2003 r.	01.01.2004 r.	w sprawie ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2004	Monitor Polski Nr 48, poz. 736
14.	14/2003	30.09.2003 r.	01.10.2003 r. i ma zastosowanie począwszy od rezerwy obowiązkowej podlegającej utrzymaniu od dnia 31 października 2003 r.	w sprawie stopy rezerwy obowiązkowej banków	Dz.Urz. NBP Nr 17, poz. 28
15.	15/2003	16.12.2003 r.	16.12.2003 r.	w sprawie zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2004	Dz.Urz. NBP Nr 22, poz. 37
16.	16/2003	16.12.2003 r.	01.01.2004 r.	w sprawie zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego	Dz.Urz. NBP Nr 22, poz. 38
17.	17/2003	16.12.2003 r.	01.01.2004 r.	w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim	Dz.Urz. NBP Nr 22, poz. 39

Załącznik 5.3.

Uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego

L.p.	Numer	Data uchwalenia	Data wejścia w życie	Tytuł (przedmiot regulacji)	Miejsce publikacji
1.	1/9/OK/2003	04.03.2003 r.	02.04.2003 r.	w sprawie wcześniejszego wykupu przez NBP obligacji przeznaczonych dla banków w związku z obniżeniem stóp rezerwy obowiązkowej	Dz.Urz. NBP Nr 6, poz. 7
2.	13/2002	25.03.2003 r.	01.04.2003 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez Narodowy Bank Polski	Dz.Urz. NBP Nr 5, poz. 6
3.	17/2003	25.04.2003 r.	30.06.2003 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego	Dz.Urz. NBP Nr 9, poz. 11
4.	22/2003	10.07.2003 r.	25.07.2003 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego	Dz.Urz. NBP Nr 13, poz. 20
5.	23/2003	25.07.2003 r.	01.01.2004 r.	w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego	Dz.Urz. NBP Nr 16, poz. 26
6.	24/2003	21.08.2003 r.	6.09.2003 r. i ma zastosowanie do rezerwy obowiązkowej podlegającej utrzymaniu od dnia 30 września 2003 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie zasad i trybu naliczania i utrzymywania przez banki rezerwy obowiązkowej	Dz.Urz. NBP Nr 14, poz. 22
7.	29/2003	12.09.2003 r.	13.10.2003 r.	w sprawie wprowadzenia „Regulaminu prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków i kont depozytowych papierów wartościowych oraz obsługi operacji na papierach wartościowych i ich rejestracji na rachunkach i kontaktach depozytowych tych papierów”	Dz.Urz. NBP Nr 15, poz. 23
8.	30/2003	12.09.2003 r.	13.10.2003 r.	w sprawie emitowania bonów pieniężnych Narodowego Banku Polskiego	Dz.Urz. NBP Nr 15, poz. 24
9.	31/2003	12.09.2003 r.	13.10.2003 r.	w sprawie wprowadzenia „Regulaminu refinansowania banków w ciągu dnia operacyjnego przez Narodowy Bank Polski”	Dz.Urz. NBP Nr 15, poz. 25
10.	42/2003	03.10.2003 r.	13.10.2003 r.	w sprawie wprowadzenia „Regulaminu refinansowania banków kredytem lombardowym przez Narodowy Bank Polski”	Dz.Urz. NBP Nr 18, poz. 31
11.	43/2003	03.10.2003 r.	01.11.2003 r.	w sprawie wprowadzenia „Regulaminu realizacji poleceń wypłaty i operacji czekowych w obrocie zagranicznym oraz skupu i sprzedaży walut obcych dla posiadaczy rachunków bankowych w Narodowym Banku Polskim”	Dz.Urz. NBP Nr 19, poz. 32
12.	45/2003	15.10.2003 r.	20.10.2003 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego	Dz.Urz. NBP Nr 19, poz. 33
13.	48/2003	14.11.2003 r.	01.01.2004 r.	w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki Narodowemu Bankowi Polskiemu danych niezbędnych do sporządzania bilansu płatniczego oraz bilansów należności i zobowiązań zagranicznych państwa	Dz.Urz. NBP Nr 21, poz. 36
14.	53/2003	18.12.2003 r.	01.01.2004 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie wprowadzenia „Regulaminu realizacji poleceń wypłaty i operacji czekowych w obrocie zagranicznym oraz skupu i sprzedaży walut obcych dla posiadaczy rachunków bankowych w Narodowym Banku Polskim”	Dz.Urz. NBP Nr 23, poz. 40

Załącznik 5.4.

Uchwały Komisji Nadzoru Bankowego

L.p.	Numer	Data uchwalenia	Data wejścia w życie	Tytuł (przedmiot regulacji)	Miejsce publikacji
1.	1/2003	04.06.2003 r.	01.01.2004 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, w tym z tytułu przekroczenia limitów koncentracji wierzytelności, sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku, z uwzględnieniem powiązań banków z innymi podmiotami zależnymi lub działającymi w tym samym holdingu oraz określenia dodatkowych pozycji bilansu banku ujmowanych łącznie z funduszami własnymi w rachunku adekwatności kapitałowej oraz zakresu i sposobu ich wyznaczania	Dz.Urz. NBP Nr 11, poz. 16
2.	2/2003	02.07.2003 r.	01.01.2004 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania wierzytelności oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych przy ustalaniu przestrzegania limitów koncentracji wierzytelności, określenia innych wierzytelności i udzielonych zobowiązań pozabilansowych, wobec których nie stosuje się przepisów dotyczących limitów koncentracji wierzytelności oraz uwzględniania powiązań banków z innymi podmiotami zależnymi lub działającymi w tym samym holdingu w rachunku koncentracji wierzytelności	Dz.Urz. NBP Nr 13, poz. 19

ZAŁĄCZNIK 6

PUBLIKACJE I STRONA INTERNETOWA NARODOWEGO BANKU
POLSKIEGO W 2003 R.

Tytuł	Tematyka	Język
WYDAWNICTWA PERIODYCZNE		
Roczniki		
Raport Roczny 2002	Ogólna charakterystyka wyników gospodarczych i finansowych, rozwoju sektora bankowego, działalności NBP, bilansu NBP i systemu bankowego, a także bilansu płatniczego Rzeczypospolitej Polskiej.	polski angielski
Sprawozdanie z działalności NBP w 2002 r.	Informacje na temat realizacji poszczególnych funkcji banku centralnego w 2002 r., bilans i rachunek wyników NBP.	polski
Założenia polityki pieniężnej na 2004 r.	Prezentacja założeń polityki pieniężnej ustalanych corocznie przez Radę Polityki Pieniężnej. Zawiera charakterystykę zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań polityki pieniężnej, cele oraz instrumenty jej realizacji.	polski angielski
Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej w 2002 r.	Charakterystyka realizacji celu inflacyjnego, kształtowania się agregatów pieniężnych, instrumentów realizacji polityki pieniężnej, a także opis wykonania innych zadań postawionych przed polityką pieniężną.	polski
Bilans płatniczy na bazie transakcji oraz bilans aktywów i pasywów zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej	Dane bilansu płatniczego na bazie transakcji oraz bilans aktywów i pasywów zagranicznych wraz z analizą i częścią metodologiczną	polski
Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce	Analiza napływu inwestycji bezpośrednich w badanym okresie.	polski
Ocena kondycji finansowej przedsiębiorstw w 2002 r. ze szczególnym uwzględnieniem zjawisk pieniężno-kredytowych (w świetle badań ankietowych i danych GUS)	Zestawienie wyników rocznych ankiet wypełnianych przez grupę przedsiębiorstw oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego.	polski
Sprawozdanie z działalności Komisji Nadzoru Bankowego za 2002 rok	Charakterystyka głównych kierunków działalności nadzoru bankowego, w podziale na: zadania licencyjne, analityczne, związane z sektorem banków spółdzielczych, inspekcyjne, regulacyjne oraz kontakty zagraniczne i działalność szkoleniową. Prezentuje ponadto aktualny skład KNB, a także podstawy prawne oraz tryb jej działalności. Zawiera także wykaz uchwał oraz spraw rozpatrzonych przez KNB.	polski angielski
Operacje otwartego rynku na tle płynności systemu bankowego w 2002 r.	Raport przedstawia kształtowanie się sytuacji płynnościowej sektora bankowego w Polsce w 2002 r. Koncentruje się na opisie instrumentów wykorzystywanych przez Narodowy Bank Polski dla stabilizacji stóp rynku międzybankowego. Dostępny tylko na stronie internetowej NBP.	polski
Kwartalniki		
Raport o inflacji	Raporty o inflacji stanowią dla banków centralnych realizujących strategię bezpośredniego celu inflacyjnego podstawowy środek komunikacji z opinią publiczną. Rada prezentuje w nich m.in. własną ocenę bieżącej i przyszłej sytuacji gospodarczej z punktu widzenia kształtowania się procesów inflacyjnych oraz perspektyw realizacji przyjętego celu inflacyjnego, a także wyjaśnia przyczyny podejmowanych decyzji z zakresu polityki pieniężnej.	polski angielski
Bilans płatniczy na bazie płatności Rzeczypospolitej Polskiej	Dane bilansu płatniczego na bazie płatności zarejestrowane przez polski system bankowy w analizowanym okresie.	polski

Tytuł	Tematyka	Język
Wstępna informacja o kondycji sektora przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem stanu koniunktury	Analiza koniunktury w sektorze przedsiębiorstw opierająca się na wynikach szybkiego monitoringu NBP, rezultatach badań koniunktury prowadzonych w innych krajowych ośrodkach oraz dostępnych badaniach GUS.	polski
Sytuacja finansowa banków. Synteza	Charakterystyka najważniejszych wydarzeń oraz analiza sytuacji sektora bankowego w danym okresie. Podstawowe źródło informacji nt. sytuacji polskiego systemu bankowego dla odbiorców zewnętrznych.	polski edycje półroczne – także jęz. angielski
Miesięczniki		
Biuletyn Informacyjny	Podstawowe dane dotyczące ogólnej charakterystyki wyników gospodarczych i finansowych oraz polityki pieniężnej banku centralnego. Wydania kwartalne zawierają dodatkowo część opisową prezentującą podstawowe tendencje w zakresie sytuacji makroekonomicznej, kształtowanie się podaży pieniądza i czynników jego kreacji, bilans płatniczy oraz podstawowe instrumenty polityki pieniężnej.	polski angielski
Informacja Wstępna	Skrócona publikacja zawierająca wstępne dane dotyczące wyników gospodarczych, systemu bankowego oraz bilansu Narodowego Banku Polskiego, a także bilansu płatniczego Rzeczypospolitej Polskiej.	polski angielski
Bank i Kredyt	Opracowania analityczne dot. sektora finansowego, zwłaszcza bankowego, a także artykuły o charakterze informacyjnym. Prezentacja najważniejszych zagadnień związanych z działalnością oraz strategicznymi zamierzeniami NBP jako banku centralnego. Wkładka edukacyjna – Globalizacja od A do Z.	polski, streszczenia w jęz. angielskim
Rynki finansowe	Comiesięczna analiza sytuacji na rynkach finansowych, bieżąca informacja o stopach procentowych, kursie walutowym, oczekiwaniach i reakcjach inwestorów. Dostępna tylko na stronie internetowej NBP.	polski
WYDAWNICTWA NIEPERIODYCZNE		
Strategia polityki pieniężnej po 2003 r.	Omówienie realizacji Średniookresowej strategii polityki pieniężnej na lata 1999-2003. Przedstawienie nowej strategii i celu polityki pieniężnej, zasad spełnienia kryteriów zbieżności, uwarunkowań jej realizacji i przewidywanej ewolucji instrumentów NBP.	polski angielski
Raport o stabilności systemu finansowego (czerwiec 2001 – grudzień 2002)	Analiza wrażliwości sektora bankowego na szoki zewnętrzne, z uwzględnieniem sytuacji gospodarczej oraz elementami analizy rynków finansowych. Opracowanie zawiera również analizę stabilności najważniejszych typów niebankowych instytucji finansowych, w tym zakładów ubezpieczeń oraz funduszy emerytalnych, oraz kwestie bezpieczeństwa systemu płatniczego. Uzupełnieniem są artykuły monograficzne poruszające kwestie szczególnie istotne dla stabilności systemu finansowego w okresie objętym analizą.	polski angielski
Plan działalności NBP na lata 2002-2004	Podstawowe cele i najważniejsze zadania NBP planowane do realizacji w latach 2002-2004.	polski angielski
Rynek kart płatniczych w Polsce	Charakterystyka rozwoju bankowego rynku kart płatniczych w Polsce na tle krajowego systemu płatniczego oraz porównanie z rynkami kart płatniczych krajów UE i państw kandydujących do Unii.	polski
Rola NBP w procesie integracji europejskiej	Przedstawienie podstawowych zadań NBP w procesie integracji europejskiej. Nakład angiellojęzyczny został rozesłany do wszystkich banków centralnych ESBC, z EBC włącznie. Publikacje wykorzystywane w kontaktach służbowych z przedstawicielami zagranicznych instytucji finansowo-bankowych.	polski angielski
Dziennik Urzędowy NBP	Zawiera akty dotyczące funkcjonowania banków: zarządzenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego, uchwały Rady Polityki Pieniężnej, uchwały i zarządzenia Komisji Nadzoru Bankowego, uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego oraz obwieszczenia w sprawie utworzenia, likwidacji i upadłości banków, oprocentowania kredytu refinansowego i lombardowego, stopy dyskontowej i redyskontowej weksli oraz stopy rezerw obowiązkowych banków.	polski

Tytuł	Tematyka	Język
Euro od A do Z	Zbiór opracowań opublikowanych w 2002 r. w dodatku edukacyjnym do miesięcznika Bank i Kredyt. Omawia podstawowe cechy europejskiego pieniądza, korzyści i koszty związane z wprowadzeniem euro, główne instytucje finansowe UE, a także przygotowania Polski do akcesji.	polski
Materiały i Studia	Seria wydawnicza, w której publikowane są opracowania będące efektem prac badawczych pracowników NBP, jak również autorów z uczelni oraz instytucji finansowych. Dotyczą ważnych zagadnień związanych z bankowością i polityką pieniężną.	polski wybrane numery w jęz. angielskim
Przebieg procesu wprowadzania banknotów i monet euro w państwach Unii Gospodarczej i Walutowej	Omówienie przygotowań do wprowadzenia euro gotówkowego oraz przebiegu tego procesu w każdym z 12 państw Unii Gospodarczej i Walutowej. Prezentuje również wizerunki i zabezpieczenia banknotów i monet euro, a także słownik najważniejszych pojęć związanych z nową walutą. Wydawnictwo udostępniane także w postaci elektronicznej – na dołączonej płycie CD.	polski
STRONA INTERNETOWA NBP		
http://www.NBP.pl	Prezentacja Banku, struktura organizacyjna i zasady funkcjonowania Banku, akty prawne, informacja statystyczna (w tym tabele kursów ogłaszanych przez NBP), banknoty i monety emitowane przez NBP, lista banków działających w Polsce, publikacje, aktualności dotyczące NBP. Podstrony internetowe: „Edukacja ekonomiczna”, „Euro 2002”, „Konferencje NBP” oraz „Oferty pracy w NBP”.	polski angielski

ZAŁĄCZNIK 7

ZESTAWIENIE OTWARTYCH SEMINARIÓW
PRZEPROWADZONYCH W NBP W 2003 R.

1.	Ile można ciąć? Szacunek naturalnej stopy procentowej w Polsce
2.	Badania przedsiębiorstw w bankach centralnych. Przegląd doświadczeń międzynarodowych
3.	Konieczności budowy nowego wskaźnika inflacji bazowej
4.	Modele stóp procentowych
5.	Od złotego do euro
6.	Kierunki zmian w funkcjonowaniu rynku finansowego Unii Europejskiej
7.	Koncepcja NAIRU, dezinflacja a druga fala bezrobocia w Polsce
8.	Finnish Road to EMU
9.	Money and Credit Market Integration in the Run Up of EU Eastern
10.	Ekonometryczny model kursu walutowego w średnim okresie
11.	Szacowanie luki popytowej dla gospodarki polskiej przy wykorzystaniu metodologii VECM
12.	Ekonometryczny model kursu walutowego w krótkim okresie
13.	Zastosowanie metod ekonomii eksperymentalnej w analizie sektora finansowego
14.	Powiększenie EMU i konwergencja poziomów cen

ZAŁĄCZNIK 8

WYNIKI GŁOSOWANIA CZŁONKÓW RADY POLITYKI PIENIĘŻNEJ
NAD WNIOSKAMI I UCHWAŁAMI PODJĘTYMI W 2003 R.¹⁰⁴

Data podjęcia uchwały	Przedmiot uchwały	Decyzja RPP	Wyniki głosowania członków Rady	
			za:	przeciw:
29.01.2003	wniosek o obniżenie wszystkich stóp procentowych o 0,5 pkt. proc.	wniosek nie uzyskał większości głosów	J.Krzyżewski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	L.Balcerowicz M.Dąbrowski B.Grabowski C.Józefiak W.Łączkowski J.Pruski
29.01.2003	uchwała w sprawie stopy redyskontowej weksli, stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych oraz oprocentowania lokaty terminowej w NBP	obniżka wszystkich stóp procentowych o 0,25 pkt. proc.	L.Balcerowicz B.Grabowski C.Józefiak J.Krzyżewski W.Łączkowski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	M.Dąbrowski J.Pruski
25.02.2003	uchwała w sprawie „Strategii polityki pieniężnej po 2003 roku”		L.Balcerowicz B.Grabowski C.Józefiak J.Krzyżewski W.Łączkowski J.Pruski D.Rosati G.Wójtowicz	M.Dąbrowski W. Ziółkowska była nieobecna na posiedzeniu
			W. Ziółkowska była nieobecna na posiedzeniu	
26.02.2003	wniosek o obniżenie stopy referencyjnej o 0,5 pkt. proc., oprocentowania kredytów refinansowych o 1 pkt proc. i pozostawienie oprocentowania lokaty terminowej NBP bez zmian	wniosek nie uzyskał większości głosów	D.Rosati G.Wójtowicz	L.Balcerowicz M.Dąbrowski B.Grabowski C.Józefiak J.Krzyżewski W.Łączkowski J.Pruski
			W. Ziółkowska była nieobecna na posiedzeniu	
26.03.2003	uchwała w sprawie stopy redyskontowej weksli, stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych oraz oprocentowania lokaty terminowej w NBP	obniżka wszystkich stóp procentowych o 0,25 pkt. proc.	L.Balcerowicz B.Grabowski J.Krzyżewski W.Łączkowski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	M.Dąbrowski C.Józefiak J.Pruski
23.04.2003	uchwała w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego NBP sporządzonego na dzień 31 grudnia 2002 r.		L.Balcerowicz M.Dąbrowski C.Józefiak J.Krzyżewski W.Łączkowski J.Pruski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	
			B. Grabowski był nieobecny na posiedzeniu	

¹⁰⁴ Z wyjątkiem uchwały z 30.09. 2003 r. w sprawie określenia górnej granicy zobowiązań wynikających z zaciągania przez NBP pożyczek i kredytów w zagranicznych instytucjach bankowych i finansowych.

Data podjęcia uchwały	Przedmiot uchwały	Decyzja RPP	Wyniki głosowania członków Rady	
			za:	przeciw:
24.04.2003	wniosek o obniżenie stopy referencyjnej o 0,5 pkt. proc.	wniosek nie uzyskał większości głosów	D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	L.Balcerowicz M.Dąbrowski C.Józefiak J.Krzyżewski W.Łączkowski J.Pruski
B. Grabowski był nieobecny na posiedzeniu				
24.04.2003	wniosek o obniżenie stopy referencyjnej o 0,25 pkt. proc.	wniosek nie uzyskał większości głosów	L.Balcerowicz J.Krzyżewski G.Wójtowicz	M.Dąbrowski C.Józefiak W.Łączkowski J.Pruski D.Rosati W.Ziółkowska
B. Grabowski był nieobecny na posiedzeniu				
24.04.2003	wniosek o obniżenie stopy referencyjnej o 0,25 pkt. proc., oprocentowanie kredytów refinansowych o 0,5 pkt. proc. oraz pozostawienie stopy lokaty terminowej w NBP bez zmian	wniosek uzyskał większość głosów	L.Balcerowicz J.Krzyżewski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	M.Dąbrowski C.Józefiak W.Łączkowski J.Pruski
B. Grabowski był nieobecny na posiedzeniu				
24.04.2003	uchwała w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w NBP	obniżka stopy referencyjnej o 0,25 pkt. proc., oprocentowania kredytów refinansowych o 0,5 pkt. proc., stopy redyskontowej weksli o 0,25 oraz pozostawienie stopy lokaty terminowej w NBP bez zmian	L.Balcerowicz J.Krzyżewski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	M.Dąbrowski C.Józefiak W.Łączkowski J.Pruski
B. Grabowski był nieobecny na posiedzeniu				
27.05.2003	uchwała w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej w 2002 r.		L.Balcerowicz M.Dąbrowski B.Grabowski C.Józefiak J.Krzyżewski W.Łączkowski J.Pruski G.Wójtowicz	D.Rosati W.Ziółkowska
27.05.2003	uchwała w sprawie oceny działalności Zarządu NBP w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej w 2002 r.		L.Balcerowicz M.Dąbrowski B.Grabowski C.Józefiak J.Krzyżewski W.Łączkowski J.Pruski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	

Data podjęcia uchwały	Przedmiot uchwały	Decyzja RPP	Wyniki głosowania członków Rady	
			za:	przeciw:
27.05.2003	uchwała w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z działalności NBP w 2002 r.		L.Balcerowicz M.Dąbrowski B.Grabowski C.Józefiak J.Krzyżewski W.Łączkowski J.Pruski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	
28.05.2003	uchwała w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w NBP	obniżka wszystkich stóp procentowych o 0,25 pkt. proc.	L.Balcerowicz J.Krzyżewski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	M.Dąbrowski B.Grabowski C.Józefiak W.Łączkowski J.Pruski
25.06.2003	uchwała w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w NBP	obniżka wszystkich stóp procentowych o 0,25 pkt. proc.	L.Balcerowicz J.Krzyżewski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	M.Dąbrowski B.Grabowski C.Józefiak W.Łączkowski J.Pruski
27.08.2003	wniosek o obniżenie wszystkich stóp procentowych o 0,25 pkt. proc.	wniosek nie uzyskał większości głosów	J.Czekaj D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	L.Balcerowicz B.Grabowski C.Józefiak W.Łączkowski J.Pruski
			M.Dąbrowski był nieobecny na posiedzeniu	
30.09.2003	uchwała w sprawie ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2004		L.Balcerowicz J.Czekaj B.Grabowski C.Józefiak W.Łączkowski J.Pruski G.Wójtowicz W.Ziółkowska	M.Dąbrowski
			D.Rosati był nieobecny na posiedzeniu	
30.09.2003	uchwała w sprawie stopy rezerwy obowiązkowej banków		L.Balcerowicz J.Czekaj M.Dąbrowski C.Józefiak W.Łączkowski G.Wójtowicz W.Ziółkowska	B.Grabowski J.Pruski
			D.Rosati był nieobecny na posiedzeniu	
26.11.2003	wniosek o zmianę nastawienia w polityce pieniężnej z neutralnego na restrykcyjne	wniosek nie uzyskał większości głosów	M.Dąbrowski B.Grabowski J.Pruski	L.Balcerowicz J.Czekaj C.Józefiak W.Łączkowski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska

Data podjęcia uchwały	Przedmiot uchwały	Decyzja RPP	Wyniki głosowania członków Rady	
			za:	przeciw:
16.12.2003	uchwała w sprawie zatwierdzenia planu finansowego NBP na rok 2004		L.Balcerowicz J.Czekaj M.Dąbrowski B.Grabowski C.Józefiak W.Łączkowski J.Pruski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	
16.12.2003	uchwała w sprawie zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat NBP		L.Balcerowicz J.Czekaj B.Grabowski C.Józefiak W.Łączkowski J.Pruski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	M.Dąbrowski
16.12.2003	uchwała w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w NBP		L.Balcerowicz J.Czekaj M.Dąbrowski B.Grabowski C.Józefiak W.Łączkowski J.Pruski D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska	
17.12.2003	wniosek o zmianę nastawienia w polityce pieniężnej z neutralnego na restrykcyjne	głos Przewodniczącego RPP rozstrzygnął, że wniosek nie przeszedł do dalszego głosowania	M.Dąbrowski B.Grabowski C.Józefiak W.Łączkowski J.Pruski	L.Balcerowicz J.Czekaj D.Rosati G.Wójtowicz W.Ziółkowska

ANEKS STATYSTYCZNY

TABELA I

Podstawowe dane statystyczne

Wyszczególnienie	Jednostka	2002	2003		
		XII	I	II	III
1. Produkcja sprzedana przemysłu					
a) w cenach bieżących	mln zł	41.461,1	38.831,3	38.514,8	43.309,3
b) w cenach stałych					
- ten sam miesiąc poprzedniego roku = 100	%	105,2	103,3	104,3	105,5
- poprzedni miesiąc = 100	%	97,5	93,3	98,6	112,1
2. Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej					
a) w cenach bieżących	mln zł	4.738,4	1.673,4	1.682,6	1.950,9
b) w cenach stałych					
- ten sam miesiąc poprzedniego roku = 100	%	89,6	89,1	76,0	74,7
- poprzedni miesiąc = 100	%	137,1	35,5	100,7	116,1
3. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych					
a) ten sam miesiąc poprzedniego roku = 100	%	100,8	100,5	100,5	100,6
b) poprzedni miesiąc = 100	%	100,1	100,4	100,1	100,3
c) grudzień roku poprzedniego = 100	%	100,8	100,4	100,5	100,8
4. Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu					
a) ten sam miesiąc poprzedniego roku = 100	%	102,2	102,5	102,9	103,6
b) poprzedni miesiąc = 100	%	100,1	100,4	100,6	100,9
5. Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej					
a) ten sam miesiąc poprzedniego roku = 100	%	100,4	99,7	99,4	99,1
b) poprzedni miesiąc = 100	%	99,9	99,5	99,9	99,9
6. Pracujący w sektorze przedsiębiorstw ogółem	tys. osób	4.999,0	4.917,0	4.925,0	4.915,0
7. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ogółem	tys. osób	4.839,0	4.736,0	4.741,0	4.728,0
8. Liczba bezrobotnych	tys. osób	3.217,0	3.320,6	3.344,2	3.321,0
9. Stopa bezrobocia	%	20,0	20,6	20,7	20,6
10. Przeciętne wynagrodzenia miesięczne brutto w sektorze przedsiębiorstw	zł	2.532,4	2.246,5	2.235,5	2.267,6
11. Wyniki finansowe budżetu państwa					
a) dochody budżetu państwa	mln zł	143.519,8	11.665,3	22.254,6	33.396,9
b) wydatki budżetu państwa	mln zł	182.922,4	15.704,3	33.891,4	48.827,0
c) wynik budżetu państwa i saldo kredytów zagranicznych	mln zł	-35.954,6	-4.128,3	-9.403,3	-13.258,4
12. Wyniki finansowe przedsiębiorstw					
a) przychody ogółem	mln zł	962.823,6	.	.	238.766,1
w tym przychody ze sprzedaży produktów	mln zł	591.916,6	.	.	146.682,1
b) koszty uzyskania przychodów ogółem	mln zł	955.745,3	.	.	232.450,8
w tym koszt własny sprzedanych produktów	mln zł	606.689,0	.	.	147.184,9
c) wynik finansowy brutto (saldo)	mln zł	7.312,4	.	.	6.306,9
d) obciążenia wyniku finansowego brutto	mln zł	9.271,8	.	.	3.158,9
e) wynik finansowy netto (saldo)	mln zł	-1.959,5	.	.	3.147,9
f) wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności	%	99,3	.	.	97,4
g) wskaźnik rentowności obrotu netto	%	-0,2	.	.	1,3
h) wskaźnik płynności II stopnia	%	72,9	.	.	79,2
i) aktywa obrotowe ogółem	mln zł	290.409,0	.	.	291.610,1
j) należności i roszczenia z tytułu dostaw i usług	mln zł	126.997,6	.	.	128.899,0
k) zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług	mln zł	130.520,7	.	.	124.094,4

2003								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
42.274,5	42.433,2	42.349,4	44.614,4	42.507,5	48.301,1	51.429,6	47.613,5	48.607,4
108,5	111,7	107,9	110,3	105,9	110,9	112,1	109,2	114,0
98,4	101,3	99,6	104,8	94,9	113,2	105,5	91,9	101,9
2.396,0	2.879,5	3.339,2	3.614,4	3.394,1	3.793,7	3.932,1	3.241,9	4.643,1
86,5	93,1	98,8	101,7	97,0	96,2	95,1	95,0	99,4
123,0	120,2	115,9	108,3	94,0	112,0	103,8	82,6	143,3
100,3	100,4	100,8	100,8	100,7	100,9	101,3	101,6	101,7
100,2	100,0	99,9	99,6	99,6	100,5	100,6	100,3	100,2
101,0	101,0	100,8	100,5	100,1	100,6	101,2	101,5	101,7
102,7	102,0	102,0	101,9	101,8	102,1	102,7	103,7	103,7
99,4	99,4	100,3	100,7	100,3	100,5	100,7	100,4	100,1
98,9	99,2	99,0	98,8	98,8	98,7	98,6	98,6	98,6
99,9	100,0	100,1	99,9	99,9	99,8	99,8	99,8	99,9
4.912,0	4.914,0	4.915,0	4.914,0	4.906,0	4.904,0	4.905,0	4.884,0	4.827,0
4.726,0	4.723,0	4.722,0	4.722,0	4.718,0	4.711,0	4.715,0	4.701,0	4.671,0
3.246,1	3.159,6	3.134,6	3.123,0	3.099,1	3.073,3	3.058,2	3.096,9	3.175,7
20,3	19,8	19,7	19,6	19,5	19,4	19,3	19,5	20,0
2.320,7	2.254,4	2.301,0	2.342,7	2.295,1	2.353,1	2.331,1	2.439,6	2.662,2
46.475,0	56.710,3	71.903,3	84.531,6	96.295,1	109.297,0	123.345,2	137.323,4	152.110,6
64.429,0	79.927,9	95.721,7	112.168,7	125.857,4	142.383,1	158.173,6	172.805,2	189.153,6
-15.737,5	-21.191,7	-22.021,3	-24.950,0	-26.955,8	-33.878,1	-32.128,4	-32.038,6	-31.081,4
.	.	499.547,4	.	.	775.051,3	.	.	1.080.601,7
.	.	306.422,2	.	.	474.852,4	.	.	659.087,0
.	.	484.495,6	.	.	750.475,6	.	.	1.050.716,7
.	.	307.899,8	.	.	476.880,3	.	.	661.952,8
.	.	15.047,2	.	.	24.576,2	.	.	30.176,0
.	.	6.241,2	.	.	9.443,1	.	.	12.188,5
.	.	8.806,0	.	.	15.133,1	.	.	17.987,4
.	.	97,0	.	.	96,8	.	.	97,2
.	.	1,8	.	.	2,0	.	.	1,7
.	.	80,5	.	.	84,4	.	.	84,3
.	.	298.815,2	.	.	309.281,4	.	.	317.484,5
.	.	132.956,6	.	.	137.017,3	.	.	136.146,8
.	.	127.879,1	.	.	131.710,5	.	.	139.772,5

TABELA II

Rynek finansowy – podstawowe informacje

Wyszczególnienie	Jednostka	2002	2003		
		XII	I	II	III
1. Stopa oprocentowania kredytu lombardowego	%	8,75	8,50	8,00	7,75
2. Stopa redyskonta weksli	%	7,50	7,25	6,75	6,50
3. Stopa oprocentowania kredytu refinansowego	%	8,75/9,75	8,50/9,50	8,0/9,0	7,75/8,75
4. Stopa depozytowa	%	4,75	4,50	4,50	4,25
5. Minimalna stopa rentowności 28-dniowych operacji otwartego rynku	%	6,75	6,50	6,25	6,00
6. Stopa rezerw obowiązkowych od:					
a) wkładów złotych					
- płatnych na każde żądanie	%	4,50	4,50	4,50	4,50
- terminowych	%	4,50	4,50	4,50	4,50
b) wkładów w walutach obcych (równowartość w złotych)					
- płatnych na każde żądanie	%	4,50	4,50	4,50	4,50
- terminowych	%	4,50	4,50	4,50	4,50
7. Wielkość rezerwy obowiązkowej ogółem	mln zł	13.038,80	13.062,28	13.059,01	13.073,87
a) na rachunku bieżącym	mln zł	13.038,80	13.062,28	13.059,01	13.073,87
b) zadeklarowana kwota gotówki	mln zł	.	.	.	.
8. Przetargi na bony skarbowe					
a) liczba przetargów w ciągu miesiąca		3	4	4	5
b) wartość bonów zaoferowanych do sprzedaży (w cenach nominalnych)	mln zł	3.100,00	5.200,00	4.300,00	5.900,00
z tego bonów o terminie wykupu:					
- 2-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 3-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 6-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 8-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 10-tygodniowym	mln zł	.	.	.	.
- 13-tygodniowym	mln zł	200,00	200,00	0,00	200,00
- 26-tygodniowym	mln zł	0,00	1.200,00	900,00	800,00
- 39-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 52-tygodniowym	mln zł	2.900,00	3.800,00	3.400,00	4.900,00
c) popyt zgłoszony przez oferentów (w cenach nominalnych)	mln zł	8.527,70	10.618,96	11.484,68	18.185,82
z tego na bony o terminie wykupu:					
- 2-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 3-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 6-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 8-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 10-tygodniowym	mln zł	.	.	.	.
- 13-tygodniowym	mln zł	469,40	799,38	0,00	280,37
- 26-tygodniowym	mln zł	0,00	3.530,62	1.401,38	3.486,22
- 39-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 52-tygodniowym	mln zł	8.058,30	6.288,96	10.083,30	14.419,23
d) sprzedaż bonów (w cenach nominalnych)	mln zł	3.100,00	5.173,16	4.300,00	5.900,00
z tego bonów o terminie wykupu:					
- 2-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 3-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 6-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 8-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00

2003								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
7,25	7,00	6,75	6,75	6,75	6,75	6,75	6,75	6,75
6,25	6,00	5,75	5,75	5,75	5,75	5,75	5,75	5,75
7,25/8,25	7,00/8,00	6,75/7,75	6,75/7,75	6,75/7,75	6,75/7,75	6,75/7,75	6,75/7,75	6,75/7,75
4,25	4,00	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75
5,75	5,50	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25
4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	3,50	3,50	3,50
4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	3,50	3,50	3,50
4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	3,50	3,50	3,50
4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50	3,50	3,50	3,50
13.223,65	13.223,65	13.197,10	13.321,14	13.321,14	12.483,04	9.600,04	9.600,04	10.220,23
13.223,65	13.223,65	13.197,10	13.321,14	13.321,14	12.483,04	9.600,04	9.600,04	10.220,23
.	.	.	.	.	.	0,00	0,00	0,00
3	4	5	4	4	5	5	4	4
3.900,00	3.200,00	3.900,00	3.600,00	3.200,00	6.600,00	7.500,00	4.400,00	5.300,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
.	.	.	.	.	.	3.500,00	0,00	0,00
900,00	0,00	100,00	300,00	0,00	800,00	200,00	0,00	100,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	900,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.000,00	3.200,00	3.800,00	3.300,00	3.200,00	4.900,00	3.800,00	4.400,00	5.200,00
10.521,22	9.370,75	8.274,38	9.338,12	9.280,28	13.828,44	14.230,75	8.190,00	11.450,22
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
.	.	.	.	.	.	6.243,20	0,00	0,00
2.106,72	0,00	489,09	1.087,93	0,00	1.806,52	749,61	0,00	491,38
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	828,09	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8.414,50	9.370,75	7.785,29	8.250,19	9.280,28	11.193,83	7.237,94	8.190,00	10.958,84
3.900,00	3.200,00	3.695,49	3.600,00	3.200,00	6.798,79	7.500,00	4.400,00	5.300,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

TABELA II – cd.

Rynek finansowy – podstawowe informacje

Wyszczególnienie	Jednostka	2002	2003		
		XII	I	II	III
- 10-tygodniowym	mln zł	.	.	.	.
- 13-tygodniowym	mln zł	200,00	200,00	0,00	200,00
- 26-tygodniowym	mln zł	0,00	1.200,00	900,00	800,00
- 39-tygodniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 52-tygodniowym	mln zł	2.900,00	3.773,16	3.400,00	4.900,00
e) średni ważony zysk z kupionych bonów	%	5,77	5,84	5,88	5,68
z tego z bonów o terminie wykupu:					
- 2-tygodniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 3-tygodniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 6-tygodniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 8-tygodniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 10-tygodniowym	%	.	.	.	.
- 13-tygodniowym	%	6,11	6,07	0,00	5,71
- 26-tygodniowym	%	0,00	6,04	6,01	5,79
- 39-tygodniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 52-tygodniowym	%	5,75	5,76	5,85	5,66
f) stan na koniec miesiąca bonów pochodzących z przetargów i będących w obiegu (według kosztów zakupu)	mln zł	38.536,10	38.710,19	39.426,96	40.051,56
9. Przetargi na bony pieniężne NBP					
a) liczba przetargów w ciągu miesiąca		4	5	4	4
b) wartość bonów zaoferowanych do sprzedaży (w cenach nominalnych)	mln zł	7.600,00	15.000,00	12.500,00	9.500,00
z tego bonów o terminie wykupu:					
- 1-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 7-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 14-dniowym	mln zł	0,00	15.000,00	12.500,00	9.500,00
- 28-dniowym	mln zł	7.600,00	0,00	0,00	0,00
c) popyt zgłoszony przez oferentów (w cenach nominalnych)	mln zł	12.615,50	30.268,00	22.431,41	42.980,08
z tego na bony o terminie wykupu:					
- 1-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 7-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 14-dniowym	mln zł	0,00	30.268,00	22.431,41	42.980,08
- 28-dniowym	mln zł	12.615,50	0,00	0,00	0,00
d) sprzedaż bonów (w cenach nominalnych)	mln zł	7.252,20	15.000,00	12.500,00	9.500,00
z tego bonów o terminie wykupu:					
- 1-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 7-dniowym	mln zł	0,00	0,00	0,00	0,00
- 14-dniowym	mln zł	0,00	15.000,00	12.500,00	9.500,00
- 28-dniowym	mln zł	7.252,20	0,00	0,00	0,00
e) średni ważony zysk z kupionych bonów	%	6,75	6,73	6,46	6,21
z tego z bonów o terminie wykupu:					
- 1-dniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 7-dniowym	%	0,00	0,00	0,00	0,00
- 14-dniowym	%	0,00	6,73	6,46	6,21
- 28-dniowym	%	6,75	0,00	0,00	0,00
f) stan na koniec miesiąca bonów pochodzących z przetargów i będących w obiegu (według kosztów zakupu)	mln zł	7.214,32	3.490,98	6.982,54	2.494,08

2003								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
.	.	.	.	.	.	3.500,00	0,00	0,00
900,00	0,00	100,00	300,00	0,00	800,00	200,00	0,00	100,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	555,50	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.000,00	3.200,00	3.595,49	3.300,00	3.200,00	5.443,29	3.800,00	4.400,00	5.200,00
5,54	4,82	4,67	4,90	4,82	4,97	5,27	5,99	6,12
.	.	.	.	.	.	.	.	.
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
.	.	.	.	.	.	5,21	0,00	0,00
5,70	0,00	5,11	5,02	0,00	4,99	5,10	0,00	5,31
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,02	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5,49	4,82	4,66	4,88	4,82	4,96	5,33	5,99	6,14
.	.	.	.	.	.	.	.	.
41.629,82	42.214,53	42.217,48	41.053,83	41.007,37	41.846,52	46.476,15	47.606,32	45.605,50
.	.	.	.	.	.	.	.	.
4	5	4	4	5	4	5	4	4
14.500,00	13.000,00	9.500,00	12.200,00	23.000,00	17.500,00	14.000,00	14.000,00	10.000,00
.	.	.	.	.	.	.	.	.
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.500,00	13.000,00	9.500,00	12.200,00	23.000,00	17.500,00	14.000,00	14.000,00	10.000,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
23.128,68	48.540,00	35.752,45	29.982,30	67.248,34	48.149,21	30.150,40	24.211,20	14.015,09
.	.	.	.	.	.	.	.	.
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
23.128,68	48.540,00	35.752,45	29.982,30	67.248,34	48.149,21	30.150,40	24.211,20	14.015,09
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.974,87	13.000,00	9.500,00	12.200,00	22.378,73	17.500,00	12.020,00	14.000,00	9.580,00
.	.	.	.	.	.	.	.	.
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.974,87	13.000,00	9.500,00	12.200,00	22.378,73	17.500,00	12.020,00	14.000,00	9.580,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5,95	5,68	5,45	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25
.	.	.	.	.	.	.	.	.
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5,95	5,68	5,45	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.988,60	4.490,30	4.490,59	3.193,48	13.472,49	8.482,68	3.013,85	3.991,85	5.987,77

TABELA II – cd.

Rynek finansowy – podstawowe informacje

Wyszczególnienie	Jednostka	2002	2003		
		XII	I	II	III
10. Bezwarunkowa sprzedaż papierów wartościowych przez NBP (OUTRIGHT SALE)					
a) liczba przetargów					
b) wartość nominalna papierów wartościowych przeznaczonych przez NBP do sprzedaży	mln zł	3	5	4	4
c) wartość nominalna ofert zgłoszonych przez banki	mln zł	900,00	1.500,00	1.186,27	1.141,27
d) wartość nominalna ofert przyjętych	mln zł	940,00	1.295,00	915,00	560,00
e) wartość aukcyjna ofert przyjętych	mln zł	0,00	575,00	336,27	85,00
		0,00	620,33	365,41	90,09
11. Informacje o wynikach sesji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie					
a) liczba spółek na koniec miesiąca		216,00	215,00	214,00	208,00
b) kapitalizacja na koniec miesiąca	mln zł	110.564,59	102.394,39	101.699,57	100.252,59
c) wskaźnik C/Z na koniec miesiąca		29.052,40	912,10	x	x
d) WIG na koniec miesiąca		14.366,65	13.844,75	13.775,47	13.759,43
e) WIG średni w miesiącu		14.536,51	14.501,39	13.852,16	13.818,89
f) WIRR na koniec miesiąca		1.365,62	1.458,02	1.443,96	1.364,15
g) WIRR średni w miesiącu		1.347,42	1.427,29	1.460,62	1.391,71
h) obroty w miesiącu	mln zł	3.312,00	4.069,00	2.557,42	3.036,00
i) wskaźnik obrotu	%	1,60	2,00	1,30	1,60

2003								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
3	0	0	0	0	0	0	0	0
613,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
856,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
241,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
259,68	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
208,00	206,00	205,00	204,00	204,00	201,00	202,00	202,00	203,00
101.885,27	108.793,73	112.866,66	123.924,07	144.418,58	130.825,01	137.389,76	129.303,00	140.001,45
x	x	x	x	192,60	136,40	59,10	46,90	49,90
14.259,75	15.304,37	15.987,50	18.004,31	21.336,29	19.330,49	20.663,72	19.231,52	20.820,07
14.236,02	14.842,30	15.650,33	17.200,27	19.431,61	20.351,06	20.671,21	19.861,39	20.394,22
1.492,35	1.700,44	1.699,12	2.174,14	2.644,50	2.484,77	2.612,98	2.494,67	2.740,68
1.416,98	1.615,41	1.695,33	1.915,03	2.445,71	2.570,85	2.562,69	2.576,66	2.585,99
3.690,62	4.657,00	3.995,00	7.045,58	9.227,63	8.806,99	7.921,04	5.730,53	5.978,16
1,80	2,30	1,90	3,10	3,70	3,40	2,90	2,20	2,30

Tabela III

Kursy USD i EUR w 2003 r. (w zł)

Miesiąc	Kurs średni NBP na koniec miesiąca			Przeciętny kurs średni w miesiącu	
	PLN/1 USD	PLN/1 EUR	relacja USD/1 EUR	PLN/1 USD	PLN/1 EUR
Grudzień 2002	3,8388	4,0202	1,0473	3,9114	3,9876
Styczeń 2003	3,8173	4,1286	1,0815	3,8321	4,0644
Luty	3,9135	4,2083	1,0753	3,8626	4,1645
Marzec	4,0512	4,4052	1,0874	4,0033	4,3227
Kwiecień	3,8406	4,2755	1,1132	3,9610	4,2985
Maj	3,7109	4,3915	1,1834	3,7482	4,3260
Czerwiec	3,8966	4,4570	1,1438	3,7966	4,4361
Lipiec	3,8721	4,3879	1,1332	3,9064	4,4429
Sierpień	3,9944	4,3588	1,0912	3,9184	4,3668
Wrzesień	3,9799	4,6435	1,1667	3,9815	4,4669
Październik	4,0234	4,6826	1,1638	3,9221	4,5895
Listopad	3,9350	4,7127	1,1976	3,9488	4,6254
Grudzień	3,7405	4,7170	1,2611	3,7879	4,6547

TABELA IV

Średnie ważone oprocentowanie depozytów złotych w bankach komercyjnych

Wyszczególnienie	2002	2003											
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Depozyty gospodarstw domowych													
Rachunki bieżące (przedsiębiorcy indywidualni i rolnicy)	0,4	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
ROR (osoby prywatne)	1,2	1,0	0,8	0,6	0,6	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Terminowe deklarowane na okres:													
- 1 miesiąca	4,0	4,0	3,9	3,6	3,4	3,1	2,9	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
- 3 miesięcy	3,9	3,8	3,7	3,5	3,3	3,1	2,8	2,6	2,6	2,6	2,5	2,5	2,5
- 6 miesięcy	4,1	4,0	3,9	3,7	3,4	3,2	3,1	2,8	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
- 1 roku	4,6	4,5	4,4	4,2	4,0	3,7	3,5	3,3	3,3	3,3	3,4	3,4	3,4
- 2 lat	5,1	4,9	4,8	4,6	4,3	4,2	4,0	3,7	3,7	3,7	3,7	3,9	3,9
- powyżej 2 lat	5,2	5,0	4,8	4,6	4,3	4,1	3,8	3,6	3,5	3,5	3,5	3,5	3,6
Ogółem terminowe gospodarstw domowych	4,2	4,1	4,0	3,8	3,6	3,3	3,2	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Depozyty przedsiębiorstw													
Rachunki bieżące	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Terminowe deklarowane na okres:													
- 1 miesiąca	4,3	4,1	3,9	3,8	3,5	3,3	3,1	2,9	2,9	2,8	2,9	3,0	3,0
- 3 miesięcy	4,2	4,1	4,0	3,8	3,5	3,3	3,0	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,8
- 6 miesięcy	4,2	4,1	4,0	3,7	3,4	3,3	3,0	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,9
- 1 roku	4,4	4,4	4,3	4,1	3,7	3,6	3,4	3,2	3,2	3,2	3,2	3,3	3,2
- 2 lat	5,0	5,0	5,0	4,6	4,2	4,1	3,9	3,9	3,9	3,7	3,9	3,9	3,9
- powyżej 2 lat	6,1	6,1	5,7	5,3	4,7	4,4	4,4	3,1	3,0	3,1	2,9	2,9	2,8
Ogółem terminowe przedsiębiorstw	4,3	4,1	4,0	3,8	3,5	3,3	3,1	2,9	2,9	2,8	2,9	3,0	3,0
Ogółem	4,2	4,1	4,0	3,8	3,6	3,3	3,2	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9

TABELA V

Średnie ważone oprocentowanie kredytów złotych
w bankach komercyjnych

Wyszczególnienie	2002	2003											
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Kredyty dla przedsiębiorstw													
Udzielone w rachunku bieżącym	8,9	8,5	8,2	8,0	7,7	7,4	7,1	7,0	7,0	6,8	7,1	7,2	7,0
Udzielone na okres:													
- 1 roku	8,7	8,4	8,1	7,9	7,6	7,2	7,0	6,8	6,8	6,8	7,0	7,1	7,0
- 2 lat	8,9	8,5	8,3	8,1	8,2	7,8	7,6	7,3	7,2	7,2	7,7	7,6	7,5
- 3 lat	9,1	8,7	8,4	8,3	8,1	7,7	7,4	7,6	7,5	7,5	7,7	7,8	7,7
- 5 lat	9,0	8,8	8,5	8,3	8,3	7,8	7,5	7,6	7,4	7,3	7,6	7,6	7,5
- powyżej 5 lat	8,9	8,7	8,4	8,2	8,0	7,8	7,5	7,3	7,3	7,2	7,5	7,4	7,3
Ogółem	8,8	8,5	8,2	8,0	7,8	7,4	7,2	7,1	7,0	7,0	7,2	7,3	7,2
Kredyty dla gospodarstw domowych													
Udzielone w rachunku bieżącym	17,0	16,9	16,9	16,6	16,4	16,1	16,1	15,9	15,8	15,8	15,8	15,6	15,5
Kredyty konsumenckie udzielone na okres:													
- 1 roku	18,1	17,9	17,2	17,1	16,9	16,8	16,3	16,0	15,8	15,7	15,8	15,7	15,8
- 2 lat	18,4	17,9	17,1	17,1	16,9	16,7	16,8	16,5	16,5	16,4	16,4	16,3	16,3
- 3 lat	18,9	18,3	17,3	17,3	17,0	16,9	16,9	16,7	16,7	16,6	16,8	16,8	16,7
- 5 lat	16,5	16,0	15,8	15,8	15,6	15,5	15,1	15,0	15,0	15,0	14,4	14,9	14,9
- powyżej 5 lat	17,3	17,1	17,0	16,9	16,8	16,7	15,9	15,9	15,9	15,9	15,3	15,9	15,8
Ogółem	17,7	17,5	17,0	16,9	16,7	16,6	16,1	15,9	15,8	15,8	15,6	15,8	15,8
Kredyty mieszkaniowe udzielone na okres:													
- 1 roku	9,1	8,9	8,6	8,4	8,2	8,0	7,8	7,4	7,3	7,3	7,4	7,5	7,4
- 2 lat	9,1	9,0	8,8	8,5	8,4	8,1	8,0	7,9	7,8	7,8	7,9	7,9	7,9
- 3 lat	9,2	9,1	8,9	8,6	8,6	8,3	8,3	8,0	8,0	7,9	8,1	8,2	8,1
- 5 lat	10,2	10,2	9,9	9,6	9,4	9,2	8,6	8,5	8,4	8,4	8,5	8,5	8,4
- powyżej 5 lat	10,1	9,3	9,2	9,1	8,3	8,2	7,8	7,2	7,2	7,2	7,1	7,1	7,1
Ogółem	9,6	9,3	9,1	8,9	8,6	8,3	8,0	7,6	7,6	7,6	7,6	7,7	7,6
Kredyty dla przedsiębiorców indywidualnych udzielone na okres:													
- 1 roku	9,5	9,3	9,1	8,9	8,7	8,3	8,1	8,1	7,5	7,4	7,7	7,7	7,6
- 2 lat	10,4	10,1	9,8	9,7	9,5	9,0	9,0	8,9	8,2	8,2	8,5	8,5	8,4
- 3 lat	10,8	10,6	10,4	10,2	10,0	9,7	9,1	9,0	7,8	7,7	7,9	7,9	7,7
- 5 lat	9,1	8,7	8,4	8,2	8,0	7,7	7,4	7,3	7,2	7,1	7,3	7,3	7,3
- powyżej 5 lat	9,7	9,4	9,2	9,0	8,7	8,2	8,0	7,8	7,8	7,7	7,9	7,9	7,8
Ogółem	9,7	9,4	9,2	9,0	8,8	8,4	8,2	8,1	7,6	7,5	7,8	7,8	7,7
Kredyty na cele rolnicze udzielone na okres:													
- 1 roku	8,5	8,2	7,6	7,4	7,1	6,8	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5
- 2 lat	8,6	8,3	7,8	7,5	7,2	7,0	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6
- 3 lat	8,6	8,3	7,8	7,5	7,2	7,0	6,6	6,6	6,6	6,5	6,5	6,5	6,5
- 5 lat	8,5	8,3	7,8	7,5	7,2	7,0	6,7	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6
- powyżej 5 lat	8,5	8,3	7,8	7,5	7,2	7,0	6,7	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6
Ogółem	8,5	8,3	7,7	7,5	7,2	7,0	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6
Kredyty pozostałe udzielone na okres:													
- 1 roku	17,4	16,8	16,6	16,3	15,1	14,6	14,6	14,3	13,5	13,5	13,6	13,7	13,5
- 2 lat	16,7	15,9	15,3	14,8	14,4	14,1	14,1	13,8	13,5	13,3	13,0	13,1	13,0
- 3 lat	15,4	14,1	13,8	14,0	13,6	13,3	13,5	13,4	13,1	13,3	13,1	13,0	12,9
- 5 lat	14,4	13,0	12,6	12,3	12,2	12,2	12,6	12,4	12,1	12,1	11,6	11,9	11,6
- powyżej 5 lat	13,4	12,8	12,4	12,0	12,0	11,4	12,8	12,8	12,9	12,9	10,8	10,9	10,8
Ogółem	15,9	15,1	14,8	14,5	13,8	13,4	14,0	13,7	13,2	13,2	12,7	12,8	12,6
Ogółem gospodarstwa domowe	14,6	14,2	13,8	13,6	13,2	12,9	13,1	12,8	12,5	12,5	12,2	12,2	12,1
Ogółem przedsiębiorstwa i konsumenckie	11,6	11,2	10,9	10,7	10,3	10,0	9,9	9,7	9,6	9,6	9,6	9,6	9,6
Ogółem kredyty złote	10,7	10,4	10,0	9,9	9,6	9,3	9,0	8,9	8,9	8,9	9,0	9,1	9,2

TABELA VI

Bilans zagregowany pozostałych monetarnych instytucji finansowych – stan w mln zł
AKTYWA

Wyszczególnienie	2002	2003		
	XII	I	II	III
Kredyty, pożyczki i inne należności od podmiotów krajowych	288.380,7	295.620,1	295.167,4	296.501,7
- monetarne instytucje finansowe	46.735,8	50.635,8	49.226,0	47.135,8
- sektor instytucji rządowych i samorządowych	14.522,6	16.049,1	15.418,9	14.044,9
- pozostałe sektory krajowe ¹	227.122,3	228.935,2	230.522,5	235.321,0
Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmioty krajowe	99.646,0	98.562,9	98.871,0	98.063,8
- monetarne instytucje finansowe	21.312,9	17.680,8	21.098,1	16.115,1
- sektor instytucji rządowych i samorządowych	74.815,2	77.356,5	74.809,2	79.164,9
- pozostałe sektory krajowe ¹	3.517,9	3.525,6	2.963,7	2.783,8
Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe	7.297,4	7.238,3	7.353,4	7.168,9
- monetarne instytucje finansowe	1.321,4	1.194,5	1.215,5	1.146,6
- pozostałe sektory krajowe ¹	5.976,0	6.043,8	6.137,9	6.022,3
Aktywa zagraniczne	52.811,1	52.686,4	58.329,6	59.179,3
Aktywa trwałe²	27.507,6	27.187,3	27.227,0	27.510,8
Pozostałe aktywa	25.906,2	31.706,9	27.474,3	28.667,6
Aktywa ogółem	501.549,0	513.001,9	514.422,7	517.092,1

¹ Niemonetarne instytucje finansowe oraz sektor niefinansowy.

² Z wyłączeniem aktywów trwałych finansowych ujętych w wierszu „Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe”.

TABELA VI

Bilans zagregowany pozostałych monetarnych instytucji finansowych – stan w mln zł
PASYWA

Wyszczególnienie	2002	2003		
	XII	I	II	III
Depozyty i inne zobowiązania wobec podmiotów krajowych	342.324,2	344.888,8	346.738,4	344.189,3
- monetarne instytucje finansowe	34.768,2	41.034,6	40.265,3	38.976,3
- instytucje rządowe szczebla centralnego	9.909,7	9.980,7	10.339,3	10.334,5
- pozostałe sektory krajowe ¹	297.646,3	293.873,5	296.133,8	294.878,5
- bieżące	93.335,6	87.314,5	89.482,7	91.335,2
- terminowe	204.255,9	206.489,6	206.581,0	203.457,8
- z terminem wypowiedzenia	54,8	69,4	70,1	73,7
- operacje z przyrzeczeniem odkupu	0,0	0,0	0,0	11,8
Emisja dłużnych papierów wartościowych	3.101,6	3.896,7	4.260,5	4.986,1
Kapitał i rezerwy	78.161,0	78.207,6	78.642,4	79.473,3
Fundusze podstawowe	41.396,9	41.169,0	41.204,2	41.476,6
Fundusze uzupełniające	794,7	794,6	800,2	807,7
Rezerwy	35.969,4	36.244,0	36.638,0	37.189,0
Pasywa zagraniczne	34.910,0	36.032,8	37.523,0	39.491,0
Pozostałe pasywa	43.052,2	49.976,0	47.258,4	48.952,4
Pasywa ogółem	501.549,0	513.001,9	514.422,7	517.092,1

¹ Niemonetarne instytucje finansowe, instytucje samorządowe, fundusze ubezpieczeń społecznych oraz sektor niefinansowy.

2003								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
292.111,0	298.826,5	297.167,2	301.183,9	296.534,3	301.567,2	309.786,2	306.840,0	303.533,4
43.983,9	49.612,4	46.042,7	49.306,3	43.000,8	44.262,2	47.323,2	41.040,9	40.626,7
14.852,6	14.107,0	14.557,8	15.124,8	15.146,0	14.914,0	16.880,1	17.359,2	19.574,8
233.274,5	235.107,1	236.566,7	236.752,8	238.387,5	242.391,0	245.582,9	248.439,9	243.331,9
97.205,7	101.036,5	103.281,5	104.921,7	113.776,7	110.319,0	105.118,9	107.031,8	107.182,4
13.262,3	13.036,5	13.049,3	11.753,8	22.136,3	17.171,5	11.840,5	12.839,7	14.908,3
80.933,1	84.899,7	87.091,9	90.395,0	88.976,8	90.596,0	90.744,9	91.514,9	89.268,4
3.010,3	3.100,3	3.140,3	2.772,9	2.663,6	2.551,5	2.533,5	2.677,2	3.005,7
7.077,7	7.025,6	7.336,6	7.468,4	7.463,3	7.496,0	7.358,6	7.168,4	7.510,4
1.081,5	1.088,7	1.203,8	1.322,6	1.300,1	1.358,3	1.280,1	1.272,4	1.268,8
5.996,2	5.936,9	6.132,8	6.145,8	6.163,2	6.137,7	6.078,5	5.896,0	6.241,6
57.006,3	54.859,0	54.332,0	47.561,1	45.887,1	46.679,4	53.499,6	56.609,9	55.439,9
27.590,9	27.669,2	27.701,2	27.971,2	27.888,7	28.208,1	28.385,2	28.478,1	28.739,4
28.406,5	28.739,7	27.824,4	27.074,7	27.178,3	28.129,2	28.502,6	27.985,5	25.097,6
509.398,1	518.156,5	517.642,9	516.181,0	518.728,4	522.398,9	532.651,1	534.113,7	527.503,1

2003								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
339.236,9	346.776,1	343.771,4	344.323,9	345.656,9	344.433,2	353.026,1	351.562,8	350.655,1
36.161,4	40.764,0	36.661,4	36.856,9	37.628,9	34.174,2	37.021,5	35.902,8	31.754,3
10.776,4	10.781,0	10.098,6	10.468,9	10.267,9	10.463,7	10.671,2	10.667,3	10.588,1
292.299,1	295.231,1	297.011,4	296.998,1	297.760,1	299.795,3	305.333,4	304.992,7	308.312,7
84.439,9	91.676,2	98.663,6	99.112,1	99.450,8	102.859,3	101.882,8	106.160,9	108.000,3
207.782,3	203.485,5	198.297,5	197.838,3	198.264,0	196.893,0	203.409,9	198.793,4	200.275,5
72,2	69,2	50,3	47,7	45,3	43,0	40,7	38,4	36,9
4,7	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.279,5	5.565,6	5.788,9	5.829,0	6.328,0	6.439,1	6.952,5	4.888,7	4.543,6
80.140,3	80.950,1	81.442,9	82.095,4	82.218,5	82.777,7	82.746,0	82.788,6	83.723,8
41.980,6	42.505,2	42.229,6	42.490,0	42.511,6	42.609,3	42.702,7	42.770,4	43.446,5
813,0	814,3	1.296,1	1.187,3	1.172,9	1.049,8	593,0	353,9	1.075,6
37.346,7	37.630,6	37.917,2	38.418,1	38.534,0	39.118,6	39.450,3	39.664,3	39.201,7
37.517,3	37.566,5	39.036,2	37.705,4	38.144,2	40.063,4	41.876,8	46.187,1	47.238,5
47.224,1	47.298,2	47.603,5	46.227,3	46.380,8	48.685,5	48.049,7	48.686,5	41.342,1
509.398,1	518.156,5	517.642,9	516.181,0	518.728,4	522.398,9	532.651,1	534.113,7	527.503,1

TABELA VII

Bilans NBP – stan w mln zł
AKTYWA

Wyszczególnienie	2002	2003		
	XII	I	II	III
Kredyty, pożyczki i inne należności od podmiotów krajowych	5.256,7	5.254,8	5.258,1	5.165,4
- pozostałe monetarne instytucje finansowe	5.234,0	5.233,0	5.236,5	5.143,6
- sektor instytucji rządowych i samorządowych	0,0	0,0	0,0	0,0
- pozostałe sektory krajowe ¹	22,7	21,8	21,6	21,8
Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmioty krajowe	6.765,6	6.134,9	4.121,7	3.854,7
- pozostałe monetarne instytucje finansowe	186,2	180,8	180,8	180,9
- sektor instytucji rządowych i samorządowych	6.579,4	5.954,1	3.940,9	3.673,8
Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe	225,2	225,1	225,1	225,1
- pozostałe monetarne instytucje finansowe	0,0	0,0	0,0	0,0
- pozostałe sektory krajowe ¹	225,2	225,1	225,1	225,1
Aktywa zagraniczne	119.562,7	121.605,6	129.845,6	131.170,2
Aktywa trwałe ²	1.680,0	1.561,9	1.497,4	1.601,6
Pozostałe aktywa	657,6	688,4	704,1	728,1
Aktywa ogółem	134.147,8	135.470,7	141.652,0	142.745,1

¹ Niemonetarne instytucje finansowe oraz sektor niefinansowy.

² Z wyłączeniem aktywów trwałych finansowych ujętych w wierszu „Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe”.

TABELA VII

Bilans NBP – stan w mln zł
PASYWA

Wyszczególnienie	2002	2003		
	XII	I	II	III
Pieniądz gotówkowy w obiegu	46.745,0	45.345,0	46.336,5	48.041,4
Depozyty podmiotów krajowych	22.734,8	27.089,8	25.515,4	25.386,1
- pozostałe monetarne instytucje finansowe	15.312,9	13.145,7	12.577,6	12.143,9
- instytucje rządowe szczebla centralnego	6.336,1	13.029,0	11.959,6	12.524,6
- pozostałe sektory krajowe ¹	1.085,8	915,1	978,2	717,6
Emisja dłużnych papierów wartościowych	20.953,0	17.265,9	20.829,9	15.623,9
Kapitał i rezerwy	2.569,0	2.573,6	2.542,0	2.557,4
Fundusze podstawowe	1.748,3	1.748,3	1.748,3	1.748,3
Rezerwy	820,7	825,3	793,7	809,1
Pasywa zagraniczne	5.345,7	6.079,2	7.126,7	6.914,2
Pozostałe pasywa	35.800,3	37.117,2	39.301,5	44.222,1
Pasywa ogółem	134.147,8	135.470,7	141.652,0	142.745,1

¹ Niemonetarne instytucje finansowe, instytucje samorządowe, fundusze ubezpieczeń społecznych oraz sektor niefinansowy.

2003								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
5.102,5	5.100,7	5.004,3	4.986,5	5.141,9	4.893,6	4.837,4	4.836,6	4.711,4
5.081,1	5.079,1	4.982,2	4.963,4	5.118,9	4.869,8	4.813,6	4.812,8	4.687,5
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
21,4	21,6	22,1	23,1	23,0	23,8	23,8	23,8	23,9
3.037,1	2.928,9	3.069,5	2.233,7	2.100,4	2.095,5	593,0	565,2	529,4
180,9	180,9	180,9	180,9	180,9	181,0	181,0	161,8	145,6
2.856,2	2.748,0	2.888,6	2.052,8	1.919,5	1.914,5	412,0	403,4	383,8
225,1	76,2	76,2	88,2	88,2	88,2	88,2	80,8	80,8
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
225,1	76,2	76,2	88,2	88,2	88,2	88,2	80,8	80,8
124.281,7	129.377,7	130.006,4	128.994,6	131.277,5	135.741,0	140.717,2	139.260,6	132.807,7
1.621,7	1.627,7	1.648,4	1.655,2	1.671,2	1.686,2	1.712,0	1.725,4	1.780,1
822,2	858,4	856,9	1.037,4	1.150,1	951,2	1.166,9	1.126,7	631,5
135.090,3	139.969,6	140.661,7	138.995,6	141.429,3	145.455,7	149.114,7	147.595,3	140.540,9

2003								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
50.148,3	49.697,8	51.408,0	51.340,8	52.455,4	52.605,2	53.432,7	53.538,0	54.176,6
24.652,6	30.091,0	28.648,3	30.165,7	18.550,9	21.680,7	27.064,2	26.679,1	23.590,0
11.914,0	12.641,0	13.057,8	16.681,8	9.260,8	13.948,6	14.016,6	8.604,1	12.152,3
12.419,6	17.167,2	15.269,2	13.216,0	9.038,7	7.473,6	12.793,9	17.795,9	10.786,5
319,0	282,8	321,3	267,9	251,4	258,5	253,7	279,1	651,2
12.893,3	12.432,3	12.470,1	11.209,2	21.548,2	16.586,0	11.145,1	12.162,9	14.202,0
2.473,5	2.435,3	2.575,6	2.750,7	2.864,6	2.714,3	2.941,0	2.920,0	2.804,6
1.748,3	1.748,3	1.845,1	1.845,1	1.845,1	1.845,1	1.845,1	1.845,1	1.845,1
725,2	687,0	730,5	905,6	1.019,5	869,2	1.095,9	1.074,9	959,5
5.661,6	6.651,1	7.048,0	6.629,9	6.824,2	8.981,8	10.141,9	8.720,1	5.456,7
39.261,0	38.662,1	38.511,7	36.899,3	39.186,0	42.887,7	44.389,8	43.575,2	40.311,0
135.090,3	139.969,6	140.661,7	138.995,6	141.429,3	145.455,7	149.114,7	147.595,3	140.540,9

TABELA VIII

Bilans skonsolidowany monetarnych instytucji finansowych –
stan w mln zł
AKTYWA

Wyszczególnienie	2002	2003		
	XII	I	II	III
Kredyty, pożyczki i inne należności od podmiotów krajowych	241.667,6	245.006,1	245.963,0	249.387,7
- sektor instytucji rządowych i samorządowych	14.522,6	16.049,1	15.418,9	14.044,9
- pozostałe sektory krajowe ¹	227.145,0	228.957,0	230.544,1	235.342,8
Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmioty krajowe	84.912,5	86.836,2	81.713,8	85.622,5
- sektor instytucji rządowych i samorządowych	81.394,6	83.310,6	78.750,1	82.838,7
- pozostałe sektory krajowe ¹	3.517,9	3.525,6	2.963,7	2.783,8
Papiery z prawem do kapitału i udziały ² wyemitowane przez pozostałe sektory krajowe ¹	6.201,2	6.268,9	6.363,0	6.247,4
Aktywa zagraniczne	172.373,8	174.292,0	188.175,2	190.349,5
Aktywa trwałe ³	29.187,6	28.749,2	28.724,4	29.112,4
Pozostałe aktywa	22.011,5	28.671,3	24.586,4	25.514,9
Aktywa ogółem	556.354,2	569.823,7	575.525,8	586.234,4

¹ Niemonetarne instytucje finansowe oraz sektor niefinansowy.

² Łącznie z prawami poboru, jednostkami uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych oraz aktywami trwałymi finansowymi.

³ Z wyłączeniem finansowych aktywów trwałych ujętych w wierszu „Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe”.

TABELA VIII

Bilans skonsolidowany monetarnych instytucji finansowych –
stan w mln zł
PASYWA

Wyszczególnienie	2002	2003		
	XII	I	II	III
Pieniądz gotówkowy w obiegu	42.192,7	41.621,0	42.744,5	44.160,6
Depozyty i inne zobowiązania wobec instytucji rządowych szczebla centralnego	16.245,8	23.009,7	22.298,9	22.859,1
Depozyty i inne zobowiązania wobec pozostałych sektorów krajowych ¹	298.732,1	294.788,6	297.112,0	295.596,1
- bieżące	94.418,5	88.226,1	90.227,4	92.050,0
- terminowe	204.258,8	206.493,1	206.814,5	203.460,6
- z terminem wypowiedzenia	54,8	69,4	70,1	73,7
- operacje z przyrzeczeniem odkupu	0,0	0,0	0,0	11,8
Emisja dłużnych papierów wartościowych	2.555,5	3.301,0	3.811,5	4.314,0
Kapitał i rezerwy	79.408,6	79.586,7	79.968,9	80.884,1
Pasywa zagraniczne	40.255,7	42.112,0	44.649,7	46.405,2
Pozostałe pasywa	78.852,5	87.093,2	86.559,9	93.174,5
Saldo operacji wzajemnych monetarnych instytucji finansowych	-1.888,7	-1.688,5	-1.619,6	-1.159,2
Pasywa ogółem	556.354,2	569.823,7	575.525,8	586.234,4

¹ Niemonetarne instytucje finansowe, instytucje samorządowe, fundusze ubezpieczeń społecznych oraz sektor niefinansowy.

2003								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
248.148,5	249.235,7	251.146,6	251.900,7	253.556,5	257.328,8	262.486,8	265.822,9	262.930,6
14.852,6	14.107,0	14.557,8	15.124,8	15.146,0	14.914,0	16.880,1	17.359,2	19.574,8
233.295,9	235.128,7	236.588,8	236.775,9	238.410,5	242.414,8	245.606,7	248.463,7	243.355,8
86.799,6	90.748,0	93.120,8	95.220,7	93.559,9	95.062,0	93.690,4	94.595,5	92.657,9
83.789,3	87.647,7	89.980,5	92.447,8	90.896,3	92.510,5	91.156,9	91.918,3	89.652,2
3.010,3	3.100,3	3.140,3	2.772,9	2.663,6	2.551,5	2.533,5	2.677,2	3.005,7
6.221,3	6.013,1	6.209,0	6.234,0	6.251,4	6.225,9	6.166,7	5.976,8	6.322,4
181.288,0	184.236,7	184.338,4	176.555,7	177.164,6	182.420,4	194.216,8	195.870,5	188.247,6
29.212,6	29.296,9	29.349,6	29.626,4	29.559,9	29.894,3	30.097,2	30.203,5	30.519,5
25.027,5	25.956,4	24.651,7	24.334,0	24.552,0	25.116,2	25.425,7	25.348,5	20.968,5
576.697,5	585.486,8	588.816,1	583.871,5	584.644,3	596.047,6	612.083,6	617.817,7	601.646,5

2003								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
45.947,1	46.056,1	47.378,4	47.562,7	48.679,0	48.641,0	49.188,9	49.774,3	49.416,0
23.196,0	27.948,2	25.367,8	23.684,9	19.306,6	17.937,3	23.465,1	28.463,2	21.374,6
292.618,1	295.513,9	297.332,7	297.266,0	298.011,5	300.053,8	305.587,1	305.271,8	308.963,9
84.755,5	91.956,0	98.982,1	99.377,2	99.699,3	103.114,9	102.134,1	106.437,2	108.648,7
207.785,7	203.488,5	198.300,3	197.841,1	198.266,9	196.895,9	203.412,3	198.796,2	200.278,3
72,2	69,2	50,3	47,7	45,3	43,0	40,7	38,4	36,9
4,7	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.729,6	4.780,5	5.028,8	5.103,5	5.559,0	5.672,6	6.076,1	4.050,1	3.691,7
81.532,3	82.296,7	82.814,7	83.523,5	83.783,0	84.133,7	84.406,9	84.436,2	85.259,6
43.178,9	44.217,6	46.084,2	44.335,3	44.968,4	49.045,2	52.018,7	54.907,2	52.695,2
86.485,1	85.960,3	86.115,2	83.126,6	85.566,8	91.573,2	92.439,5	92.261,7	81.653,1
-989,6	-1.286,5	-1.305,7	-731,0	-1.230,0	-1.009,2	-1.098,7	-1.346,8	-1.407,6
576.697,5	585.486,8	588.816,1	583.871,5	584.644,3	596.047,6	612.083,6	617.817,7	601.646,5

TABELA IXa

Podaż pieniądza M3

Wyszczególnienie	2002	2003		
	XII	I	II	III
1. Pieniądz gotówkowy w obiegu (poza kasami banków)	42.192,8	41.620,9	42.744,5	44.160,7
- pieniądz gotówkowy w obiegu (z kasami banków)	46.745,0	45.345,0	46.336,5	48.041,4
- gotówka w kasach banków	4.552,3	3.724,0	3.592,0	3.880,8
2. Depozyty i inne zobowiązania bieżące	94.418,5	88.226,1	90.227,4	92.050,0
- gospodarstwa domowe	49.959,2	48.692,7	50.274,8	50.398,4
w tym osoby prywatne	41.617,5	41.485,7	43.521,2	43.621,7
- niemonetarne instytucje finansowe	3.319,6	3.547,0	3.454,4	3.100,1
- przedsiębiorstwa	29.673,5	25.533,9	25.014,7	27.045,5
- instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	3.179,6	2.860,0	2.800,4	2.970,4
- instytucje samorządowe	6.549,4	6.372,8	7.255,0	7.220,2
- fundusze ubezpieczeń społecznych	1.737,3	1.219,7	1.428,1	1.315,5
PIENIĄDZ M1 (1 + 2)	136.611,2	129.847,0	132.971,8	136.210,7
3. Depozyty i inne zobowiązania z terminem pierwotnym do 2 lat (włącznie) i zablokowane	183.518,0	185.518,2	185.419,0	181.604,4
- gospodarstwa domowe	146.314,2	146.180,9	145.762,6	145.197,0
w tym osoby prywatne	144.607,6	144.522,2	144.156,5	143.673,4
- niemonetarne instytucje finansowe	3.930,3	4.076,3	4.148,1	3.559,1
- przedsiębiorstwa	25.348,6	26.719,7	26.652,6	24.399,4
- instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	5.087,1	5.254,1	5.198,6	5.169,8
- instytucje samorządowe	1.856,2	2.783,6	3.209,6	2.952,9
- fundusze ubezpieczeń społecznych	981,6	503,5	447,6	326,2
4. Depozyty z terminem wypowiedzenia do 3 miesięcy (włącznie)	53,5	54,3	55,0	58,7
PIENIĄDZ M2 (M1 + 3+ 4)	320.182,7	315.419,5	318.445,8	317.873,8
5. Operacje z przyrzeczeniem odkupu	0,0	0,0	0,0	11,8
6. Dłużne papiery wartościowe z terminem pierwotnym do 2 lat (włącznie)	1.778,5	2.360,1	2.638,5	3.027,9
PIENIĄDZ M3 (M2 + 5+ 6)	321.961,2	317.779,6	321.084,3	320.913,5

2003								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
45.947,1	46.056,1	47.378,4	47.562,7	48.679,0	48.641,0	49.189,0	49.774,3	49.416,0
50.148,3	49.697,8	51.408,0	51.340,8	52.455,4	52.605,2	53.432,7	53.538,0	54.176,6
4.201,2	3.641,7	4.029,6	3.778,1	3.776,4	3.964,2	4.243,8	3.763,7	4.760,6
84.755,5	91.956,0	98.982,1	99.377,2	99.699,3	103.114,8	102.134,1	106.437,2	108.648,7
49.859,7	50.469,3	51.918,6	52.905,5	53.534,3	53.664,4	53.614,2	56.659,3	57.032,1
43.345,8	43.737,9	44.768,8	45.233,1	45.602,1	45.624,5	45.260,2	48.482,7	47.367,8
2.483,6	4.212,8	3.872,6	4.797,4	4.786,9	3.907,7	3.677,0	4.591,7	4.331,2
22.390,7	26.175,9	31.523,6	30.529,4	30.601,5	34.057,7	33.147,9	33.058,9	35.594,5
2.637,9	2.809,7	3.157,2	3.208,1	3.209,3	3.473,7	3.429,2	3.696,3	3.721,2
6.597,2	7.230,2	7.166,0	6.799,2	6.610,6	7.121,5	7.506,8	7.844,6	7.007,8
786,3	1.058,1	1.344,1	1.137,7	956,7	889,7	759,0	586,4	961,9
130.702,6	138.012,1	146.360,4	146.939,9	148.378,3	151.755,9	151.323,1	156.211,5	158.064,7
186.463,0	182.164,2	176.456,5	176.055,1	176.361,9	175.128,5	181.047,7	178.017,5	179.712,8
143.223,3	141.116,9	139.682,2	138.258,5	137.270,9	136.644,4	137.043,9	133.982,3	135.374,6
141.721,3	139.690,0	138.366,4	136.944,2	135.931,9	135.344,5	135.600,6	132.598,8	133.859,2
4.433,8	3.354,7	3.300,3	3.281,2	3.593,3	3.656,8	4.436,5	5.023,9	4.609,9
29.571,3	28.572,6	25.184,3	26.344,4	26.926,1	26.721,9	30.736,5	30.549,4	32.689,8
5.422,7	5.244,8	5.192,0	4.970,0	5.097,6	5.013,3	5.165,2	4.831,6	4.855,4
3.246,8	3.501,1	2.821,4	2.862,0	2.890,1	2.579,9	3.131,3	3.006,8	1.784,6
565,2	374,1	276,4	339,0	584,0	512,2	534,4	623,6	398,5
57,2	54,3	49,6	47,0	44,6	42,3	40,1	37,9	36,4
317.222,9	320.230,7	322.866,5	323.042,0	324.784,8	326.926,6	332.410,8	334.266,9	337.813,9
4,7	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.304,2	3.391,9	3.764,5	3.836,9	3.937,9	3.967,1	4.000,1	2.025,4	2.297,0
320.531,9	323.622,8	326.631,0	326.878,9	328.722,7	330.893,8	336.410,9	336.292,3	340.110,8

TABELA IXb

Czynniki kreacji pieniądza M3 (stan w mln zł)

Wyszczególnienie	2002	2003		
	XII	I	II	III
Aktywa zagraniczne netto	132.118,1	132.179,9	143.525,4	143.944,4
- aktywa zagraniczne	172.373,8	174.292,0	188.175,1	190.349,5
- pasywa zagraniczne	40.255,7	42.112,1	44.649,7	46.405,1
Należności	250.586,1	253.674,1	254.710,6	257.810,6
Kredyty, pożyczki i inne należności	238.821,5	241.857,5	243.354,4	246.748,5
- gospodarstwa domowe	89.761,4	90.098,7	90.436,0	92.109,2
w tym osoby prywatne	63.099,2	63.112,1	63.286,2	64.438,7
- niemonetarne instytucje finansowe	9.681,0	9.439,3	9.387,1	9.711,7
- przedsiębiorstwa	126.687,7	128.427,3	129.768,1	132.544,0
- instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	1.014,9	991,8	952,9	978,0
- instytucje samorządowe	9.244,8	9.177,8	9.133,2	9.044,8
- fundusze ubezpieczeń społecznych	2.431,7	3.722,7	3.677,0	2.360,9
Dłużne papiery wartościowe	5.563,5	5.547,7	4.993,2	4.814,7
- niemonetarne instytucje finansowe	674,2	535,3	498,7	445,5
- przedsiębiorstwa	2.843,7	2.990,4	2.465,0	2.338,4
- instytucje samorządowe	2.045,6	2.022,1	2.029,5	2.030,8
Papiery wartościowe z prawem do kapitału i udziały	6.201,1	6.268,9	6.363,0	6.247,4
- niemonetarne instytucje finansowe	4.414,8	4.521,5	4.541,3	4.540,1
- przedsiębiorstwa	1.786,4	1.747,3	1.821,7	1.707,3
Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego	65.949,3	61.427,4	57.030,4	60.588,0
Należności od instytucji rządowych szczebla centralnego	82.195,1	84.437,2	79.329,3	83.447,1
- kredyty	2.747,3	3.054,2	2.510,1	2.516,8
- papiery dłużne	79.349,0	81.288,5	76.720,6	80.807,8
Zobowiązania wobec instytucji rządowych szczebla centralnego	16.245,8	23.009,7	22.298,9	22.859,1
Długoterminowe zobowiązania finansowe	100.150,7	100.576,7	101.379,4	102.755,3
Depozyty z term. pierwot. pow. 2 lat oraz z term. wypowiedzenia pow. 3 miesięcy	20.742,1	20.990,0	21.410,5	21.871,2
- gospodarstwa domowe	17.076,6	17.253,6	17.631,4	17.845,8
w tym osoby prywatne	16.985,5	17.138,8	17.519,8	17.727,0
- niemonetarne instytucje finansowe	2.894,8	2.919,4	2.951,4	3.162,8
- przedsiębiorstwa	645,6	682,9	689,7	705,6
- instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	96,2	99,3	99,1	123,8
- instytucje samorządowe	28,9	34,8	38,9	33,2
- fundusze ubezpieczeń społecznych	0,0	0,0	0,0	0,0
Dłużne papiery wartościowe z terminem pierwotnym powyżej 2 lat	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapitał i rezerwy	79.408,6	79.586,7	79.968,9	80.884,1
Aktywa trwale (bez aktywów finansowych)	29.187,6	28.749,2	28.724,4	29.112,4
Saldo pozostałych pozycji netto	-55.729,3	-57.674,3	-61.527,0	-67.786,5

2003								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
138.109,1	140.019,2	138.254,2	132.220,4	132.196,2	133.375,2	142.198,1	140.963,2	135.551,4
181.288,0	184.236,7	184.338,4	176.555,7	177.164,6	182.420,4	194.216,8	195.870,5	187.551,7
43.178,9	44.217,6	46.084,2	44.335,3	44.968,4	49.045,2	52.018,7	54.907,2	52.000,3
256.792,7	258.083,5	260.290,9	261.123,5	262.679,2	266.213,3	269.978,3	273.034,7	270.413,9
245.504,2	246.880,7	248.814,8	249.993,0	251.630,5	255.323,0	259.071,5	261.984,4	258.706,6
91.703,3	93.079,1	94.173,2	94.967,6	95.992,1	98.687,2	100.205,9	101.339,0	101.973,5
64.162,0	65.569,6	66.655,0	67.374,6	68.270,2	70.659,9	72.134,4	72.989,3	73.949,9
9.779,0	9.861,5	9.729,7	9.883,5	9.665,4	9.833,5	10.397,8	10.686,3	10.565,0
130.890,9	131.268,5	131.713,4	130.955,1	131.784,5	132.909,0	134.162,7	135.595,5	129.980,3
922,7	919,5	972,5	969,7	968,4	985,1	840,2	843,0	836,3
9.028,7	8.990,9	9.210,4	9.534,7	9.729,3	9.890,0	9.733,0	9.753,8	10.492,4
3.179,6	2.761,1	3.015,6	3.682,4	3.490,8	3.018,2	3.731,8	3.766,9	4.859,1
5.067,2	5.189,8	5.267,1	4.896,4	4.797,3	4.664,4	4.740,1	5.073,5	5.384,8
450,0	456,1	443,0	483,0	592,7	662,9	585,0	585,3	740,7
2.560,3	2.644,2	2.697,2	2.289,9	2.070,9	1.888,6	1.948,5	2.091,8	2.265,0
2.056,9	2.089,4	2.126,8	2.123,5	2.133,8	2.112,9	2.206,6	2.396,3	2.379,2
6.221,3	6.013,1	6.209,1	6.234,0	6.251,4	6.225,9	6.166,7	5.976,8	6.322,4
4.481,4	4.416,2	4.640,7	4.730,2	4.660,4	4.645,7	4.512,9	4.422,3	4.714,8
1.739,9	1.596,9	1.568,4	1.503,8	1.591,0	1.580,1	1.653,8	1.554,5	1.607,6
61.180,7	59.965,1	64.817,8	68.547,0	71.381,9	74.466,1	68.900,6	64.897,3	70.121,8
84.376,7	87.913,2	90.185,5	92.232,0	90.688,5	92.403,4	92.365,6	93.360,5	91.496,4
2.511,3	2.209,5	2.179,1	1.780,2	1.788,1	1.792,6	3.214,3	3.624,3	4.043,9
81.732,4	85.558,2	87.853,7	90.324,3	88.762,5	90.397,6	88.950,3	89.522,0	87.273,1
23.196,0	27.948,1	25.367,7	23.684,9	19.306,6	17.937,3	23.465,1	28.463,2	21.374,6
102.869,9	103.635,7	104.659,2	105.310,3	105.688,6	105.901,8	106.778,3	105.395,6	105.940,6
21.337,6	21.339,0	21.844,5	21.786,8	21.905,6	21.768,1	22.365,3	20.779,3	20.566,0
17.644,3	17.567,0	17.510,7	17.486,1	17.553,6	17.518,2	17.784,9	17.769,0	17.487,3
17.529,5	17.450,9	17.400,3	17.376,3	17.443,2	17.403,4	17.667,6	17.658,1	17.368,9
2.967,8	3.003,2	3.537,3	3.460,1	3.504,3	3.383,2	3.311,2	1.784,3	1.778,5
603,2	640,3	670,1	703,7	712,7	714,3	1.117,4	1.065,1	1.131,5
96,4	102,3	103,5	114,6	110,2	128,1	127,7	132,6	141,0
25,9	26,3	22,9	22,3	24,8	24,2	24,0	27,0	26,4
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	1,3	1,3
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,1	180,1	108,9
81.532,3	82.296,7	82.814,7	83.523,5	83.783,0	84.133,7	84.406,9	84.436,2	85.265,7
29.212,6	29.296,9	29.349,6	29.626,4	29.559,9	29.894,3	30.097,2	30.203,5	30.505,9
-61.893,4	-60.106,2	-61.422,3	-59.328,1	-61.405,9	-67.153,4	-67.985,1	-67.410,9	-60.541,5

TABELA X

Pieniądz rezerwowy i czynniki jego kreacji – stany w mln zł

Wyszczególnienie	2002	2003		
	XII	I	II	III
Aktywa zagraniczne netto	114.217,0	115.526,3	122.718,8	124.256,0
Oficjalne aktywa rezerwowe	114.374,6	116.410,1	124.648,6	125.978,8
Kredyt refinansowy	5.090,0	5.090,0	5.090,0	4.993,5
- kredyt redyskontowy	0,0	0,0	0,0	0,0
- kredyt lombardowy	0,0	0,0	0,0	0,0
- kredyt na realizację programów postępowania naprawczego	0,0	0,0	0,0	0,0
- kredyt na inwestycje centralne	3.809,6	3.809,6	3.809,6	3.713,2
- kredyt inny	1.280,4	1.280,4	1.280,3	1.280,3
- kredyty niespłacone w terminie	0,0	0,0	0,0	0,0
Operacje otwartego rynku (netto)	-7.252,2	-3.500,0	-7.000,0	-2.500,0
- kredyt aukcyjny	0,0	0,0	0,0	0,0
- lokaty aukcyjne	0,0	0,0	0,0	0,0
- bony pieniężne NBP	-7.252,2	-3.500,0	-7.000,0	-2.500,0
Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego	243,3	-7.074,9	-8.018,7	-8.850,9
Saldo pozostałych pozycji (netto)	-50.248,2	-51.553,5	-53.884,6	-57.724,1
Pieniądz rezerwowy banku centralnego	62.049,9	58.487,8	58.905,5	60.174,6
- pieniądz gotówkowy w obiegu (z kasami banków)	46.745,0	45.345,0	46.336,5	48.041,4
- rachunki bieżące banków	15.304,9	13.142,9	12.569,0	12.133,1
- rachunki rezerw obowiązkowych	0,0	0,0	0,0	0,0

TABELA XI

Bilans płatniczy w mln EUR

	1994	1995	1996	1997
A. RACHUNEK BIEŻĄCY	804	659	-2.606	-5.082
Saldo obrotów towarowych	-485	-1.274	-5.818	-8.691
Eksport f.o.b.	15.475	19.372	22.005	27.194
Import f.o.b.	15.960	20.646	27.823	35.885
Saldo usług	2.394	2.736	2.718	2.807
Przychody	5.648	8.258	7.783	7.889
Rozchody	3.254	5.522	5.065	5.082
Saldo dochodów	-2.161	-1.544	-859	-999
Przychody	460	842	1.219	1.298
Rozchody	2.621	2.386	2.078	2.297
Saldo transferów bieżących	1.056	741	1.353	1.801
Przychody	1.833	1.902	2.256	2.389
Rozchody	777	1.161	903	588

2003								
IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
118.620,1	122.726,6	122.958,4	122.364,7	124.453,3	126.759,2	130.575,4	130.540,4	127.351,0
119.257,6	124.408,8	125.018,2	124.025,7	126.619,9	130.930,4	135.903,5	134.274,4	127.804,9
4.977,5	4.977,5	4.881,1	4.865,0	5.018,1	4.768,6	4.752,5	4.752,5	4.635,3
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	153,1	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.697,2	3.697,2	3.600,8	3.584,8	3.584,8	3.488,3	3.472,3	3.472,3	3.287,5
1.280,3	1.280,3	1.280,3	1.280,3	1.280,3	1.280,3	1.280,2	1.280,2	1.347,7
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-5.000,0	-4.500,0	-4.500,0	-3.200,0	-13.500,0	-8.500,0	-3.020,0	-4.000,0	-6.000,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-5.000,0	-4.500,0	-4.500,0	-3.200,0	-13.500,0	-8.500,0	-3.020,0	-4.000,0	-6.000,0
-9.563,4	-14.419,2	-12.380,6	-11.163,2	-7.119,2	-5.559,1	-12.381,9	-17.392,5	-10.402,7
-46.977,3	-46.713,2	-46.499,8	-44.847,3	-47.596,5	-50.919,2	-52.576,4	-52.276,2	-49.265,9
62.056,9	62.071,6	64.459,1	68.019,2	61.255,7	66.549,5	67.349,6	61.624,3	66.317,7
50.148,3	49.697,8	51.408,0	51.340,8	52.455,4	52.605,2	53.432,7	53.538,0	54.176,6
11.908,6	12.373,9	13.026,3	16.657,4	8.779,4	13.924,9	13.902,4	8.069,0	12.126,4
0,0	0,0	24,9	21,0	21,0	19,3	14,4	17,3	14,7

1998	1999	2000	2001	2002	2003
-6.154	-11.719	-10.796	-6.012	-5.404	-3.660
-11.446	-14.146	-13.327	-8.557	-7.701	-5.077
28.951	28.215	39.022	46.537	49.338	53.836
40.397	42.361	52.349	55.094	57.039	58.913
3.759	1.297	1.547	885	853	436
9.666	7.850	11.320	10.914	10.543	9.844
5.907	6.553	9.773	10.029	9.690	9.408
-1.050	-948	-1.607	-1.574	-1.992	-2.751
1.985	1.724	2.449	2.924	2.053	1.876
3.035	2.672	4.056	4.498	4.045	4.627
2.583	2.078	2.598	3.234	3.436	3.732
3.139	2.720	3.281	4.179	4.391	4.686
556	642	683	945	955	954

TABELA XI – cd.

Bilans płatniczy w mln EUR

	1994	1995	1996	1997
B. RACHUNEK KAPITAŃOWY	7.769	220	75	59
Przychody	7.769	220	4.658	81
Rozchody	0	0	4.583	22
C. RACHUNEK FINANSOWY	-7.208	6.085	5.332	6.561
Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą	-24	-32	-42	-40
Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce	1.581	2.831	3.592	4.343
Inwestycje portfelowe - aktywa	-526	1	225	722
Udziałowe papiery wartościowe	0	98	-14	50
Dłużne papiery wartościowe	-526	-97	239	672
Inwestycje portfelowe - pasywa	0	909	17	1.146
Udziałowe papiery wartościowe	0	169	598	530
Dłużne papiery wartościowe	0	740	-581	616
Pozostałe inwestycje - aktywa	-1.551	2.597	4.944	-667
NBP	164	50	30	0
Sektor rządowy i samorządowy	29	36	4.605	36
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP)	-1.448	818	362	-952
Pozostałe sektory	-296	1.693	-53	249
Pozostałe inwestycje - pasywa	-6.688	-221	-3.402	1.068
NBP	527	-1.072	81	-496
Sektor rządowy i samorządowy	-7.424	1	-4.814	-43
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP)	143	445	251	636
Pozostałe sektory	66	405	1.080	971
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	-2	-11
D. SALDO BŁĘDÓW I OPUSZCZEŃ	-89	-441	256	1.156
Razem A - D	1.276	6.523	3.057	2.694
E. OFICJALNE AKTYWA REZERWOWE	-1.276	-6.523	-3.057	-2.694

1998	1999	2000	2001	2002	2003
56	51	39	84	-7	-40
104	89	121	125	49	55
48	38	82	41	56	95
11.845	9.819	11.477	3.495	7.396	7.185
-282	-29	-18	97	-228	-343
5.676	6.824	10.334	6.372	4.371	3.756
-116	-514	-96	42	-1.208	-1.135
1	-161	-25	-76	-283	170
-117	-353	-71	118	-925	-1.305
1.629	648	3.820	1.098	3.116	3.369
1.546	13	509	-339	-588	-717
83	635	3.311	1.437	3.704	4.086
1.879	-3.135	-4.315	-4.496	1.878	-1.520
1	1	2	2	0	0
47	-6	-56	-40	-39	-39
1.968	-2.529	-3.384	-3.766	3.210	379
-137	-601	-877	-692	-1.293	-1.860
3.059	5.491	1.441	745	489	3.815
177	357	-1.419	133	-511	8
-328	-210	-299	-3.402	-540	-1.156
1.322	1.889	-518	327	-516	1.767
1.888	3.455	3.677	3.687	2.056	3.196
0	534	311	-363	-1.022	-757
-462	1.998	77	1.890	-1.309	-2.378
5.285	149	804	-543	676	1.107
-5.285	-149	-804	543	-676	-1.107

TABELA XII

Bilans płatniczy w mln PLN

	1994	1995	1996	1997
A. RACHUNEK BIEŻĄCY	2.169	2.070	-8.801	-18.846
Saldo obrotów towarowych	-1.307	-3.991	-19.650	-32.224
Eksport f.o.b.	41.715	60.709	74.307	100.822
Import f.o.b.	43.022	64.700	93.957	133.046
Saldo usług	6.455	8.575	9.179	10.406
Przychody	15.225	25.880	26.283	29.248
Rozchody	8.770	17.305	17.104	18.842
Saldo dochodów	-5.825	-4.837	-2.898	-3.704
Przychody	1.241	2.640	4.118	4.813
Rozchody	7.066	7.477	7.016	8.517
Saldo transferów bieżących	2.846	2.323	4.568	6.676
Przychody	4.941	5.962	7.618	8.858
Rozchody	2.095	3.639	3.050	2.182
B. RACHUNEK KAPITAŁOWY	20.943	691	254	217
Przychody	20.943	691	15.729	299
Rozchody	0	0	15.475	82
C. RACHUNEK FINANSOWY	-19.435	19.067	18.006	24.320
Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą	-66	-102	-143	-148
Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce	4.261	8.871	12.129	16.102
Inwestycje portfelowe - aktywa	-1.418	3	760	2.674
Udziałowe papiery wartościowe	0	308	-46	184
Dłużne papiery wartościowe	-1.418	-305	806	2.490
Inwestycje portfelowe - pasywa	0	2.851	60	4.248
Udziałowe papiery wartościowe	0	531	2.020	1.965
Dłużne papiery wartościowe	0	2.320	-1.960	2.283
Pozostałe inwestycje - aktywa	-4.184	8.138	16.695	-2.473
NBP	441	158	100	0
Sektor rządowy i samorządowy	77	112	15.551	135
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP)	-3.904	2.563	1.222	-3.530
Pozostałe sektory	-798	5.305	-178	922
Pozostałe inwestycje - pasywa	-18.028	-694	-11.487	3.956
NBP	1.420	-3.360	275	-1.841
Sektor rządowy i samorządowy	-20.011	2	-16.257	-161
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP)	386	1.394	847	2.359
Pozostałe sektory	177	1.270	3.648	3.599
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	-8	-39
D. SALDO BŁĘDÓW I OPUSZCZEŃ	-238	-1.385	863	4.296
Razem A - D	3.439	20.443	10.322	9.987
E. OFICJALNE AKTYWA REZERWOWE	-3.439	-20.443	-10.322	-9.987

1998	1999	2000	2001	2002	2003
-24.110	-49.542	-43.311	-21.725	-20.438	-15.890
-44.845	-59.798	-53.465	-31.289	-29.523	-22.276
113.430	119.263	156.241	170.600	190.540	237.257
158.275	179.061	209.706	201.889	220.063	259.533
14.730	5.479	6.172	3.312	3.397	2.018
37.872	33.180	45.344	39.985	40.869	43.441
23.142	27.701	39.172	36.673	37.472	41.423
-4.116	-4.007	-6.409	-5.616	-7.679	-12.097
7.777	7.288	9.794	10.740	7.950	8.250
11.893	11.295	16.203	16.356	15.629	20.347
10.121	8.784	10.391	11.868	13.367	16.465
12.298	11.498	13.126	15.339	17.046	20.666
2.177	2.714	2.735	3.471	3.679	4.201
220	218	152	310	-25	-178
409	377	482	458	190	233
189	159	330	148	215	411
46.408	41.510	45.796	12.935	28.508	31.383
-1.104	-123	-74	364	-933	-1.506
22.237	28.844	41.050	23.340	16.821	16.432
-455	-2.174	-387	185	-4.706	-5.077
3	-682	-94	-272	-1.094	700
-458	-1.492	-293	457	-3.612	-5.777
6.383	2.742	15.491	4.457	11.654	14.587
6.058	56	2.041	-1.247	-2.244	-3.274
325	2.686	13.450	5.704	13.898	17.861
7.361	-13.247	-17.097	-16.641	7.808	-6.584
3	4	4	3	0	0
185	-24	-220	-151	-148	-182
7.711	-10.688	-13.358	-13.862	12.790	1.397
-538	-2.539	-3.523	-2.631	-4.834	-7.799
11.986	23.210	5.585	2.712	1.559	16.890
695	1.508	-5.776	510	-1.924	-234
-1.286	-889	-1.207	-12.430	-2.104	-4.862
5.181	7.987	-2.041	1.135	-2.158	8.017
7.396	14.604	14.609	13.497	7.745	13.969
0	2.258	1.228	-1.482	-3.695	-3.359
-1.811	8.445	393	6.767	-5.295	-10.647
20.707	631	3030	-1713	2750	4668
-20.707	-631	-3.030	1.713	-2.750	-4.668

TABELA XIII

Bilans płatniczy w mln USD

	1994	1995	1996	1997
A. RACHUNEK BIEŻĄCY	954	854	-3.264	-5.744
Saldo obrotów towarowych	-575	-1.646	-7.287	-9.822
Eksport f.o.b.	18.355	25.041	27.557	30.731
Import f.o.b.	18.930	26.687	34.844	40.553
Saldo usług	2.840	3.537	3.404	3.172
Przychody	6.699	10.675	9.747	8.915
Rozchody	3.859	7.138	6.343	5.743
Saldo dochodów	-2.563	-1.995	-1.075	-1.129
Przychody	546	1.089	1.527	1.467
Rozchody	3.109	3.084	2.602	2.596
Saldo transferów bieżących	1.252	958	1.694	2.035
Przychody	2.174	2.459	2.825	2.700
Rozchody	922	1.501	1.131	665
B. RACHUNEK KAPITAŁOWY	9.215	285	94	66
Przychody	9.215	285	5.833	91
Rozchody	0	0	5.739	25
C. RACHUNEK FINANSOWY	-8.551	7.864	6.677	7.413
Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą	-29	-42	-53	-45
Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce	1.875	3.659	4.498	4.908
Inwestycje portfelowe - aktywa	-624	1	282	815
Udziałowe papiery wartościowe	0	127	-17	56
Dłużne papiery wartościowe	-624	-126	299	759
Inwestycje portfelowe - pasywa	0	1.176	22	1.295
Udziałowe papiery wartościowe	0	219	749	599
Dłużne papiery wartościowe	0	957	-727	696
Pozostałe inwestycje - aktywa	-1.841	3.356	6.191	-754
NBP	194	65	37	0
Sektor rządowy i samorządowy	34	46	5.767	41
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP)	-1.718	1.057	453	-1.076
Pozostałe sektory	-351	2.188	-66	281
Pozostałe inwestycje - pasywa	-7.932	-286	-4.260	1.206
NBP	625	-1.386	102	-561
Sektor rządowy i samorządowy	-8.805	1	-6.029	-49
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP)	170	575	314	719
Pozostałe sektory	78	524	1.353	1.097
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	-3	-12
D. SALDO BŁĘDÓW I OPUSZCZEŃ	-105	-571	321	1.309
Razem A - D	1513	8432	3828	3044
E. OFICJALNE AKTYWA REZERWOWE	-1.513	-8.432	-3.828	-3.044

1998	1999	2000	2001	2002	2003
-6.901	-12.487	-9.998	-5.357	-5.007	-4.085
-12.836	-15.072	-12.308	-7.660	-7.249	-5.725
32.467	30.060	35.902	41.664	46.742	61.007
45.303	45.132	48.210	49.324	53.991	66.732
4.216	1.381	1.393	804	849	519
10.840	8.363	10.387	9.755	10.035	11.166
6.624	6.982	8.994	8.951	9.186	10.647
-1.178	-1.010	-1.463	-1.390	-1.887	-3.112
2.226	1.837	2.250	2.625	1.950	2.125
3.404	2.847	3.713	4.015	3.837	5.237
2.897	2.214	2.380	2.889	3.280	4.233
3.520	2.898	3.008	3.737	4.182	5.314
623	684	628	848	902	1.081
63	55	32	75	-7	-46
117	95	109	112	46	60
54	40	77	37	53	106
13.284	10.462	10.205	3.172	6.955	8.061
-316	-31	-17	89	-230	-386
6.365	7.270	9.341	5.713	4.131	4.225
-130	-548	-89	46	-1.157	-1.296
1	-172	-23	-68	-268	183
-131	-376	-66	114	-889	-1.479
1.827	691	3.423	1.067	2.826	3.740
1.734	14	447	-307	-545	-837
93	677	2.976	1.374	3.371	4.577
2.107	-3.339	-3.870	-4.071	1.887	-1.700
1	1	1	1	0	0
53	-6	-49	-36	-37	-47
2.207	-2.694	-3.014	-3.398	3.107	346
-154	-640	-808	-638	-1.183	-1.999
3.431	5.850	1.148	664	396	4.347
199	380	-1.392	118	-473	-68
-368	-224	-291	-3.045	-503	-1.236
1.483	2.013	-475	283	-550	2.063
2.117	3.681	3.306	3.308	1.922	3.588
0	569	269	-336	-898	-869
-519	2.129	379	1.673	-1.306	-2.735
5927	159	618	-437	635	1195
-5.927	-159	-618	437	-635	-1.195

TABELA XIV

Bilans płatniczy w latach 2000-2003 (w mln EUR)

Okres	Rachunek bieżący					Rachunek kapitałowy
	Saldo	Saldo obrotów towarowych	Saldo usług	Saldo dochodów	Saldo transferów	
2000	-10.789	-13.327	1.547	-1.607	2.598	39
2001	-6.004	-8.557	893	-1.574	3.234	84
2002	-5.404	-7.701	853	-1.992	3.436	-7
2003	-3.660	-5.077	436	-2.751	3.732	-40
I kw. 2000	-2.909	-3.148	33	-283	489	-21
II kw. 2000	-2.951	-3.751	485	-329	644	8
III kw. 2000	-2.032	-2.973	579	-294	656	-6
IV kw. 2000	-2.897	-3.455	450	-701	809	58
I kw. 2001	-1.491	-2.161	65	43	562	-3
II kw. 2001	-2.438	-2.455	279	-975	713	-5
III kw. 2001	-524	-1.770	359	-217	1.104	4
IV kw. 2001	-1.551	-2.171	190	-425	855	88
I kw. 2002	-1.797	-2.064	-61	-310	638	-20
II kw. 2002	-1.800	-2.123	224	-695	794	16
III kw. 2002	-684	-1.442	204	-427	981	20
IV kw. 2002	-1.123	-2.072	486	-560	1.023	-23
I kw. 2003	-1.644	-1.529	-244	-656	785	-16
II kw. 2003	-916	-1.089	180	-889	882	-9
III kw. 2003	-489	-1.155	192	-518	992	-5
IV kw. 2003	-611	-1.304	308	-688	1.073	-10

Rachunek finansowy						
Saldo	Inwestycje bezpośrednie saldo	Inwestycje portfelowe saldo	Pochodne instrumenty finansowe	Pozostałe inwestycje saldo	Oficjalne aktywa finansowe	Saldo błędów i opuszczeń
10.384	10.316	3.435	311	-2.874	-804	366
4.038	6.469	1.140	-363	-3.751	543	1.882
6.720	4.143	1.908	-1.022	2.367	-676	-1.309
6.078	3.413	2.234	-757	2.295	-1.107	-2.378
3.096	1.908	2.631	16	-2.032	573	-166
2.030	1.306	218	175	119	212	913
1.879	1.175	669	-406	454	-13	159
3.379	5.927	-83	526	-1.415	-1.576	-540
1.501	1.298	2.558	-154	-855	-1.346	-7
2.027	1.035	-1.090	458	1.037	587	416
601	867	-28	-597	495	-136	-81
-91	3.269	-300	-70	-4.428	1.438	1.554
2.096	1.288	1.667	-804	600	-655	-279
1.551	899	361	-287	-115	693	233
1.453	705	540	79	1.264	-1.135	-789
1.620	1.251	-660	-10	618	421	-474
1.604	1.200	2.899	-211	-1.502	-782	56
1.186	755	-878	-274	1.717	-134	-261
1.550	566	-1.212	126	2.420	-350	-1.056
1.738	892	1.425	-398	-340	159	-1.117

TABELA XV

Rachunek bieżący w latach 2000-2003 (w mln EUR)

Okres	Rachunek bieżący					
	Saldo	Przychody	Rozchody	Obroty towarowe		
				Saldo	Eksport	Import
2000	-10.789	56.072	66.861	-13.327	39.022	52.349
2001	-6.004	64.554	70.558	-8.557	46.537	55.094
2002	-5.404	66.325	71.729	-7.701	49.338	57.039
2003	-3.660	70.242	73.902	-5.077	53.836	58.913
I kw. 2000	-2.909	11.905	14.814	-3.148	8.621	11.769
II kw. 2000	-2.951	13.491	16.442	-3.751	9.168	12.919
III kw. 2000	-2.032	14.506	16.538	-2.973	10.037	13.010
IV kw. 2000	-2.897	16.170	19.067	-3.455	11.196	14.651
I kw. 2001	-1.491	14.855	16.346	-2.161	10.995	13.156
II kw. 2001	-2.438	15.739	18.177	-2.455	11.490	13.945
III kw. 2001	-524	16.851	17.375	-1.770	11.822	13.592
IV kw. 2001	-1.551	17.109	18.660	-2.171	12.230	14.401
I kw. 2002	-1.797	14.639	16.436	-2.064	11.173	13.237
II kw. 2002	-1.800	16.494	18.294	-2.123	12.449	14.572
III kw. 2002	-684	17.208	17.892	-1.442	12.613	14.055
IV kw. 2002	-1.123	17.984	19.107	-2.072	13.103	15.175
I kw. 2003	-1.644	15.555	17.199	-1.529	12.114	13.643
II kw. 2003	-916	17.104	18.020	-1.089	13.117	14.206
III kw. 2003	-489	18.457	18.946	-1.155	14.052	15.207
IV kw. 2003	-611	19.126	19.737	-1.304	14.553	15.857

Rachunek bieżący								
Usługi			Dochody			Transfery bieżące		
Saldo	Przychody	Rozchody	Saldo	Przychody	Rozchody	Saldo	Przychody	Rozchody
1.547	11.320	9.773	-1.607	2.449	4.056	2.598	3.281	683
893	10.914	10.021	-1.574	2.924	4.498	3.234	4.179	945
853	10.543	9.690	-1.992	2.053	4.045	3.436	4.391	955
436	9.844	9.408	-2.751	1.876	4.627	3.732	4.686	954
33	2.115	2.082	-283	532	815	489	637	148
485	2.908	2.423	-329	610	939	644	805	161
579	3.066	2.487	-294	574	868	656	829	173
450	3.231	2.781	-701	733	1.434	809	1.010	201
65	2.147	2.082	43	923	880	562	790	228
279	2.620	2.341	-975	697	1.672	713	932	219
359	3.046	2.687	-217	653	870	1104	1.330	226
190	3.101	2.911	-425	651	1.076	855	1.127	272
-61	2.103	2.164	-310	477	787	638	886	248
224	2.581	2.357	-695	446	1.141	794	1.018	224
204	2.767	2.563	-427	609	1.036	981	1.219	238
486	3.092	2.606	-560	521	1.081	1023	1.268	245
-244	1.967	2.211	-656	458	1.114	785	1.016	231
180	2.380	2.200	-889	478	1.367	882	1.129	247
192	2.717	2.525	-518	471	989	992	1.217	225
308	2.780	2.472	-688	469	1.157	1073	1.324	251

TABELA XVI

Usługi w latach 2000-2003 (w mln EUR)

Okres	Usługi					
	Saldo	Przychody	Rozchody	Usługi transportowe		
				Saldo	Przychody	Rozchody
2000	1.547	11.320	9.773	993	2.659	1.666
2001	893	10.914	10.021	1.235	3.001	1.766
2002	855	10.545	9.690	1.529	3.446	1.917
2003	436	9.844	9.408	1.486	3.512	2.026
I kw. 2000	33	2.115	2.082	170	513	343
II kw. 2000	485	2.908	2.423	262	674	412
III kw. 2000	579	3.066	2.487	322	745	423
IV kw. 2000	450	3.231	2.781	239	727	488
I kw. 2001	65	2.147	2.082	257	654	397
II kw. 2001	279	2.620	2.341	334	777	443
III kw. 2001	359	3.046	2.687	358	796	438
IV kw. 2001	190	3.101	2.911	286	774	488
I kw. 2002	-61	2.103	2.164	310	724	414
II kw. 2002	224	2.581	2.357	440	911	471
III kw. 2002	204	2.767	2.563	398	886	488
IV kw. 2002	488	3.094	2.606	381	925	544
I kw. 2003	-244	1.967	2.211	226	704	478
II kw. 2003	180	2.380	2.200	323	800	477
III kw. 2003	192	2.717	2.525	367	876	509
IV kw. 2003	308	2.780	2.472	570	1.132	562

Podróże zagraniczne			Pozostałe usługi		
Saldo	Przychody	Rozchody	Saldo	Przychody	Rozchody
2.583	6.192	3.609	-2.029	2.469	4.498
1.289	5.200	3.911	-1.631	2.713	4.344
1.138	4.513	3.375	-1.812	2.586	4.398
1.108	3.589	2.481	-2.158	2.743	4.901
440	1.101	661	-577	501	1.078
660	1.599	939	-437	635	1.072
706	1.702	996	-449	619	1.068
777	1.790	1.013	-566	714	1.280
161	873	712	-353	620	973
269	1.197	928	-324	646	970
396	1.595	1.199	-395	655	1.050
463	1.535	1.072	-559	792	1.351
99	797	698	-470	582	1.052
143	994	851	-359	676	1.035
274	1.297	1.023	-468	584	1.052
622	1.425	803	-515	744	1.259
114	688	574	-584	575	1.159
277	888	611	-420	692	1.112
315	1.095	780	-490	746	1.236
402	918	516	-664	730	1.394

TABELA XVII

Pozostałe usługi w latach 2000-2003 (w mln EUR)

Okres	Pozostałe usługi								
	Saldo	Przychody	Rozchody	Usługi pocztowe, kurierskie i telekomunikacyjne			Usługi budowlane		
				Saldo	Przychody	Rozchody	Saldo	Przychody	Rozchody
2000	-2.029	2.469	4.498	-202	253	455	-23	321	344
2001	-1.631	2.713	4.344	-85	225	310	107	482	375
2002	-1.812	2.586	4.398	-27	172	199	221	583	362
2003	-2.158	2.743	4.901	-3	216	219	-54	643	697
I kw. 2000	-577	501	1.078	-75	55	130	20	73	53
II kw. 2000	-437	635	1.072	-55	68	123	-38	77	115
III kw. 2000	-449	619	1.068	-50	65	115	-5	84	89
IV kw. 2000	-566	714	1.280	-22	65	87	0	87	87
I kw. 2001	-353	620	973	-43	43	86	88	124	36
II kw. 2001	-324	646	970	-8	72	80	28	116	88
III kw. 2001	-395	655	1.050	-19	53	72	-34	126	160
IV kw. 2001	-559	792	1.351	-15	57	72	25	116	91
I kw. 2002	-470	582	1.052	-29	32	61	28	159	131
II kw. 2002	-359	676	1.035	-1	40	41	55	146	91
III kw. 2002	-468	584	1.052	2	54	52	96	139	43
IV kw. 2002	-515	744	1.259	1	46	45	42	139	97
I kw. 2003	-584	575	1.159	-20	46	66	-18	110	128
II kw. 2003	-420	692	1.112	16	60	44	-16	152	168
III kw. 2003	-490	746	1.236	4	66	62	-7	202	209
IV kw. 2003	-664	730	1.394	-3	44	47	-13	179	192

Ubezpieczenia i reasekuracja			Pozostałe usługi			Usługi informatyczne i informacyjne		
Saldo	Przychody	Rozchody	Saldo	Przychody	Rozchody	Saldo	Przychody	Rozchody
-121	226	347	-124	114	238	-170	67	237
-114	206	320	-290	193	483	-203	92	295
-141	230	371	-75	143	218	-184	103	287
-172	193	365	-109	142	251	-192	118	310
-27	58	85	-43	23	66	-42	10	52
-27	42	69	-21	26	47	-30	21	51
-35	53	88	-31	26	57	-42	17	59
-32	73	105	-29	39	68	-56	19	75
-25	57	82	-42	38	80	-67	16	83
-36	34	70	-60	30	90	-34	24	58
-17	53	70	-28	43	71	-36	25	61
-36	62	98	-160	82	242	-66	27	93
-6	70	76	-12	45	57	-43	17	60
-25	71	96	1	37	36	-44	29	73
-84	30	114	-31	29	60	-32	28	60
-26	59	85	-33	32	65	-65	29	94
-49	40	89	-23	28	51	-46	29	75
-26	57	83	-25	31	56	-43	30	73
-52	42	94	-23	45	68	-40	27	67
-45	54	99	-38	38	76	-63	32	95

TABELA XVII cd.

Pozostałe usługi w latach 2000-2003 (w mln EUR)

Okres	Pozostałe usługi								
	Saldo	Przychody	Rozchody	Patenty, prawa autorskie i opłaty licencyjne			Pozostałe usługi handlowe		
				Saldo	Przychody	Rozchody	Saldo	Przychody	Rozchody
2000	-1.389	1.488	2.877	-568	37	605	-584	1.395	1.979
2001	-1.046	1.515	2.561	-512	54	566	-364	1.374	1.738
2002	-1.606	1.355	2.961	-548	36	584	-857	1.249	2.106
2003	-1.628	1.431	3.059	-636	26	662	-829	1.347	2.176
I kw. 2000	-410	282	692	-111	9	120	-236	263	499
II kw. 2000	-266	401	667	-125	13	138	-88	372	460
III kw. 2000	-286	374	660	-134	8	142	-100	349	449
IV kw. 2000	-427	431	858	-198	7	205	-160	411	571
I kw. 2001	-264	342	606	-127	14	141	-97	308	405
II kw. 2001	-214	370	584	-97	16	113	-71	328	399
III kw. 2001	-261	355	616	-116	10	126	-105	324	429
IV kw. 2001	-307	448	755	-172	14	186	-91	414	505
I kw. 2002	-408	259	667	-110	7	117	-235	237	472
II kw. 2002	-345	353	698	-122	12	134	-149	325	474
III kw. 2002	-419	304	723	-130	4	134	-260	281	541
IV kw. 2002	-434	439	873	-186	13	199	-213	406	619
I kw. 2003	-428	322	750	-227	11	238	-162	296	458
II kw. 2003	-326	362	688	-124	4	128	-158	340	498
III kw. 2003	-372	364	736	-116	4	120	-210	345	555
IV kw. 2003	-502	383	885	-169	7	176	-299	366	665

Pozostałe usługi								
Usługi dla ludności, audiowizualne, kulturalne i rekreacyjne			Utrzymanie przedstawicielstw (rządowych)			Inne		
Saldo	Przychody	Rozchody	Saldo	Przychody	Rozchody	Saldo	Przychody	Rozchody
-99	53	152	-138	3	141	0	0	0
-57	78	135	-113	9	122	0	0	0
-102	63	165	-101	5	106	2	2	0
-59	54	113	-104	4	108	0	0	0
-22	10	32	-41	0	41	0	0	0
-15	16	31	-38	0	38	0	0	0
-20	15	35	-32	2	34	0	0	0
-42	12	54	-27	1	28	0	0	0
-6	18	24	-34	2	36	0	0	0
-13	23	36	-33	3	36	0	0	0
-13	18	31	-27	3	30	0	0	0
-25	19	44	-19	1	20	0	0	0
-25	14	39	-38	1	39	0	0	0
-41	16	57	-33	0	33	0	0	0
-14	17	31	-15	2	17	0	0	0
-22	16	38	-15	2	17	2	2	0
-9	13	22	-30	2	32	0	0	0
-8	18	26	-36	0	36	0	0	0
-16	14	30	-30	1	31	0	0	0
-26	9	35	-8	1	9	0	0	0

TABELA XVIII

Dochody w latach 2000-2003 (w mln EUR)

Okres	Dochody								
	Saldo	Przychody	Rozchody	Wynagrodzenia pracowników			Dochody od inwestycji		
				Saldo	Przychody	Rozchody	Saldo	Przychody	Rozchody
2000	-1.607	2.449	4.056	-24	208	232	-1.583	2.241	3.824
2001	-1.574	2.924	4.498	-63	216	279	-1.511	2.708	4.219
2002	-1.992	2.053	4.045	-6	278	284	-1.986	1.775	3.761
2003	-2.751	1.876	4.627	66	321	255	-2.817	1.555	4.372
I kw. 2000	-283	532	815	-4	46	50	-279	486	765
II kw. 2000	-329	610	939	-7	50	57	-322	560	882
III kw. 2000	-294	574	868	-8	53	61	-286	521	807
IV kw. 2000	-701	733	1.434	-5	59	64	-696	674	1.370
I kw. 2001	43	923	880	-10	53	63	53	870	817
II kw. 2001	-975	697	1.672	-14	62	76	-961	635	1.596
III kw. 2001	-217	653	870	-20	47	67	-197	606	803
IV kw. 2001	-425	651	1.076	-19	54	73	-406	597	1.003
I kw. 2002	-310	477	787	-10	59	69	-300	418	718
II kw. 2002	-695	446	1.141	-13	71	84	-682	375	1.057
III kw. 2002	-427	609	1.036	3	67	64	-430	542	972
IV kw. 2002	-560	521	1.081	14	81	67	-574	440	1.014
I kw. 2003	-656	458	1.114	8	73	65	-664	385	1.049
II kw. 2003	-889	478	1.367	12	75	63	-901	403	1.304
III kw. 2003	-518	471	989	24	86	62	-542	385	927
IV kw. 2003	-688	469	1.157	22	87	65	-710	382	1.092

Dochody								
Dochody od inwestycji								
Dochody od inwestycji bezpośrednich								
Saldo	Przychody	Rozchody	Dochody z tytułu papierów wartościowych			Dochody od kredytów (odsetki)		
			Saldo	Przychody	Rozchody	Saldo	Przychody	Rozchody
-743	28	771	-172	7	179	-571	21	592
-769	37	806	86	32	-54	-855	5	860
-855	-58	797	-189	-59	130	-666	1	667
-1.380	20	1.400	-864	17	881	-516	3	519
-95	2	97	20	-3	-23	-115	5	120
-200	10	210	-75	4	79	-125	6	131
-183	3	186	-55	-2	53	-128	5	133
-265	13	278	-62	8	70	-203	5	208
-68	13	81	170	11	-159	-238	2	240
-455	9	464	-264	8	272	-191	1	192
-199	6	205	-29	5	34	-170	1	171
-47	9	56	209	8	-201	-256	1	257
-84	-18	66	112	-19	-131	-196	1	197
-197	-17	180	-43	-17	26	-154	0	154
-310	-16	294	-192	-16	176	-118	0	118
-264	-7	257	-66	-7	59	-198	0	198
-170	6	176	-53	4	57	-117	2	119
-563	7	570	-428	7	435	-135	0	135
-346	6	352	-213	6	219	-133	0	133
-301	1	302	-170	0	170	-131	1	132

TABELA XVIII cd.

Dochody w latach 2000-2003 (w mln EUR)

Okres	Dochody					
	Saldo	Przychody	Rozchody	Dochody do inwestycji portfelowych		
				Saldo	Przychody	Rozchody
2000	-10	1.163	1.173	123	1.143	1.020
2001	158	1.607	1.449	414	1.599	1.185
2002	2	1.260	1.258	169	1.254	1.085
2003	-466	1.152	1.618	-206	1.143	1.349
I kw. 2000	94	239	145	102	236	134
II kw. 2000	-60	323	383	-27	319	346
III kw. 2000	-11	258	269	69	252	183
IV kw. 2000	-33	343	376	-21	336	357
I kw. 2001	328	593	265	346	593	247
II kw. 2001	-322	308	630	-179	306	485
III kw. 2001	85	342	257	162	340	178
IV kw. 2001	67	364	297	85	360	275
I kw. 2002	13	271	258	26	270	244
II kw. 2002	-120	264	384	-41	262	303
III kw. 2002	175	421	246	244	420	176
IV kw. 2002	-66	304	370	-60	302	362
I kw. 2003	-120	274	394	-111	273	384
II kw. 2003	-245	311	556	-93	307	400
III kw. 2003	79	310	231	138	310	172
IV kw. 2003	-180	257	437	-140	253	393

Dochody								
Dochody do inwestycji portfelowych						Dochody od pozostałych inwestycji		
Dochody z tytułu udziałowych papierów wartościowych			Dochody z tytułu dłużnych papierów wartościowych			Saldo	Przychody	Rozchody
Saldo	Przychody	Rozchody	Saldo	Przychody	Rozchody			
-133	20	153	256	1.123	867	-963	1.070	2.033
-256	8	264	670	1.591	921	-1.156	1.072	2.228
-167	6	173	336	1.248	912	-1.300	579	1.879
-260	9	269	54	1.134	1.080	-1.231	392	1.623
-8	3	11	110	233	123	-286	248	534
-33	4	37	6	315	309	-95	231	326
-80	6	86	149	246	97	-172	266	438
-12	7	19	-9	329	338	-410	325	735
-18	0	18	364	593	229	-225	264	489
-143	2	145	-36	304	340	-327	320	647
-77	2	79	239	338	99	-160	260	420
-18	4	22	103	356	253	-444	228	672
-13	1	14	39	269	230	-242	166	408
-79	2	81	38	260	222	-444	130	574
-69	1	70	313	419	106	-364	138	502
-6	2	8	-54	300	354	-250	145	395
-9	1	10	-102	272	374	-383	106	489
-152	4	156	59	303	244	-245	89	334
-59	0	59	197	310	113	-334	69	403
-40	4	44	-100	249	349	-269	128	397

TABELA XIX

Transfery bieżące w latach 2000-2003 (w mln EUR)

Okres	Transfery bieżące								
	Saldo	Przychody	Rozchody	Transfery rządowe			Transfery prywatne		
				Saldo	Przychody	Rozchody	Saldo	Przychody	Rozchody
2000	2.598	3.281	683	338	400	62	2.260	2.881	621
2001	3.234	4.179	945	315	453	138	2.919	3.726	807
2002	3.436	4.391	955	513	643	130	2.923	3.748	825
2003	3.732	4.686	954	482	632	150	3.250	4.054	804
I kw. 2000	489	637	148	26	43	17	463	594	131
II kw. 2000	644	805	161	74	83	9	570	722	152
III kw. 2000	656	829	173	67	83	16	589	746	157
IV kw. 2000	809	1.010	201	171	191	20	638	819	181
I kw. 2001	562	790	228	39	87	48	523	703	180
II kw. 2001	713	932	219	44	72	28	669	860	191
III kw. 2001	1.104	1.330	226	155	190	35	949	1.140	191
IV kw. 2001	855	1.127	272	77	104	27	778	1.023	245
I kw. 2002	638	886	248	44	65	21	594	821	227
II kw. 2002	794	1.018	224	94	122	28	700	896	196
III kw. 2002	981	1.219	238	191	237	46	790	982	192
IV kw. 2002	1.023	1.268	245	184	219	35	839	1.049	210
I kw. 2003	785	1.016	231	96	142	46	689	874	185
II kw. 2003	882	1.129	247	136	184	48	746	945	199
III kw. 2003	992	1.217	225	92	105	13	900	1.112	212
IV kw. 2003	1.073	1.324	251	158	201	43	915	1.123	208

TABELA XX

Inwestycje bezpośrednie w latach 2000-2003 (w mln EUR)

Okres	Inwestycje bezpośrednie						
		Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą			Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce		
			Kapitał udziałowy	Pozostały kapitał		Kapitał udziałowy	Pozostały kapitał
2000	9.883	-18	-109	91	9.901	9.340	561
2001	6.469	97	42	55	6.372	4.760	1.612
2002	4.143	-228	-198	-30	4.371	3.209	1.162
2003	3.413	-343	-256	-87	3.756	4.109	-353
I kw. 2000	1.807	-10	-16	6	1.817	1.704	113
II kw. 2000	1.199	-3	-26	23	1.202	836	366
III kw. 2000	1.064	10	-22	32	1.054	876	178
IV kw. 2000	5.813	-15	-45	30	5.828	5.924	-96
I kw. 2001	1.298	52	38	14	1.246	827	419
II kw. 2001	1.035	18	-10	28	1.017	942	75
III kw. 2001	867	25	6	19	842	833	9
IV kw. 2001	3.269	2	8	-6	3.267	2.158	1.109
I kw. 2002	1.288	35	32	3	1.253	684	569
II kw. 2002	899	6	10	-4	893	659	234
III kw. 2002	705	-155	-134	-21	860	687	173
IV kw. 2002	1.251	-114	-106	-8	1.365	1.179	186
I kw. 2003	1.200	-128	-123	-5	1.328	1.160	168
II kw. 2003	755	-31	-26	-5	786	1.024	-238
III kw. 2003	566	-83	-33	-50	649	652	-3
IV kw. 2003	892	-101	-74	-27	993	1.273	-280

TABELA XXI

Inwestycje portfelowe w latach 2000-2003 (w mln EUR)

Okres	Inwestycje portfelowe			
	Aktywa	Pasywa	Udziałowe papiery wartościowe	
			Aktywa	Pasywa
2000	-96	3.531	-25	470
2001	42	1.098	-76	-339
2002	-1.208	3.116	-283	-588
2003	-1.135	3.369	170	-717
I kw. 2000	3	2.628	-6	305
II kw. 2000	-112	330	-5	-75
III kw. 2000	47	622	-8	193
IV kw. 2000	-34	-49	-6	47
I kw. 2001	260	2.298	1	-85
II kw. 2001	-97	-993	-59	-15
III kw. 2001	-97	69	0	48
IV kw. 2001	-24	-276	-18	-287
I kw. 2002	-70	1.737	-23	-193
II kw. 2002	-448	809	-129	-182
III kw. 2002	-318	858	-115	-254
IV kw. 2002	-372	-288	-16	41
I kw. 2003	7	2.892	121	-41
II kw. 2003	-120	-758	145	83
III kw. 2003	-783	-429	-41	-273
IV kw. 2003	-239	1.664	-55	-486

Inwestycje portfelowe					
Dłużne papiery wartościowe					
	Aktywa			Pasywa	
	Długoterminowe papiery dłużne	Instrumenty rynku pieniężnego		Długoterminowe papiery dłużne	Instrumenty rynku pieniężnego
-71	-7	-64	3.061	2.962	99
118	133	-15	1.437	1.424	13
-925	-635	-290	3.704	3.662	42
-1.305	-1.218	-87	4.086	4.221	-135
0			0		
9	6	3	2.323	2.314	9
-107	-85	-22	405	445	-40
55	46	9	429	381	48
-28	26	-54	-96	-178	82
259	179	80	2.383	2.425	-42
-38	-2	-36	-978	-987	9
-97	-66	-31	21	-29	50
-6	22	-28	11	15	-4
-47	-18	-29	1.930	1.960	-30
-319	-181	-138	991	1.054	-63
-203	-91	-112	1.112	1.137	-25
-356	-345	-11	-329	-489	160
-114	-167	53	2.933	2.836	97
-265	-307	42	-841	-796	-45
-742	-599	-143	-156	-59	-97
-184	-145	-39	2.150	2.240	-90

TABELA XXII

Inwestycje portfelowe – aktywa w latach 2000-2003
(w mln EUR)

Okres	Inwestycje portfelowe					
	Aktywa	Udziałowe papiery wartościowe				
		Aktywa	NBP	MIF	Sektor rządowy	Sektor pozarządowy i pozabankowy
2000	-96	-25	0	-5	-1	-19
2001	42	-76	0	4	-1	-79
2002	-1.208	-283	0	-1	0	-282
2003	-1.135	170	0	-21	31	160
I kw. 2000	3	-6	0	1	0	-7
II kw. 2000	-112	-5	0	3	0	-8
III kw. 2000	47	-8	0	-9	-1	2
IV kw. 2000	-34	-6	0	0	0	-6
I kw. 2001	260	1	0	0	0	1
II kw. 2001	-97	-59	0	0	0	-59
III kw. 2001	-97	0	0	4	-1	-3
IV kw. 2001	-24	-18	0	0	0	-18
I kw. 2002	-70	-23	0	-1	0	-22
II kw. 2002	-448	-129	0	0	0	-129
III kw. 2002	-318	-115	0	0	0	-115
IV kw. 2002	-372	-16	0	0	0	-16
I kw. 2003	7	121	0	0	0	121
II kw. 2003	-120	145	0	0	0	145
III kw. 2003	-783	-41	0	-22	19	-38
IV kw. 2003	-239	-55	0	1	12	-68

Inwestycje portfelowe										
Dłużne papiery wartościowe										
Aktywa	Długoterminowe papiery dłużne					Instrumenty rynku pieniężnego				
	Aktywa	NBP	MIF	Sektor rządowy	Sektor pozarządowy i pozabankowy	Aktywa	NBP	MIF	Sektor rządowy	Sektor pozarządowy i pozabankowy
-71	-7	0	26	12	-45	-64	0	-29	-4	-31
118	133	0	-40	212	-39	-15	0	-20	0	5
-925	-635	0	-131	37	-541	-290	0	-226	0	-64
-1.305	-1.218	0	-254	-18	-946	-87	0	27	2	-116
9	6	0	0	6	0	3	0	5	0	-2
-107	-85	0	-41	-11	-33	-22	0	-15	0	-7
55	46	0	45	17	-16	9	0	-16	0	25
-28	26	0	22	0	4	-54	0	-3	-4	-47
259	179	0	-21	213	-13	80	0	-9	0	89
-38	-2	0	-1	-1	0	-36	0	-1	0	-35
-97	-66	0	-34	0	-32	-31	0	-13	0	-18
-6	22	0	16	0	6	-28	0	3	0	-31
-47	-18	0	44	0	-62	-29	0	-107	0	78
-319	-181	0	-7	0	-174	-138	0	4	0	-142
-203	-91	0	-84	37	-44	-112	0	-130	0	18
-356	-345	0	-84	0	-261	-11	0	7	0	-18
-114	-167	0	34	0	-201	53	0	46	0	7
-265	-307	0	-5	-1	-301	42	0	6	0	36
-742	-599	0	-336	-16	-247	-143	0	0	2	-145
-184	-145	0	53	-1	-197	-39	0	-25	0	-14

TABELA XXIII

Inwestycje portfelowe – pasywa w latach 2000-2003
(w mln EUR)

Okres	Inwestycje portfelowe			
	Pasywa	Udziałowe papiery wartościowe		
		Pasywa	MIF	Sektor pozarządowy i pozabankowy
2000	3.531	470	-677	1.147
2001	1.098	-339	215	-554
2002	3.116	-588	15	-603
2003	3.369	-717	-153	-564
I kw. 2000	2.628	305	-16	321
II kw. 2000	330	-75	-443	368
III kw. 2000	622	193	-221	414
IV kw. 2000	-49	47	3	44
I kw. 2001	2.298	-85	-77	-8
II kw. 2001	-993	-15	92	-107
III kw. 2001	69	48	168	-120
IV kw. 2001	-276	-287	32	-319
I kw. 2002	1.737	-193	-2	-191
II kw. 2002	809	-182	1	-183
III kw. 2002	858	-254	12	-266
IV kw. 2002	-288	41	4	37
I kw. 2003	2.892	-41	-13	-28
II kw. 2003	-758	83	39	44
III kw. 2003	-429	-273	-49	-224
IV kw. 2003	1.664	-486	-130	-356

Inwestycje portfelowe										
Dłużne papiery wartościowe										
Pasywa	Długoterminowe papiery dłużne					Instrumenty rynku pieniężnego				
	Pasywa	NBP	MIF	Sektor rządowy	Sektor pozarządowy i pozabankowy	Pasywa	NBP	MIF	Sektor rządowy	Sektor pozarządowy i pozabankowy
3.061	2.962	0	103	2.255	604	99	0	0	18	81
1.437	1.424	0	66	804	554	13	0	0	20	-7
3.704	3.662	0	-34	3.782	-86	42	0	1	29	12
4.086	4.221	0	41	4.752	-572	-135	0	-2	-98	-35
2.323	2.314	0	88	1.745	481	9	0	0	-8	17
405	445	0	-35	470	10	-40	0	0	-59	19
429	381	0	98	257	26	48	0	0	29	19
-96	-178	0	-48	-217	87	82	0	0	56	26
2.383	2.425	0	21	1.669	735	-42	0	0	-54	12
-978	-987	0	23	-1.006	-4	9	0	0	27	-18
21	-29	0	-14	-28	13	50	0	0	61	-11
11	15	0	36	169	-190	-4	0	0	-14	10
1.930	1.960	0	-10	1.955	15	-30	0	0	-32	2
991	1.054	0	-15	1.097	-28	-63	0	0	-63	0
1.112	1.137	0	-9	1.169	-23	-25	0	0	-35	10
-329	-489	0	0	-439	-50	160	0	1	159	0
2.933	2.836	0	-9	2.991	-146	97	0	0	84	13
-841	-796	0	-2	-665	-129	-45	0	0	-15	-30
-156	-59	0	-4	-65	10	-97	0	0	-94	-3
2.150	2.240	0	56	2.491	-307	-90	0	-2	-73	-15

TABELA XXIV

Pozostałe inwestycje – aktywa w latach 2000-2003 (w mln EUR)

Okres	Polskie należności za granicą				
	Aktywa	Kredyty handlowe	Kredyty udzielone powyżej 1 roku		
				Wykorzystanie	Splata
2000	-4.314	-572	27	105	132
2001	-4.495	-809	79	85	164
2002	1.878	-1.327	-77	166	89
2003	-1.520	-1.893	-224	348	124
I kw. 2000	-846	-258	11	22	33
II kw. 2000	-529	-263	-6	31	25
III kw. 2000	545	50	6	36	42
IV kw. 2000	-3.484	-101	16	16	32
I kw. 2001	-1.646	-704	-12	38	26
II kw. 2001	70	89	32	10	42
III kw. 2001	-90	-111	17	14	31
IV kw. 2001	-2.829	-83	42	23	65
I kw. 2002	-255	-561	-15	56	41
II kw. 2002	-152	-481	-46	57	11
III kw. 2002	1.996	-153	-4	30	26
IV kw. 2002	289	-132	-12	23	11
I kw. 2003	-2.393	-1.433	9	16	25
II kw. 2003	814	-300	-14	37	23
III kw. 2003	1.920	-485	-71	102	31
IV kw. 2003	-1.861	325	-148	193	45

Polskie należności za granicą					
	Kredyty udzielone do 1 roku włącznie			Inne należności	
	Wykorzystanie	Spłata		Gotówka, rachunki bieżące i lokaty	Pozostałe należności
52	142	194	-3.821	-3.785	-36
14	98	112	-3.779	-3.711	-68
-3	108	105	3.285	3.300	-15
-157	451	294	754	773	-19
0	24	24	-599	-616	17
4	59	63	-264	-261	-3
18	22	40	471	508	-37
30	37	67	-3.429	-3.416	-13
6	17	23	-936	-928	-8
-1	24	23	-50	-29	-21
2	21	23	2	23	-21
7	36	43	-2.795	-2.777	-18
-2	28	26	323	326	-3
7	19	26	368	372	-4
3	12	15	2.150	2.154	-4
-11	49	38	444	448	-4
-1	56	55	-968	-965	-3
-16	71	55	1.144	1.147	-3
-15	95	80	2.491	2.494	-3
-125	229	104	-1.913	-1.903	-10

TABELA XXV

Pozostałe inwestycje – pasywa w latach 2000-2003 (w mln EUR)

Okres	Polskie zobowiązania wobec granicy				
	Pasywa	Kredyty handlowe	Kredyty otrzymane powyżej 1 roku		
				Wykorzystanie	Splata
2000	1.441	802	2.705	6.521	3.816
2001	745	525	-718	8.636	9.354
2002	489	1.859	-1.242	5.665	6.907
2003	3.815	2.619	-205	7.603	7.808
I kw. 2000	-1.185	150	221	1.002	781
II kw. 2000	648	194	356	1.159	803
III kw. 2000	-91	-185	203	1.068	865
IV kw. 2000	2.069	643	1.925	3.292	1.367
I kw. 2001	792	397	224	1.624	1.400
II kw. 2001	967	168	463	2.130	1.667
III kw. 2001	585	-213	608	1.893	1.285
IV kw. 2001	-1.599	173	-2.013	2.989	5.002
I kw. 2002	855	342	610	1.622	1.012
II kw. 2002	37	785	-629	1.288	1.917
III kw. 2002	-732	-40	-666	1.292	1.958
IV kw. 2002	329	772	-557	1.463	2.020
I kw. 2003	891	1.096	-563	1.359	1.922
II kw. 2003	903	545	301	2.039	1.738
III kw. 2003	500	561	-498	1.823	2.321
IV kw. 2003	1.521	417	555	2.382	1.827

Polskie zobowiązania wobec granicy					
	Kredyty otrzymane do 1 roku włącznie			Inne zobowiązania	
	Wykorzystanie	Spłata		Gotówka, rachunki bieżące i depozyty	Pozostałe zobowiązania
-318	694	1.012	-1.748	-1.935	187
70	714	644	868	482	386
354	1.443	1.089	-482	-546	64
-175	1.597	1.772	1.576	1.568	8
-251	169	420	-1.305	-1.366	61
144	207	63	-46	-74	28
-32	157	189	-77	-119	42
-179	161	340	-320	-376	56
-107	105	212	278	250	28
223	345	122	113	37	76
155	205	50	35	-5	40
-201	59	260	442	200	242
33	78	45	-130	-127	-3
-4	171	175	-115	-159	44
-12	180	192	-14	-17	3
337	1.014	677	-223	-243	20
-229	156	385	587	582	5
-27	1.126	1.153	84	101	-17
31	142	111	406	388	18
50	173	123	499	497	2

TABELA XXVI

Podstawowe wskaźniki bilansu płatniczego na bazie transakcji
w latach 1998-2003

	Typ wskaźnika	1998	1999
1 Saldo obrotów bieżących			
Produkt krajowy brutto	%	-4,1	-7,6
2 Saldo obrotów towarowych i usługowych			
Produkt krajowy brutto	%	-5,1	-8,3
3 Eksport towarów i usług			
Import towarów i usług	%	-83,4	-73,7
4 Stan oficjalnych aktywów rezerwowych			
Import towarów i usług	%	-52,3	-55,6
5 Stan oficjalnych aktywów rezerwowych			
Import towarów i usług	w mies.	-6,3	-6,7
6 Pozycja zagraniczna netto			
Produkt krajowy brutto	%	-23,8	-31,7
7 Saldo inwestycji bezpośrednich			
Saldo obrotów bieżących	%	-87,7	-58,0
A Saldo obrotów bieżących	mln EUR	-6.154	-11.719
B Saldo obrotów towarowych i usługowych	mln EUR	-7.687	-12.849
C Eksport towarów i usług	mln EUR	38.617	36.065
D Import towarów i usług	mln EUR	46.304	48.914
E Saldo inwestycji bezpośrednich	mln EUR	5.394	6.795
F Pozycja zagraniczna netto	mln EUR	-35.794	-48.915
G Stan oficjalnych aktywów rezerwowych na koniec okresu	mln EUR	24.209	27.179
H Produkt krajowy brutto	mln EUR	150.228	154.369
I Kurs średni w okresie, EUR w PLN		3,9231	4,2270

2000	2001	2002	2003
-6,0	-2,9	-2,7	-2,0
-6,5	-3,7	-3,4	-2,5
-81,0	-88,2	-89,7	-93,2
-47,5	-46,2	-42,6	-39,4
-5,7	-5,5	-5,1	-4,7
-33,0	-31,6	-34,2	-
-95,6	-107,7	-76,7	-93,3
-10.789	-6.004	-5.402	-3.660
-11.780	-7.664	-6.846	-4.641
50.342	57.451	59.883	63.680
62.122	65.115	66.729	68.321
10.316	6.469	4.143	3.413
-59.471	-65.448	-69.243	-
29.524	30.067	28.450	26.942
180.475	207.331	202.415	185.313
4,0110	3,6685	3,8557	4,3978

UWAGI METODYCZNE

TABELA I

Podstawowe dane statystyczne

Informacje zawarte w tabeli I podane są za „Biuletynem Statystycznym” Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). Definicje odnoszące się do kategorii zamieszczonych w tej tabeli zawarte są w publikacjach GUS.

1. Dane w pkt. 1, 2, 6, 7, 10 i 12 obejmują podmioty gospodarki narodowej, bez względu na charakter własności, tj. zaliczane do sektora publicznego (podmioty stanowiące własność państwową, jednostek samorządu terytorialnego oraz własność mieszaną z przewagą kapitału podmiotów sektora publicznego) i prywatnego.

2. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty, prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa, łącznie z działalnością usługową; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i kopalnictwa; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego, hoteli i restauracji; transportu, gospodarki magazynowej i łączności; obsługi nieruchomości, wynajmu maszyn i urządzeń bez obsługi operatorskiej, wypożyczania artykułów użytku osobistego i domowego; informatyki; pozostałych usług związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej; odprowadzania ścieków, wywozu śmieci, usług sanitarnych i pokrewnych; rekreacji, kultury i sportu oraz innych usług.

3. Pojęcie „przemysł” dotyczy sekcji według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD): „górnictwo i kopalnictwo”, „przetwórstwo przemysłowe” oraz „wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę”.

4. Dane o produkcji sprzedanej przemysłu (pkt 1), sprzedaży produkcji budowlano-montażowej (pkt 2) dotyczą:

– podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekraczała 9 osób.

5. Dane o wartości produkcji sprzedanej przemysłu (pkt 1) oraz sprzedaży produkcji budowlano-montażowej (pkt 2) prezentowane są bez należnego podatku od towarów i usług VAT oraz podatku akcyzowego, łącznie natomiast z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

6. Dane o sprzedaży produkcji budowlano-montażowej (pkt 2) dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju przez podmioty gospodarcze budowlane, tj. zaliczone zgodnie z PKD do sekcji „budownictwo”.

7. Informacje o produkcji sprzedanej przemysłu (pkt 1) i sprzedaży produkcji budowlano-montażowej (pkt 2) podane są bez wyrównań sezonowych.

8. Dane w zakresie: pracujących, zatrudnienia i wynagrodzeń (pkt 6, 7, 10) dotyczą podmiotów gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, przy czym dane nie obejmują zatrudnionych poza granicami kraju oraz zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związkach zawodowych i in.

9. Dane o pracujących w sektorze przedsiębiorstw (pkt 6) podane są według stanu na koniec miesiąca.

10. Dane o liczbie bezrobotnych (pkt 8) obejmują osoby, które były zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy na koniec miesiąca.

11. Stopa bezrobocia (pkt 9) oznacza udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo. Dane o stopie bezrobocia rejestrowanego prezentuje się po uwzględnieniu skorygowanej liczby pracujących w rolnictwie indywidualnym, będącej składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo. Weryfikacji liczby pracujących dokonano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 r. oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r.

12. Dochody z prywatyzacji nie stanowią bieżących dochodów budżetu państwa, a są źródłem finansowania deficytu budżetowego (pkt 11).

13. Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych (pkt 12) dotyczą podmiotów gospodarczych, prowadzących księgi rachunkowe i zobowiązanych do sporządzania co kwartał sprawozdania o przychodach, kosztach i wyniku finansowym, przy czym dane we wszystkich rodzajach działalności dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

TABELA II

Rynek finansowy – podstawowe informacje

Źródłem informacji w tabeli II jest Narodowy Bank Polski (z wyjątkiem danych w pkt. 11, udostępnianych przez Giełdę Papierów Wartościowych SA w Warszawie).

1. Stopy oprocentowania, zamieszczone w tabeli II, podane są w stosunku rocznym w wysokości, która obowiązywała w ostatnim dniu miesiąca, jedynie w przypadku średniego ważonego zysku z kupionych bonów skarbowych bądź bonów pieniężnych NBP, podane jest średnie oprocentowanie w ciągu miesiąca.

2. Zamieszczenie w jednej rubryce dwóch wielkości stóp oprocentowania (pkt 3 – stopa oprocentowania kredytu refinansowego) oznacza, że pierwsza podana stopa oprocentowania odnosi się do kredytu refinansowego na finansowanie inwestycji centralnych objętych poręczeniem Skarbu Państwa. Jest ona równa stopie oprocentowania kredytu lombardowego. Druga stopa, wyższa o jeden punkt procentowy, odnosi się do pozostałych kredytów refinansowych.

3. Z dniem 1 grudnia 2001 r. NBP wprowadził stopę depozytową banku centralnego (pkt 4). Stopa depozytowa wyznacza cenę, jaką bank centralny oferuje bankom komercyjnym za złożenie przez nie krótkookresowego depozytu.

4. Rezerwa obowiązkowa ogółem (pkt 7) dotyczy wielkości deklarowanych przez banki i obowiązujących w ostatnim dniu miesiąca. Od dnia 28 lutego 2002 r. rezerwa obowiązkowa utrzymywana jest wyłącznie na rachunkach prowadzonych w NBP.

5. Informacje o przetargach na bony skarbowe (pkt 8, z wyjątkiem stanu bonów w obiegu na koniec miesiąca) obejmują dane z przetargów przeprowadzonych w ciągu miesiąca. Średnie zyski z kupionych bonów są ważone udziałem sprzedaży bonów o poszczególnych terminach wykupu w ogólnej wartości zakupionych bonów. Stan bonów w obiegu na koniec miesiąca obliczony został z uwzględnieniem terminu wykupu, liczonego od następnego dnia po przetargu, w wyniku którego nastąpiła sprzedaż. Powyższy stan nie obejmuje bonów będących w obiegu, nie pochodzących z przetargów.

6. Informacje o przetargach na bony pieniężne NBP (pkt 9, z wyjątkiem stanu bonów w obiegu na koniec miesiąca) obejmują dane z przetargów przeprowadzonych w ciągu miesiąca. Średnie zyski z kupionych bonów są ważone udziałem sprzedaży bonów o poszczególnych terminach wykupu w ogólnej wartości zakupionych bonów.

7. Informacje o wynikach sesji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (pkt 11) prezentowane są w oparciu o system giełdowy „Warsset” wprowadzony w listopadzie 2000 r.

8. Warszawski Indeks Giełdowy – WIG (pkt 11.d i 11.e) oraz Warszawski Indeks Rynku Równoległego – WIRR (pkt 11. f i 11. g) liczone są według tzw. formuły kapitałowej, odzwierciedlającej procentowe zmiany wartości rynkowej spółek giełdowych. Na każdej sesji giełdy liczona jest wartość rynkowa wszystkich spółek rynku podstawowego dla WIG oraz równoległego dla WIRR (giełdowa kapitalizacja) i porównywana z wartością z poprzednich sesji. Przyjęto założenie, że wartości bazowe indeksu WIG na pierwszej sesji giełdy w dniu 16.04.1991 r. oraz indeksu WIRR z końca 1994 r. wynosiły 1.000 pkt.

9. Wskaźniki obejmują spółki ze wszystkich rynków notowań.

10. Kapitalizacja dotyczy tylko spółek krajowych.

11. Wskaźnik C/Z (pkt 11.c) oznacza relację ceny rynkowej do zysku netto i jest obliczany jako iloraz łącznej wartości rynkowej spółek na koniec miesiąca do ich łącznych zysków i strat w ciągu ostatnich 4 kwartałów, za które dostępne są dane finansowe.

12. Wskaźnik obrotu (pkt 11.i) oznacza stosunek wartości sprzedanych akcji do średniej wartości notowanych akcji w danym miesiącu.

13. Wartość obrotów (pkt 11.h) w miesiącu oraz wskaźnik obrotu obejmuje notowania ciągłe oraz system jednolitego kursu dnia.

TABELA III

Kursy USD i EUR w 2003 r.

Źródłem informacji są dane Narodowego Banku Polskiego.

1. Kurs średni NBP jest to urzędowy kurs oficjalny, który służy do celów statystycznych i księgowych.

2. Przeciętny kurs średni złotego do dolara amerykańskiego i euro oraz relacji USD/EUR obliczony został jako średnia arytmetyczna z kursów średnich NBP z poszczególnych dni miesiąca.

KLASYFIKACJA SEKTOROWA PODMIOTÓW STOSOWANA W TABELACH IV, V, VI, VII, VIII, IX, X

sektor finansowy¹ – zawiera następujące podsektory:

- monetarne instytucje finansowe (obejmują bank centralny i pozostałe monetarne instytucje finansowe). Obecnie w Polsce pojęcie pozostałych monetarnych instytucji finansowych obejmuje jedynie banki;
- instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne;
- pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego (obejmują m.in. SKOK-i, przedsiębiorstwa leasingu finansowego, przedsiębiorstwa factoringowe, domy maklerskie, fundusze inwestycyjne oraz firmy utworzone w celu sekurytyzacji aktywów);
- pomocnicze instytucje finansowe (obejmują m.in. kantory, giełdy papierów wartościowych, instytucje sprzedaży ratalnej);

¹ Pod pojęciem monetarnych instytucji finansowych rozumie się instytucje finansowe, których działalność polega na przyjmowaniu depozytów i/lub bliskich substytutów depozytów od podmiotów innych niż monetarne instytucje finansowe oraz udzielaniu kredytów i/lub inwestowaniu w papiery wartościowe na własny rachunek.

sektor niefinansowy – zawiera następujące podsektory:

- – przedsiębiorstwa i spółki państwowe;
- – przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie;
- – przedsiębiorców indywidualnych;
- – rolników indywidualnych;
- – osoby prywatne;
- – instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych.

W Tabeli IX „*Podaż pieniądza M3 i czynniki jego kreacji*”, należności i zobowiązania banków wobec podmiotów sektora niefinansowego prezentowane są w podziale na trzy sektory:

- gospodarstwa domowe – obejmujące:
  - osoby prywatne;
  - rolników indywidualnych;
  - przedsiębiorców indywidualnych (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, zatrudniające do 9 osób włącznie);
- przedsiębiorstwa – obejmujące:
  - przedsiębiorstwa i spółki państwowe;
  - przedsiębiorstwa i spółki prywatne i spółdzielnie (w tym: przedsiębiorcy indywidualni zatrudniający powyżej 9 osób);
- instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych (instytucje niekomercyjne stanowiące odrębne jednostki prawne działające na rzecz gospodarstw domowych, których podstawowe przychody, pomijając uzyskiwane z okazjonalnej sprzedaży, stanowią dobrowolne wpłaty pieniężne lub wkłady w naturze od gospodarstw domowych, dotacje instytucji rządowych i samorządowych oraz dochody z tytułu własności);

sektor instytucji rządowych i samorządowych – zawiera następujące podsektory:

- instytucje rządowe szczebla centralnego (obejmują m.in. organy władzy publicznej, organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały, państwowe szkoły wyższe, państwowe instytucje kultury, pomocy społecznej);
- instytucje samorządowe (obejmują m.in. urzędy powiatowe i gminne, sejmiki samorządowe, publiczne szkoły podstawowe, samorządowe instytucje kultury, instytucje pomocy społecznej);
- fundusze ubezpieczeń społecznych (obejmują Zakład Ubezpieczeń Społecznych i Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz zarządzane przez nie fundusze, kasy chorych).

Szczegółowe informacje nt. ujęcia sektorowego poszczególnych podmiotów oraz agregatów monetarnych zawarte zostały na stronie internetowej NBP (www.nbp.pl » statystyka » sprawozdawczość statystyczna banków » instrukcja).

TABELA IV

Średnie ważone oprocentowanie depozytów złotych w bankach komercyjnych

Ważone stopy procentowe liczone są na podstawie danych o oprocentowaniu z 11 banków komercyjnych, tj.:

Powszechna Kasa Oszczędności – Bank Polski SA,
Bank Handlowy w Warszawie SA,
ING Bank Śląski SA,
Bank Przemysłowo-Handlowy PBK SA,
Bank Zachodni WBK SA,
BRE Bank SA,
BIG Bank Gdański SA,
Bank Polska Kasa Opieki SA,
Kredyt Bank SA,
Bank Gospodarki Żywnościowej SA,
Raiffeisen Centrobank SA.

Banki te, w przypadku klientów rezydentów, posiadały na koniec grudnia 2003 r. 80,8% depozytów złotych gospodarstw domowych i 79,9% depozytów złotych przedsiębiorstw.

Dane dotyczące wysokości stóp procentowych w poszczególnych bankach uzyskiwane są z raportów miesięcznych przekazywanych do NBP. Są one sporządzane według stanu na ostatni dzień miesiąca. Stopy procentowe są podawane w stosunku rocznym, bez uwzględnienia kapitalizacji. Banki przekazują dane o oprocentowaniu produktu, który ma największy udział w danej kategorii. W obliczeniach priorytet nadano zmiennym stopom procentowym. Oprocentowanie stałe uwzględniane jest tylko w przypadku braku oprocentowania zmiennego. Bank, który nie posiada produktu w danej kategorii, jest pomijany w obliczeniach.

Zasady klasyfikacji sektorowej gospodarki narodowej zmienić wprowadzony w marcu 2002 r. układ prezentacyjny średnich ważonych stóp procentowych w polskim systemie bankowym.

TABELA V

Średnie ważone oprocentowanie kredytów złotych w bankach komercyjnych

Ogólne zasady wyliczania są takie same jak dla depozytów złotych w tabeli IV i odnoszą się do tej samej grupy banków, a ich udział w rynku kredytów złotych dla przedsiębiorstw wyniósł 77,6% i 59,1% w odniesieniu do kredytów udzielanych gospodarstwom domowym. W raportach przesyłanych do NBP przyjęto zasadę zamieszczania oprocentowania oferowanego klientom o wysokiej wiarygodności kredytowej.

Uwagi ogólne do tabel VI, VII, VIII

1. Dane dotyczą stanów na koniec poszczególnych miesięcy i pochodzą z informacji bilansowych otrzymywanych z banków w systemie „Bankowa Informacja Sprawozdawcza (BIS) oraz z bilansu Narodowego Banku Polskiego.

2. Informacje zostały zaprezentowane w układzie dostosowanym do standardów obowiązujących w Europejskim Banku Centralnym.

3. Aktywa w tabelach VI, VII, VIII prezentowane są w ujęciu brutto, tzn. bez pomniejszenia należności o utworzone rezerwy, umorzenia i odpisy aktualizujące (wyjątek stanowią papiery wartościowe, które wykazano według wyceny rynkowej).

4. Wszystkie kategorie oprócz aktywów/pasywów zagranicznych, kapitałów oraz rezerw są odzwierciedleniem operacji z rezydentami.

TABELA VI

Bilans zagregowany pozostałych monetarnych instytucji finansowych – aktywa i pasywa

1. Grupa **kredyty, pożyczki i inne należności od podmiotów krajowych** zawiera rachunki bieżące, rezerwy obowiązkowe, operacje otwartego rynku, lokaty, kredyty i pożyczki, skupione wierzytelności, zrealizowane gwarancje i poręczenia, inne należności, odsetki zapadłe oraz należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu.

2. **Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmioty krajowe** będące w posiadaniu pozostałych monetarnych instytucji finansowych.

3. **Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe** zawierają akcje, prawa poboru, jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych i certyfikaty inwestycyjne oraz aktywa trwałe finansowe (akcje i udziały).

4. **Aktywa zagraniczne** obejmują wszystkie aktywa dotyczące nierezydentów w złotych i w dewizach.

5. **Aktywa trwałe** to całość aktywów trwałych z wyłączeniem aktywów trwałych finansowych.

6. **Pozostałe aktywa** obejmują kasę, czyli gotówkę i pozostałe środki w kasach pozostałych monetarnych instytucji finansowych, a także pozostałe należności i odsetki niezapadłe od wszystkich sektorów, konta rozliczeniowe, należności od dłużników różnych, koszty i przychody rozliczane w czasie, inne aktywa finansowe, pozostałe aktywa, inne operacje, odsetki od zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu.

7. **Depozyty i inne zobowiązania wobec podmiotów krajowych** zawierają depozyty bieżące, depozyty terminowe, zablokowane, z terminem wypowiedzenia, kredyty i pożyczki otrzymane, m. in. refinansowe, aukcyjne (operacje otwartego rynku) oraz zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych (zaliczone do grupy „terminowe”), inne zobowiązania (jeśli nie dało się spośród nich wyodrębnić „bieżących” i „terminowych” to całość została zaliczona do „bieżących”) oraz zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu.

8. **Emisja dłużnych papierów wartościowych** to zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych.

9. **Kapitał i rezerwy** dzielą się na: a) fundusz podstawowy, na który składają się kapitał podstawowy, należne wpłaty na kapitał podstawowy, akcje własne, fundusz zapasowy, fundusz ogólnego ryzyka, fundusz rezerwowy oraz wynik z lat ubiegłych, b) fundusze uzupełniające, tj. fundusz z aktualizacji wyceny oraz inne fundusze uzupełniające określone uchwałą Komisji Nadzoru Bankowego (przypisane zarówno rezydentom, jak i nierezydentom), c) rezerwy zawierające rezerwy celowe, umorzenia i odpisy z tytułu trwałej utraty wartości, rezerwy na zabezpieczenie listów zastawnych (rezydent, nierezydent), rezerwy celowe na zobowiązania pozabilansowe (rezydent, nierezydent), rezerwę na ryzyko ogólne (rezydent, nierezydent).

10. **Pasywa zagraniczne** obejmują wszystkie pasywa dotyczące nierezydentów w złotych i w dewizach, z wyjątkiem rezerw wymienionych w pkt. 9, które obejmują rezydenta i nierezydenta.

11. **Pozostałe pasywa** zawierają odsetki od powyższych kategorii pasywów, konta rozliczeniowe, zobowiązania wobec wierzycieli różnych, koszty i przychody rozliczane w czasie, przychody zastrzeżone, inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych, pozostałe pasywa, różnice

kursowe z przeliczenia zobowiązań podporządkowanych, rezerwę na ryzyko i wydatki niezwiązane z podstawową działalnością banku składającego sprawozdanie, zobowiązania podporządkowane, inne operacje, odsetki od zobowiązań podporządkowanych, wynik w trakcie zatwierdzania, wynik bieżącego roku.

TABELA VII

Bilans Narodowego Banku Polskiego – aktywa i pasywa

1. **Kategoria kredyty, pożyczki i inne należności od podmiotów krajowych** zawiera należności z tytułu udzielonych kredytów m.in. redyskontowych, lombardowych, refinansowych na inwestycje centralne, udzielonych z zagranicznych linii kredytowych, aukcyjnych (operacje otwartego rynku), pozostałych kredytów, a także z tytułu zdeponowanych środków pieniężnych na rachunkach bieżących oraz terminowych, oraz odsetki zapadłe od wymienionych operacji.

2. **Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmioty krajowe** – to papiery będące w posiadaniu Narodowego Banku Polskiego.

3. **Papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez podmioty krajowe** – aktualnie są to w przypadku NBP tylko aktywa trwale finansowe (udziały).

4. **Aktywa zagraniczne** obejmują wszystkie aktywa dotyczące nierezydentów w złotych i w dewizach.

5. **Aktywa trwale** to całość aktywów trwałych z wyłączeniem aktywów trwałych finansowych.

6. **Pozostałe aktywa** zawierają odsetki niezapadłe od powyższych operacji, koszty przyszłych okresów, rozrachunki międzyoddziałowe, pozostałe aktywa z wyłączeniem aktywów trwałych.

7. **Depozyty podmiotów krajowych** to zobowiązania z tytułu depozytów na rachunkach bieżących i terminowych, rezerwy obowiązkowej, lokat aukcyjnych (operacje otwartego rynku), środków wydzielonych oraz pozostałych depozytów.

8. **Emisja dłużnych papierów wartościowych** to zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych NBP.

9. **Kapitał i rezerwy** w przypadku NBP dzieli się na fundusze własne, tj. fundusz statutowy i fundusz rezerwowy oraz rezerwy, w skład których wchodzi rezerwy celowe, umorzenia i odpisy aktualizujące.

10. **Pasywa zagraniczne** obejmują wszystkie pasywa dotyczące nierezydentów w złotych i w dewizach.

11. **Pozostałe pasywa** zawierają odsetki od powyższych kategorii pasywów, przychody przyszłych okresów, rozrachunki międzyoddziałowe i międzybankowe, pozostałe pasywa oraz wynik finansowy.

TABELA VIII

Bilans skonsolidowany monetarnych instytucji finansowych – aktywa i pasywa

1. Tabela VIII zawiera skonsolidowany bilans wszystkich monetarnych instytucji finansowych i jest odpowiednikiem tabeli pt. *System bankowy: banki komercyjne i NBP – aktywa i pasywa* opublikowanej w aneksie statystycznym do Raportu Roczного za 2001r..

2. W aktywach i pasywach ww. bilansu wysaldowane zostały operacje wzajemne pomiędzy krajowymi monetarnymi instytucjami finansowymi. Saldo operacji wzajemnych krajowych monetarnych instytucji finansowych, które znalazło się po stronie pasywnej zostało obliczone według następującego algorytmu:

depozyty pozostałych monetarnych instytucji finansowych (tabela VII – pasywa) pomniejszone zostały o *kredyty, pożyczki i inne należności pozostałych monetarnych instytucji finansowych* (tabela VII – aktywa), następnie powiększone o *depozyty monetarnych instytucji finansowych* (tabela VI – pasywa) i pomniejszone o *kredyty, pożyczki i inne należności monetarnych instytucji finansowych* (tabela VI – aktywa).

3. Pozostałe aktywa (aktywa) oraz *pieniądz gotówkowy w obiegu* (pasywa) zostały pomniejszone o wartość gotówki znajdującej się w kasach pozostałych monetarnych instytucji finansowych.

4. Po stronie pasywnej wartość emisji dłużnych papierów wartościowych pomniejszono o dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez krajowe monetarne instytucje finansowe, pozostające w portfelach tego sektora. Tę samą zasadę prezentacji zastosowano w odniesieniu do kapitałów i rezerw, tj. kapitały i rezerwy pomniejszono o papiery z prawem do kapitału i udziały wyemitowane przez krajowe monetarne instytucje finansowe stanowiące element aktywów tego sektora.

TABELA IX

Podaż pieniądza M3 i czynniki jego kreacji

Dane zawarte w Tabeli IX zestawiono według nowej metodyki.

Od marca 2002 r. podstawową miarą podaży pieniądza stosowaną przez NBP jest agregat M3. W ramach M3 wyróżnia się dodatkowo miarę pieniądza najbardziej płynnego, bezpośrednio wykorzystywanego w transakcjach – M1 oraz pośrednią miarę pieniądza M2.

System statystyki bilansu płatniczego w Polsce

1. Uwarunkowania instytucjonalne

Wstęp

Narodowy Bank Polski (NBP) jest ustawowo odpowiedzialny za opracowywanie i publikację bilansu płatniczego w Polsce. W NBP opracowywane są również inne statystyki związane z bilansem płatniczym (międzynarodowa pozycja inwestycyjna, zadłużenie zagraniczne, zagraniczne inwestycje bezpośrednie, aktywa rezerwowe).

Uwarunkowania prawne

Zgodnie z Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. nr 140, poz. 938), NBP jest zobligowany do opracowywania bilansu płatniczego oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, a także do przedstawiania Sejmowi i Radzie Ministrów informacji o nich.

Obowiązki sprawozdawcze podmiotów krajowych zostały określone w Ustawie o NBP oraz w ustawie Prawo dewizowe (Dz.U. nr 141, poz. 1178), jak również w aktach niższego rzędu, takich jak: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu, zakresu i terminów wykonywania przez rezydentów dokonujących obrotu dewizowego z zagranicą obowiązków przekazywania Narodowemu Bankowi Polskiemu danych w zakresie niezbędnym do sporządzania bilansu płatniczego oraz bilansów należności i zobowiązań zagranicznych państwa (Dz.U. nr 218, poz. 1835) oraz uchwała Zarządu NBP nr 48 z dnia 14 listopada 2003 r. w sprawie trybu i szczegóło-

wych zasad przekazywania przez banki Narodowemu Bankowi Polskiemu danych niezbędnych do sporządzenia bilansu płatniczego oraz bilansów należności i zobowiązań zagranicznych państwa (Dz.Urz. NBP nr 21 z dnia 8 grudnia 2003 r.).

Niewywiązywanie się z obowiązków sprawozdawania na potrzeby bilansu płatniczego zagrożone jest, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym, karą grzywny.

Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

NBP współpracuje z różnymi instytucjami – zarówno krajowymi (przede wszystkim z Głównym Urzędem Statystycznym), jak i zagranicznymi.

GUS przekazuje NBP dane dotyczące handlu zagranicznego, zgodnie z wypracowaną wspólnie przez obie instytucje metodologią. Dane dotyczące obrotów towarowych i usługowych z zagranicą są wykorzystywane przez GUS do wyliczania rachunku reszty świata w statystyce rachunków narodowych (PKB). GUS dostarcza także informacji o papierach wartościowych będących w posiadaniu nierezydentów, zarejestrowanych w polskich domach maklerskich. NBP pozyskuje z GUS również dane potrzebne do aktualizacji rejestru podmiotów dokonujących operacji rejestrowanych w bilansie płatniczym.

Ministerstwo Finansów, bezpośrednio oraz poprzez agentów finansowych rządu, dostarcza NBP dane o transakcjach zagranicznych sektora rządowego.

Komisja Papierów Wartościowych i Giełd jest źródłem informacji o udziałach nierezydentów w polskich spółkach publicznych.

Dane dotyczące podróży zagranicznych (Polaków i cudzoziemców) są zbierane i przekazywane do NBP przez Instytut Turystyki.

Ponadto NBP współpracuje w zakresie metodologii bilansu płatniczego z instytucjami międzynarodowymi, takimi jak: Europejski Bank Centralny (EBC), Eurostat, Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Bank Światowy (BŚ).

Użytkownicy

Bilans płatniczy, międzynarodowa pozycja inwestycyjna, zadłużenie zagraniczne, oficjalne aktywa rezerwowe są publikowane na stronie internetowej NBP i w ten sposób udostępniane użytkownikom.

Ponadto dane oraz opis bilansu płatniczego są przekazywane do Parlamentu, Rządu, GUS, publicznych i prywatnych ośrodków badawczych, wyższych uczelni, agencji ratingowych itp. Materiał analityczny opisujący bilans płatniczy jest również publikowany na stronie internetowej Narodowego Banku Polskiego.

Dane bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej i zagranicznych inwestycji bezpośrednich są regularnie przekazywane do Eurostatu, EBC, MFW, OECD, BŚ.

2. System statystyczny

Typ systemu²

System kompilacji bilansu płatniczego w Polsce jest systemem zróżnicowanym.

Znaczna część informacji pochodzi z zamkniętego systemu zbierania danych o transakcjach rozliczanych przez polski system bankowy. Banki przesyłają do NBP informacje zarówno o swoich transakcjach, jak i wykonanych w imieniu ich klientów. Informacje te są przesyłane do NBP z miesięczną częstotliwością.

Dane pochodzące z banków są uzupełniane informacjami pochodzącymi bezpośrednio z przedsiębiorstw oraz z badań statystyki publicznej. Bezpośrednio z przedsiębiorstw zbierane są takie informacje, jak: transakcje usługowe, kredyty, inwestycje portfelowe (kwartalnie), inwestycje bezpośrednie (rocznie). Dane statystyki publicznej, które są wykorzystywane w bilansie płatniczym, to obroty towarowe (pochodzące z rachunków narodowych zestawianych przez GUS) oraz podróże zagraniczne opracowywane przez Instytut Turystyki.

² Systemy kompilacji bilansu płatniczego dzielą się na: zamknięte (w których zbierane są wszystkie transakcje, a stany i suma obrotów muszą być równe zmianie stanów), otwarte (gdzie zbierane są niektóre transakcje) oraz mieszane (w których część stanowi system zamknięty uzupełniany innymi informacjami).

W przypadku danych pozyskiwanych bezpośrednio z przedsiębiorstw zastosowano progi sprawozdawcze, tak aby obciążenie podmiotów sprawozdawczych nie było za duże, a jednocześnie była utrzymana właściwa jakość tych danych.

Podział geograficzny jest obecnie możliwy jedynie dla wybranych pozycji, lecz będzie stopniowo rozszerzany na pozostałe składniki bilansu płatniczego.

W przypadku rachunku finansowego dane o transakcjach są weryfikowane przy użyciu dostępnych informacji o stanach aktywów i pasywów zagranicznych. Ponadto do weryfikacji używane są inne źródła, takie jak: baza danych o papierach wartościowych, centralny rejestr bonów skarbowych, dane o prywatyzacji, Internet oraz informacje prasowe.

Podmioty sprawozdawcze

Narodowy Bank Polski dostarcza wszelkich informacji o transakcjach własnych (włącznie z aktywami rezerwowymi), jak również o transakcjach przeprowadzanych na zlecenie rządu.

Monetarne instytucje finansowe są zobligowane do przekazywania NBP danych o swoich transakcjach transgranicznych. Przekazują one również dane o transakcjach klientów banków rozliczanych przez polski system bankowy.

Ministerstwo Finansów, bezpośrednio oraz poprzez agentów finansowych rządu, dostarcza informacji o transakcjach zagranicznych zarówno rządu centralnego, jak i samorządów.

W przypadku pozostałych sektorów dane pochodzą z banków lub bezpośrednio z przedsiębiorstw (głównie o rachunku finansowym i usługach) bądź są zbierane przez instytucje zewnętrzne (GUS dla towarów, Instytut Turystyki dla podróży zagranicznych).

Progi

Zgodnie z wymaganiami Unii Europejskiej, transakcje bankowe o wartości mniejszej niż 12.500 euro nie zawierają klasyfikacji statystycznej.

W przypadku otrzymania lub udzielenia zaliczek na towary i usługi (kredyty handlowe) obowiązek statystyczny powstaje, gdy na koniec kwartału sprawozdawczego ich wartość była równa lub przekroczyła 400.000 zł.

Dla zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce próg sprawozdawczy wynosi 100.000 zł. W przypadku polskich inwestycji bezpośrednich za granicą próg ten wynosi 10.000 euro.

Kredyty zagraniczne są sprawozdawane, jeśli ich wartość przekracza 10.000 euro, przy czym przy kredytach o wartości od 10.000 euro do 1.000.000 euro obowiązuje uproszczona forma sprawozdania.

Obowiązek sprawozdawczy dla posiadaczy zagranicznych papierów wartościowych powstaje, gdy wartość inwestycji przekracza 10.000 euro. Dla pochodnych instrumentów finansowych zastosowany został próg w wysokości 100.000 euro.

Dostępność danych

Miesięczne dane o bilansie płatniczym publikowane są 30 dni roboczych po zakończeniu danego miesiąca. Dane kwartalne są dostępne po 3 miesiącach od zakończenia danego kwartału. Szczegółowy kalendarz udostępniania danych można znaleźć na stronie internetowej NBP.

W miesięcznym bilansie płatniczym podział sektorowy oraz podział na instrumenty są ograniczone. Szczegółowe informacje na ten temat dostępne są w kwartalnym bilansie płatniczym.

Kontrola danych

Na poziomie pojedynczych informacji dane kontrolowane są automatycznie podczas ich przekazywania drogą elektroniczną lub w momencie wprowadzania informacji papierowych do bazy danych.

Dane kontrolowane są również na poziomie zagregowanym poprzez analizę szeregów czasowych dla poszczególnych składników.

Dane o przepływach finansowych są porównywane z danymi o stanach aktywów i pasywów zagranicznych.

Ponadto otrzymywane dane są konfrontowane z innymi źródłami, takimi jak: statystyka pieniężna i bankowa, baza danych centralnego rejestru bonów skarbowych, baza danych o papierach wartościowych, Internet, informacje prasowe, dane o prywatyzacji.

Polityka rewizji

Miesięczny bilans płatniczy:

- pierwsza rewizja dokonywana jest przy publikacji danych za następny miesiąc,
- kolejne rewizje są dokonywane przy publikacji lub rewidowaniu odpowiednich danych kwartalnych.

Kwartalny bilans płatniczy:

- pierwsza rewizja dokonywana jest przy publikacji danych za następny kwartał,
- kolejne rewizje są dokonywane na koniec marca i września, następnie przy rewidowaniu danych międzynarodowej pozycji inwestycyjnej za odpowiedni rok.

Publikacje

Bilans płatniczy, międzynarodowa pozycja inwestycyjna, zadłużenie zagraniczne i oficjalne aktywa rezerwowe są publikowane na stronie internetowej NBP i w ten sposób dostępne dla użytkowników. Na stronie internetowej NBP znajduje się również kalendarz udostępniania tych danych.

Bardziej szczegółowe dane dotyczące bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, zadłużenia zagranicznego i ich analiza są dostępne w publikacjach wydawanych przez NBP. Są to:

- Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej – kwartalnie,
- Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce – rocznie,
- Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą – rocznie.

Ponadto dane bilansu płatniczego stanowią część innych publikacji NBP, takich jak:

- Informacja Wstępna – miesięcznie,
- Biuletyn Informacyjny – miesięcznie,
- Raport Roczny – rocznie.

3. Towary

Definicja

Obroty towarowe bilansu płatniczego obejmują wartość wymiany towarowej z zagranicą, na którą składają się transakcje między rezydentami a nierezydentami:

- transakcje, w wyniku których nastąpiła zmiana własności towarów; są to głównie transakcje zakupu oraz sprzedaży towarów; zmiana własności towarów może nastąpić także w wyniku ich nieodpłatnego przekazania (darowizny, pomoc w naturze); może również mieć formę aportów rzeczowych wnoszonych przez inwestorów zagranicznych lub leasingu finansowego towarów (środków transportu oraz maszyn i urządzeń);
- transakcje dotyczące obrotu uszlachetniającego; obroty te prezentowane są w bilansie płatniczym wg wartości brutto, tj. jako wartość powierzonych do uszlachetnienia towarów, a po uszlachetnieniu jako suma wartości powierzonych do uszlachetnienia towarów oraz usługi uszlachetniania, tj. przetworzenia tych towarów;
- transakcje dotyczące remontów kapitałnych (jako wartość netto usługi remontu kapitałnego).

Do obrotów towarowych nie są zaliczane transakcje zakupu oraz sprzedaży złota monetarnego dokonywane między bankami centralnymi. Zakup i sprzedaż złota monetarnego wykazywane są w pozycji aktywa rezerwowe.

Sposób zbierania danych

Podstawowym źródłem danych do zestawiania obrotów towarowych w polskim bilansie płatniczym są dane statystyki rzeczowej (na podstawie dokumentów celnych SAD). Dane te publikowane są przez Główny Urząd Statystyczny jako obroty handlu zagranicznego.

Ze względu na fakt, że obowiązujące międzynarodowe wymagania (standardy) metodologiczne są prawie takie same³ w zakresie zestawiania obrotów towarowych z zagranicą na potrzeby

³ Standardy międzynarodowe zostały określone w następujących publikacjach: *Balance of payments Manual*, 5th edition, 1993, International Monetary Fund, *Balance of payments Vademecum*, Eurostat, 2003, *European Union balance of payments/international investment position statistical methods*, European Central Bank, 2003, *System of National Accounts*, 1993, Inter-Secretariat Working Group on National Accounts, *European System of Accounts ESA 1995*, Eurostat, 1996.

bilansu płatniczego oraz rachunków narodowych, NBP i GUS uzgodniły zasady przejścia z danych obrotów handlu zagranicznego statystyki rzeczowej GUS na dane obrotów towarowych bilansu płatniczego. W celu uzyskania odpowiednich danych dokonywane są następujące korekty:

- zwiększenie danych handlu zagranicznego o wartość netto dokonanych napraw w obrotach towarowych z zagranicą (wartość faktur w zakresie naprawy, bez wartości towarów podlegających naprawom);
- zmniejszenie danych handlu zagranicznego o wartość towarów zaliczanych w bilansie płatniczym oraz w rachunkach narodowych do obrotów usługowych z zagranicą (są to towary przewożone przez podróżnych oraz dostawy towarów realizowane w ramach umów budowlanych);
- zmniejszenie danych handlu zagranicznego po stronie importu o wartość kosztów transportu zawartych w fakturach wystawionych na bazie CIF;
- doszacowanie obrotów towarowych z tytułu towarów, które nie zostały zarejestrowane w dokumentach SAD.

Doszacowania wartości obrotów towarowych z zagranicą, dokonywane na potrzeby bilansu płatniczego oraz rachunków narodowych, dotyczą obrotów, które nie zostały zarejestrowane w dokumentach celnych SAD. Są to dwie grupy towarów:

- 1) towary przewożone przez podróżnych (w ruchu turystycznym), które zostały zakupione z zamiarem ich odsprzedaży,
- 2) pozostałe towary, przewożone przez granicę bez wypełnionych dokumentów SAD (są to głównie po stronie eksportu towary wywożone za granicę w większych ilościach, bez dokumentów SAD, takie jak warzywa, owoce, meble, obuwie, odzież).

Odstępstwa od definicji

Część transakcji obrotu uszlachetniającego obejmuje niezgodnie ze standardami międzynarodowymi:

- transakcje, w których towary będące przedmiotem uszlachetniania zostały zakupione przez polski podmiot dokonujący przetwarzania (transakcje te powinny być klasyfikowane jako obroty handlu generalnego);
- transakcje, w których towary powierzone do przetworzenia w Polsce zostały wywiezione do kraju trzeciego, innego niż kraj powierzający towary do przetworzenia (wartość transakcji przetworzenia powinna być prezentowana jako obroty usługowe oraz należy odpowiednio zmniejszyć obroty towarowe).

4. Usługi

Definicja

Usługi transportowe obejmują usługi związane z transportem towarów, przewozem pasażerów oraz pozostałe usługi związane z ww. usługami transportowymi, takie jak: załadunek i rozładunek kontenerów, składowanie i magazynowanie, pakowanie i przepakowywanie, holowanie i kontrola ruchu, naprawy konserwacyjne i czyszczenie sprzętu, operacje ratownicze.

Obroty usługowe dotyczące **podróży zagranicznych** dotyczą wydatków ponoszonych z tytułu podróży przez cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą. Obejmują one wydatki związane z zakwaterowaniem, wyżywieniem oraz korzystaniem z usług, jak również towary nabywane przez podróżnych na potrzeby własne (natomiast przedmioty nabywane z zamiarem odsprzedaży są klasyfikowane jako towary). W zależności od celu podróży wyżej wymienione wydatki podróżnych klasyfikowane są jako podróże służbowe (w tym pracowników sezonowych i przygranicznych oraz pozostałe podróże służbowe) oraz podróże prywatne (zdrowotne, edukacyjne oraz pozostałe).

Po usługach transportowych i podróżach zagranicznych trzecią grupę usług stanowią **pozostałe usługi**. Obroty bieżące z tego tytułu obejmują transakcje związane z usługami komunikacyjnymi, budowlanymi, ubezpieczeniowymi, finansowymi, informacyjnymi i informatycznymi, opłaty związane korzystaniem z patentów, honoraria i opłaty licencyjne, inne usługi świadczone na rzecz przedsiębiorstw (takie jak np.: pośrednictwo w handlu międzynarodowym, prowizje związane z tym handlem, leasing operacyjny oraz inne usługi świadczone na rzecz

przedsiębiorstw), usługi związane z wymianą kulturalną i rekreacją oraz usługi świadczone przez administrację publiczną.

Ogólnie, po stronie przychodów ujmowana jest wartość usług świadczonych przez rezydentów na rzecz nierezydentów, a po stronie rozchodów odwrotnie – wartość usług świadczonych na rzecz rezydentów przez nierezydentów. Zgodnie jednak ze standardami międzynarodowymi, niektóre rodzaje usług prezentowane są w bilansie płatniczym w sposób szczególny. Przykładowo, usługi budowlane dzieli się na świadczone za granicą (po stronie rozchodów ujmuje się koszty tych usług poniesione przez rezydentów) oraz świadczone w kraju (po stronie przychodów uwzględnione są koszty tych usług poniesione przez nierezydentów). Pośrednictwo w handlu międzynarodowym podawane jest na bazie netto (przychody minus rozchody), zawsze po stronie przychodów. Usługi ubezpieczeniowe zaś wylicza się jako różnicę między wartością składek i odszkodowań.

Sposób zbierania danych

Dane o obrotach **usług transportowych** pochodzą wstępnie ze statystyki bankowej, w której rejestrowane są głównie salda rozliczeń z nierezydentami. Dlatego na potrzeby bilansu płatniczego na bazie transakcji są one uzupełniane wartością wzajemnych kompensat należności ze zobowiązaniami między partnerami polskimi i zagranicznymi, jak również wartością usług rozliczanych poprzez rachunki bankowe polskich przedsiębiorstw w bankach zagranicznych, a także wartością usług ujmowanych w rozliczeniach dokonywanych w ramach grup kapitałowych (w tzw. nettingu).

Ponadto usługi transportu towarowego powiększane są o wartość usług wynikającą z reklasyfikacji określonej części wartości towarów. Dotyczy to konieczności uwzględniania w bilansie płatniczym wartości towarów na bazie fob. W obrotach handlu zagranicznego statystyki rzeczowej jedynie wartość eksportu podawana jest na bazie fob, natomiast wartość importu towarów podawana jest na bazie CIF, co wymaga pomniejszenia wartości towarów i przeniesienia zawartych w cenie kosztów transportu i usług ubezpieczenia do odpowiednich kategorii usług.

Wartość eksportu usług transportu towarowego powiększana jest również o koszty transportu świadczone przez polskich przewoźników, zawarte w fakturach płatności towarowych.

Źródłem danych do zestawienia **podróży zagranicznych** w bilansie płatniczym na bazie transakcji są dane Instytutu Turystyki.

Informacje o pozostałych usługach pochodzą głównie ze statystyki przekazywanej przez banki oraz ze sprawozdań przedsiębiorstw uczestniczących w obrocie usługowym z zagranicą.

Luki

Przy opisanej wyżej procedurze powiększania wartości **usług transportowych** o korekty obrotów towarowych wynikające z przejścia z bazy CIF na fob całość usług traktowana jest jako usługi transportowe, bez wyodrębniania usług ubezpieczeniowych.

Planowane zmiany

Przewiduje się, że dane dotyczące struktury geograficznej obrotów, jak również klasyfikacji **podróży zagranicznych** według celu podróży będą prezentowane w polskim bilansie płatniczym począwszy od 2004 r.

Metody estymacji

Szacunki dotyczą wskaźników:

- przejścia z bazy CIF na bazę fob w zakresie importu towarów statystyki rzeczowej,
- udziału w płatnościach za eksport towarów kosztów transportu towarów dokonywanego przez polskich przewoźników,
- udziału poszczególnych rodzajów kosztów (wg środka transportu) w wyżej wymienionych wartościach szacowanych.

5. Dochody

Sposób zbierania danych i definicje

Wynagrodzenia pracowników

Wynagrodzenia za pracę obejmują przekazy zagraniczne z tytułu wynagrodzenia pracowników za pracę, tj. nierezydentów zatrudnionych w Polsce oraz Polaków zatrudnionych za granicą.

Podstawowym źródłem danych są płatności przekazów zagranicznych z tytułu wynagrodzenia pracowników za pracę, dokonywane za pośrednictwem polskich banków przez instytucję zatrudniającą za granicą (wpływy) lub krajową (wypłaty). Ponadto w danych bilansu płatniczego na bazie transakcji uwzględnia się w tej pozycji, po stronie rozchodów, wypłaty z tytułu wynagrodzeń na rzecz nierezydentów, dokonywane poprzez rachunki bankowe polskich przedsiębiorstw w bankach za granicą.

Dochody z inwestycji bezpośrednich

Źródłem dochodów z tytułu inwestycji bezpośrednich są dochody z kapitału oraz wierzytelności. Dochody z kapitału obejmują przypadające na inwestora bezpośredniego i deklarowane w danym roku sprawozdawczym dywidendy (w spółkach akcyjnych), udziały w zyskach (w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością), przekazywane zyski oddziałów oraz reinwestowane zyski. (Straty przypadające na inwestorów bezpośrednich traktowane są jako ujemne reinwestowane zyski). Dochody z wierzytelności stanowią natomiast saldo odsetek (zapłaconych, skapitalizowanych i zaległych) od kredytów udzielonych i otrzymanych przez inwestorów bezpośrednich.

Dane o dochodach z inwestycji bezpośrednich, wynikające z płatności dokonywanych przez polskie banki, czyli wypłacone dywidendy i zapłacone odsetki, są uzupełnione informacjami otrzymywanymi bezpośrednio od rezydentów w ramach statystyki pozabankowej. Zawierają również otrzymane na podstawie szacunków reinwestowane zyski, które od 1996 r. prezentowane są jako reinwestycje zysków netto, tzn. po odjęciu strat, zgodnie z zasadami zalecanymi przez OECD.

Dochody z inwestycji portfelowych

Źródłem danych o dochodach z inwestycji portfelowych w bilansie płatniczym są dane pochodzące z systemu bankowego i NBP. Stosowany jest podział ze względu na typ papierów wartościowych (papiery udziałowe, papiery dłużne długoterminowe, instrumenty rynku pieniężnego) oraz ze względu na sektor rezydenta wypłacającego bądź otrzymującego dochody (NBP, sektor rządowy, banki, pozostałe podmioty). W przypadku zysków z tytułu posiadania papierów udziałowych w kategorii dochodów są rejestrowane jedynie dywidendy. Wszystkie inne zyski lub straty z tytułu posiadania udziałowych papierów wartościowych (w tym przede wszystkim zyski lub straty wynikające z różnicy między ceną nabycia a ceną sprzedaży papieru wartościowego) są rejestrowane na rachunku finansowym bilansu płatniczego w kategorii „Inwestycje portfelowe”.

W przypadku papierów dłużnych, ponieważ źródłem są dane o płatnościach, nie rejestruje się dochodów na bazie memoriałowej (np. narastających odsetek od obligacji zerokuponowych).

Dochody z pozostałych inwestycji

Dochody z pozostałych inwestycji obejmują dochody z pozostałych inwestycji rachunku finansowego, te zaś obejmują: odsetki od kredytów udzielonych i otrzymanych, odsetki od lokat i depozytów łącznie z odsetkami od transakcji repo, a także inne płatności z tytułu dochodów z posiadanego majątku. Kwota odsetek obejmuje odsetki należne: zapłacone i niezapłacone. Odsetki niezapłacone obejmują: odsetki skapitalizowane, umorzone, skonwertowane na złote oraz zaległe. Dane o dochodach zbierane są na podstawie sprawozdań polskich banków oraz ze sprawozdań podmiotów gospodarczych posiadających rachunki bankowe w bankach za granicą, a także zaciągających pożyczki i kredyty i udzielających ich.

Odstępstwa od definicji

Nie wszystkie dane o dochodach z pozostałych inwestycji zagranicznych są rejestrowane na bazie memoriałowej. Dochody z oficjalnych aktywów rezerwowych nie znajdują się w dochodach z pozostałych inwestycji.

Luki

W zakresie zestawiania tej pozycji bilansu płatniczego niedoszacowane są wpływy z tytułu dochodów z pracy Polaków za granicą, gdyż nie obejmują one przekazów wynagrodzeń do kraju, dokonywanych za pośrednictwem rachunków walutowych. Ze względu na trudności w określeniu czasu pobytu osób pracujących za granicą, przy prezentacji polskiego bilansu płatniczego przyjęto upraszczającą zasadę, że przekazy z tytułu zarobków dokonywane przez instytucję zatrudniającą ujmowane są w pozycji „Dochody”, a przekazy dokonywane bezpośrednio przez pracowników, w tym kwoty przywożone w gotówce, są prezentowane w pozycji „Transfery”.

6. Transfery bieżące

Definicja

Transfery bieżące w bilansie płatniczym rozumiane są jako transakcje jednostronne, takie jak darowizny, nieodpłatny eksport oraz import towarów i usług, dokonywane w ramach pomocy międzynarodowej, którym nie towarzyszy zmiana należności lub zobowiązań zagranicznych. Transfery dokonywane są na rzecz instytucji rządowych lub pozostałych sektorów (prywatne) zarówno w postaci pieniężnej, jak i w naturze.

Transfery rządowe są to środki otrzymane oraz przekazane przez polski sektor rządowy⁴. Otrzymane środki pochodzą od instytucji Unii Europejskiej, z krajów i organizacji międzynarodowych. Są to również środki wypłacone na rzecz tych instytucji i krajów w celu finansowania przez rząd bieżących wydatków – takich jak pomoc humanitarna, leki, szkolenia itp. Transfery rządowe obejmują także składki i opłaty członkowskie na rzecz Unii Europejskiej oraz organizacji międzynarodowych spoza Unii Europejskiej. Do kategorii tej zaliczane są podatki i opłaty zapłacone przez nierezydentów na rzecz polskiego sektora rządowego. Wpływy z tytułu składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne oraz wypłaty świadczeń rentowych i emerytalnych dokonanych przez ZUS na rzecz nierezydentów, płatności z tytułu odszkodowań wypłaconych przez rząd nierezydentom są zaliczane do pozostałych transferów rządowych.

Transfery prywatne (pozostałych sektorów)

W tej grupie transferów wyodrębnia się przekazy zarobków oraz pozostałe transfery.

Przekazy zarobków obejmują transfery zarobków osób pracujących za granicą i uważanych za rezydentów kraju, na rzecz którego pracują. Zgodnie z zaleceniami Międzynarodowego Funduszu Walutowego, osoba pozostająca lub zamierzająca pozostać rok lub dłużej na terytorium danego kraju jest jego rezydentem. W takim przypadku środki przekazywane na rzecz rodziny są ujmowane w transferach bieżących jako przekazy zarobków. Jeśli natomiast pobyt trwa krócej niż rok, osoba taka traktowana jest jako nierezydent i jej zarobki są ujmowane w bilansie płatniczym w „Dochodach” jako wynagrodzenia za pracę.

Pozostałe transfery sektora pozarządowego zawierają wartość obrotów z zagranicą z tytułu transferów bieżących rezydentów – osób fizycznych oraz innych jednostek gospodarki narodowej spoza sektora rządowego. Są one dokonywane w naturze (nieodpłatne przekazy towarów oraz świadczenie usług w obrocie z zagranicą), a także w postaci pieniężnej. Do tej grupy transferów bieżących należą następujące transakcje z zagranicą polskich podmiotów sektora pozarządowego:

- darowizny oraz pomoc otrzymywana z zagranicy, jak również świadczona na rzecz nierezydentów, związana z realizacją celów pozainwestycyjnych (np. pomoc humanitarna, żywność, odzież, leki, szkolenia),
- podatki i opłaty na rzecz obcych rządów,
- składki i opłaty członkowskie,

⁴ Jednostki rządu centralnego oraz samorządu terytorialnego.

- renty i emerytury otrzymywane przez rezydentów z zagranicy,
- spadki,
- alimenty,
- kary i odszkodowania (np. za niewywiązywanie się z kontraktów, za podrabianie produktów, znaków handlowych, patentów),
- wygrane na loterii i w konkursach,
- opłaty za transfery sportowców.

Sposób zbierania danych

Źródłem danych do zestawienia kategorii **transferów rządowych** w bilansie płatniczym są płatności zrealizowane poprzez polski system bankowy, dane dotyczące importu i eksportu towarów w ramach bezpłatnej pomocy dla sektora rządowego zarejestrowane w statystyce celnej SAD, płatności transferowe z tytułu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych dokonane poprzez rachunki podmiotów w bankach za granicą.

Podstawowym źródłem danych dla **transferów prywatnych** są płatności rejestrowane przez polski system bankowy, jak również kwoty pochodzące z rozszacowania salda skupu walut obcych. Dodatkowo uwzględniane są płatności z tytułu transferów dokonywanych poprzez rachunki bankowe polskich podmiotów w bankach za granicą.

Luki

W zakresie zestawiania tej pozycji bilansu płatniczego przeszacowane (zawyżone) są wpływy z tytułu przekazów zarobków rejestrowane jako płatności systemu bankowego, gdyż obejmują one całość przekazów wynagrodzeń do kraju dokonywanych za pośrednictwem rachunków walutowych. Ze względu na trudności w określeniu czasu pobytu osób pracujących za granicą przy prezentacji polskiego bilansu płatniczego przyjęto upraszczającą zasadę, że przekazy z tytułu zarobków dokonywane przez instytucję zatrudniającą ujmowane są w pozycji „Dochody”, a przekazy dokonywane bezpośrednio przez pracowników, w tym kwoty przywożone w gotówce, są prezentowane w pozycji „Transfery”.

Ponadto kwota przekazów zarobków, otrzymywana w wyniku rozszacowania salda skupu walut obcych, zawiera wyłącznie saldo rozliczeń z tego tytułu.

7. Rachunek kapitałowy

Definicja

Podstawowymi składnikami rachunku kapitałowego w bilansie płatniczym są transfery kapitałowe stanowiące transfery własności aktywów rzeczowych, tj. dary i środki z tytułu pomocy bezzwrotnej, dokonane z wyraźnym przeznaczeniem na finansowanie środków trwałych, jak również umorzenie długu przez kredytodawcę oraz transfery środków związanych z nabyciem lub sprzedażą aktywów niefinansowych i nieprodukowanych. Transfery kapitałowe wyliczane są oddzielnie dla sektora rządowego i pozostałych sektorów.

Transfery kapitałowe sektora rządowego stanowią wartość środków otrzymanych od instytucji Unii Europejskiej, z krajów oraz organizacji międzynarodowych, jak też przekazanych przez Polski rząd na rzecz tych instytucji. Otrzymane środki są nieodpłatnie w postaci pieniężnej przeznaczone na finansowanie inwestycji środków trwałych, np. na budowę dróg, autostrad, mostów, szkół, szpitali. Do kategorii transferów kapitałowych sektora rządowego zaliczane są umorzenia wierzytelności, zarówno w postaci kapitału, jak i odsetek.

Transfery kapitałowe pozostałych sektorów obejmują otrzymane z zagranicy i przekazane za granicę dary i środki z tytułu pomocy bezzwrotnej dokonywane z wyraźnym przeznaczeniem na finansowanie środków trwałych przez jednostki spoza sektora rządowego.

Nabywanie i zbywanie nieprodukowanych aktywów niefinansowych. Do tej kategorii danych bilansu płatniczego zalicza się zakup i sprzedaż patentów, praw autorskich, licencji i znaków towarowych oraz nabycie i zbycie gruntu zagranicznym ambasadom na terenie Polski, jak też zakup i sprzedaż gruntu przez polskie ambasady za granicą.

Sposób zbierania danych

Transfery kapitałowe sektora rządowego oraz nabywanie i zbywanie nieprodukowanych aktywów niefinansowych zestawiane są w bilansie płatniczym na podstawie danych statystyki bankowej.

Transfery kapitałowe pozostałych sektorów są wyliczane na podstawie danych statystyki bankowej, uzupełnianych informacjami pochodzącymi ze sprawozdań przedsiębiorstw posiadających rachunki w bankach za granicą.

8. Inwestycje bezpośrednie

Definicja

NBP zestawia inwestycje bezpośrednie zgodnie z definicją opracowaną przez OECD. Inwestycją bezpośrednią za granicą jest inwestycja dokonana przez rezydenta jednej gospodarki (inwestora bezpośredniego) w celu osiągnięcia długotrwałej korzyści z kapitału zaangażowanego w przedsiębiorstwo – rezydenta innej gospodarki (przedsiębiorstwo bezpośredniego inwestowania). Przedsiębiorstwem bezpośredniego inwestowania jest przedsiębiorstwo, w którym inwestor bezpośredni posiada co najmniej 10% akcji zwykłych (tzn. udziału w kapitale) bądź uprawnień do 10% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy bądź udziałowców.

Kapitał inwestycji bezpośrednich obejmuje: kapitał podstawowy (akcyjny lub udziałowy), wnoszony w postaci pieniężnej lub jako aport rzeczowy, dopłaty do kapitału, reinwestowane zyski oraz inne należności i zobowiązania związane z zadłużeniem między przedsiębiorstwami powiązаныmi kapitałowo (głównie kredyty inwestorów, tzw. *intercompany loans*).

Mianem reinwestowanego zysku określamy przypadającą na inwestora bezpośredniego tę część zysku, która pozostaje w przedsiębiorstwie bezpośredniego inwestowania i jest przeznaczona na jego rozwój. Jak wcześniej zaznaczono, począwszy od 1996 r., zgodnie z metodologią OECD i MFW, reinwestowane zyski wyliczono na bazie netto, to znaczy po odjęciu strat.

Od 1996 r. w ramach polskich inwestycji bezpośrednich za granicą ujmowane są również inwestycje bezpośrednie dokonywane przez polskie banki.

Od 2002 r. w obrotach z tytułu inwestycji bezpośrednich oprócz występujących już wcześniej (od 1999 r.) dwóch elementów, tj. konwersji dywidend oraz kredytów i pożyczek na udział, innych należności i zobowiązań uwzględniono kolejny element konwersję na udział wchodzących w skład obrotów tej pozycji bilansu płatniczego. W poprzednich latach zamiana dywidend kredytów i pożyczek oraz innych należności i zobowiązań na udział była ujmowana wyłącznie jako zmiana stanów tych elementów w międzynarodowej pozycji inwestycyjnej.

Sposób zbierania danych

Dane dotyczące polskich inwestycji bezpośrednich za granicą oraz zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce są opracowywane na podstawie sprawozdań przesyłanych przez polskich inwestorów bezpośrednich oraz polskie przedsiębiorstwa bezpośredniego inwestowania.

Do 2001 r. obowiązek przesyłania sprawozdań z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich za granicą dotyczył wszystkich rezydentów posiadających minimum 10% udziału w podmiocie mającym siedzibę za granicą. Od 2002 r. obowiązek ten odnosi się tylko do tych rezydentów, którzy posiadają minimum 10% udziału w podmiocie z siedzibą za granicą, a wartość tego udziału stanowi co najmniej równowartość 10 tys. euro. Do 2001 r. obowiązek przesyłania sprawozdań z tytułu zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce dotyczył wszystkich polskich przedsiębiorstw bezpośredniego inwestowania, tj. spółek prawa handlowego, w których zagraniczni inwestorzy bezpośredni posiadali co najmniej 10% udziału w kapitale podstawowym. Od 2002 r. obowiązek ten odnosi się tylko do tych polskich przedsiębiorstw bezpośredniego inwestowania, w których zagraniczny inwestor bezpośredni posiada minimum 10% udziału w kapitale podstawowym, a łączna wartość tego kapitału wynosi co najmniej 100 tys. zł.

9. Inwestycje portfelowe

Definicja

Udziałowe papiery wartościowe obejmują wszystkie typy zbywalnych akcji i udziałów, w tym certyfikaty inwestycyjne (akcje) funduszy zbiorowego inwestowania. Obejmują również jednostki uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania i kwity depozytowe (np. ADR lub GDR).

Dłużne papiery wartościowe obejmują wszystkie rodzaje długoterminowych i krótkoterminowych papierów dłużnych, w tym obligacje skarbowe, obligacje korporacyjne, bony skarbowe, krótkoterminowe korporacyjne papiery dłużne, zbywalne certyfikaty depozytowe. Papiery dłużne zalicza się do papierów długoterminowych bądź instrumentów rynku pieniężnego (krótkoterminowych) na podstawie pierwotnego okresu ich zapadalności. Długoterminowe papiery dłużne mają pierwotny okres zapadalności równy 1 rok lub dłuższy. Pozostałe papiery dłużne to instrumenty rynku pieniężnego (krótkoterminowe papiery dłużne). Do kategorii dłużnych papierów wartościowych zaliczane są również papiery dłużne z wbudowanymi pochodnymi instrumentami finansowymi (np. obligacje zamienne lub obligacje z opcją wcześniejszego wykupu).

Pozostałe pochodne instrumenty finansowe (tj. takie, które są samodzielnymi instrumentami finansowymi) są wyłączone z kategorii inwestycji portfelowych i rejestrowane w oddzielnej kategorii bilansu płatniczego „Pochodne instrumenty finansowe”. Transakcje z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych (repo) są również wyłączone z kategorii inwestycji portfelowych i rejestrowane w kategorii „Pozostałe inwestycje”.

Sposób zbierania danych

Źródłem danych o inwestycjach portfelowych w bilansie płatniczym są dane o płatnościach pochodzące z systemu bankowego. Dane o transakcjach są zbierane w postaci zagregowanej. Stosowany jest podział pod względem sektora rezydenta – emitenta papierów wartościowych (dla pasywów) i sektora rezydenta – posiadacza papierów wartościowych (dla aktywów).

Odstępstwa od definicji

Dane o obrotach nie pozwalają na identyfikację naliczonych, a jeszcze niewypłaconych odsetek od dłużnych papierów wartościowych (brakuje danych umożliwiających podzielenie wartości transakcji na wartość części kapitałowej i części odsetkowej papierów wartościowych).

Planowane zmiany

Trwają prace nad budową systemu zbierania i przetwarzania danych metodą „papier po papierze”, czyli indywidualnie dla każdej emisji papierów wartościowych. Dane o obrotach netto będą w nim wyliczane na podstawie danych o stanie aktywów i pasywów portfelowych. W nowym systemie będzie możliwa w ramach danych transakcyjnych identyfikacja części kapitałowej i części odsetkowej papierów dłużnych i, w konsekwencji, prawidłowa klasyfikacja do kategorii „Dochody” wartości narosłych, a jeszcze niewypłaconych odsetek od papierów będących przedmiotem transakcji.

10. Pochodne instrumenty finansowe

Definicja

Pochodne instrumenty finansowe stanowią odrębną kategorię bilansu płatniczego. Definicje stosowane przez NBP są zgodne z zaleceniami MFV (*Balance of Payments Manual* wyd. 5 oraz z *Financial derivatives: A supplement to the Fifth Edition of the Balance of Payments Manual, 2002*) w zakresie instrumentów pochodnych opartych na kursach walutowych. W przypadku innych instrumentów pochodnych występują rozbieżności.

Kategoria „Pochodne instrumenty finansowe” obejmuje wszystkie instrumenty pochodne o ryzyku symetrycznym, takie jak transakcje *futures*, *forwardy*, *swapy* oraz instrumenty o ryzyku niesymetrycznym, takie jak opcje. Do tej kategorii są również zaliczane wszystkie zyski lub straty z tytułu transakcji dotyczących pochodnych instrumentów finansowych.

Dostępne są przekroje geograficzne. Do określenia geograficznej przynależności stron transakcji jest stosowane kryterium pierwszego znanego kontrahenta.

Sposób zbierania danych

Źródłem danych o pochodnych instrumentach finansowych dla bilansu płatniczego na bazie transakcji jest polski system bankowy.

W kategorii pochodnych instrumentów finansowych są rejestrowane wszystkie przepływy finansowe będące wynikiem rozliczania transakcji związanych z instrumentami pochodnymi, z wyjątkiem zwrotnych depozytów początkowych. W omawianej kategorii są zatem rejestrowane depozyty zabezpieczające i premie opcyjne. Dane są rejestrowane na bazie brutto; wyjątkiem są dane o opcjach walutowych. W przypadku instrumentów pochodnych opartych na instrumentach bazowych innych niż kursy walutowe dane z polskich banków nie zawierają wszystkich transakcji, w szczególności transakcji typu terminowego (*forward*). Wartość rejestrowanych obrotów dotyczących instrumentów pochodnych innych niż walutowe jest, w porównaniu z obrotami dotyczącymi derywatów walutowych, bardzo niewielka.

Dostępne jest jedynie rozbitcie danych pod względem typu instrumentu bazowego: instrumenty oparte na kursach walutowych oraz pozostałe instrumenty pochodne.

Odstępstwa od definicji

W przypadku instrumentów pochodnych opartych na instrumentach bazowych innych niż kursy walutowe stosowane kody statystyczne nie pozwalają na otrzymywanie danych w przekrojach zalecanych przez EBC i MFV.

Planowane zmiany

Od stycznia 2004 r. stosowany będzie nowy system rejestracji danych płatniczych. Pozwoli on na objęcie pełną sprawozdawczością wszystkich typów pochodnych instrumentów finansowych i otrzymywanie danych w przekrojach zgodnych z zaleceniami EBC i MFV.

11. Pozostałe inwestycje

Definicja

Pozostałe inwestycje obejmują wszystkie transakcje finansowe, które nie są ujęte w inwestycjach bezpośrednich, inwestycjach portfelowych lub oficjalnych aktywach rezerwowych. Pozostałe inwestycje zawierają: kredyty handlowe, kredyty i pożyczki, rachunki bieżące i depozyty oraz pozostałe aktywa i pasywa.

Kredyty handlowe

Jako kredyty handlowe wykorzystywana jest zmiana stanów należności i zobowiązań z tytułu udzielonych zaliczek oraz odroczonej płatności w imporcie i eksporcie towarów i usług.

Kredyty i pożyczki

Kredyty oraz pożyczki udzielone i otrzymane, oprócz podziału na długo- (z terminem pierwotnym powyżej 1 roku) i krótkoterminowe (z terminem pierwotnym do 1 roku włącznie) są rejestrowane w podziale na sektory gospodarcze. Obroty kredytowe obejmują nie tylko wykorzystanie i spłaty w gotówce, ale również wykorzystanie i spłaty w formie dostaw towarów i usług oraz umorzenia, kapitalizację odsetek, konwersje na złote i restrukturyzację kredytów.

Rachunki bieżące i depozyty

Rachunki bieżące i lokaty po stronie aktywów obejmują: salda transakcji zrealizowanych na zagranicznych rachunkach bankowych (*nostro*), w kasach banków, salda lokat dokonanych w bankach za granicą (w tym wartość transakcji *repo* dokonywanych przez polskie banki komercyjne). Po stronie pasywów obejmują: salda obrotów na rachunkach nierezydentów

banków (*loro*) i nie banków w polskich bankach, salda depozytów dokonywanych w polskich bankach przez nierezydentów (w tym również wartość pasywnych transakcji *repo* dokonywanych przez polskie banki komercyjne i NBP) oraz salda transakcji sektora pozarządowego i pozabankowego dokonywanych przez podmioty tego sektora na rachunkach w bankach za granicą.

Pozostałe aktywa i pasywa

W pozycji „Pozostałe aktywa” wykazywany jest wzrost zaległości z tytułu niezapłaconych odsetek i rat kapitałowych od kredytów udzielonych przez polski rząd.

W pozycji „Pozostałe pasywa” ujmuje się wzrost zaległości z tytułu niezapłaconych odsetek i rat kapitałowych od kredytów zaciągniętych przez przedsiębiorstwa.

Sposób zbierania danych

Dane o pozostałych inwestycjach sektora rządowego, bankowego i NBP pochodzą ze sprawozdań polskich banków. Dane o pozostałych inwestycjach sektora pozarządowego i pozabankowego zbierane są na podstawie sprawozdań podmiotów gospodarczych mających rachunki bankowe w bankach za granicą oraz zaciągających pożyczki i kredyty i udzielających ich.

12. Aktywa rezerwowe

Definicja

Oficjalne aktywa rezerwowe obejmują transakcje w zakresie: złota monetarnego, transzy rezerwowej w MFW, *foreign exchange* oraz pozostałych należności, dokonane z nierezydentami w walutach wymiennalnych.

Oficjalne aktywa rezerwowe zawierają saldo zrealizowanych transakcji dokonywanych przez NBP w zakresie instrumentów wchodzących w skład oficjalnych aktywów rezerwowych, w tym: saldo obrotów na rachunkach bieżących i lokat w bankach za granicą, saldo transakcji przeprowadzonych w walutach obcych w kasach NBP, saldo obrotów zagranicznymi papierami wartościowymi, saldo transakcji *repo* i pochodnych instrumentów finansowych, transakcje dotyczące podwyższania transzy rezerwowej w MFW oraz zakupu i sprzedaży złota monetarnego.

Sposób zbierania danych

Dane o oficjalnych aktywach rezerwowych zbierane są w walutach oryginalnych, na podstawie sprawozdań Narodowego Banku Polskiego. Transakcje rejestrowane są w cenach rynkowych.

Międzynarodowa pozycja inwestycyjna

Międzynarodowa pozycja inwestycyjna (bilans aktywów i pasywów zagranicznych) prezentuje stan polskich należności zagranicznych oraz zobowiązań wobec zagranicy na koniec roku. Na zmianę stanów należności i zobowiązań wpływa wielkość obrotów z zagranicą, a także różnice kursowe, różnice z wyceny aktywów i pasywów oraz pozostałe zmiany. Bilans aktywów i pasywów zagranicznych został opracowany na podstawie danych pochodzących z:

- Narodowego Banku Polskiego,
- polskich banków prowadzących rozliczenia z zagranicą,
- polskich przedsiębiorstw uczestniczących w obrotach z zagranicą,
- Głównego Urzędu Statystycznego.

W ramach dostosowywania prezentacji zagranicznych aktywów i pasywów Polski do wymagań MFW oraz potrzeb systemu rachunków narodowych dane są przedstawiane według standardowych składników międzynarodowej pozycji inwestycyjnej (*international investment position*).

Aktywa i pasywa zagraniczne Polski zaprezentowano z uwzględnieniem podziału na rodzaje instrumentów finansowych oraz sektory gospodarki narodowej.

1. Inwestycje bezpośrednie

Należności zagraniczne z tytułu inwestycji bezpośrednich za granicą obejmują – przypadającą na polskich udziałowców – bilansową wartość netto przedsiębiorstw bezpośredniego inwestowania, tj. wartość kapitału własnego przypadającego na polskich inwestorów. Obejmuje on efektywnie wniesiony kapitał podstawowy (akcyjny lub udziałowy) oraz kapitał zapasowy, rezerwy, a także niepodzielone zyski pomniejszone o straty. Stan należności zagranicznych z tytułu inwestycji bezpośrednich obejmuje również kredyty i pożyczki udzielone przez polskich inwestorów zagranicznym spółkom, w których mają udziały (tzw. *intercompany loans*).

Zobowiązania z tytułu zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce obejmują wartość kapitałów własnych polskich przedsiębiorstw bezpośredniego inwestowania, przypadających na zagranicznych inwestorów bezpośrednich, oraz stany zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek otrzymanych od tych inwestorów. Pożyczki i kredyty zaciągnięte przez inwestorów zagranicznych od polskich spółek, w których mają oni udziały, pomniejszają zobowiązania z tytułu inwestycji zagranicznych.

Wartość zarówno zobowiązań, jak i należności zagranicznych z tytułu inwestycji bezpośrednich wyliczono na podstawie sprawozdań polskich inwestorów bezpośrednich oraz polskich przedsiębiorstw bezpośredniego inwestowania.

2. Inwestycje portfelowe

Inwestycje portfelowe obejmują:

A. Polskie inwestycje portfelowe za granicą, w szczególności:

- Ewidencję księgową oraz statystykę stanów należności zagranicznych polskiego sektora rządowego z tytułu obligacji rządu USA, zakupionych jako wymagane zabezpieczenie realizacji umowy z Klubem Londyńskim, prowadzi Bank Gospodarstwa Krajowego jako agent płatniczy rządu.
- Dane o stanach należności z tytułu zagranicznych papierów wartościowych będących w portfelach polskich banków pochodzą z bilansów banków, przysyłanych do NBP w ramach systemu Bankowej Informacji Statystycznej (BIS).
- Źródłem danych o wartości akcji i udziałów polskich podmiotów pozarządowych i pozabankowych w spółkach zagranicznych są sprawozdania polskich instytucji maklerskich pośredniczących w obrocie na rynkach zagranicznych, przesyłane do Komisji Papierów Wartościowych i Giełd (KPWiG).

B. Zagraniczne inwestycje portfelowe w Polsce, w szczególności:

- Akcje spółek dopuszczone do obrotu publicznego są zarejestrowane na rachunkach inwestycyjnych w biurach i domach maklerskich lub na rachunkach powierniczych w bankach, które mają zezwolenie Komisji Papierów Wartościowych i Giełd na prowadzenie rachunków papierów wartościowych. Obrót tymi papierami jest dokonywany na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych lub regulowanym rynku pozagiełdowym (CeTO) za pośrednictwem domów maklerskich.
- Źródłem danych, na podstawie których sporządzono zestawienie zobowiązań zagranicznych z tytułu udziałowych papierów wartościowych, były sprawozdania banków, prowadzących – za zgodą Komisji Papierów Wartościowych i Giełd – rachunki papierów wartościowych na rzecz swoich klientów. Banki te przekazują NBP miesięczne sprawozdania o wartości polskich papierów udziałowych (w podziale na papiery dopuszczone i niedopuszczone do obrotu publicznego) zarejestrowanych na rachunkach nierezydentów. Dane te zostały pomniejszone o oszacowaną wartość akcji polskich spółek, znajdujących się na rachunkach nierezydentów, których posiadanie nie stanowi inwestycji portfelowych, lecz inwestycje bezpośrednie (ponad 10% udziałów w kapitale spółki). Szacunek ten oparto na danych pochodzących z KPWiG i Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych (KDPW).
- Kolejnym źródłem danych były kwartalne publikacje Głównego Urzędu Statystycznego. Zawierały one dane o wielkości zobowiązań, liczonej według cen rynkowych, z tytułu papierów wartościowych będących na rachunkach inwestycyjnych nierezydentów w biurach i domach maklerskich.
- Źródłem danych zawierających informacje o wartości zobowiązań z tytułu obligacji wyemitowanych przez polski rząd na rynkach zagranicznych i zakupionych przez nierezydentów (obligacje Brady'ego i euroobligacje) były sprawozdania Banku Gospodarstwa Krajowego (pełniącego funkcję agenta płatniczego rządu) dotyczące wartości emisji oraz sprawozdania

tych polskich banków, które nabywały ww. obligacje na rachunek własny, zmniejszając tym samym wartość papierów znajdujących się w rękach nierezydentów. Dane o wartości obligacji skarbowych emitowanych na rynku krajowym, zakupionych przez nierezydentów, pochodzą ze sprawozdań biur i domów maklerskich, banków prowadzących rachunki papierów wartościowych oraz KDPW. Sprawozdania te są przesyłane za pośrednictwem KPWiG do Ministerstwa Finansów. Ministerstwo Finansów dostarcza również danych o wartości obligacji samorządów terytorialnych zakupionych przez nierezydentów.

- Dane o wartości bonów skarbowych znajdujących się w posiadaniu nierezydentów pochodzą z Centralnego Rejestru Bonów Skarbowych NBP, rejestrującego wszystkie transakcje dotyczące bonów skarbowych.
- Oprócz skarbowych papierów dłużnych inwestorzy zagraniczni mieli w swoich portfelach papiery dłużne wyemitowane przez polskie banki. W przypadku papierów wyemitowanych na rynkach zagranicznych, nominowanych w walutach obcych, źródłem danych były sprawozdania przysyłane w ramach systemu BIS przez banki będące emitentami tych papierów. Omawiana wielkość została pomniejszona o wartość tych papierów zakupionych w obrocie wtórnym przez polskie banki, również na podstawie informacji z systemu BIS, oraz o dane KPWiG nt. wartości tych papierów zakupionych przez rezydentów za pośrednictwem polskich biur maklerskich. Dane o bankowych papierach dłużnych, wyemitowanych na rynku krajowym pochodzą ze sprawozdań przysyłanych do Departamentu Operacji Krajowych NBP przez banki pełniące funkcję dealerów rynku pieniężnego.
- Również spółki sektora pozabankowego wyemitowały na rynkach zagranicznych swoje obligacje, które zostały zakupione przez nierezydentów. Informacje o tych emisjach są przysyłane przez spółki będące emitentami.
- Kolejną grupę polskich papierów dłużnych będących w posiadaniu nierezydentów stanowią długo- oraz krótkoterminowe papiery dłużne polskich spółek (*commercial paper*) emitowane na rynku krajowym. Dane o stanach tych papierów w portfelach inwestorów zagranicznych pochodzą z banków – organizatorów emisji i rynku wtórnego poszczególnych papierów – i są przysyłane do NBP.

3. Pochodne instrumenty finansowe

W zakresie bilansu aktywów i pasywów zagranicznych obecnie NBP nie zbiera danych umożliwiających zgodną ze standardami EBC i MFW, wycenę stanów należności i zobowiązań podmiotów krajowych wobec nierezydentów, wynikających z zawarcia transakcji związanych z pochodnymi instrumentami finansowymi.

Według standardów międzynarodowych, wyceny instrumentów pochodnych należy dokonywać według wartości rynkowej. Dostępne obecnie dane nie pozwalają jednak na taką wycenę.

4. Pozostałe inwestycje

Pozostałe inwestycje zagraniczne obejmują:

Kredyty handlowe

Stany należności i zobowiązań z tytułu zagranicznych kredytów handlowych obejmują tzw. kredyty firmowe, czyli stany należności i zobowiązań z tytułu udzielonych i otrzymanych zaliczek oraz odroczonej płatności w imporcie i eksporcie towarów i usług.

Informacje o tych kredytach pochodzą od podmiotów gospodarczych.

Pozostałe kredyty i pożyczki

Kategoria ta obejmuje należności i zobowiązania z tytułu wykorzystanych i niespłaconych kredytów i pożyczek zagranicznych z wyłączeniem kredytów handlowych oraz kredytów od inwestorów zagranicznych. Kredyty handlowe prezentowane są w odrębnych pozycjach aktywów i pasywów zagranicznych. Kredyty od inwestorów zagranicznych są wykazywane jako element składowy inwestycji bezpośrednich. Począwszy od 1999 r. dane o stanach zobowiązań z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek zagranicznych sektora rządowego uzupełniono zadłużeniem kredytowym sektora samorządowego. Dane dotyczące stanu należności i zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek pochodzą:

- z bilansu NBP,
- od agentów obsługujących kredyty rządowe (NBP i Bank Gospodarstwa Krajowego),
- z Ministerstwa Finansów dla sektora samorządowego,
- z bilansów banków komercyjnych,
- od podmiotów gospodarczych zaciągających kredyty i pożyczki i udzielających ich.

Gotówka, rachunki bieżące, lokaty (depozyty)

Omawiana kategoria należności i zobowiązań zagranicznych w przypadku sektora bankowego obejmuje:

w zakresie aktywów zagranicznych:

- stan środków na rachunkach bieżących (nostro) i terminowych (lokaty) w bankach za granicą,
- przekroczenie salda na rachunkach bieżących banków zagranicznych (loro) oraz na rachunkach bieżących nierezydentów innych niż banki (kredyt w rachunku bieżącym),
- należności z tytułu operacji zakupu papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu (*repurchase agreement*),
- pieniądze zagraniczne w kasach banków;
- należności z tytułu zakupionych czeków podróżniczych i bankierskich wyemitowanych przez banki zagraniczne,
- należności z tytułu zabezpieczeń pieniężnych.

w zakresie pasywów zagranicznych:

- stan środków na rachunkach bieżących (loro) i terminowych (depozyty) banków zagranicznych (nierezydentów),
- stan środków na rachunkach bieżących i terminowych (depozyty) nierezydentów innych niż banki,
- przekroczenie salda na rachunkach bieżących polskich banków w bankach za granicą,
- zobowiązania z tytułu sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym – przyrzeczeniem odkupu,
- stan środków na rachunkach pieniężnych nierezydentów w bankowych biurach maklerskich,
- zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych.

Aktywa sektora pozarządowego i pozabankowego prezentują stany środków na rachunkach polskich przedsiębiorstw, utrzymywane w bankach za granicą.

Informacje o stanach należności i zobowiązań z tytułu gotówki, rachunków bieżących, lokat i depozytów pochodzą:

- ze sprawozdawczości statystycznej polskich banków,
- z danych księgowych NBP,
- ze sprawozdawczości polskich przedsiębiorstw mających rachunki w bankach za granicą.

Pozostałe aktywa i pasywa zagraniczne

W pozostałych aktywach i pasywach zagranicznych sektora rządowego ujęte są stany środków na rachunkach bankowych prowadzonych w walutach wymiennalnych, rozrachunkowych oraz rublach transferowych, tzw. rachunkach likwidacyjnych. Termin „rachunki likwidacyjne” oznacza, że stan środków na tych rachunkach może się jedynie zmniejszyć, gdyż służą one do rozliczenia należności i zobowiązań powstałych w okresie funkcjonowania RWPG.

Informacje o stanach na wyżej wymienionych rachunkach pochodzą z Banku Gospodarstwa Krajowego, który obok NBP pełni funkcję agenta płatniczego rządu polskiego i rejestruje wszystkie zmiany należności i zobowiązań zagranicznych sektora rządowego.

W tej pozycji ujmowane są także dane o stanie zaległości stanowiących aktywa sektora rządowego oraz zaległości stanowiących pasywa sektora pozarządowego i pozabankowego.

Pozostałe aktywa zawierają także stan należności polskich przedsiębiorstw z tytułu rozliczeń clearingowych.

4. Oficjalne aktywa rezerwowe

Do oficjalnych aktywów rezerwowych zaliczane są łatwo rozporządzalne, płynne aktywa zagraniczne, będące w posiadaniu Narodowego Banku Polskiego i w pełni przez niego kontrolowane. Aktywa te mogą być wykorzystane do bezpośredniego finansowania nierównowagi bilansu

płatniczego lub prowadzenia innych działań władzy monetarnej w celu zachowania równowagi bilansu płatniczego.

Oficjalne aktywa rezerwowe obejmują:

- złoto monetarne, wyceniane na dzień bilansowy wg średniej ceny rynkowej,
- specjalne prawa ciągnięcia (SDR),
- pozycję rezerwową w Międzynarodowym Funduszu Walutowym,
- gotówkę, rachunki bieżące i lokaty w walutach wymiennych (*foreign exchange*), w tym:
  - rachunki bieżące i terminowe w bankach zagranicznych, wyceniane na dzień bilansowy wg wartości nominalnej,
  - papiery wartościowe emisji zagranicznych podmiotów notowane na aktywnym rynku wyceniane na dzień bilansowy wg średniej ceny rynkowej,
  - pieniądze zagraniczne posiadane przez NBP w kasach walutowych, wyceniane na dzień bilansowy wg wartości nominalnej,
  - inne należności, które zawierają stan należności z tytułu aktywnych transakcji repo (zakup papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu) ujmowane w księgach jako pożyczki udzielone i wyceniane na dzień bilansowy w kwocie wymaganej zapłaty.

Źródłem danych o stanach oficjalnych aktywów rezerwowych są dane księgowe Narodowego Banku.

Oficjalne aktywa rezerwowe

Oficjalne aktywa rezerwowe zostały opisane w pkt. 4 Międzynarodowej pozycji inwestycyjnej.

Zadłużenie zagraniczne Polski

Narodowy Bank Polski zestawia informację dotyczącą zadłużenia zagranicznego zgodnie z definicją: „Zadłużenie zagraniczne brutto, na koniec danego okresu, jest sumą podjętych i nieuregulowanych, wynikających z zawartych umów, zobowiązań rezydentów danego kraju wobec nierezydentów do spłacenia kapitału wraz z odsetkami lub bez, albo do spłacenia odsetek wraz z kapitałem lub bez”. Definicja ta została określona mianem definicji bazowej (*core definition*).

Definicja ta dotyczy zadłużenia brutto, czyli zawiera określone zobowiązania zagraniczne Polski (niepomniejszone o należności zagraniczne). Sformułowanie „zobowiązania wynikające z zawartych umów” oznacza formalne zobowiązanie do dokonania określonej płatności (raty kapitałowej i(lub) odsetek). Wyklucza to udziały w kapitale akcyjnym (*equity participation*). Wyrażenie „kapitał wraz z odsetkami lub bez” włącza do pojęcia zadłużenia zagranicznego także zobowiązania nieoprocentowane, ponieważ pociągają one za sobą „wynikające z zawartych umów” zobowiązanie do spłaty. Sformułowanie „odsetki wraz z kapitałem lub bez” oznacza włączenie do pojęcia zadłużenia zagranicznego także zobowiązań o nieokreślonym terminie płatności, np. obligacji bez terminu wykupu. Wyrażenia „podjętych i nieuregulowanych” wyklucza potencjalne zobowiązania, np. część kredytu, która nie została jeszcze wykorzystana.

Podział na zadłużenie wewnętrzne i zewnętrzne (zagraniczne) został dokonany na podstawie kryterium rezydenta, czyli bez względu na rodzaj waluty.

Spośród instrumentów finansowych do zadłużenia zagranicznego zaliczono następujące kategorie:

- kredyty inwestorów bezpośrednich,
- rachunki bieżące i depozyty nierezydentów w bankach polskich,
- dłużne papiery wartościowe będące w posiadaniu zagranicznych inwestorów portfelowych, kredyty handlowe,
- pozostałe kredyty i pożyczki (w tym leasing finansowy),
- pozostałe zobowiązania zagraniczne (zaległe raty kapitałowe i odsetkowe).

SKRÓTY

AN	Arkusz Analityczno-Nadzorczy
BAC	EU Banking Advisory Committee Bankowy Komitet Doradczy przy Komisji Europejskiej
BCI	bezpośredni cel inflacyjny
BFG	Bankowy Fundusz Gwarancyjny
BIS	Bank for International Settlements Bank Rozrachunków Międzynarodowych
CAEL	Adekwatność kapitału (C), jakość aktywów (A), wyniki finansowe (E) i płynność (L)
CAS	Country Assistance Strategy Strategia Pomocy dla Polski
CeTO	Centralna Tabela Ofert
CMFB	Committee on Monetary, Financial and Balance of Payment Statistics Komitet ds. Statystyki Monetarnej, Finansowej i Bilansu Płatniczego
CPSS/IOSCO	Committee on payment and settlement systems/International Organization of a Securities Commission
DSPW	Dealerzy Skarbowych Papierów Wartościowych
EBC	Europejski Bank Centralny
EBOiR	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
ELIXIR	System wymiany zleceń płatniczych w formie elektronicznej w KIR SA
ERM II	Exchange Rate Mechanism II Europejski Mechanizm Kursowy
ESBC	Europejski System Banków Centralnych
FSI	Financial Stability Institute
GIIF	Generalny Inspektor Informacji Finansowej
GINB	Generalny Inspektorat Nadzoru Bankowego
GUS	Główny Urząd Statystyczny
HICP	Harmonised Index of Consumer Prices zharmonizowany indeks cen konsumpcyjnych
HIPC	Program Oddłużenia Najbardziej Zadłużonych Krajów Świata BŚ

Skróty

IBAN	International Bank Account Number Międzynarodowy Numer Rachunku Bankowego
ISO	International Standard Organization Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-Accession Program pomocy finansowej UE dla państw kandydujących w zakresie infrastruktury transportowej i ochrony środowiska
JVI	Joint Vienna Institute
KIR SA	Krajowa Izba Rozliczeniowa SA
KDPW SA	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA
KNB	Komisja Nadzoru Bankowego
KNUiFE	Komisja Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych
KPWIG	Komisja Papierów Wartościowych i Giełd
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
MP SA	Mennica Państwowa
MPS	Massive Payment System System Masowych Płatności
NBP	Narodowy Bank Polski
NRB	Numer Rachunku Bankowego
NUK	Nowa Umowa Kapitałowa
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
pb	punkt bazowy
PKB	produkt krajowy brutto
PKN	Polski Komitet Normalizacyjny
PPC	Program Przygotowań do Członkostwa
PRSP	Strategia Redukcji Ubóstwa BŚ
PWPW SA	Państwowa Wytwórnia Papierów Wartościowych SA
RPP	Rada Polityki Pieniężnej
RTGS	Real-Time Gross Settlement System rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym
RWEF	Raport Wskaźników Ekonomiczno-Finansowych

SORBNET	System Obsługi Rachunków Banków w Centrali NBP
SSP	Single Shared Platform Jednolita wspólna platforma rozliczeniowa
SWAT	Projekt: przygotowanie platformy telekomunikacyjnej w oparciu o sieć TCP/IP
SYBIR	System wymiany zleceń płatniczych w formie papierowej w KIR SA
TARGET	Transeuropean Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System transeuropejski zautomatyzowany system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym
UE	Unia Europejska
UGW	Unia Gospodarcza i Walutowa
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta
XML	Extensible Markup Language
ZBDE	zintegrowana baza danych ekonomicznych
ZBP	Związek Banków Polskich
ZSK	Zintegrowany System Księgowy

Raport Roczny
2003

NBP

Opracowano na podstawie materiałów NBP

Wydął:

Narodowy Bank Polski
Departament Komunikacji Społecznej

ul. Świętokrzyska 11/21, 00-919 Warszawa
tel. (22) 653 23 35, fax (22) 653 13 21

<http://www.nbp.pl>

Projekt graficzny

Oliwka s.c.

Zdjęcie Prezesa NBP

Piotr Grzybowski

Zdjęcie na okładce

NBP

Skład i druk

Drukarnia NBP

ISSN 1427-0277

© Copyright by Narodowy Bank Polski, 2004